

ΤΟΜΟΣ ΠΕΜΠΤΟΣ  
ΠΡΑΞΙΣ ΕΝΔΕΚΑΤΗ

5 Ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου καὶ δεσπότου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν  
 βασιλείας τῶν θεοστέπτων καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν δεσπότων Φλαβίων Κωνσταν-  
 τίνου μὲν τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ θεοψηφίστου μεγάλου βασιλέως αἰωνίου αὐγούστου καὶ  
 αὐτοκράτορος ἔτους εἰκοστοεβδόμου καὶ μετὰ ὑπατεῖαν τῆς αὐτοῦ θεοσόφου  
 10 πραότητος ἔτους τρισκαιδεκάτου Ἡρακλείου δὲ καὶ Τιβερίου τῶν θεοφυλάκτων αὐτοῦ  
 ἀδελφῶν ἔτους εἰκοστοδευτέρου τῇ εἰκάδι τοῦ Μαρτίου μηνός Ἰνδικτιῶνος  
 ἐνάτης.

Προκαθημένου τοῦ αὐτοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου μεγάλου βασιλέως Κωνσταντίνου  
 ἐν τῷ σεκρέτῳ τοῦ θείου παλατίου τῷ οὕτῳ ἐπιλεγομένῳ Τρούλλῳ καὶ κατὰ κέλευσιν τῆς  
 15 αὐτοῦ θεοσόφου γαλήνης παρόντων καὶ ἀκροωμένων  
 Νικήτα τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ μαγίστρου τῶν βασιλικῶν ὀφικίων  
 Θεοδώρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου, κόμητος τοῦ βασιλικοῦ ὀφικίου καὶ  
 ὑποστρατήγου <τοῦ ἐξερκέτου> Θράκης  
 Σεργίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου  
 20 Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου  
 Ἰουλιανοῦ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ στρατιωτικοῦ λογοθέτου  
 Κωνσταντίνου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ κουράτωρος τοῦ βασιλικοῦ  
 τῶν Ὀρμίσδου οἴκου  
 Ἀναστασίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ κόμητος  
 25 τοῦ βασιλικοῦ ἐξκουβίτου  
 Ἰωάννου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων πατρικίου καὶ κοιαίστωρος  
 Πολυεύκτου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων  
 Θωμᾶ τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων  
 Παύλου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων καὶ διοικητοῦ τῶν ἀνατολικῶν ἐπαρχιῶν  
 30 Πέτρου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων  
 Λεοντίου τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀπὸ ὑπάτων καὶ δομεστικοῦ τῆς βασιλικῆς τραπέζης.

ΜΤΟ

2 πέμπτος ] ε' ΜΤΟ 3 ἐνδεκάτη ] ια' ΜΤΟ 8 εἰκοστοεβδόμου ] κβ' Ο 9 τρισκαιδεκάτου ] ιγ'  
 Ο 10 εἰκοστοδευτέρου ] κβ' Ο 11 ἐνάτης ] θ' ΤΟ 13 φιλοχρίστου ] φιλοχρήστου Τ  
 18 exercitus = <τοῦ ἐξερκέτου> om. ΜΤΟ 26 κοιαίστωρος ] κναίστωρος Τ

## ACTIO UNDECIMA

In nomine domini et dominatoris Iesu Christi dei et saluatoris nostri imperantibus  
 a deo coronatis et serenissimis nostris dominis Flabiis Constantino quidem piissimo  
 et a deo decreto magno principe perpetuo augusto et imperatore anno uicessimo septimo  
 et post consolatium eius a deo instructe mansuetudinis anno tertio decimo  
 Heraclio uero atque Tiberio a deo conseruandis eius fratribus anno uicessimo secundo  
 uicessimo die mensis Martii indictionis nonae.

Presidente eodem piissimo et Christo amabili magno imperatore Constantino in secretario  
 sacri palatii quod cognominatur Trullus et ex iussione eius a deo instructae serenitatis  
 presentibus et audientibus  
 Niceta glorioso exconsule patritio et magistro imperialium offitiorum  
 Theodoro glorioso exconsule patritio, comite imperialis obsequii et substratego exercitus  
 Traciae  
 Sergio glorioso exconsule patritio  
 Paulo glorioso exconsule patritio  
 Iuliano glorioso exconsule patritio et militari logothete  
 Constantino glorioso exconsule patritio et curatore imperialis domus Hormisdæ  
 Anastasio glorioso exconsule patritio et loci seruatore comitis imperialis excubiti  
 Iohanne glorioso exconsule patritio et questore  
 Polieucto glorioso exconsule  
 Thoma glorioso exconsule  
 Paulo glorioso exconsule et dispositore orientalium prouinciarum  
 Petro glorioso exconsule  
 Leontio glorioso exconsule et domestico imperialis mensae.

VPG BR(11) MNL(11) K

2 undecima ] ..undecima P *ras.* XI B 4 dominatoris ] dominatores V christi ] christo B  
 dei *om.* VPG et<sup>1</sup> *om.* VPG BR ML nostri *om.* M 5 flabiis ] flauis BG MNL K 5–8  
 constantino ... anno ] .ḌĀṬ. BR 6 uicessimo septimo ] XX<sup>o</sup> VIII<sup>o</sup> G L XXVII MN K 7  
 consolatium ] consolatium G ML consolatu N consolatus K eius *om.* G tertio ] tercio PG  
 tertio decimo ] tercio X<sup>o</sup> G XIII MNL K 8 tiberio ] tyberio N uicessimo secundo ] uicesimo  
 secundo G M K .XXII. NL uicessimo ] uicesimo G uicesima M K 9 uicessimo die ...  
 nonae *om.* NL martii ] marcio V<sup>1</sup> marcii V<sup>2</sup> māf M indictionis ] indictionē. BR indic  
 M nonae ] VIII. BR nona K 11–409,13 *om.* BR MNL (*adsunt* VPG K) 11 secretario ]  
 secractario P 12 sacri *om.* V ] magni G et *om.* V serenitati. V<sup>2</sup> *ras.* 14 niceta ] nicheta  
 V exconsule ] et console V patritio ] patricio PG imperialium ] imperialiom V<sup>1</sup> offitio-  
 rum ] officiorum PG 15 exconsule ] et cons V patritio ] patricio G comite ] comitae P  
 obsequii ] obsequi V 16 traciae ] trachiae V thraciae PG traciae K 17 patritio ] pat V  
 patricio PG 18 paulo ... patritio *om.* K patritio ] pat V patricio G 19 patricio ] pat V  
 patricio G et ] ex VP (!) logothete ] logotheta G logothetae K 20 patritio ] patricio PG  
 hormisdæ + paulo glorioso exconsule patritio K (*cf.* 401,18) 21 patritio ] pat V patricio P  
 patricio G seruatore ] seruatoris G 22 patritio ] pat V patricio PG questore ] quastorae P  
 23 polieucto ] polyeuto P polyeucto K exconsule + pat V patfī P patricio G 24  
 thoma ] thomo V exconsule ] exconsoli P exconsule + pat V patricio G<sup>1</sup> 25 exconsule ]  
 exconsoli P exconsule pat et V 25–26 et ... exconsule *om.* G 26 exconsule ] exconsoli P  
 27 leontio ] leoni V<sup>1</sup> exconsule ] exconsoli P

- Συνελθούσης δὲ καὶ τῆς ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς συνόδου τῆς κατὰ βασιλικὸν θέσπισμα  
 συναθροισθείσης ἐν ταύτῃ τῇ θεοφυλάκτῳ καὶ βασιλίδι πόλει, τουτέστι  
 Θεοδώρου καὶ Γεωργίου τῶν εὐλαβεστάτων πρεσβυτέρων καὶ Ἰωάννου τοῦ εὐλαβεστάτου  
 διακόνου ἐπεχόντων τὸν τόπον τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου πάπα τῆς πρεσβυτέρας  
 5 Ῥώμης Ἀγάθωνος καὶ  
 Γεωργίου τοῦ ὁσιωτάτου καὶ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου ταύτης τῆς μεγαλυνύμου  
 Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ  
 Πέτρου τοῦ θεοφιλεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου τῆς  
 Ἀλεξανδρέων μεγαλοπόλεως καὶ  
 10 Γεωργίου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου μοναχοῦ καὶ ἀποκρισιαρίου Θεοδώρου τοῦ  
 ὁσιωτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων  
 Ἰωάννου ἐπισκόπου πόλεως Πόρτου, Ἀβουνδαντίου ἐπισκόπου πόλεως Πατέρνου, Ἰωάν-  
 νου ἐπισκόπου πόλεως Ῥηγίου, ἐπεχόντων τὸν τόπον τῆς κατὰ τὴν πρεσβυτέραν  
 Ῥώμην ὁσίας τῶν ἑκατὸν εἴκοσι πέντε <θεοφιλῶν> ἐπισκόπων συνόδου τῶν καὶ δι'  
 15 οἰκείων ὑπογραφῶν δηλουμένων ἐν τῇ γενομένη πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα  
 Κωνσταντῖνον παρ' αὐτῶν ἀναφορᾷ καὶ  
 Θεοδώρου τοῦ εὐλαβεστάτου πρεσβυτέρου καὶ τοποτηρητοῦ τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχι-  
 επισκόπου <πόλεως> Ῥαβέννης Θεοδώρου  
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Θεσσαλονίκης  
 20 Βασιλείου ἐπισκόπου πόλεως Γορτύνης τῆς Κρητῶν νήσου  
 Φιλαλήθους ἐπισκόπου Καισαρείας Καππαδοκίας  
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἐφέσου  
 Σισινίου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Θράκης  
 Πλάτωνος ἐπισκόπου Ἀγκύρας Γαλατίας  
 25 Γεωργίου ἐπισκόπου Κυζίκου  
 Μαρίνου ἐπισκόπου Σάρδεων  
 Πέτρου ἐπισκόπου Νικομηδείας  
 Φωτίου ἐπισκόπου Νικαίας  
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Χαλκηδόνος  
 30 Ἰωάννου ἐπισκόπου Σίδης  
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Μελιτηνῆς  
 Ἰουστίνου ἐπισκόπου Τυάνων  
 Ἀλυπίου ἐπισκόπου Γαγγρῶν  
 Κυπριανοῦ ἐπισκόπου Κλαυδίουπόλεως

## MTO

7 καὶ *om.* M      14 ἑκατὸν εἴκοσι πέντε ] ρκε' TO      <θεοφιλῶν> = *uenerabilium* ] εὐλαβεστάτων MTO  
 19 Ἰωάννου ... θεσσαλονίκης *om.* O      23 σισινίου ] σισινίου O      ἐπισκόπου *tit. om.* O *usque ad* 408,6  
 31 μελιτηνῆς ] μελιτήνης T

Conueniente autem et sancto ac uniuersali concilio, quod per imperialem sanctionem congregatum est in hanc a deo conseruandam regiam urbem, id est  
 Theodoro et Georgio uenerabilibus presbiteris et Iohanne uenerabili diacono locum representantibus sanctissimi ac beatissimi pape antiquae Romae Agathonis et  
 Georgio uenerabili atque sanctissimo archiepiscopo huius magnisonae Constantinopoleos nouae Romae et  
 Petro deo amabili presbitero monacho et loci seruatore sedis Alexandriae magnae ciuitatis et  
 Georgio relegioso presbitero monacho et apocrisiario Theodori uenerabili loci seruatore sedis Hierusolimorum  
 Iohanne episcopo ciuitatis Portuensis, Abundantio episcopo ciuitatis Paternae, Iohanne episcopo ciuitatis Regitane, locum representantibus sancti concilii centum uiginti quinque uenerabilium episcoporum senioris Romae, qui etiam per proprias subscriptiones declarantur in suggestione ab eis facta ad piissimum principem Constantinum et  
 Theodoro relegioso presbitero et locum gerenti deo amabilis archiepiscopi Rauennae Theodori  
 Iohanne episcopo ciuitatis Thessalonice  
 Basilio episcopo ciuitatis Gortine insule Crete  
 Philalitho episcopo Cesareae Cappadociae  
 Theodoro episcopo Ephesi  
 Sisinnio episcopo Heracliae Thraciae  
 Platone episcopo Ancyre Galatiae  
 Georgio episcopo Cizici  
 Marino episcopo Sardensi  
 Petro episcopo Nicomediae  
 Photio episcopo Nicaea(e)  
 Iohanne episcopo Calcedone  
 Iohanne episcopo Sidis  
 Theodoro episcopo Melitinae  
 Iustino episcopo Tyanorum  
 Alypio episcopo Gangrensi  
 Cypriano episcopo Claudiupoleos

## VPG K

1 ac ] atque K 3 uenerabili ] uenerabile V 5 uenerabili ... archi] P<sup>1</sup> marg. constantinopoleos ] constantinopoleos P 7–9 loci ... monacho et om. VPG 9 theodori ] theodoro P uenerabili ] uenerabilis K 10 hierusolimorum ] hierosolimorum G 11 abundantio ] habundantio G paternae V<sup>2</sup> add. 12 regitane ] reginate V 12–13 centum uiginti quinque ] centum XXV G 13 episcoporum ] episcoporis VP om. G proprias ] propriam VP subscriptiones ] subscriptionis V 14 declarantur ] derantur V 15 relegioso ] religioso G K 16 theodori ] et theodoro K 17 thessalonice ] thesalonice V thesalo.nicae P<sup>2</sup> ras. thesalinicae G thessalonicae K 18 gortine ] gortynae P<sup>2</sup> 19 philalitho ] phylatus V philathus P pilato G philalithus K cesareae ] cessareae VP cesaree K cappadociae ] capadociae G 20 ephesi ] ephesis V 21 sisinnio ] sinnio P thraciae ] trachiae P traciae K 22 ancyre ] ancire G anquirae K galatiae ] galaciae K 23 cizici ] cyalici VPG (z-al) 24 sardensi ] sarnensi VPG (d-n) 25 nicomediae ] nichomediae G 26 nicaea(e) ] nicaea VP nicea G K 27 iohanne ] iohanum V calcedone ] chalcedone V 28 iohanne ] iohonne V sidis ] sydis PG 29 melitinae ] meletenae VPG 30 tyanorum ] tianorum G K 31 alypio ] alupio VPG alipio K gangrensi ] grangrensi V gangensi P<sup>1</sup> gangrensis K 32 cypriano ] cipriano K claudiupoleos ] claudiopoleos P claudicipoles G (u-ci)

- Πολυεύκτου ἐπισκόπου Μύρων τῆς Λυκίας  
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Σταυρουπόλεως Καρίας  
 Τιβερίου ἐπισκόπου Λαοδικείας Φρυγίας  
 Κοσμά ἐπισκόπου Συνάδων  
 5 Στεφάνου ἐπισκόπου Ἀντιοχείας Πισιδίας  
 Θεοπέμπτου ἐπισκόπου Ἰουστινιανουπόλεως ἤτοι Μωκισσοῦ  
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Πέργης  
 Ἰσιδώρου ἐπισκόπου Ῥόδου  
 Σισινίου ἐπισκόπου Ἱεραπόλεως Φρυγίας  
 10 Θεοδώρου ἐπισκόπου Ταρσοῦ  
 Μακροβίου ἐπισκόπου Σελευκείας Ἰσαυρίας  
 Γεωργίου ἐπισκόπου Βυζίης Θράκης  
 Ζαχαρίου ἐπισκόπου Λεοντοπόλεως Ἰσαυρίας  
 Γρηγορίου ἐπισκόπου Μιτυλήνης  
 15 Γεωργίου ἐπισκόπου Μιλήτου  
 Σεργίου ἐπισκόπου Σηλυβρίας  
 Ἀνδρέου ἐπισκόπου Μεθύμνης  
 Θεογνίου ἐπισκόπου Κίου  
 Ἐπιφανίου ἐπισκόπου Εὐχαίτων  
 20 Πέτρου ἐπισκόπου Μεσημβρίας  
 Πέτρου ἐπισκόπου Σωζοπόλεως Θράκης  
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Νύσσης  
 Θεοδώρου ἐπισκόπου τῶν Βασιλικῶν Θερμῶν  
 Γεωργίου ἐπισκόπου Καμουλιανῶν  
 25 Ζωῖτου ἐπισκόπου Χριστουπόλεως Ἀσίας  
 Πατρικίου ἐπισκόπου Μαγνησίας  
 Ἀντωνίου ἐπισκόπου Ὑπαίπων  
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Περγάμου  
 Γενεσίου ἐπισκόπου Ἀναστασιουπόλεως  
 30 Πλάτωνος ἐπισκόπου Κίννης  
 Στεφάνου ἐπισκόπου Βιρινουπόλεως

## MTO

- 6 μωκισσοῦ] μωκίσου O      12–13 γεωργίου ... Ἰσαυρίας M *add. marg.*      12 βυζίης] βιζύης T  
 13 λεοντοπόλεως] λεοντουπόλεως M      15–19 θεογνίου ... ἐπιφανίου ... γεωργίου ... σεργίου ... ἀνδρέου  
*transp.* M      15 γεωργίου ... μιλήτου *om.* O      20 πέτρου ... μεσημβρίας *om.* O      23 τῶν *om.* M  
 24 καμουλιανῶν] καμουλιάνων T      25 ζωῖτου] ζωητοῦ TO      27 ἀντωνίου... ὑπαίπων *om.* O  
 28 περγάμου] περγάμων MO

|                                                     |    |
|-----------------------------------------------------|----|
| Polieucto episcopo Miron Lyciae                     |    |
| Theodoro episcopo Staurupoleos Cariae               |    |
| Tiberio episcopo Laodicie Frigiae                   |    |
| Cosma episcopo Sinnadorum                           |    |
| Stephano episcopo Antiochiae Pisidiae               | 5  |
| Theopempto episcopo Iustinianupoleos qui et Mucissu |    |
| Iohanne episcopo Pergis                             |    |
| Hysidoro episcopo Rodi                              |    |
| Sisinnio episcopo Hierapoleos Phrigiae              |    |
| Theodoro episcopo Tarsensi                          | 10 |
| Macrobio episcopo Seleutiae Hisauriae               |    |
| Georgio episcopo Uizies Traciae                     |    |
| Zacharia episcopo Leontopoleos Isauriae             |    |
| Gregorio episcopo Mitylene                          |    |
| Georgio episcopo Mileti                             | 15 |
| Sergio episcopo Silimbriae                          |    |
| Andrea episcopo Metimnae                            |    |
| Theognio episcopo Cii                               |    |
| Epiphania episcopo Eucaitorum                       |    |
| Petro episcopo Mesembriae                           | 20 |
| Petro episcopo Sozopoleos Thraciae                  |    |
| Iohanne episcopo Nissae                             |    |
| Theodoro episcopo Imperialium Thermanum             |    |
| Georgio episcopo Camulianorum                       |    |
| Zoito episcopo Christupoleos Asiae                  | 25 |
| Patritio episcopo Magnisiae                         |    |
| Antonio episcopo Hypeporum                          |    |
| Theodoro episcopo Pergami                           |    |
| Genesio episcopo Anastasiupoleos                    |    |
| Platone episcopo Cinnis                             | 30 |
| Stephano episcopo Berinupoleos                      |    |

## VPG K

|                                     |                                                 |                                             |                                        |                          |
|-------------------------------------|-------------------------------------------------|---------------------------------------------|----------------------------------------|--------------------------|
| 1 lyciae ] luciae VPG               | liciae K                                        | 2 staurupoleos ] stauropoleos P K           | taurupoleos G                          | 3 tiberio ]              |
| theberio V                          | laodicie ] laudiciae G K                        | 4 sinnadorum ] sinnandri G                  | 5 stephano ] sthephano P               |                          |
| episcopo ] ep̄s P                   | pisidiae ] pissidae G                           | 6 theopempto ] theotempto P (p-t)           | theophempto G                          |                          |
| iustinianupoleos ] iustiniapoleos G | iustinianopoleos K                              | mucissu ] munssu V <sup>1</sup>             | musissu V <sup>2</sup>                 |                          |
| 8 hysidoro ] hesidoro G             | isidoro K                                       | rodi ] rodīs G                              | 9 sisinnio ] sisinno V <sup>1</sup>    | hierapoleos ]            |
| hyerapoleos P                       | phrigiae ] frigiae K                            | 10 theodoro ] theo.doro V <sup>2</sup> ras. | tarsensi ] tharsensi V                 |                          |
| 11 seleutiae ] releutiae V          | releutiae P                                     | seleucia K                                  | hisauriae ] hysauriae P                | hissauriae G             |
| (s-r, a-ci)                         | 12 uizies (βυζιης) ] bysziades VP               | bystiaes G                                  | traciae ] tratiae G                    | 13 leontopoleos ]        |
| leontipoleos V <sup>2</sup>         | lentopoleos K                                   | isauriae ] ysauriae G                       | hisauriae K                            | 14 gregorio ] grigorio P |
| georgio G                           | mitylene ] mitulene VP                          | mytulena K                                  | 15 mileti ] meleti V                   | 16                       |
| sergio episcopo ] sergiēpō P        | 17–20 andrea ... mesembriae om. G               | 17 metimnae ] methimnae K                   |                                        |                          |
| 19 epiphania ] piphania VPG         | 21 sozopoleos ] scopoleos G                     | thraciae ] thrachie V                       | traciae P K                            |                          |
| 22 nissae ] nysae G                 | nisse K                                         | 24 episcopo ] ep̄i P                        | 25 zoito ] aloito VG                   | aloite P (z-al)          |
| christupoleos ] christopoleos K     | asiae ] asyae G                                 | 26 patritio ] patricio PG                   | magnisiae ] magnisi                    |                          |
| V                                   | 27 antonio ] antonoio K <sup>1</sup>            | hypeporum ] ypeporum K                      | 29 anastasiupoleos ] anastasiopoleos G |                          |
| K                                   | 31 berinupoleos ] berinuiopoleos V <sup>1</sup> | uerinopoleos K                              |                                        |                          |

- Ἀνδρέου ἐπισκόπου Μνίζου  
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Μιλητουπόλεως  
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Φιλαδελφείας  
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Πραϊνέτου  
 5 Ἰωάννου ἐπισκόπου τοῦ Δασκυλίου  
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Ἰουστινιανουπόλεως Γόρδου  
 Μηνᾶ ἐπισκόπου Καραλίας Παμφιλίας  
 Καλλινίκου ἐπισκόπου Κολωνείας Ἀρμενίας  
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Βερίσσης  
 10 Τιβερίου ἐπισκόπου Ἀμισσοῦ  
 Σεργίου ἐπισκόπου Σινώπης  
 Γεωργίου ἐπισκόπου Ἰουνοπόλεως  
 Στεφάνου ἐπισκόπου Ἡρακλείας Πόντου  
 Λογγίνου ἐπισκόπου Τίου  
 15 Δομετίου ἐπισκόπου Πλουσιάδος  
 Γεωργίου ἐπισκόπου Κρατίας  
 Πλάτωνος ἐπισκόπου Ἀδριανουπόλεως  
 Σολομῶνος ἐπισκόπου Κλανέου  
 Γεωργίου ἐπισκόπου Κώου  
 20 Ἰωάννου ἐπισκόπου Ἐρίζων  
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Μύνδου  
 Πατρικίου ἐπισκόπου Ἰλούζων  
 Πέτρου ἐπισκόπου Ἀππίας  
 Ἀλεξάνδρου ἐπισκόπου Νακωλείας  
 25 Δομετίου ἐπισκόπου Πρυμνισσοῦ  
 Κωνσταντίνου ἐπισκόπου Βαράτης  
 Θεοδοσίου ἐπισκόπου Ψιβίλων  
 Παύλου ἐπισκόπου Σωζοπόλεως Πισιδίας  
 Πλουσιανοῦ ἐπισκόπου τοῦ Συλλέου  
 30 Θεοδώρου ἐπισκόπου Ναυζιανζοῦ  
 Δημητρίου ἐπισκόπου Τίνου

## MTO

4 πραινέτου ] πρενέτου O      7 καραλίας ] καραλλίας T      παμφιλίας ] παμφυλίας O      10 ἀμισσοῦ ]  
 ἀμινσοῦ M      ἀμίσου T      ἀμισοῦ O      11 σεργίου ] γεωργίου M      12 Ἰουνοπόλεως ] Ἰωνουπό-  
 λεως M      18–19 κλανέου γεωργίου ἐπισκόπου ἐρίζων γεωργίου MTO      20 Ἰωάννου ... ἐρίζων om.  
 MTO      24 νακωλείας ] νακολίας MT      25 πρυμνισσοῦ ] πριμνισσοῦ M      πρυμνήσου T  
 πριμνησοῦ O      26 βαράτης ] βράτης M      27 ψιβίλων ] ψιβίλλων M      ψιβήλων O  
 29 συλλέου ] συλλαίου O      30 ναυζιανζοῦ ] ναζιανζοῦ MO

|                                          |    |
|------------------------------------------|----|
| Andrea episcopo Mnizi                    |    |
| Iohanne episcopo Meletupoleos            |    |
| Iohanne episcopo Philadelphiae           |    |
| Theodoro episcopo Praeneti               |    |
| Iohanne episcopo Dascilii                | 5  |
| Theodoro episcopo Iustinianupoleos Gordi |    |
| Menna episcopo Caraliae Pamphiliae       |    |
| Callinico episcopo Coloniae Armeniae     |    |
| Theodoro episcopo Berissae               |    |
| Tyberio episcopo Ammissu                 | 10 |
| Sergio episcopo Sinopis                  |    |
| Georgio episcopo Iunopoleos              |    |
| Stephano episcopo Heracliae Ponti        |    |
| Longino episcopo Tii                     |    |
| Dometio episcopo Plusiados               | 15 |
| Georgio episcopo Cratias                 |    |
| Platone episcopo Hadrianupoleos          |    |
| Salomone episcopo Clanei                 |    |
| Georgio episcopo Coensi                  |    |
| Iohanne episcopo Erizorum                | 20 |
| Iohanne episcopo Myndi                   |    |
| Patritio episcopo Eluzorum               |    |
| Petro episcopo Appiae                    |    |
| Alexandro episcopo Nacoliae              |    |
| Dometio episcopo Prim<n>issu             | 25 |
| Constantino episcopo Barattis            |    |
| Theodosio episcopo Psi<b>ilorum          |    |
| Paulo episcopo Sozopoleos Pisidiae       |    |
| Plusiano episcopo Syllei                 |    |
| Theodoro episcopo Nanzianzu              | 30 |
| Demetrio episcopo Tini                   |    |

## VPG K

|                                  |                                      |                                      |                                    |
|----------------------------------|--------------------------------------|--------------------------------------|------------------------------------|
| 1 andrea ] andree V              | mnizi (μνίζου) ] minizi VP           | minuzi G                             | 2 meletupoleos ] melotupoleos K    |
| 3 philadelphiae ] philadelfia V  | philadelfia P                        | 4 praeneti ] preneti V K             | 5 dascilii ] dasdillii V           |
| dasdylii P                       | dascali G                            | uiscilii K                           | 6 episcopo ] ἐπί VP K              |
| V K                              | gordi ] gurdi K                      | 7 menna ] memna V                    | mena K                             |
| episcopo ] ἐπί VP                | pamphiliae ]                         | 8 callinico ] callini V <sup>1</sup> | callinici V <sup>2</sup>           |
| phamphilie V                     | pampiliae PG                         | calinico K                           | 9 berissae ]                       |
| uerissae K                       | 10 tyberio ] tiberio P               | ammissu ] amissu PG                  | amissum K                          |
| 11 episcopo ] ἐπί P <sup>2</sup> | synopis ] synopsis V                 | synopsis G                           | 14 longino ] longno P <sup>1</sup> |
| 15 episcopo ] πῖ V               | 16 cratias ] cradias VPG             | 17 hadrianupoleos ] hadrianopoleos V | adria-                             |
| nopoleos K                       | 18 salomone ] salomon V              | solomon P                            | clanci ] claniae G                 |
| 19 episcopo ] ἐπί                | 20 erizorum ] erigorum G (z-g)       | 21 myndi ] mindi V                   | 22 patritio ] patricio PG          |
| eluzorum                         | (Ἰαούζων) ] elyzorum VG              | elizorum P                           | 25 prim<n>issu ] primissu V K      |
| pyrmissu                         | 26 barattis ] barrattis G            | 27 psi<b>ilorum ] psiphylorum V      | psiphilorum P K                    |
| psyphi-                          | 28 sozopoleos ] sotopholeos V        | sosopholeos G <sup>1</sup>           | sozopholeos G <sup>2</sup>         |
| pisidiae ]                       | pysidia VP                           | pisidia G                            | 29 plusiano ] pluriano VPG (s-r)   |
| plusimo K                        | cisellei V                           | cisillei P                           | cyselli G                          |
| 30 episcopo ] ἐπί V K            | 31 demetrio ] dometio G <sup>1</sup> | dometrio G <sup>2</sup>              | nannalianu                         |
| VP                               | nannalianalii G (z-al)               | nazianzu K                           |                                    |

- Στεφάνου ἐπισκόπου Πάρου  
 Γρηγορίου ἐπισκόπου Καντάνου  
 Ἰωάννου ἐπισκόπου Λάππης  
 Εὐλαλίου ἐπισκόπου Ζηνωνουπόλεως  
 5 Κωνσταντίνου ἐπισκόπου Δαλισανδοῦ  
 Θεοδώρου ἐπισκόπου Ὀλβης  
 Θεοφάνους πρεσβυτέρου καὶ ἡγουμένου τοῦ ἐν Σικελίᾳ εὐαγοῦς μοναστηρίου ἐπιλεγομένου  
 Βαίων  
 Γεωργίου πρεσβυτέρου καὶ μοναχοῦ μονῆς τῶν Ῥενάτης διακειμένης ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ  
 10 Ῥώμῃ  
 Κόνωνος καὶ Στεφάνου πρεσβυτέρων καὶ μοναχῶν μονῆς ἐπιλεγομένης Δόμου Ἀρσικίας  
 διακειμένης ὡσαύτως κατὰ τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην.

- Καθεσθέντων τε τῶν ἐνδοξοτάτων πατρικίων καὶ ὑπάτων καὶ πάντων τῶν ὁσιωτάτων  
 15 καὶ θεοφιλῶν ἐπισκόπων κατὰ τάξιν ἐν τῷ αὐτῷ τοῦ Τρούλλου σεκρέτῳ, προκειμένων ἐν  
 μέσῳ τῶν ἀγίων καὶ ἀχράντων Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν εὐαγγελίων, Κωνσταντῖνος  
 ὁ θεοσεβέστατος ἀρχιεπίσκοπος τῆς ἐνταῦθα ἀγιωτάτης τοῦ θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστο-  
 λικῆς μεγάλης ἐκκλησίας καὶ πριμικήριος τῶν θεοσεβεστάτων νοταρίων τοῦ ἀγιωτάτου  
 πατριάρχου τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως Γεωργίου εἶπεν·  
 20 Διακρίνειν εἰσθυῖα τοὺς τὰ ὀρθὰ φρονούντας καὶ κηρύσσοντας δόγματα ἐκ τῶν μὴ  
 ἀληθῶς ὁμολογούντων τὰ τῆς οἰκονομίας τοῦ ἐνὸς τῆς ἀγίας τριάδος Χριστοῦ τοῦ  
 ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν ἢ τε ὑμετέρα εὐσεβὴς γαλήνη καὶ ἡ ἀγία καὶ οἰκουμένη ὑμῶν  
 σύνοδος ἐν εἰδήσει τυγχάνει, ὡς κατὰ τὴν προλαβοῦσαν πρᾶξιν Γεώργιος ὁ εὐλαβέστατος  
 πρεσβύτερος μοναχὸς καὶ ἀποκρισιάρχος Θεοδώρου τοῦ ὁσιωτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ  
 25 θρόνου Ἱεροσολύμων προσελθὼν ἤτησε τὴν ὑμετέραν εὐσέβειαν καὶ τὴν ἀγίαν ὑμῶν  
 σύνοδον τὰ συνοδικὰ γράμματα Σωφρονίου τοῦ ἐν ὁσίᾳ τῇ μνήμῃ γενομένου ἀρχιεπι-  
 σκόπου τῆς Ἱεροσολυμιτῶν πόλεως προενεχθῆναι εἰς μέσον καὶ ἀναγνωσθῆναι καὶ τὴν  
 τούτων λαβεῖν ὑμᾶς εἶδῃσιν καὶ κρίναι, εἰ γε ὀρθόδοξα καθεστήκασιν, καὶ ὑποβάλλομεν  
 πρὸς τὸ παριστάμενον.

## MTO

- 22 καντάνου ] κατάνου M καντάνων O 4 ζηνωνουπόλεως ] ζηνουπόλεως MO 5 δαλισανδοῦ ]  
 δαλισάνδου T 7 εὐαγοῦς om. O 14 τε ] δὲ O πάντων om. O 15 κατὰ τάξιν ] κατ' ἀξίαν  
 M 17 ἀρχιεπίσκοπος (sec. Agathonem, a. 713?) = diaconus (a. 681) 21 τῆς οἰκονομίας om. O  
 27 Ἱεροσολυμιτῶν ] Ἱεροσολυμήτων T 28 ὑμᾶς ] ἡμᾶς O

Stephano episcopo Pari  
 Gregorio episcopo Cantanensi  
 Iohanne episcopo Lappis  
 Eulalio episcopo Zenonupoleos  
 Constantino episcopo Dalisandi  
 Theodoro episcopo Olbis  
 Theophano presbitero et abbate uenerabilis monasterii qui cognominatur Baiorum quod  
 est in Sicilia  
 Georgio presbitero monacho monasterii Renati positi apud antiquam Romam  
 Conone et Stephano presbiteris et monachis monasterii quod cognominatur Domus Arsicia 10  
 similiter <po>siti apud antiquam Romam.

Residentibus quoque gloriosis patriciis et consulibus et omnibus uenerabilibus et deo  
 amabilibus episcopis secundum ordinem in eodem secretario Trulli, praepositis in medio  
 sacrosanctis <et intemeratis> Christi dei nostri euangelis, Constantinus deo ama- 15  
 bilis diaconus huius sanctissimae dei <catholicae et apostolicae magnae> ecclesiae et  
 primicerius deo amabilium notariorum sanctissimi patriarchae huius a deo conseruandae  
 regiae urbis Georgii dixit:

Discernere solens eos, qui recta sentiunt et praedicant dogmata, ab his, qui non uere  
 confitentur, quae super dispensationem sunt Christi ueri dei nostri, qui unus est de sancta 20  
 trinitate, tam uestra piissima serenitas quamque sanctum et uniuersale uestrum concilium  
 cognitionem habet, quod in praeterita actione Georgius relegiosus presbiter monachus et  
 apocrisarius Theodori sanctissimi loci seruatoris sedis Hierusolimorum supplicans petiit  
 uestram pietatem et sanctum uestrum concilium, ut synodica Sophronii uenerabilis memo-  
 riae quondam archiepiscopi Hierusolimitanae ciuitatis profereretur ad medium atque 25  
 legeretur <et> eorum scientiam habeatis et iudicetis, si orthodoxa existunt, et suggerimus  
 ad quod placuerit.

VPG BR(13) MNL(13) K

2 gregorio ] georgio G cantanensi ] catanensis G<sup>1</sup> cantanensis G<sup>2</sup> 4 eulalio ] elilalio V ze-  
 nonupoleos ] ziononopoleos K 6 episcopo ] ἐπί VP 7 theophano ] theophanes V theophanos P  
 theophanus K<sup>1</sup> theophaneus K<sup>2</sup> qui ] quod V 9 monacho ] monaco K 10–11 conone ...  
 romam om. G 10 conone ] canone VP monachis ] monachis K arscia ] arsitia V arcia P<sup>1</sup>  
 11 <po>siti cf. 409,9 13 residentibus ] resedentibus B desidentibus N gloriosis ] gloriosissimis  
 BR patriciis ] patritiis K consulibus ] consilibus B<sup>1</sup> 14 praepositis ] propositis V 15 καὶ  
 ἀρχάντων = <et intemeratis> om. VPG BR MNL K dei ] domini VPG euangelis ] euangelii G  
 16 diaconus ] diacono N καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς μεγάλης = <catholicae et apostolicae magnae> om.  
 VPG BR MNL K ecclesiae ] exclesiae G<sup>1</sup> 17 primicerius ] primicaerius P primicirius B<sup>1</sup>  
 amabilium om. K 18 georgii om. K 19 solens ] solet M eos del. M 20 confitentur ]  
 confitetur N dispensationem ] dispensatione P BR MNL unus ] unius N 21 serenitas ] serenatas  
 VG serenetas P quamque ] quamqueque K<sup>1</sup> sanctum ] sanctam B<sup>1</sup> uniuersale ] uniuersali  
 V uniuersalem N uestrum ] uestri VPG 22 quod ] que L in praeterita ] impreterita P  
 actione ] accione V relegiosus ] religiosus ML K religioso N presbiter et monachus MNL  
 monachus ] manachus P monacho N 23 apocrisarius ] apocrisarius V BR MNL (ia-a) hieru-  
 solimorum ] hierosolimorum G N supplicans ] subplicans B 24 synodica ] sinodica B sinidicia  
 N sophronii ] suphronii VPG sofronii BR uenerabilis ] uenerabili N 25 quondam ]  
 quendam N hierusolimitanae ] hierusolimitanae P hierusolimit B<sup>1</sup> hierosolimitanae G NL K  
 profereretur ] proffereretur B proferetur R proferetur G N proferetur M ras. propheretur  
 L 26 καὶ = <et> ] ut BRG, om. VP MNL K orthodoxa ] orthodoxam B<sup>1</sup> ortodoxam R  
 existunt ] existunt B

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς καὶ ἡ ἀγία σύνοδος εἶπον·

Ἀναγινωσκέσθω τὰ ἤδη πραχθέντα.

Καὶ ἀνεγνώσθησαν.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς καὶ ἡ ἀγία σύνοδος εἶπον·

5 Γεώργιος ὁ εὐλαβέστατος πρεσβύτερος μοναχὸς καὶ ἀποκρισιάριος τοῦ ὁσιωτάτου τοποτηρητοῦ τοῦ θρόνου Ἱεροσολύμων τῶν ἐπιμνησθέντων παρ' αὐτοῦ συνοδικῶν Σωφρονίου τοῦ γενομένου ἀρχιεπισκόπου Ἱεροσολύμων κατὰ τὰ αἰτηθέντα παρ' αὐτοῦ τὴν προκομιδὴν ποιησάτω καὶ ἡ τούτων ἀνάγνωσις γινέσθω.

Καὶ προεκομίσθη βιβλίον ἔχον τὰ συνοδικὰ τοῦ αὐτοῦ ἐν ὁσίᾳ τῇ μηνίμῃ Σωφρονίου,

10 ὅπερ λαβὼν Ἀγάθων ὁ εὐλαβέστατος ἀναγνώστης καὶ νοτάριος τοῦ ἀγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως ἀνέγνω ἔχον ἐπὶ λέξεως οὕτως·

Δεσπότη τὰ πάντα ἀγιωτάτῳ καὶ μακαριωτάτῳ ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ Σεργίῳ ἀρχιεπισκόπῳ καὶ πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως Σωφρόνιος ἀχρεῖος δοῦλος τῆς

15 ἀγίας Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν πόλεως.

Βαβαί, βαβαί, παμμακάριστοι, πῶς μοι φίλον νῦν τὸ ἡσύχιον καὶ πολὺ τοῦ πρὶν προσφιλέστερον, ἀφ' οὗπερ ἐξ ἡσυχίας ἀπράγμονος εἰς πραγμάτων τύρβην ἐλήλυθα καὶ χερσαίοις τισι καταντλοῦμαι τοῖς κύμασι· βαβαί, βαβαί, θεοτίμητοι, πῶς μοι νῦν

20 ἡδὺν τὸ ἐλάχιστον καὶ τοῦ πρὶν οὐ μετρίως ἡδύτερον, ἀφ' οὗπερ ἐκ κοπρίας καὶ γῆς καὶ ἀφάτου καὶ πολλῆς ταπεινότητος εἰς θῶκον ἱεραρχικὸν ἀνελήλυθα καὶ πολὺν ὀρῶ συν-εξευγμένον τὸν κλύδωνα καὶ τῷ κλύδωνι παρομαρτοῦντα τὸν κίνδυνον· οὐχ οὕτω γὰρ ἡδιστα καθορᾶται τὰ ἡδιστα πρὸ τῆς τῶν ἀηδῶν πείρας καὶ γνώσεως, ὥς ὅταν

13 – 494,9 Epistula synodica Sophronii archiep. Hieros.

MTO LFV(17) A(13) K(13)

2 – 4 ἀναγινωσκέσθω ... εἶπον *om.* M 5 μοναχὸς *om.* O 11 ταύτης *om.* M 13 – 15 δεσπότη  
... πόλεως *om.* LFV 13 τὰ πάντα ] πάντων MTO τῷ τὰ πάντων K (*cf.* Mansi XI 576 D 12)  
μακαριωτάτῳ ] μακαρίῳ MT 17 (A F) (*cf.* 418,6) τὸ ] τὸν L K *corr.* 18 τύρβην ] τύρβη L  
ταραχὴν L *marg.* 19 χερσαίοις ] χερσαίος L χερσαίος A τισι ] τισὶν L κύμασι ] κύμασιν  
L A βαβαί<sup>2</sup> *om.* F 20 πρὶν ] πρώην F 21 θῶκον ] θόκον L A θρόνον V *marg.*  
21 – 22 ὀρῶ καὶ συνευγμένον M 22 παρομαρτοῦντα ] παρωμαρτοῦντα L 23 καθορᾶται τὰ ἡδιστα  
*om.* L πείρας τε καὶ F ὥς ὅταν ] οἷα F

Constantinus piissimus imperator et sanctum concilium dixerunt:

Relegantur quae dudum gesta sunt.

Et relecta sunt.

Constantinus piissimus imperator et sanctum concilium dixerunt:

Georgius relegiosus presbiter monachus et aprocrisarius uenerabilis loci seruatoris sedis Hierusolimorum, quorum meminit synodicorum Sophronii quondam archiepiscopi Hierusolimorum secundum eius petitionem prolationem faciat eorumque lectio proueniat. Et prolatus est liber habens synodica eiusdem uenerabilis memoriae Sophronii, quem accipiens Agatho relegiosus lector et notarius sanctissimi archiepiscopi huius a deo conseruandae regiae urbis relegit ita continentem in uerbis:

Domino in omnibus sanctissimo ac beatissimo fratri et consacerdoti Sergio archiepiscopo et patriarchae Constantinopoleos Sophronius inutilis seruus sanctae Christi dei nostri ciuitatis.

Papae, papae, beatissimi, quam mihi nunc amabilis qui(es) est et multo quam pridem amabilior, ex quo de incurioso silentio in causarum turbam decidi et terrenis quibusdam fluctibus opprimor! papae, papae, deo honorabiles, quam nunc suauis est mihi pusillitas et non mediocriter quam pridem suauior, ex quo de stercore et humo et ineffabili nimiaque penuria ad solium pontificalem ascendi et multum cerno fluctum coniungi et fluctui assecula esse periculum! non enim ita esse suaui conspiciuntur suaui ante

VPG BR MNL K

1–2 constantinus ... sunt P<sup>2</sup> *add. marg.* 1 imperator piissimus VP<sup>2</sup>G 2 relegantur ] neglegantur V  
(r-n) quae dudum gesta sunt relegantur K 4 constantinus ] constantinos P imperator piissimus  
VP 5 relegiosus ] religiosus G ML K religioso N presbiter et monachus NL monachus ]  
monacho N apocrisarius ] apocrisarius V BR MNL apochrisarius P uenerabilis ] uenerabili  
N loci ] locis V B 6 hierusolimorum ] hirosolimorum G hierosolimorum NL synodico-  
rum ] sinodicorum P B L synodicorum N sophronii ] suphronii V sofronii BR archi-  
episcopi ] archiepiscopis VP 6–7 hierusolimorum ] hyerusolimorum P M hierosolimorum G NL  
7 petitionem ] peticionem VG prolationem ] prolacione V prolatione PG prolationem eorum  
quae faciat VP faciat ] fatiat VG facit N 8 prolatus ] prelatus K synodica ] sinidica P<sup>1</sup>  
sinodica P<sup>2</sup> B sinodiciam N uenerabilis ] uenerabili N sophronii ] sofronii BR 9 agatho ]  
agato L agatus K relegiosus ] religiosus RG ML K religioso N notarius ] notario N  
10 continentem ] contenenem B<sup>1</sup> 12 liber quem scripsit sophronius archiepiscopus hierosolimorum L  
*marg.* 12–13 ac ... et om. P 12 ac beatissimo om. K fratri sanctissimo et V<sup>1</sup>P sergio  
om. G 12–13 archiepiscopo ] archiepiscopi G ep̄archi N 13 constantinopoleos ] constanti-  
nopoleus BR sophronius ] sophonius VP sophonius G sofronius BR sopronius K  
inutilis ] in .utilis K ras. christi ] xp̄i B<sup>1</sup> 14 ciuitatis + mihi nunc amabilis P<sup>2</sup> *marg.* 16 papae<sup>1</sup>  
... beatissimi ] papa. beatissime B ras. mihi ... amabilis om. P mihi ] michi G N τὸ ἡσυχίον  
= qui(es) est ] qui est VP MN K om. L est BRG (q-curial.) pridem ] per idem V 17 incurioso ]  
quodam curioso R silentio ] sylentio N turbam ] turba N 18 opprimor ] obprimor B opri-  
mor R papae<sup>2</sup> om. BR honorabiles ] honoraes VP honorabilis BRG onorabiles K  
est om. L mihi ] michi N 19 pusillitas ] posillitas VP pussillitas G pridem ] per idem V  
pri...dem P ras. idem G suauior ] suabior N ex ] et G de stercore ] extorcore P  
humo ] homo NL et<sup>2</sup> om. BR 20 ταπεινότητος = penuria (humilitudo – ἐνδεῖα) solium ]  
solum BR N et<sup>1</sup> om. BR multum ] multumque me BRG fluctum coniungi ] fluctuum contingi  
BRG coniungi ] coniugi N 21 fluctui om. BRG assecula ] adscla VPG N K ad saecula B  
assaeculam M as secula L periculum ] pericula L conspiciuntur ] conspitiuntur G suaui  
om. G suabia N

μετὰ πείραν καὶ ἔφοδον τῶν λυπηρῶν καταφαίνεται. οὕτως ὑγεία τοῖς μεθ' ὑγείαν νοσοῦσι  
 τριπόθητος, οὕτω γαλήνη τοῖς μετὰ γαλήνην χειμαζομένοις ἐπὶ χάρτος, οὕτω πλοῦτος  
 τοῖς μετὰ πλοῦτον πενόμενοις ἐράσμιος, καὶ πάντα τις οὕτως ἂν ἴδοι τυγχάνοντα, αὐτὰ  
 μὲν ὄντα καὶ μένοντα φυσικῇ καὶ οὐσιώδει ποιότητι, ὅποῖα περ καὶ πρὸ τῆς τῶν ἐναντίων  
 5 πείρας ἐφαίνετο, κομψότερα δὲ μετὰ τὴν τούτων γνῶσιν γινόμενα καὶ τοῖς αὐτὰ δεδεγ-  
 μένοις πολὺ τιμιώτερα, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ποθεινότερα καὶ τερπνότερα. καὶ τοῦτο  
 ἡμῖν Ἰώβ ὁ ἀοίδιμος συμψηφιεῖται λαμπρότατα διὰ πείρας ἑκατέρων γενόμενος καὶ τὰς  
 ψήφους ὀρθὰς ὀριζόμενος, καὶ δίκαιος ἂν εἴη κριτῆς τῶν λεγομένων ἡμῖν προερχόμενος  
 καὶ κρίσιν ὀρίζων ἀπροσκλινῇ καὶ ἀδέκαστον. τί οὖν ἐκεῖνος ὁ ἀθλητὴς φησιν ὁ ἀδάμαστος  
 10 ἰδὼν τῶν παθῶν τὴν μετάβλησιν καὶ τῶν λυπούντων ἔλθων εἰς ἐπὶ κλυσιν; τίς ἂν  
 με θεῖη κατὰ μῆνα ἔμπροσθεν ἡμερῶν, ὧν με ὁ θεὸς ἐφύλαξεν; ὥς δτε ἡῦγει ὁ λύχνος  
 αὐτοῦ ὑπὲρ κεφαλῆς μου, ὅτε τῷ φωτὶ αὐτοῦ ἐπορευόμην ἐν σκότει· ὅτε ἡμην ἐπιβρίθων  
 ὁδοῖς, ὅτε ὁ κύριος ἐπισκοπῇ ἐποιεῖτο τοῦ οἴκου μου· ὅτε ἡμην ὑλώδης λίαν κύκλῳ δέ  
 μου οἱ παῖδες· ὅτε ἐχέοντό μου αἱ ὁδοὶ βουτύρῳ, τὰ δὲ ὄρη μου ἐχέοντο γάλακτι· ὅτε  
 15 ἐξεπορευόμην ὀρθριος ἐν πόλει, ἐν δὲ πλατείαις ἐτίθετό μου ὁ δίφρος. ἰδόντες με νεανίσκοι  
 ἐκρύβησαν, πρεσβῦται δὲ ἐπανέστησαν· ἄνδρες δὲ ἐπαύσαντο λαλοῦντες δάκτυλον ἐπι-  
 θέντες ἐπὶ στόματι, οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐμακάρισάν με. οὐκοῦν εἰκότως κἀγώ, μακα-  
 ριώτατοι, σὺν Ἰώβ τῷ πεντάθλῳ βοήσομαι τῶν πάλαι μοι προσόντων καλῶν τῇ μνήμῃ  
 βαλλόμενος· γαλήνῳ ταῦτα βίος ἦν καὶ ἡσύχιος καὶ ταπεινότης οὐδένα γινώσκουσα  
 20 κλύδωνα. τίς ἂν με θεῖη κατὰ μῆνα ἔμπροσθεν ἡμερῶν, ὧν με ὁ θεὸς ἐφύλαττεν ἀθλιπτον;  
 ὥς δτε ἡῦγει ὁ λύχνος αὐτοῦ ὑπὲρ κεφαλῆς μου εἰρηναίαν βιοῦντος ζωὴν καὶ ἀκύμαντον,

10 – 17 Iob 29,2 – 10 20 – 414,1 Iob 29,2 – 3

MTO LFV A K

1 μετὰ τὴν πείραν τε καὶ F καταφαίνεται ] καταφένηται A ὑγεία ] ὑγιᾶ T ὑγεία A μεθ' ]  
 μετ' T μετὰ LFV A ὑγείαν νοσοῦσι ] ὑγείαν νοσοῦσιν A 2 οὕτω<sup>1</sup> ] οὕτως M οὕτω<sup>2</sup> ]  
 οὕτως M 3 ἂν οὕτως M ἴδοι ] εἶδοι T L A αὐτὰ ] τοιαῦτα F 4 μὲν ὄντα ] μένοντα O K  
 φυσικῇ τε καὶ F ὅποῖα περ ] ὅποῖ ἄπερ A 5 ἐφαίνετο ] ἐφένετο A γινόμενα ] γιγνόμενα T F  
 6 τερπνότερα ] κομψότερα O (cf. 412,5) 7 συμψηφιεῖται ] συμφηεῖται M 8 ὀρθὰς ] ὀρθῶς K  
 ὀριζόμενος ] ὁ ὀριζόμενος T δίκαιος ] δικαίως K 9 ἀπροσκλινῇ ] ἀπροσκλινεῖ A ὁ om. F  
 φησὶν ἐκεῖνος ὁ ἀθλητὴς K ὁ ἀθλητὴς ἐκεῖνος φησὶν A 10 ἰδὼν τῶν = aspiciens ] τῶν ἡδόντων  
 MTO FV A τῶν ἡδόντων L ἡδῶν τῶν K μετάβλησιν ] μετάβασιν V<sup>1</sup> A τίς ] τί K  
 11 ἡμερῶν ἔμπροσθεν O F ἐφύλαξεν ] ἐφύλαττεν LFV A 12 ἐν σκότει δτε ἡμην om. L  
 13 ἐποιεῖτο ] ἐποιεῖτο L ὑλώδης ] ὑδῶδης V marg. 14 παῖδες ] πόδες K ἐχέοντό μου om. F  
 ὁδοὶ μου βουτύρῳ LF (uia meae) βουτύρῳ ] τυρῷ F 15 πόλει ] πύλῃ LV A πύλαις F (portam  
 Vulg.) ἐν δὲ πλατείαις ] ἐν δὲ πλατῖαις M ἐκ δὲ πλατείας L ὁ δίφρος ] ὁ θρόνος L marg.  
 ἰδόντες δὲ με F 16 ἐπανέστησαν ] ἐτι ἀνέστησαν M ἐξανέστησαν F δὲ om. M  
 16 – 17 ἐπιθέντες ] θέντες F 17 ἐπὶ τῷ στόματι L στόματι ] στόματος F<sup>2</sup> ἀκούσαντές μου  
 ἐμακάρισαν FV A 17 – 18 μακαριώτατοι ] τρισμακάριστοι F 18 πάλαι ] πάλιν L 19 γαλήνῳ  
 δὲ ταῦτα F 20 ἡμερῶν ἔμπροσθεν O ἀθλιπτον ] ἀθλιβον O K ἀθληπτον A 21 ὥς om.  
 F A ἡῦγει ] ἔλαμψεν L marg. αὐτοῦ om. K ἀκύμαντον ] ἀκοίμαντον A

insuauiorum experimentum atque notitiam, sic ut post experimentum et incursum appa-  
 rent tristitiae. sic salus his, qui post salutem egrotant, ter optabilis, sic tranquillitas his,  
 qui post tranquillitatem fluctuantur, gratissima, sic diuitiae his, qui post diuitias egent,  
 amabilis, et omnia quis ita considerauit existere: et ipsa sunt quidem ac permanent naturali  
 atque essentiali qualitate, qualia dumtaxat et ante experimentum contrariorum parebant, 5  
 meliora tamen post horum efficiuntur scientiam eaque sustinentibus multo pretiosiora  
 sunt nec non et iocundiora et desiderabiliora sunt. et hoc nobiscum Iob laudabilis  
 promulgat splendidissime utrumque experimentum accipiens ac <sententias rectas> defi-  
 niens meritoque iudex in his, quae a nobis dicuntur, progreditur sententiamque indecliuem  
 et immunicam statuet. quid ergo ait ille decertator indomitus mutationem passionum 10  
 aspiciens et in aestuationem argentium ueniens? *quis putas me constituet in mense  
 dierum <anteriorum>, quibus me deus tuebatur? quando lucerna eius super caput meum  
 splendeat, quando lumine eius gradiebar in tenebris, quando eram in itineribus laetus,  
 quando dominus inspiciebat tabernaculum meum, quando eram opulentus nimis et in  
 circuitu meo pueri mei, quando affluebant uiae meae botyro, montes autem mei fluebant 15  
 lacte, quando progrediebar diluculo in ciuitate et in plateis sedes mea ponebatur. uidentes  
 me iuniores abscondebantur, seniores uero assurgebant, maiores natu autem silebant  
 loquentes digitum ori suo inponentes, audientes uero beatificabant me.* ergo merito  
 ego etiam, beatissimi, cum Iob quinquies uictori clamabo memoria pristinorum bonorum,  
 quae mihi aderat, prosternatus; tranquilla haec uita fuerat cum silentio et nullam fluctua- 20  
 tionem agnoscens pauperies. *quis putas me constituet in mense dierum anteriorum, quibus  
 me deus absque tribulatione seruabat? quando fulgebat lucerna eius super caput meum*

VPG BR(11) MNL K

1 insuauiorum | suauiorum RG insuauiorum N experimentum<sup>1</sup> | sperimentum L notitiam |  
 noticiam G M ὥς ὅσον = sic ut ut ... post P<sup>2</sup> ras. (dum?) post V<sup>2</sup> add. experimentum<sup>2</sup> |  
 ex. erimentum P<sup>2</sup> ras. 2 tristitiae | tristitia V tristitiae P R tristia G sic | sicut B  
 egrotant ter | egrotanter V B<sup>1</sup> aegrotanter P egrotantur B<sup>2</sup>R egrotant ter K optabilis |  
 obtabilis P 3 fluctuantur | fluctuatur N gratissima | grauissima V post diuitias egent | segent  
 L 4 amabilis | amabiles B<sup>2</sup>G<sup>2</sup> M<sup>2</sup> quis | qui G considerauit | considerabit BR K existere |  
 exsistere L et<sup>2</sup> om. B 5 essentiali | esentiali V ὁποῖαται = qualia dumtaxat et ante |  
 errante N parebant | perebant V<sup>1</sup> 6 sustinentibus | substinentibus K (δεδεγμένοις) pretiosiora |  
 preciosiora V praetiosiora B pretiora N 7 nec ... sunt om. N iocundiora | cum diara V  
 condiora P desiderabiliora | desiderabilio P<sup>1</sup> hoc | aut VP 8 ac om. VP MNL K τὰς  
 ψήφους ὁρθὰς = <sententias rectas> om. VPG BR MNL K 8–9 definiens | defeniens V diffiniens  
 M deficiens L 9 iudex | iudes G<sup>1</sup> a V<sup>2</sup> add. sententiamque | sententiaque G scien-  
 tiamque K indecliuem | deinde diuem N 10 immunicam | immunificam ML quid | cui R  
 ait | atque M at NL decertator | decertatur V detestator R certator M<sup>1</sup> de creatore  
 K mutationem | morationem M 11 et M add. in aestuationem | inlaestuationem N in  
 extuationem L argentium | agentium G ueniens | uenieniens N putas | putar B<sup>1</sup> 11–417,8  
 in mense – uiolaretur om. R 12 dierum | dictum L <anteriorum>, cf. 413,21, om. VPG B MNL K  
 caput | capud VP N om. L 13 gradiebar | gradiebat M<sup>1</sup> gradiebat L 15 circuitu | comitatu  
 B quando | quanda B botyro | butyro G M botiro L butiro K montes | munes G<sup>1</sup>  
 mentes N 16 progrediebar diluculo | progrediebatur diculo N sedes | sedis B N uidentes |  
 uidentis B<sup>1</sup> 17 abscondebantur | abscondebatur V<sup>1</sup> ab. condebantur B<sup>2</sup> ras. uero om. G  
 assurgebant | adsurgebant B NL K 18 inponentes | imponentes ML beatificabant | beatificant B K  
 ego etiam merito B 19 beatissimi | beatissime B uictori | uictoria G 20 mihi | michi G N  
 prosternatus | prosternatur M 20–21 fluctuationem | fluctuacionem VP 21 agnoscens | agnuscens  
 V pauperies | pauperis VP N 22 tribulatione | tribulacione V fulgebat | fulgebant G lu-  
 cerna eius | lucerne V lucernae PG lucerna B NL K caput | capud VPG

- ὅτε τῷ φωτὶ αὐτοῦ ἐπορευόμην ἐν σκότει, ὅτε τῆς ἡσυχίας ἐτρύγων τοὺς βότρυας,  
 ὅτε γαλήνης ἐβριθόμην γενήμασιν, ὅτε ἀταραξίας ἐτρύφων βλαστήμασιν, ὅτε  
 ἀμεριμνίας ἡγαλλίων τοῖς ἀνθεσιν, ὅτε ἀφοβίας ἐστεφανούμην τοῖς κάλυξιν,  
 ὅτε ἀπραγμοσύνην ἡσιώμην ταῖς χάρισιν, ὅτε τῆς ἐπιγείου πενίας ἀπήλανον,  
 5 ὅτε τῆς ἀκινδύνου κοπρίας ἤρουν τοὺς αὐλακας, ὅτε τῆς ἀκυμάντου πτωχείας τὴν  
 θάλατταν ἐπλεον, ὅτε τῆς χθαμαλῆς ἐστίας ἐγαννύμην τοῖς κάλλεσιν, ὅτε τῆς  
 χαμαιτρόφου διαίτης μάννα τὸ μελίρρυτον ἤσθιον· ἄλλος τις Ἰσραὴλ καὶ αὐτὸς θεωρού-  
 μενος καὶ τρυφὴν τρυφῶν εἰρηνικὴν καὶ οὐράνιον *ἀνευ γογγυσμοῦ* καὶ γνώμης ἀγνώμονος.  
 Ἐπεὶ οὖν ταῦτα καὶ τούτων πέρα, σοφώτατοι, εἰς ἐμὲ τὸν τρισάθλιον ἀνάγκη μεγάλη  
 10 καὶ βίᾳ θεοφιλῶν κληρικῶν καὶ εὐλαβῶν μοναστῶν καὶ πιστῶν λαϊκῶν, τῶν πάντων  
 πολιτῶν τῆς ἀγίας ταύτης Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν πόλεως, τῶν χειρὶ με βιασαμένων  
 καὶ τυραννίδι δρασάντων, γεγένηται, οἷς οὐκ οἶδα οὐδὲ ἐπίσταμαι κρίμασιν, ἀξιώ τοὺς  
 πανιέρους ὑμᾶς καὶ προτρέπομαι μὴ μόνον εὐχαῖς καθααῖς ταῖς πρὸς κύριον ἐπικουρεῖν  
 ἐμοὶ βιωτικῶς θαλαττεύοντι εἶτα δὲ καὶ κινδυνεύοντι καὶ στηρίζειν με μικροψυχίας  
 15 ὀκλάζοντα, ἀλλὰ καὶ θεοπνεύστοις διδάγμασι ποδηγεῖν πρὸς τὴν τῶν πρακτέων ἐγχείρη-  
 σιν, τοῦτο μὲν ὡς πατέρες καὶ φύσαντες, τοῦτο δὲ ὡς ἀδελφοὶ καὶ ὁμαίμονες. δότε γοῦν  
 ὑμεῖς ἐμοὶ πατρικῶς τε καὶ ἀδελφικῶς τὰ αἰτήματα δίκαιά τε τυγχάνοντα, κάγω ταῖς  
 ὑμετέrais ποδηγίαις ἐφέψομαι καὶ συμπλοκὴν τὴν πρὸς ὑμᾶς ἐμπορεύσομαι, ἦν ἡ πίστις  
 συνδεῖ τοὺς ὁμόφρονας καὶ ἡ ἐλπίς συναινοῖ τοὺς εὐθύφρονας καὶ ἡ ἀγάπη συνδεσμοὶ  
 20 τοὺς θεόφρονas ὧν τὸ σχοινίον τὸ ἐντριτον κάκ τριῶν τουτωνὶ τῶν θείων ἀρετῶν

8 cf. 1. Petr. 4,9

MTO LFV A K

1 ὅτε<sup>1</sup> ] καὶ F ἐπορευόμην ] ἐπολευόμην TO σκότει καταυγαζόμενος ὅτε F ἐτρύγων ] ἐτρύγου  
 L K A βότρυας ] βοτρύας L 2 ὅτε<sup>1</sup> ] καὶ F γαλήνης ] γαλινῆς L ἐβριθόμην ] ἐμβριθόμην  
 A γενήμασιν ] γενήμασιν M A ἐτρύφων ] ἐτρύφουν T K A βλαστήμασιν ὅτε ] βλαστήματα  
 καὶ F 3 ἡγαλλίων ] ἡγαλλιούν L ἡγαλλίουν A τοῖς τοῖς ἀνθεσιν M 4 ὅτε<sup>1</sup> ] καὶ F  
 ἡσιώμην ] εἰσιώμην M FV A χάρισιν ] χάρησιν K πενίας ] πενείας K 5 ὅτε<sup>1</sup> ] καὶ F  
 τοὺς ] τὰς F πτωχείας ] πτωχίας L 6 θάλατταν ] θάλασσαν LFV ὅτε<sup>1</sup> ] καὶ F χθαμαλῆς ]  
 ταπεινῆς L *marg.* A *marg.* ἐγαννύμην ] ἐγανύμην LV A κάλλεσιν ] κάλεσιν L 6–7 τῆς χαμαι-  
 τρόφου ] τοῖς χαμαιτρόφου L τῆς χαμετρόφου A 7 μελίρρυτον ] μελίρρητον M μελίρρυτον T  
 μελίρρυτον L A ἄλλος τις ] ἀλλ' ὡς τις K ἀλλ' ὅστις A 8 καὶ<sup>1</sup> om. F εἰρηνικὴν ] ἐρημηκὴν  
 L ἐριμηκὴν A ἀγνώμονος ] ἀγνόμονος L 9 οὖν οὕτω ταῦτα MTO K τούτων ] τὰ τῶν  
 A σοφώτατοι ] σοφότατοι L A 10 κληρικῶν ] κρηρικῶν O 11 ἀγίας ] ἀγιωτάτης F  
 ταύτης om. MTO K τῶν om. F χειρὶ με ] χεῖρ ἐμὲ L 12 δρασάντων ] ποιησάντων L *marg.*  
 οἷς ] οἷς V A 13 πανιέρους ] πανημέρους M εὐχαῖς με καθααῖς O ἐπικουρεῖν ] ἐπικουρεῖν L  
 βοηθεῖν L *marg.* 14 δὲ om. O F στηρίζειν ] στηρίζων O με om. F 15 ὀκλάζοντα ]  
 ὀκλάζοντι F A θεοπνεύστοις ] θεοπεύστοις V *marg.* ποδηγεῖν ] ποδιγεῖν L ὀδιγεῖν L *marg.*  
 πρακτέων ] πρακτῶν F 16 πατέρες ] πατέρας ἐν πνεύματι F καὶ φύσαντες om. F φύσαντες ]  
 γενήσαντες L *marg.* ἀδελφοὶ ] ἀδελφούς F ἀδελφοὶ πνευματικοὶ καὶ LV καὶ ὁμαίμονες ] καὶ  
 ὁμαίμονος L γνησίους διὰ τῆς πίστεως F 17 πατρικῶς τε ἐμοὶ V ἀδελφικῶς ] φιλαδελφικῶς O  
 φιλικῶς A τε ] δὴ O om. FV 18 ποδηγίαις ] ποδιγίαις L ποδηγίαις K πρὸς ] εἰς K  
 19 καὶ ἡ<sup>1</sup> ... εὐθύφρονas L *marg.* συναινοῖ ] συνεινῶ M συναινεῖ T συνεινῶ L συνδεσμοὶ ]  
 συνδεσμη O συνδεμεῖ L K A κρατεῖ F 20 τὸ<sup>1</sup> om. F κάκ ] καὶ ἐκ L A

pacificam uitam degentis et influtuabilem, *quando lumine eius gradiebar in tenebris*,  
 cum uindimiabam racemos silentii, dum serenitatis honustabar germinibus,  
 dum in perturbationis delectabar palmitibus, cum securitatis floribus collaetabar,  
 dum intrepidationis flosculis coronabar, dum incuriae gratiis conuescebar,  
 quando terrestri fruebar pauperiae, quando sulcos impericulosi stercoris exarabam, 5  
 quando influtuose paupertatis mare transmeabam, quando humilis mense pul-  
 chritudinibus congaudebam, quando arualis uictus mellifluo illud manna uescebar,  
 alius quidem Israel et ipse quoque cernendus, diliciasque epulabar celestes atque pacificas  
*citra murmurationem* malum bonumue propositum.

Quoniam igitur haec et ultra haec, sapientissimi, in me ter afflictum necessitate magna 10  
 et ui deo amabilium clericorum relegiosorumque monachorum et fidelium laicorum,  
 horum omnium ciuium huius sanctae Christi dei nostri ciuitatis, quiqui uiolenta manu  
 me compulerunt et more tyrannico coegerunt, peracta sunt, quibus nescio iudiciis neque  
 percipio, quaeso sacratissimos uos et exhortor, non solum mundis orationibus ad dominum  
 me adiuuare, uitaliter fluctuanti pariterque periclitantem et confortare me pusillanimita- 15  
 tibus nutabundum, sed et deo inspiratis institutis introducere ad operandorum incoeptum,  
 hoc quidem ut patres et prolatores, hoc uero sicut fratres et consanguinei. date ergo mihi  
 uos paterne simul atque fraterne quae postulo, iusta quippe sunt, et ego uestram pedisduc-  
 tionem consequar et copulam ad uos habere mercabor, qua fides consentaneos nectit et  
 spes recta sapientes unificat et caritas diuina sentientes addensat. quorum funis triplex et 20

## VPG B MNL K

|                                           |                                           |                                         |                                   |
|-------------------------------------------|-------------------------------------------|-----------------------------------------|-----------------------------------|
| 1 degentis ] degentes G                   | de gentis K                               | influtuabilem ] influtuabili G          | lumine ] lumini VP                |
| gradiebar ] gradiebar N                   | 2 uindimiabam ] uindemiabam MNL K         | racemos ] ratimos B                     | ho-                               |
| nustabar ] honustabor V                   | honustabar M                              | honus stabar N                          | honus stabat L                    |
| 3 in perturbationibus G <sup>1</sup> M    | securitatis ] securitates VPG             | serenitatis N                           | floribus ] foribus B <sup>1</sup> |
| fluribus B <sup>2</sup>                   | collaetabar ] collectabar VG MN           | colletabar P K                          | conlaetabar B                     |
| 4 intrepidationis ] intrepidacionis V     | in trepidationibus N                      | flosculis ] floscolis B                 | incuriae ] incuria                |
| et VP                                     | incuriae. B ras.                          | incuria G                               | incurie L                         |
| PG <sup>2</sup>                           | gratiis ] graciis V                       | gratus                                  |                                   |
| 5 terrestri ] terestri G                  | pauperiae ] pauperie B ML K               | sulcos om. G                            |                                   |
| impericulosi ] inpericulosi NL            | 6 influtuose ] influtuose VP (s-r)        | influtuosae G M                         | quando                            |
| in humilis L                              | humilis ] humilitas B                     | 8 israel ] israelita K                  | ipse ] ipsa MNL                   |
| pulcritudinibus P BG K                    | 8 israel ] israelita K                    | ipse ] ipsa MNL                         | diliciasque ] deliciasque BG NL   |
| K                                         | dilicias K                                | epulabar ] aepulabar P BG               | celestes ] caelestes P BG MN      |
| 9 citra ] cetera B                        | murmurationem ] murmoracionem V           | malum bonumue ] malumue G               | bonumue ] uolumue VP              |
| 10 haec <sup>1</sup> ] hae. N ras. hec K  | haec <sup>2</sup> ] hec K                 | sapientissimi ] sapientissimae B        | in me ter ] imiter                |
| M                                         | necessitate magna ] necessitatem magnam G | 11 et ui deo ] uideo deo B              | relegiosorumque ]                 |
| relegiosorum quae P                       | relegiosorumque G MNL K                   | fidelium ] froelium L                   | 12 ciuium omnium G                |
| ciuium ] ciuitatum N                      | dei ] domini G                            | quiqui ] quicquid M <sup>1</sup>        | manu ] manum VP                   |
| 13 compulerunt ] compulerunt PG ML        | tyrannico ] tyrannico V                   | tirannico P K                           | iudiciis ] iudicis G              |
| 14 percipio ] percio L                    | et om. V (et-ex)                          | orationibus ] oracionibus V K           | 15 uitaliter ] intaliter G        |
| fluctuanti ] fluctuantem BG               | periclitantem ] pereclitantem G K         | perinclitantem N                        | 15 – 16 pusil-                    |
| lanimitatibus ] pussillanimitatibus P     | pusillanimitatibus L                      | 16 nutabundum ] natabundum P            | in-                               |
| spiratis ] inspirantis P                  | incoeptum ] inceptum BG NL K              | 17 hoc <sup>1</sup> ] ho M <sup>1</sup> | sicut ] ut G                      |
| consanguinei ] consanguinii B             | mihi ] michi G N                          | 18 atque simul VPG                      | iusta ] ista K                    |
| 18 – 19 pedisductionem ] pedisduccionem V | 19 mercabor ] mercabar G                  | qua ] quanta B                          | quia N                            |
| fides ] fide MNL                          | consentaneos ] consentaneis B             | 20 recta ] rectas N                     | unificat ] uiuificat VG ML        |
| uiuat N                                   | sentientes ] sencientes B                 | sapientes L <sup>1</sup>                | addensat ] addens et G            |
| addensatur MNL                            | funis ] funix L                           | et <sup>2</sup> om. N                   |                                   |

συμπλεκόμενον οὔτε λύσιν ἐπίσταται οὔτε ῥῆξιν ὑφίσταται οὔτε χωρισμὸν παραδέχεται, ἀλλ' ἔστιν ἀληθῶς ἀδιάρρηκτον εἰς μίαν συνάγων εὐσέβειαν τοὺς τὴν πλοκὴν αὐτοῦ πλουτοῦντας τὴν ἔνθεον. ἐπειδὴ δὲ τις ἀποστολικὴ καὶ ἀρχαία παράδοσις ἐν ταῖς κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ἀγίαις <τοῦ θεοῦ> ἐκκλησίαις κεκράτηκεν, ὅπως οἱ πρὸς 5 ἱεραρχίαν ἀγόμενοι τοῖς πρὸ αὐτῶν τὰς ἱεραρχίας χειρίζουσι πάντα εἰλικρινῶς ἀνατίθενται, ὅπως φρονοῖεν καὶ ὅπως πίστεως ἔχοιεν, ἣν Παῦλος αὐτοῖς ὁ σοφώτατος ἄγαν ἀσφαλῶς παραδίδωκεν, ἵνα μὴ εἰς κενὸν τὰ δρομήματα τεύχοιεν, κενὸς γὰρ αὐτοῖς ἅπας ὁ δρόμος ἐγίνετο ἀδικουμένης κατὰ τι τῆς πίστεως. ἐκεῖνος γὰρ ὁ θεσπέσιος ὁ θεοῦ φωνῶν ἀκροασάμενος καὶ οὐρανὸν αὐτὸν ἐσχηκῶς παιδευτήριον καὶ παραδείσου θεωρὸς γενόμενος 10 πρόωρος καὶ ῥημάτων ἐτέροις ἀρρήτων ἀνθρώποις πυθόμενος ἐδεδίει καὶ ἔτρεμε καί, ὡς αὐτὸς φησιν, ἐπεφοβεῖτο μήπως ἄλλοις κηρύξας Χριστοῦ τὸ σωτήριον κήρυγμα αὐτὸς ἀδόκιμος γένηται. ὅθεν καὶ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀνήρχετο ὁ Χριστοῦ μαθητὴς ἐπουράνιος καὶ τοῖς πρὸ αὐτοῦ θείοις μαθηταῖς ὑπεκλίνετο καὶ τὸ εὐαγγελικὸν ὅπερ ἐκήρυττε δίδαγμα τοῖς τῶν ἄλλων δοκοῦσι προὔχειν ἐγνώριζε καὶ κοινωνοὺς αὐτοῦ ἐποιεῖτο τοῦ δόγματος 15 τὸ ἀσφαλὲς ἑαυτῷ μνηστευόμενος καὶ τοῖς μετ' αὐτὸν δεχομένοις αὐτοῦ τὰ διδάγματα τύπος ἅπασι σωτηρίας γενόμενος ἄριστος τοῖς ἀκολουθεῖν αὐτοῦ βουλομένοις τοῖς ἴχνεσι. τούτῳ τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς τῷ ἔθει δουλεύοντες καὶ νόμον ἡγούμενοι κάλλιστον πᾶν τὸ τοῖς πάλαι πρεπόντως γενόμενον ἀποστολικῶς μάλιστα κρατυνθὲν ἐγχειρήματι, τὸ ὅπως ἔχομεν περὶ πίστεως γράφομεν καὶ τοῖς θεοσόφοις ὑμῖν πρὸς δοκιμὴν ἀποστέλλομεν, ἵνα 20 μὴ ὅρια μετατιθέντες αἰῶνια, ἅπερ ἡμῶν οἱ πατέρες ἔθεντο, δόξωμεν, οὐ διακρίνουν μόνον εἰδόσιν ἀπὸ τῶν νόθων τὰ δόκιμα δόγματα, ἀλλὰ καὶ προσαναπληροῦν τὰ λείποντα

7 cf. Gal. 2,2      10 cf. 2. Cor. 12,4      11–12 cf. 1. Cor. 9,27      12 cf. Act. 15,2–35      20 cf. Prov. 22,28      21 cf. 2. Cor. 9,12

MTO LFV A K

1 συμπλεκόμενον ] πλεκόμενον K ἐπίσταται ] ἐπίστανται L K ὑφίσταται ] ὑφίστανται L K  
2 ἀδιάρρηκτον ] ἀδιάρρικτον L συνάγων ] συνάγον M συνάπτων L 3 ἐπειδὴ ] ἐπεὶ MTO  
4 <τοῦ θεοῦ> = *dei, om.* MTO LFV K A ἐκκλησίαις αἷς κεκράτηκεν M ὅπως *om.* M 5 πρὸ ]  
πρὸς K χειρίζουσι ] ἐγχειρίζουσι V πάντα = *omnia* ] πάντως MTO LFV A πάντας K  
5–6 ἀνατίθενται ] ἀνατιθῶνται F 6 φρονοῖεν ] φρονεῖ K καὶ ... ἔχοιεν L *marg.* ἔχοιεν πίστεως  
F ἔχοιεν ] ἔχειν K ἣν ] οἷα F σοφώτατος ] σοφώτατος L A 7–8 εἰς ... ἐγίνετο ] κενὰ εἶη  
τισὶ τὰ δρομήματα F 7 κενὸν ] καινὸν L<sup>2</sup> τεύχοιεν ] τρέχουσιν O ἔχοιεν L A τύχει K  
κενὸς ] καινὸς L 8 ἐγίνετο ] ἐγίνετο T K ἀδικουμένης ] ἀδικουμένοις K τι *om.* L K A 8–  
9 ὁ θεοῦ φωνῶν ἀκροασάμενος ] φωνῶν θεοῦ ἐπακροασάμενος F 9 καί<sup>2</sup> ] ὡς F 10 πυθόμενος ]  
πειθόμενος L ποιθόμενος A ἐδεδίει ] ἐδεδοίει K 10–11 ὡς αὐτός ] ὡσαύτως L K  
11 ἐπεφοβεῖτο ] ἐπεφόβητο LFV ἐπεφώνητο A ἄλλοις ] ἄλλος A 12 ὁ ] καίπερ ὦν F  
13 αὐτοῦ ] αὐτοῦς K θείοις *om.* A δίδαγμα ] δόγμα O 14 προὔχειν ] προὔχιν L αὐτοῦς  
*om.* F ἐποιεῖτο ] ἐποιεῖτο K 15 ἑαυτῷ ] αὐτῷ O αὐτὸν ] αὐτῶν A δεχομένοις ] δεχόμενος  
A 15–16 διδάγματα καὶ τύπος MTO K A 16 γενόμενος ] γινόμενος TO V A γινόμενος F K  
ἄριστος ] ἀρρητος V *marg.* τοῖς<sup>4</sup> *om.* F αὐτοῦ ] αὐτῷ V 17 τούτῳ ] τοῦτο L K τοιγαρο-  
ῦν ] γὰρ οὖν L δὴ F τῷ ἔθει *om.* L 18 πρεπόντως ] πρεπόντος L γενόμενον ] γινόμενον  
MT K A κρατυνθὲν ] κρατηθὲν MO ἐγχειρήματι ] ἐνχειρίματι L 19 ἔχομεν ] ἔχομεν T L K  
γράφωμεν ] γράφωμεν K A ἀποστέλλομεν πρὸς δοκιμὴν O ἀποστέλλομεν ] ἀποστέλλωμεν K  
20 αἰῶνια δόξωμεν ἅπερ F οἱ πατέρες ἡμῶν FV δόξωμεν ] δόξωμεν L A *om.* F 21 εἰδόσιν ]  
ἰδῶσιν T K ἰδῶσιν A δόγματα δόκιμα L λείποντα ] ἐλλείποντα L ἐλλείποντα FV  
ἐνλείποντα A

ex istis tribus diuinis contortum uirtutibus neque solutionem agnoscit neque disruptionem  
 ammittit neque separationem sustinet, sed est ueraciter indisruptum in unam congregans  
 pietatem eos, qui copula eius diuina ditati sunt. quia uero quaedam apostolica  
 atque prisca traditio in sanctis dei per totum orbem ecclesiis tenuit, ut qui ad pontificatum  
 ducuntur, qui pre eis pontificatus regunt, omnia sinceriter consulant, qualiter sapiant et  
 qualiter fidem detineant, quam Paulus eis sapientissimus nimis caute contradidit, ut *non*  
 cursus suos *in uacuum* peragant, inanis namque eis omnis cursus existeret, si in quolibet  
 fides uiolaretur. ille quippe sacer, qui dei uoces audiuit et caelum ipsum habuit magisterium  
 et *paradisi* contemplator prae tempore factus est et *uerborum* aliis hominibus *ineffabilium*  
 fuit auditor, metuebat atque torpebat et, sicut ipse ait, *perterrebat*, *ne forte, cum aliis*  
*praedicat* Christi salutiferam praedicationem, *ipse reprobis efficeretur*. unde et in *Hie-*  
*rusolimis ascendebat* Christi caelestis discipulus et diuinis, qui prae eo erant, subiciebatur  
 discipulis et euangelicam quam praedicabat doctrinam innotescebat eis, qui alios puta-  
 bantur praecedere, et ipsius eos faciebat doctrinae participes, munimen sibi despondens  
 eisque, qui post eum fuerant eius suscepturi doctrinas, qui salutisque formula cunctis  
 probabilis factus est, qui eius sequi uellent uestigia. huic proinde et nos consuetudini  
 seruientes et legem optimam arbitrati omne, quod olim decenter effectum est, maxime  
 apostolico roboratum instructu, qualiter de fide teneamus, scribimus et deo instructis  
 uobis ad probandum dirigimus, ne forte *terminos aeternos transgredi*, quae patres nostri  
 posuerunt, aestimemus, non discernere tantum scientibus ABNOΘΩN ab incertis probita

VPG BR(8) MNL K(6)

|                                        |                                                    |                                  |                                      |                                   |
|----------------------------------------|----------------------------------------------------|----------------------------------|--------------------------------------|-----------------------------------|
| 1 diuinis om. L                        | contortum ] contortum P                            | constringit BG                   | solutionem ] solucionem V            | agno-                             |
| scit ] cognoscit G                     | 2 ammittit ] amittit VP NL                         | admittit B M                     | separationem ] separacionem V        | est ] et N                        |
| et eos VPG MNL K                       | indisruptum ] indiscriptum L                       | unam ] unum V                    | 3 pietatem ] piaetatem P             | pietatem                          |
| ditati ] deitati V L                   | 4 traditio ] tradicio V                            | traditio P <sup>1</sup>          | diuina ditati ] diuinatati B         | diuinitati K                      |
| clae sustinuit N                       | 5 pre eis ] preter eis V                           | pre his G                        | ecclesiis tenuit ] eclesiis tenuit M | aec-                              |
| gerunt N                               | 6 qualiter K explic.                               | consulunt G                      | pontificatus ] pontificatum M        | regunt ]                          |
| V B <sup>2</sup>                       | detant B <sup>1</sup>                              | 7 cursus ] cursus P              | suos ] suus V                        | namque ]                          |
| om. V                                  | magisterium ] magis R                              | magistrum L (Mansi)              | paradisi ] paradysi G                | prae ] pro R                      |
| 10 perterrebat ] pertenebatur V (rr-n) | preteriebatur R                                    | 11 ipse ] ipsae B <sup>1</sup>   | efficeretur ] efficeretur            |                                   |
| B                                      | 11 – 12 hierusolimis ] hierusolymis B <sup>1</sup> | iherosolimis G                   | hierosolimis NL                      | 12 prae eo                        |
| erant ] praerant BRG                   | preco erat N                                       | pro eo erant L                   | subiciebatur ] subiciatur R          | subicie-                          |
| bantur L                               | 13 innotescebat eis ] innotescebatis R             | innotescebat M                   | 13 – 14 putabantur ] puta-           | buntur P                          |
| 14 eos qui faciebat N                  | eos put faciebat L                                 | munimen ] monimen B <sup>1</sup> | in omnem R                           |                                   |
| despondens ] disponens G <sup>1</sup>  | despondens M <sup>1</sup> L                        | despondentes N                   | 15 eisque ] eis qui BR               | usque                             |
| MNL                                    | qui <sup>1</sup> M add.                            | om. BR N                         | eius ] aei N                         | qui salutisque ] quis uultisque V |
| 16 probabilis ] probabilibus N         | uellent sequi G                                    | consuetudini ] consuetudine B    | 17 arbitrati                         |                                   |
| omne ] arbitratione P                  | olim ] olyn V                                      | decenter ] decertum N            | 18 instructu ] instructo R           | te-                               |
| neamus ] teneatur BR                   | 19 dirigimus ] diregimus B                         | digerimus G                      | aeternos ] aeternos VP               |                                   |
| transgredi ] trangredi G               | quae ] quos G M                                    | 20 aestimemur ] estimemur V R L  | aestimamur N                         |                                   |
| discernere ] discere V                 | tantum ] centum VP                                 | certum G (t-c, a-e, n-r)         | ABNOΘΩN ab ] NOΘΩN                   |                                   |
| ab V                                   | nonon ab P                                         | NOΘΩN om. G                      | BaNOΘON BR                           | ABNOΘON M <sup>1</sup>            |
| M <sup>2</sup>                         | ABNOΘΩN N                                          | ABNOΘΩN L                        | ab om. BR MNL                        | incertis ] incunctis L            |
| prouida BRG                            | probata ML                                         | prouita N                        |                                      | probata ]                         |

διὰ τὴν ἐν Χριστῷ τελείαν ἀγάπην δυνάμενοι ἀκριβῶς καὶ ἰσχύουσιν. ἐκεῖνα γοῦν λέξων ἐλεύσομαι, ἅπερ ἀπ' ἀρχῆς ἐν ἐκκλησίᾳ τῇ ἀγίᾳ καὶ καθολικῇ τεχθεὶς καὶ τραφεὶς ἐκμεμάθηκα καὶ ἐξ ἀπαλῶν φρονεῖν ὀνύχων παρείληφα καὶ κηρυττόντων ὑμῶν τῶν θεοπνεύστων ἀκήκοα.

5

Πιστεύω τοίνυν, μακάριοι, καθάπερ ἀρχῆθεν πεπίστευκα, εἰς ἓνα θεὸν πατέρα παντοκράτορα, ἀναρχον παντελῶς καὶ αἰδίων, πάντων ὁρατῶν τε καὶ ἀοράτων ποιητὴν. καὶ εἰς ἓνα κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ τὸν μονογενῆ, τὸν αἰδίως καὶ ἀπαθῶς ἐξ αὐτοῦ γεννηθέντα τοῦ θεοῦ καὶ πατρός καὶ οὐκ ἄλλην ἀρχὴν ἢ τὸν πατέρα γινώσκοντα, ἀλλ' οὐδὲ ἄλλοθεν ποθεν ἢ ἐκ τοῦ πατρὸς τὴν ὑπόστασιν ἔχοντα, φῶς ἐκ φωτός ὁμοούσιον, θεὸν ἀληθινὸν ἐκ θεοῦ ἀληθινοῦ συναΐδιον. καὶ εἰς ἓν πνεῦμα ἅγιον τὸ αἰδίως ἐκ τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἐκπορευόμενον, τὸ φῶς καὶ θεὸν καὶ αὐτὸ γνωριζόμενον καὶ ὃν ἀληθῶς πατρί καὶ υἱῷ συναΐδιον, ὁμοούσιόν τε καὶ ὁμόφυλον καὶ τῆς αὐτῆς οὐσίας τε καὶ φύσεως, ὡσαύτως δὲ καὶ θεότητος. **τριάδα ὁμοούσιον καὶ ὁμότιμον καὶ ὁμότρο-**  
**νον, συμφυᾶ καὶ συγγενῇ καὶ ὁμόφυλον, εἰς μίαν συγκεφαλαιουμένην θεότητα καὶ εἰς μίαν**  
**συναγομένην κοινὴν κυριότητα ἀνευ προσωπικῆς ἀναχύσεως καὶ ὑποστατικῆς ἐκτός**  
**συναιρέσεως.** **τριάδα γὰρ ἐν μονάδι πιστεύομεν καὶ μονάδα ἐν τριάδι δοξάζομεν,**  
**τριάδα μὲν ταῖς τρισὶν ὑποστάσεσι, μονάδα δὲ τῷ μοναδικῷ τῆς θεότητος· ἢ τε γὰρ**  
**ἀγία τριάς ἀριθμητὴ ταῖς προσωπικαῖς ἐστὶν ὑποστάσεσιν, ἢ τε παναγία μονὰς πάσης**  
**ἐκτός ἐστιν ἀριθμήσεως, καὶ ἢ μὲν ἀδιαίρετον ἔχει διαίρεσιν καὶ ἀσύγχυτον φέρει συν-**  
**άφειαν. διαιρουμένη γὰρ ταῖς ἀριθμηταῖς ὑποστάσεσι καὶ ἀριθμουμένη ταῖς προσωπικαῖς**

6–12 cf. Symb. Const., ACO II 4,2 p. 128,2–11  
 NF 18 (1939) 72,16–19

17–21 cf. Iustinianus imp., confessio fidei Abh. BADW

MTO LFV A K

1 ἀγάπην L ἀγάπην L 2 λέξων ] λέξεων L ἀπ' ] ἐξ F 3 ἐκμεμάθηκα ] ἐκμάθηκα L καὶ  
 ἐξ ] κἀξ TO FK ὑμῶν om. LV 6 B πιστεύω F (cf. 410,17) 7 καὶ<sup>1</sup> ] ἢ MT τε om. LV A  
 9 ἢ τὸν ] εἰ μὴ τὸν F ἦτουν K 9–10 πατέρα καὶ μόνον γινώσκοντα O 10 ποθεν ἢ ] πόθεν ἢ  
 L 11 καὶ om. T 11–12 αἰδίως ... καὶ<sup>1</sup> ] ἐκ θεοῦ MTO 12 ἐκ θεοῦ καὶ A τὸ om. F  
 ὃν ] ὃν V ὢν A 13 ὁμοούσιόν ] ὁμοούσιος γὰρ ὁ υἱὸς τῷ πατρί L marg. τε om. MTO K  
 καὶ<sup>2</sup> om. F ὁμόφυλον ] ὁμόδοξον MTO A 16 ἐκτός ὑποστατικῆς O 17 γὰρ om. M πι-  
 στεύομεν ... τριάδι om. F (cf. 420,8) 18 δὲ ] τε M ἢ τε ] εἰ τε A 19 ἀγία om. M ἀριθμητὴ ]  
 ἀριθμὴ L ἀναριθμητὴ K ἀριθμητὴ τίς ἐστι ταῖς F ταῖς om. O ἐστὶν om. F ἢ τε ]  
 εἴτε A 20 ἐστὶν ἐκτός LF A φέρει ] ἔχει F 21 ταῖς ἀριθμηταῖς ] ταῖς ἀριθμητικαῖς V ἀριθμη-  
 ταῖς ταῖς A

dogmata, sed et *redintegrare*, quae minus sunt, propter perfectam in Christo caritatem exacte potentibus atque ualentibus. illa igitur dicturus aduenio, quae ab initio in sancta et catholica ecclesia natus et nutritus perdidici et a mollibus percepi unguibus sapere et praedicantibus uobis deo inspiratis hauriui.

Credo igitur, beati, secundum quod a principio credidi, in unum deum patrem omnipotentem, sine principio paenitus et sempiternum, omnium uisibilium atque inuisibilium factorem. et in unum dominum Iesum Christum filium dei unigenitum, qui sempiternae et impassibiliter ex ipso natus est deo et patre et non aliud principium quam patrem agnoscentem, sed nec aliunde quam ex patre ipsam subsistentiam habet, lumen de lumine cumsubstantiale, deum uerum de deo uero cumsempiternum. et in unum spiritum sanctum, qui sempiternae a deo et patre procedit, lumen et deum et ipsum agnoscendum et uere patri et filio consempiternus, cumsubstantialem atque contribulum eiusdemque essentiae atque naturae, similiter et deitatis. trinitatem consubstantialem cohonorandamque ac coassessorem, cumnaturalem et cognatam atque contribulam, in unam corre capitulandam deitatem atque in unam copulandam communem dominationem absque personali diffusionem et absque subsistentiali diuisione. trinitatem itaque in unitate credimus et unitatem in trinitate glorificamus, trinitatem quidem pro tribus subsistentiis, unitatem autem propter singularitatem deitatis; seu igitur sancta trinitas numerabilis personalibus est subsistentiis, siue persancta unitas extra omnem est numerum, et haec quidem indiuisibilem habet diuisionem et inconfusam gerit coniunctionem. cumdiuiditur namque nume-

## VPG BR MNL

|                                               |                                                       |                                               |                                       |                                     |        |
|-----------------------------------------------|-------------------------------------------------------|-----------------------------------------------|---------------------------------------|-------------------------------------|--------|
| 1 et om. G                                    | 2 exacte ] exactae P                                  | atque ] adque P                               | initio ] inicio G                     | 3 et <sup>1</sup> om. B             | catho- |
| lica ] captolica L                            | ecclesia ] aeclesia G MN                              | perdidici ] perdedici B <sup>1</sup>          | a mollibus ] amollibus                |                                     |        |
| V                                             | ammobilibus P                                         | unguibus ] ignibus L <sup>1</sup>             | 4 inspiratis ] inspirantis B          | hauriui ] hausi M <sup>2</sup>      |        |
| audiui L                                      | 6 beati ] beate BRG                                   | deum ] dominum L                              | 7 paenitus ] penitus BRG MNL          | et ]                                |        |
| est N                                         | uisibilium ] inuisibilium V                           | atque inuisibilium om. M                      | inuisibilium ] insiuisibilium P       |                                     |        |
| 8 dominum nostrum iesum G                     | sempiternae ] sempiternae P                           | 9 impassibiliter ] impassibiliter ML          |                                       |                                     |        |
| ex ] et R                                     | et <sup>1</sup> om. M                                 | principium ] principium N                     | 10 γινώσκοντα = agnoscentem           | ipsam ]                             |        |
| ipsa L                                        | subsistentiam ] substantiam R M <sup>1</sup> L        | 11 cumsubstantiale ] consubstantiale BR L     | consu-                                |                                     |        |
| stantialem MN                                 | cumsempiternum ] consempiternum P BRG MNL             | in om. G                                      | M add.                                | 12                                  |        |
| sempiternae ] sempiternae V BR MNL            | et <sup>1</sup> om. BR                                | G add.                                        | et <sup>1</sup> om. BR                | M add.                              | agnu-  |
| scendum ] agnoscendum BRG ML                  | et <sup>1</sup> est VPG ML                            | 13 consempiternus ] consempiternum BR         |                                       |                                     |        |
| cumsubstantialem ] consubstantialem P BRG MNL | contribulum ] contribulem M <sup>1</sup>              | contribulum M <sup>2</sup>                    |                                       |                                     |        |
| marg.                                         | eiusdemque ] eiusque G                                | 14 naturae ] natura V                         | 15 ac coassessorem ] a quo assessorem |                                     |        |
| G M                                           | cumnaturalem ] connaturalem P BR MNL                  | cognatam ] cognatum VPG                       | contribulam ]                         |                                     |        |
| contribulum G                                 | 15 – 16 corre capitulandam ] conre capitulandam BRG L | 16 deitatem ... copulandam                    |                                       |                                     |        |
| P <sup>2</sup> marg.                          | deitatem B <sup>1</sup> add.                          | copulandam ] coppulandam B <sup>2</sup>       | communem ] communam VPG               |                                     |        |
| commune B                                     | absque ] atque MN                                     | 17 diffusionem ] confusione BR                | absque ] ...que P <sup>2</sup> ras.   |                                     |        |
| atque M                                       | subsistentiali ] substantiali V R                     | συναρίστω = diuisione (διαρίστω = confusione) |                                       |                                     |        |
| unitate ] unitatem VPG                        | 18 unitatem in ] in unitate BR N                      | trinitate ] trinitatem BR                     | tinitate G <sup>1</sup>               |                                     |        |
| in trinitate N                                | δοξάζομεν = glorificamus (= confitemur)               | subsistentiis ] substantiis RG                | unita-                                |                                     |        |
| tem ] imitare B                               | 19 singularitatem ] singillaritatem N                 | numerabilis ] numeralis V <sup>1</sup>        | numerabilibus                         |                                     |        |
| G                                             | numeralibus L <sup>1</sup>                            | personalibus ] personabilibus G               | personalis N                          | 20 est <sup>1</sup> ] facta est BRG |        |
| om. M                                         | persancta ] sancta BRG                                | sanctam M (tersancta? cf. 421,2: omnimodam)   | unitas ] trinitas                     |                                     |        |
| G                                             | unitatem M                                            | diuinitas L                                   | est numerum ] ennumerum N             | 21 coniunctionem ] coniuncio-       |        |
| nem V                                         | cumdiuiditur ] cumdiuidetur BR                        | 21 – 421,1 numerabilibus ] numeralibus NL     |                                       |                                     |        |

ἐτερότησι τῷ ταυτῷ τῆς οὐσίας καὶ τῆς φύσεως ἡνωται καὶ τὸν παντελῆ μερισμὸν οὐ προσίεται. ἡ τε μονὰς ἐνιαῖα τέ ἐστιν καὶ ἀσύζυγος καὶ πᾶσαν φεύγει τὴν κατ' οὐσίαν ἀριθμησιν. εἰς γὰρ θεὸς ἡμῖν ἀραρότως πιστεύεται, ὅτι καὶ θεότης μία διαπρυσιῶς κηρύττεται, κἀν τριάδι προσώπων γινώσκεται καὶ εἰς κύριος ἡμῖν ἀναγγέλλεται, ὅτι καὶ  
 5 κυριότης μία βεβαίως διέγνωσται, κἀν τρισὶν ὑποστάσεσι δείκνυται. οὐτε καθὼ εἰς θεὸς ὁ θεὸς καὶ μία θεότης, ἐστὶ διαιρούμενος καὶ εἰς τρεῖς θεοὺς μεριζόμενος ἢ εἰς τρεῖς θεότης ἐκφερόμενος· οὐτε καθὼ εἰς κύριος, ὁ εἰς κύριος διιστάμενος καὶ εἰς κυρίους τρεῖς εὐρυνόμενος ἢ κυριότης τρεῖς πλατυνόμενος. Ἀρειανῶν τὸ δυσσέβημα εἰς ἀνίσους θεοὺς τὸν ἕνα κατατέμνον θεὸν καὶ εἰς ἀνομοίους θεότης τὴν μίαν μερίζον θεότητα καὶ  
 10 εἰς ἑτερογενεῖς τρεῖς κυριότης τὴν μίαν διιστῶν κυριότητα· οὐτε καθὼ τριάς ὁ εἰς θεὸς ἐστὶ καὶ γνωρίζεται καὶ ὑποστάσεις τρεῖς καταγγέλλεται καὶ τρία πρεσβεύεται πρόσωπα, καὶ πατήρ καὶ υἱὸς καὶ πνεῦμα ἅγιον, λέγεται συσσελλόμενος ἢ συντηθέμενος ἢ συγχεόμενος, καὶ εἰς μίαν ἑαυτὸν συναλείφων ὑπόστασιν καὶ εἰς ἓν συγκρίνων οὐκ ἀριθμούμενον πρόσωπον. Σαβελλιανῶν τὸ ἀνόμημα εἰς μίαν τὰς τρεῖς ὑποστάσεις  
 15 συγγέον ὑπόστασιν καὶ εἰς ἓν τὰ τρία συμφῦρον πρόσωπα πρόσωπον. ποῦ γὰρ τριάς, ὡς δυσσεβέστατοι, εἰ πρὸς ἓν καθ' ἑμᾶς ἢ τριάς συναχθήσεται πρόσωπον καὶ πρὸς μίαν δράμοι συγκεχυμένην ὑπόστασιν; ἡ ποῦ μονάς, ὡς μανικῶτατοι, εἰ πρὸς οὐσίας τρεῖς ἢ μονὰς ἐξαχθήσεται καὶ πρὸς φύσεις τρεῖς πλατυνθήσεται καὶ πρὸς θεότης τρεῖς πληθυνθήσεται; ἀσεβὲς γὰρ παρ' ὀρθοδόξοις ἐκάτερον καὶ πάντῃ τῆς εὐσεβείας ἐξώκειλε  
 20 τό τε μοναδικὸν καθ' ὑπόστασιν τό τε τριαδικὸν ἐν ταῖς φύσεσι. τὸ μὲν γὰρ πρὸς Ἰουδαϊσμὸν εὐθύς ἀποφέρεται καὶ ἑαυτῷ συναποφέρει τὸν λέγοντα, τὸ δὲ πρὸς Ἑλληνισ-

5–7 cf. Gregorius Naz., or. 39,11, PG 36,345 C 9–348 B 1  
 77,1144 C 9–10; Gregorius Naz., PG 36,348 A

14–15 cf. Ps.-Cyrillus Alex., de trin., PG

MTO LFV A K

1 τῷ ταυτῷ ] τὸ ταυτὸ A παντελῆ ] παντελεῖ L K 2 ἡ τε ] εἴτε V τέ om. LFV ἐστιν  
 om. K ἀσύζυγος ] ἀζυγος MT A φεύγει ] φεύγοι K 3 εἰς ] εἰ F ἡμῖν θεὸς M ἀρα-  
 ρότως ] ἀραρώτως T ἀραρότως LF διαπρυσιῶς ] ἀδιαπρυσιῶς T διαπρυσιῶς A ἀρμό-  
 τοντος L marg. 4 κηρύττεται ] κηρύσσεται TO κἀν ] καὶ ἐν M L K γινώσκεται ] γινώσκηται  
 O γινώσκηται F 5 βεβαίως ] βεβαῖα LV κἀν ] καὶ ἐν K 8 ἡ ... πλατυνόμενος om. F  
 (cf. 418,17) εἰς ἀνίσους ] εἰς πολλοὺς L marg. 9 κατατέμνον ] κατατέμνειν M F κατατέμνων  
 V A ἀνομοίους ] ἀνομίους L μερίζον ] μερίζειν M F μερίζων LV A 10 ἑτερογενεῖς ] ἑτε-  
 ρογενῆς L ἑτερογενεῖς A τρεῖς om. L τὴν ... κυριότητα om. A διιστῶν ] διιστῶν M F  
 διιστῶν L διιστοῦν T K 11 τρεῖς εἰς τρία καταγγέλλεται A καὶ εἰς τρία MTO 12 καὶ<sup>2</sup>  
 om. A ἅγιον ] πανάγιον LFV K 12–13 ἡ συγχεόμενος ἢ συντηθέμενος L 13 ἑαυτὸν ] ἑαυτῷ  
 A συναλείφων ] συναλείφον K συγκρίνων ] συγκρινῶν O F A 14 σαβελλιανῶν ] σαβελλιανὸν  
 M K 15 συγγέον ] συγγέων L A ἐν πρόσωπον τὰ M συμφῦρον ] συμφύρων LV συμ-  
 φυρῶν A συμφύρον τὰ πρόσωπα F πρόσωπον om. M 16 εἰ ] ἡ L 17 δράμοι ] δράμει  
 O L συνδράμοι F μανικῶτατοι ] μανικῶτατοι L 18 καὶ<sup>1</sup> ... πλατυνθήσεται om. O 18–  
 19 καὶ<sup>2</sup> ... πληθυνθήσεται om. MT F 18 πρὸς θεότης τρεῖς ] εἰς τρεῖς θεότης T 19 εὐσεβείας ]  
 ἀσεβείας A 21 ἀποφέρεται ] φέρεται A

rabilibus subsistentiis et numeratur personalibus alternitatibus identitate essentiae atque naturae coniungitur et omnimodam p<arti>tionem non recipit. unitas enim singularis et incopulabilis omnemque refugit secundum essentiam numerum. unus enim deus a nobis enixius creditur, quoniam et deitas una flagranter praedicatur, licet in trinitate personarum agnoscitur et unus dominus a nobis adnuntietur, quoniam et dominatio una firmiter 5 pernoscitur, licet in tribus subsistentiis demonstratur. neque secundum quod unus deus est deus et una est deitas, est diuisibilis et in tres deos partibilis uel in tres deitates producendus, neque secundum quod unus est dominus, unus dominus distans est et in tres dominos expandendus est ad tres dominationes dilatandus est. Arrianorum haec est impietas, quae in inaequales deos <unum> concidit deum et in dissimiles deitates 10 unam partitur deitatem et in alterigenas tres dominationes unam disiungit dominationem; neque secundum quod trinitas unus deus est et agnoscitur et subsistentiae tres pronuntiatur et tres obsecratur personae, et pater et filius et spiritus sanctus, dicitur coartatus siue conpositus uel confusus, et in unam seipsum colliniens subsistentiam in unamque concernens non numerandam personam. Sabellianorum ista est prauitas 15 in unam subsistentiam tres confundere subsistentias et in unam easdem tres conspergens personas personam. ubi enim est trinitas, o impiissimi, si in unam personam secundum uos trinitas ipsa colligitur et in unam concurrat confusibilem subsistentiam? uel ubi unitas, o furiosissimi, si in tres essentias ipsa unitas efferitur et in tres naturas dilatabitur et in tres deitates multiplicabitur? impium quippe orthodoxis utrumque est, et 20 a ueritate prorsus proiectum est tam singularitas secundum subsistentiam quam ternalitas in naturis. illud enim statim ad Iudaismum deducitur et in sese dicentem simul

## VPG BR MNL

|                                                |                                                   |                                                |                                           |                              |
|------------------------------------------------|---------------------------------------------------|------------------------------------------------|-------------------------------------------|------------------------------|
| 1 personalibus ] personabilis B                | identitate ] idemptitate R                        | et deitate G                                   | idem deitate M                            | in                           |
| deitate N                                      | 2 μερισμὸν = p<arti>tionem ] portionem VPG BR MNL | recipit ] recepit B NL                         |                                           | 3                            |
| incopulabilis ] incopulabilis B <sup>1</sup>   | omnemque ] omnem BR                               | essentiam ] scientiam VP                       | 4 enixius ]                               |                              |
| enixus G                                       | enixuss L                                         | flagranter ] fraglanter VP                     | flagantur L                               | 5 agnoscitur ] agnoscitur VP |
| adnuntietur ] adnuntiat BR                     | annuntietur M <sup>1</sup>                        | annunciatur M <sup>2</sup>                     | anuntiat L                                | una ] tua L                  |
| 6 licet et in G                                | demonstratur ] demonstretur R M                   | 7 est <sup>1</sup> ] et L                      | deus <sup>2</sup> om. V M                 | est <sup>3</sup> ] et        |
| G                                              | deos ] deus VP BR                                 | uel ] id L                                     | in tres <sup>4</sup> om. G                | deitates ] deitatis V        |
| VP (q-curial.)                                 | dominus <sup>1</sup> ] deus G                     | 9 dominos ] dominus BR                         | ad ] a VP N                               | aut M                        |
| dominationes ] dominationis V                  | om. G                                             | est <sup>2</sup> om. M                         | arrianorum ] arriannorum P                | 10 impietas ]                |
| impiaetas V                                    | in <sup>1</sup> om. R MNL                         | inaequales ] inuales N                         | τὸν ἕνα = <unum> om. VPG BR MNL           |                              |
| dissimiles ] dissimilis V                      | deitates ] deitatis V B L                         | 11 partitur ] patitur N <sup>1</sup>           | partienti L <sup>1</sup>                  | al-                          |
| alterigenas ] altigenas B                      | alterigenas G                                     | dominationes ] dominationis V                  | disiungit ] distingit B                   |                              |
| distinguit R                                   | 12 neque quod secundum quod G                     | agnoscitur ] agnoscitur V                      | agnoscetur BR                             |                              |
| 13 pronuntiatur ] pronuntientur B <sup>1</sup> | pronuntiantur B <sup>2</sup> G L                  | et tres obsecratur om. G                       | obsecratur ]                              |                              |
| obsecrantur BR ML                              | προσβύεται = obsecratur                           | et <sup>1</sup> om. BR                         | filius ] filii V                          | 14 coartatus ]               |
| coartatur V <sup>1</sup>                       | coortatus N                                       | conpositus ] conpositur V                      | conpositus P                              | compositus G MNL             |
| confusus ] confusus P <sup>2</sup> ras.        | colliniens ] colliens N                           | in <sup>2</sup> om. L                          | 15 sabellianorum ] sebellianorum          |                              |
| V                                              | 16 unam personam easdem BR                        | easdem ] easdemque M                           | conspergens ] conpergens P <sup>1</sup> B |                              |
| 17 personas ] personis M                       | personam om. BR                                   | impiissimi ] impiissime BR                     | in om. V                                  | 18                           |
| concurrat ] conccrat B <sup>1</sup>            | concurrat R                                       | 17–19 o ... unitas om. L                       | 19 o om. M                                | furiosissimi ]               |
| furiosissime B                                 | furiosissimi si ] furiosissimis VP                | efferitur ] eferitur B                         | efferitur M ras.                          | ef-                          |
| feretur L                                      | 20 deitates ] deitatis V                          | multiplicabitur substantiam impium G           | 21 a om. B                                | ue-                          |
| ritate ] uerite P                              | prorsus ] prossus P <sup>1</sup> B                | prorsus. proiectum V ras.                      | proiectum ] prolectum P                   |                              |
| protectum N                                    | subsistentiam ] substantiam V R                   | 22 sese dicentem ] seredicentem M <sup>1</sup> | sereducen-                                |                              |
| tem M <sup>2</sup>                             |                                                   |                                                |                                           |                              |

μόν ἐκκυλίεται καὶ ἑαυτῷ συνεκκυλίει τὸν φάσκοντα· καὶ ἡ πάντως ἑλληνίζει ὁ τοῦτο  
 μανικῶς σὺν Ἀρείῳ φθεγγόμενος ἢ Ἰουδαῖζει ὁ ἐκεῖνο δυσσεβῶς σὺν Σαβελλίῳ δεχόμενος·  
 καὶ διὰ τοῦτο καλῶς τοῖς θεολόγοις τεθέσπισται μονάδα μὲν ἡμᾶς φρονεῖν μιᾷ καὶ ἐνιαίᾳ  
 θεότητι καὶ τῷ ταυτῷ τῆς οὐσιώδους τε καὶ φυσικῆς κυριότητος, τριάδα δὲ ταῖς ἀσυγ-  
 5 χύτοις τρισὶν ὑποστάσεσι καὶ τῷ διαφόρῳ τῆς τρισαρίθμου προσωπικῆς ἑτερότητας, ἵνα  
 μήτε τὸ ἐν μείνοι Σαβέλλιον πάντη ἐν θεωρούμενον καὶ πᾶσαν ὑποστατικὴν πληθύν  
 ἐκτρεπόμενον, μήτε τὰ τρία σεμνύνοι τὸν Ἄρειον τρία διαμπᾶξ προσνοούμενα καὶ πᾶσαν  
 μοναδικὴν φωνὴν διωθούμενα θεότητος καὶ οὐσίας καὶ φύσεως. ὥσπερ οὖν ἓνα θεὸν  
 φρονεῖν ἐδιδάχθημεν, οὕτω καὶ μίαν θεότητα καθομολογεῖν παρειλήφαμεν, καὶ ὥσπερ  
 10 ὑποστάσεις τρεῖς πρεσβεύειν ἐμάθομεν, οὕτω καὶ πρόσωπα τρία δοξολογεῖν ἐπαιδεύθημεν,  
 οὐκ ἄλλον τὸν ἓνα θεὸν παρὰ τὰ τρία γινώσκοντες πρόσωπα, οὔτε τὰ τρία τῆς τριάδος  
 ὁμοούσια πρόσωπα, ἅπερ ἐστὶν ὁ πατήρ, ὁ υἱός, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἕτερα παρὰ τὸν  
 ἓνα θεὸν ἐπιστάμενοι, καὶ διὰ τοῦτο ἐν τὰ τρία τὰ ἐν οἷς ἡ θεότης κηρύττομεν καὶ τὰ  
 τρία ἐν ὧν ἡ θεότης ἐστὶν ἐξαγγέλλομεν – ἡ τό γε ἀκριβέστερον εἰπεῖν καὶ σαφέστερον,  
 15 ἃ ἡ θεότης ἐστὶ καὶ γινώσκεται. τὸ γὰρ αὐτὸ καὶ ἐν ἐστὶ καὶ τρία πιστεύεται καὶ τρία  
 δοξάζεται καὶ ἐν ἀληθῶς ἀναγγέλλεται, καὶ οὔτε τὸ ἐν, ἢ ἐν ἐστὶ, τρία λαμβάνεται, οὔτε  
 τὰ τρία, καθὼς τρία τυγχάνει, ἐν ἐξακούεται, ὃ καὶ παράδοξον καὶ πάσης ὄντως γέμον  
 ἐκπλήξεως. τὸ γὰρ αὐτὸ καὶ ἀριθμητὸν ἐστὶ καὶ διαφεύγει τὴν ἐξαρίθμησιν· ἀριθμη-  
 τὸν μὲν ταῖς ἑαυτοῦ τρισσαῖς ὑποστάσεσι, διαφεύγον δὲ τὴν ἀρίθμησιν τῷ ἐνικῷ τῆς

MTO LFV A K

1 ἐκκυλίεται | ἐγκυλείται K συνεκκυλίει | συνεκκυλίει T συνεκκυλίεται L συνεκκυλίει καὶ ἐν  
 αὐτῷ συνεκκυλίει τὸν L ἢ | εἰ L τοῦτο | τούτῳ F 3 θεολόγοις | ὀρθοδόξοις F 4 καὶ<sup>1</sup> om.  
 M φυσικῆς | φύσεως L δὲ om. L 6 μείνοι | μείνη MT L μείνοι O μείνει A  
 πάντη | παντὶ F ἐν θεωρούμενον | ἐνθεωρούμενον K 7 σεμνύνοι | σεμνύνη TV σεμνύνει A  
 τρία διαμπᾶξ | τριάδι ἀπαξ L τριάδι ἀμπαξ V προσνοούμενα | προνοούμενα M νοούμενα F  
 8 καὶ<sup>2</sup> om. L 8–9 φρονεῖν ἓνα θεόν MT 10 ἐμάθομεν | ἐμάθωμεν L δοξολογεῖν | δοξάζειν M  
 11 τὰ<sup>1</sup> om. L 12 πατήρ καὶ ὁ MTO υἱός καὶ τὸ MTO τὸ<sup>1</sup> om. F 13 τὰ<sup>2</sup> om. M  
 14 γε om. A εἰπεῖν om. V 15 γινώσκεται | γιγνώσκεται FK 16 τὸ ἐν | τῷ ἐν A ἢ | ἡ  
 FV K τρία | τριάδα A 17 ὄντως | οὕτως LFV γέμον ὄντως T γέμον | γέμων KA  
 18 ἀριθμητὸν | ἀναριθμητὸν K 19 διαφεύγον | διαφεύγων KA 19–424,1 τῷ ἐνικῷ τῆς θεότητος  
 τὴν ἀρίθμησιν MTO

abducit, hoc uero ad Paganismum deuoluitur et in sese asserentem conuoluit; et aut  
omnino paganus est, qui hoc furiose cum Arrio perhibet, aut Iudeus est, qui illud impie  
cum Sabellio suscepit; et ideo bene a deiloquis sancitum est unitatem quidem nos sapere  
una et singulari deitate et identitate essentialis atque naturalis dominationis, trinitatem  
autem tribus inconfusis subsistentiis et diuersitate ter numerandae personalis alternitatis,  
quatenus nec ipsum unum Sabellianum remaneat, si unum ubique conspicitur et omnem  
subsistentialem multitudinem abicit, neque eadem tria CEMNYNOI praeferat Arrium, si  
tria ΔΙΑΜΠΙΑΞ intellegantur per omnia omnem unitatis uocem repellentia deitatis, essentiae  
atque naturae. quemadmodum igitur unum deum didicimus sapere, ita et unam  
deitatem confiteri percepimus, et sicut subsistentias tres exorare didicimus, ita et tres  
glorificare personas instruimur, non alium unum deum praeter tres cognoscentes personas,  
neque tres consubstantiales trinitatis personas, quae sunt pater, filius, spiritus sanctus,  
alteras praeter unum deum agnoscimus, et idcirco unum haec tria, in quibus est deitas,  
praedicamus et tria unum, quorum est deitas annuntiamus – siue quod est accuratius ac  
manifestius dicere, quae deus est atque cognoscitur. hoc ipsum quippe et unum est et trea  
creditur et trea praedicatur et unum ueraciter annuntiatur, et neque unum, ergo quod  
unum est, tria recipitur, neque tria, secundum quod tria sunt, unum aduertitur, quod est  
et mirabile et omni certe plenum stupore est. hoc ipsum namque et numerabile est  
et refugit numerum; numerabile quidem tribus suis subsistentiis, refugit autem numerum

## VPG BR MNL

1 abducit ] obducitur R paganismumdeuoluitur B<sup>1</sup> deuoluitur ] deuolbitur VP<sup>1</sup> in sese ] in  
sense VP<sup>1</sup> in in sese B asserentem ] asserente V adserente B ad seruentem R N ad  
serentem L conuoluit ] cumuoluit NL et aut ] ego autem NL 2 furiose ] furtose MNL  
perhibet ] peribet L iudeus ] iudeos VP<sup>1</sup>G<sup>1</sup> R<sup>1</sup> iudaeus B M impie ] impiae P impietatem  
B 3 a deiloquis ] ad eloquis V adloqui P<sup>2</sup> adeiloqui N ad eum loqui L sancitum ]  
sancitum N unitatem ] unitatem P<sup>2</sup> ras. 4 identitate ] idemtitate B idempritate R in  
deitate G idem deitate M essentialis ] aessentialis P naturalis ] naturales V dominationis ]  
dominatio G 5 subsistentiis ] substantiis RG diuersitate ] diuersitatem VPG ML diuersae BR  
alternitatis ] alternitatis B<sup>2</sup> ras., alternitas R alter N 7 subsistentialem ] substantialem P<sup>1</sup> abicit ]  
abicit BR abicit N tria ] trea BR praeferat CEMNYNOI VPG CEMNYNOI ] CEMNYNOI  
P CEMNYNOI B CEMNYNOI R XCEMYNOI G .CEMINOI N praeferat ] praeferant B  
7–8 arrium si tria ] arriueistria G<sup>1</sup> arriueistria G<sup>1</sup> 8 tria ] trea B ara R ΔΙΑΜΠΙΑΞ ]  
ΔΙΑΜΠΙΑΞ V aiampnaΞ B ΔΙΑΜΠΙΑΞ RG ΔΙΑΜΠΙΑΞ MN ΔΙΑΜΠΙΑΞ L προσνοούμενα  
= per omnia intellegantur (?) unitatis ] unitatem P repellentia ] reperellentia V 9 atque ] adque  
P naturae ] naturare B quemadmodum ] quemammodum P 10 percepimus ] percipimus BR  
προσβέειν = exorare (praedicare) 11 instruimur ] instruemur BR unum M add. deum ]  
dominum L cognoscentes ] cognoscentes V 12 neque tres om. G consubstantiales ] consub-  
stantialis BG MNL pater et filius et spiritus RG 13 praeter ] pater N deum om. B do-  
minum L agnoscimus ] agnoscimus V cognoscimus R idcirco ] icirco B tria ] trea BR  
14 tria ] trea B annuntiamus ] adnuntiamus B NL accuratius ] acratius P<sup>1</sup> accuratius B  
accuratius R 15 cognoscitur ] cognoscitur V agnoscitur G trea ] tria RG MNL 16 trea ]  
tria RG MNL annuntiatur ] annuntiantur P<sup>1</sup> adnuntiat B anuntiat L 17 tria<sup>1</sup> ] trea  
B recipitur ] recepitur B tria<sup>2</sup> ] trea B tria<sup>1</sup> ] trea B unum ] unam B<sup>1</sup> est M add.  
18 mirabile ] mirabili B imperiale N omni ] omne BR certe ] celeste R plenum M add.  
stupore ] stuporem N namque ] nanque L 19 quidem ] quid est P quidem est G suis  
tribus L suis om. G

θεότητος, τὸ γὰρ ἐνικὸν αὐτοῦ τῆς οὐσίας καὶ φύσεως ἀριθμεῖσθαι παντελῶς οὐκ ἀνέχεται, ἵνα μὴ καὶ διαφορὰν εἰσίοισι θεότητος καὶ λοιπὸν οὐσίας καὶ φύσεως καὶ πολυθεΐαν τὴν μοναρχίαν ἐργάσῃτο. πᾶς γὰρ ἀριθμὸς τὴν διαφορὰν κέκτηται σύννοικον καὶ πᾶσα διαφορὰ καὶ διάκρισις τὸν ἀριθμὸν συνεπάγεται σύμφυτον. ἀριθμεῖται γοῦν ἡ  
 5 μακαρία τριάς οὐκ οὐσίαις καὶ φύσεσι καὶ διαφόροις θεότησιν ἢ τρισσαῖς κυριότησιν, ἅπαγε, ὡς Ἄρειοι μαίνονται καὶ οἱ τῆς νέας τριθείας λυττώσιν ἡγούμενοι, οὐσίας τρεῖς καὶ φύσεις τρεῖς καὶ τρεῖς κυριότητας καὶ τρεῖς ὁμοίως κενολογοῦντες θεότητας, ἀλλ' ὑποστάσεις καὶ ἰδιότησι νοεραῖς τελείαις καθ' ἑαυτὰς ὑφεστώσαις, ἀριθμῷ διαιρεταῖς καὶ οὐ διαιρεταῖς τῇ θεότητι. διαιρεῖται γὰρ ἀδιαιρέτως ἡ παναγία τριάς καὶ διηρη-  
 10 μένως πάλιν συνάπτεται· τοῖς γὰρ προσώποις τὴν διαίρεσιν ἔχουσα ἀδιαιρέτος μένει καὶ ἄτμητος οὐσίᾳ καὶ φύσει, ὡσαύτως δὲ καὶ θεότητι. καὶ διὰ τοῦτο οὔτε τρεῖς θεοὺς λέγομεν οὔτε τρεῖς φύσεις ἐπὶ τῆς τριάδος δοξάζομεν οὔτε τρεῖς οὐσίας ἐπ' αὐτῆς κηρύττομεν οὔτε τρεῖς ὁμολογοῦμεν θεότητας, οὐχ ὁμοουσίους, οὐχ ἑτεροουσίους, οὐχ ὁμοφύλους, οὐχ ἑτεροφύλους, οὐδ' ὅσα μοναδικῶς ἐπ' αὐτῆς προσκηρύττεται εἰς πλῆθος ἐκφέρειν ἀφίμεν  
 15 ἢ τινὰ τὴν αὐτῆς διαιρεῖν συγχωροῦμεν ἐνότητα. οὔτε δὲ τρεῖς τινὰς θεοὺς ἐπιστάμεθα ἢ τρεῖς τινὰς φύσεις ἢ τρεῖς τινὰς οὐσίας ἢ τρεῖς τινὰς θεότητας οἶδαμεν, οὐχ ὁμογενεῖς οὐχ ἑτερογενεῖς, οὐχ ὁμοειδεῖς, οὐχ ἑτεροειδεῖς, ἀλλ' οὔτε ὅλως θεοὺς ἢ φύσεις ἢ οὐσίας ἢ θεότητας ἔγνωμεν ἢ γινώσκοντας οἶδαμεν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἔχοντα ἢ φρονούντα ἢ γινώσκοντα τοῖς ἀναθέμασι βάλλομεν. ἡμεῖς γὰρ μίαν ἀρχὴν τῆς μιᾶς ἴσμεν θεότη-

3 – 4 cf. *Doctrina patrum*, p. 252,2 – 49 – 10 cf. *Gregorius Naz., or. 39, 11, PG 36, 348 A*

MTO LFV A K

2 καὶ διαφορὰν *om.* O εἰσίοισι ] εἰσίοισι MTO εἰσίοισι F A θεότητος ] θεότητας O καὶ<sup>4</sup>  
*om.* L πολυθεΐαν ] πολυθεΐαν T 4 συνεπάγεται ] συνεπάγεται K σύμφυτον ] σύμφυτον T L  
 5 καὶ<sup>1</sup> ] ἡ FV A 6 ἅπαγε ] πόρρω L *marg.* ἄρειοι ] ἀρειανοὶ FV ἄριοι A μαίνονται ]  
 μένονται O A λυττώσιν ] λύττωσιν T A 7 καὶ κυριότητας τρεῖς V κενολογοῦντες = uanilo-  
 quentes ] καινολογοῦντες MTO 8 νοεραῖς *om.* M ὑφεστώσαις ] ὑφεστώσας A διαιρεταῖς ]  
 διαιρέταις T L 9 διαιρεταῖς ] διαιρέταις T 11 οὔτε ] οὐ O K λέγομεν ] λέγωμεν L  
 12 δοξάζομεν ] δοξάζωμεν L ἐπ' αὐτῆς οὐσίας MTO K 12 – 13 οὔτε<sup>1</sup> ... θεότητας *om.* O  
 13 οὐχ<sup>1</sup> ] οὐκ T 14 ἀφίμεν ] ἐφίμεν M ἀφίμεν L 15 συγχωροῦμεν L *marg.* ἐνότητα ]  
 ἐνότητι L 15 – 16 θεοὺς ... τινὰς<sup>1</sup> *om.* L 16 ἡ<sup>1</sup> ] οὔτε δὲ V 17 οὔτε δὲ ὅλως MTO  
 18 γινώσκοντας ] γινώσκοντας F 19 γινώσκοντα ] γινώσκοντα F ἡμεῖς μὲν γὰρ V 19 –  
 426,1 τῆς μιᾶς ἴσμεν θεότητος ] τὴν μίαν ἴσμεν θεότητα MTO

singularitate deitatis, unitas quippe eius essentiae atque naturae numerari penitus non ammittit, uti non et differentiam deitatis introducat et ex hoc essentiae et naturae et deorum multitudinem unum principium faciat. omnis itaque numerus contubernalem habet differentiam et omnis differentia atque discretio numerum superinducit ut insitum.

numeratur ergo beata trinitas non essentiis nec naturis nec diuersis deitatibus 5  
ternisue dominationibus, absit, sicut insaniunt Arrii et sicut nouae Tritheiae, id est ter deitatis, latrant ductores, essentias tres et naturas tres et tres dominationes et tres similiter uaniloquentes deitates, sed subsistentiis et proprietatibus intellectualibus perfectis semotym subsistentibus, numero diuisibilibus et non diuiden(d)is deitate. diuiditur itaque 10  
indiuisse sancta trinitas et diuise rursus coniungitur, in personis namque diuisionem habens indiuisa permanet et inseparabilis prae essentiam et naturam, similiter quoque et deitate. et idcirco nequaquam tres deos dicimus neque tres naturas in sancta trinitate glorificamus neque tres essentias in ea praedicamus neque tres confitemur deitates, non consubstantia- 15  
les, non alterius substantiae, non ΟΜΟΦΥΛΟΥΣ, non eiusdem originis neque alterius originis, neque quae singulariter in ea praedicatur in multitudinem deducere permittimus nec quemquam eius unitatem diuidere sinimus. neque tres quosdam deos esse cognoscimus aut tres quasdam naturas uel tres quasdam essentias uel tres quasdam deitates nouimus, non unigenas aut alienigenas, non eiusdem speciei aut alterius speciei, sed nec penitus deos aut naturas uel essentias aut deitates agnouimus uel cognoscentes scimus, sed et eum 20  
qui recipit uel sapit aut nouit anathematibus percellimus. nos enim unum principium

## VPG BR MNL

|                                                     |                                       |                                  |                                      |                                        |
|-----------------------------------------------------|---------------------------------------|----------------------------------|--------------------------------------|----------------------------------------|
| 1 atque ] neque L                                   | 2 ammittit ] permittit BR             | admittit M                       | uti ] ut G                           | deitatis ] deitates P <sup>1</sup>     |
| ex om. G                                            | et <sup>3</sup> G add.                | 3 deorum ] de eorum V            | μοναρχίαν = unum principium          | numerus                                |
| om. N                                               | 4 atque ] adque P et R                | discretio ] discrecio V          | discriptio B <sup>1</sup>            | disscriptio B <sup>2</sup>             |
| numerus ] num eorum VP MNL                          | superinducit ] superinducat N         | insitum ] inditum V N            | insdi-                               | tum P ML                               |
| 5 numeratur ] numeretur BRG                         | numera ter NL                         | ergo ] ego N                     | deitatibus ]                         |                                        |
| deitatis B                                          | 6 ternisue ] ternisuae P              | terni suae N                     | ternis ire L                         | dominationibus ] dominationis          |
| V                                                   | arrii ] arriani M                     | tritheiae ] thrachie R           | thritegae G                          | tritegae M triteie N ter ]             |
| tres G                                              | 7 deitatis ] deitates VG              | latrant ] latran B               | latrunt N                            | latrant ductores ] latratores          |
| R                                                   | ductores ] doctores V N               | dominationes ] dominationis VP   | dominationis una loquentes et V      |                                        |
| 8 uaniloquentes deitates ] deitatis uaniloquentis V | sed G add.                            | sed et subsistentiis N           | subsisten-                           | tiis ] subsistentibus B <sup>1</sup>   |
| 8-9 et ... subsistentibus B <sup>2</sup> add.       | 8 proprietatibus ] propietatibus R    | se-                              | motym ] semotim B <sup>2</sup> G NL  | semotum R semotis M                    |
| 9 subsistentibus ] subsistentiis M                  | diui-                                 | den(d)is ] diuidentes V          | diuidentis PG BR MNL                 | deitate ] deitati MNL                  |
| diuiditur ] diuitur B                               | itaque V bis                          | 10 indiuisse ] indiuisae PG      | diuise ] diuisae P                   | indiuisse R diuerse MNL                |
| namque ] nanque L                                   | 11 prae ] per R NL                    | naturam ] natura L               | quoque om. BR                        | deitate ]                              |
| deita <sup>r</sup> . B                              | deitas R                              | deitatem G                       | 12 deos ] de B <sup>1</sup>          | δοξάζομεν = glorificamus (praedicamus) |
| 13 neque et tres R                                  | confitemur ] confitemus VP            | deitates ] deitatis B            | 13-14 consubstantiales ]             |                                        |
| consubstantialis B                                  | 14 non ΟΜΟΦΥΛΟΥΣ non ] ΜΟΘΥΛΟΥΣ non V | ΟΜΟΦΥΛΟΥΣ non P                  | ΟΝ-                                  | ΦΥΛΟΥΣ non G                           |
| nonomoΦΟΥΣ BR                                       | ñ ΟΜΟΦΥΛΟΥΣ M                         | .N.O.MO. ΦΥΛΟΥΣ N                | ñ ΟΜΟ-                               | ΦΥΛΟΥΣ L                               |
| originis ] origenis G                               | 15 originis ] origianis P             | neque quae ] nec queque RG MNL   |                                      |                                        |
| permittimus ] perimittimus V                        | 16 sinimus ] sinemus R                | siniorum N                       | tres quosdam tres deos R             |                                        |
| MNL                                                 | quosdam om. VPG                       | quasdam B                        | cognoscimus ] cognouimus L           | 17 uel tres quasdam <sup>1</sup>       |
| om. BR                                              | 18 unigenas ] unigenitas V R          | alienigenas ] aligenigenas VP    | speciei <sup>1</sup> ] sapientiae BR |                                        |
| speciei <sup>2</sup> ] sapientiae BR                | penitus ] paenitus P                  | 19 uel cognoscentes scimus om. G | cognoscentes ]                       |                                        |
| cognoscentes V                                      | scimus ] sciorum N                    | et om. B                         | 20 recipit ] recepit B               | anathematibus ]                        |
| anathe.matibus P <sup>2</sup> ras.                  | anatimatibus B                        | principium ] principum VP        | principium N                         |                                        |

τος, μίαν βασιλείαν, μίαν ἐξουσίαν, μίαν δύναμιν, μίαν ἐνέργειαν, μίαν βούλησιν, μίαν θέλησιν, μίαν δεσποτείαν, μίαν κίνησιν – εἴτε τῶν μετ' αὐτὴν ὄντων ἀπάντων δημιουργικὴν, εἴτε προνοητικὴν εἴτε συστατικὴν καὶ συντηρητικὴν –, μίαν κυριότητα, μίαν αἰδιότητα καὶ ὅσα ἅττα μοναδικὰ καὶ ἀσύζυγα τῆς μιᾶς οὐσίας καὶ φύσεως ἐν τρισίν  
 5 ἐστὶ προσωπικαῖς ὑποστάσεσιν, οὔτε τὰς ὑποστάσεις συγχέοντες καὶ εἰς μίαν αὐτὰς ὑπόστασιν ἄγοντες, οὔτε τὴν οὐσίαν τὴν μίαν μερίζοντες καὶ εἰς οὐσίας τρεῖς αὐτὴν κατατέμνοντες καὶ τὴν μίαν διὰ τοῦτο διαιροῦντες θεότητα. ἀλλ' ἐστὶν εἷς θεός, μία θεότης ἐν τρισίν ὑποστάσεσι λάμπουσα καὶ τρεῖς ὑποστάσεις καὶ πρόσωπα ἐν θεότητι μιᾷ γνωριζόμενα. διὰ τοῦτο τέλειος θεὸς ὁ πατήρ, τέλειος θεὸς ὁ υἱός, τέλειος θεὸς τὸ πνεῦμα  
 10 τὸ ἅγιον, ἐπειδὴ τὴν αὐτὴν καὶ μίαν ἑκαστον πρόσωπον ἀμέριστον καὶ ἀνελλιπῆ καὶ τελείαν ἔχει θεότητα· καὶ ὥς μὲν θεὸς τὸ αὐτὸ καθέστηκεν ἑκαστον καθ' ἑαυτὸ θεωρούμενον τοῦ νοῦ χωρίζοντος τὰ ἀχώριστα· ὥς δὲ πατήρ καὶ υἱὸς καὶ πνεῦμα πανάγιον ἕτερον καὶ ἕτερον καὶ ἕτερον λέγεται, κἀντεῦθεν ταῦτα τοῖς θεολήπτοις κηρύττεται θεὸς καὶ θεὸς καὶ θεός, ἀλλ' εἷς τὰ τρία θεός – οὐ γὰρ ἄλλος θεὸς ὁ πατήρ, οὐδὲ ἄλλος θεὸς ὁ υἱός,  
 15 οὐδὲ ἄλλος πάλιν θεὸς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἐπεὶ μὴδ' ἄλλη φύσις ὁ πατήρ, μὴδ' ἄλλη φύσις ὁ υἱός, μὴδ' ἄλλη πάλιν φύσις τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· τοῦτο γὰρ καὶ τοὺς πολλοὺς καὶ διαφόρους θεοὺς ἐκτεχνάζεται καὶ τὰς πολλὰς καὶ διαφόρους ἐκτίκει θεότητας· ἀλλὰ θεὸς μὲν ὁ πατήρ, θεὸς δὲ καὶ ὁ υἱός, ὁμοίως δὲ θεὸς καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὥς μιᾶς ἀμερίστως καὶ ἀνελλιπῶς τὰ τρία πρόσωπα πληρούσης θεότητος καὶ ἐν ἑκάστῳ οὐσης  
 20 ὁλοτελῶς καὶ ὀλικῶς· θεότης γὰρ μερισμὸν οὐχ ὑφίσταται καὶ ἐν τοῖς τρισὶ προσώποις πληρωτικῶς καὶ ἐντελῶς, οὐ μεριστῶς ἡγουν ἐκ μέρους πληροῦσα τὰ πρόσωπα, ἀλλ' ἐν ἑκάστῳ πληρεστάτως ὑπάρχουσα καὶ μία γε μένουσα, καὶ εἰ ἐν προσώποις τρισὶ διαφαίνοιτο, καὶ πρὸς θεοτήτων πληθυσμὸν οὐκ ἐκτρέχουσα, καὶ εἰ ἐν τρισίν ἐστὶν ὑποστά-

## MTO LFV A K

|                              |                             |                                       |                                            |
|------------------------------|-----------------------------|---------------------------------------|--------------------------------------------|
| 2 μετ' αὐτὴν ] μετὰ ταύτην O | ἀπάντων om. L               | 3 καὶ συντηρητικὴν om. L              | συντηρητικὴν καὶ                           |
| μίαν FV A                    | 4 ἅττα ] ἀπτάτα L (!)       | ἅττα K                                | τοιαῦτα, ἅτε τὰ A                          |
| ἀσύζυγα ] ἄζυγα O            | ἀσύνζυγα A                  | 6 τὴν <sup>4</sup> om. F              | 9 γνωριζόμενα καὶ διὰ F                    |
| L                            | 12 πανάγιον ] τὸ πανάγιον V | ἅγιον A                               | 13 κηρύττεται ] κηρύττωνται V <sup>1</sup> |
| A                            | 14 οὐδὲ ] οὐδ' A            | 15 οὐδὲ ] οὐδ' FV A                   | πάλιν om. O                                |
| A                            | μηδ' <sup>2</sup> ] μηδὲ A  | 16 μηδ' ] μηδὲ A                      | 17 ἐκτεχνάζεται ... διαφόρους L bis        |
| MTO LV A                     | 18 ἅγιον πνεῦμα A           | τὸ <sup>2</sup> om. F A               | 20 ὀλικῶς καὶ ὁλοτελῶς M                   |
| L                            | 21 τὰ τρία πρόσωπα LFV      | 22 μία γε μένουσα ] μιᾷ γε μὲν οὐσα A | 22–23 διαφαίνοιτο ]                        |
| διαφαίνεται O                | δι φαίνοιτο K               | 23 πρὸς θεοτήτων ] προσωποτήτων εἰς F | θεοτήτων ] καὶ                             |
| ποσοτήτων V marg.            |                             |                                       |                                            |

unius nouimus deitatis, unum imperium, unam potestatem, unam uirtutem, unam operationem, unum consilium, unam uoluntatem, unam dominationem, unum motum – tam omnium quae post eam sunt creatricem quamque prouidam et stabilientem atque conseruatricem –, unam dominationem, unam sempiternitatem et quaeque sunt alia singularia et incomposita unius essentiae atque naturae in tribus est personalibus subsistentiis, neque subsistentias confundentes et in unam eas subsistentiam deducentes, neque eandem unam essentiam partientes et in tres eam essentias discerpentes et unam ex hoc diuidentes deitatem. sed est unus deus, una deitas in tribus subsistentiis fulgens, et tres subsistentiae et personae in deitate una agnoscuntur. propterea perfectus deus est pater, perfectus deus est filius, perfectus deus est spiritus sanctus, idcirco quod unam eandemque singula queque persona inseparabilem et indeminutam atque perfectam habet deitatem; et iuxta quod deus quidem est, idipsum existit unumquodque dum seorsum consideratur ipsa intelligentia, quod non est separabile, separante; ut pater tamen et filius et spiritus sanctus aliud et aliud et aliud dicitur, et idcirco haec a dei capacibus praedicatur deus et deus et deus, sed unus est haec tria deus – non enim alius deus pater, nec alius deus filius, neque alius iterum deus spiritus sanctus, quia nec alia natura est pater, nec alia natura est filius, neque alia iterum natura est spiritus sanctus; hoc enim etiam multos atque diuersos deos officinatur multasque et uarias generat deitates; sed deus quidem est pater, deus uero est et filius, similiter deus est et spiritus sanctus, eo quod indiuisse et indeminute ea(s)dem tres personas una impleantur deitate et in un(a)qu(a)que earum funditus (et integre) tota est. nam deitas diuisionem non sustinet et in tribus ipsis personis plenifice atque perfecte est, non partiliter siue ex parte easdem implens personas, sed in unaquaque existens plenissime et una permanens, licet in tribus personis monstretur et ad deorum

## VPG C(21)BR MNL

|                                      |                                          |                                             |                                            |                   |
|--------------------------------------|------------------------------------------|---------------------------------------------|--------------------------------------------|-------------------|
| 1 deitatis ] deitates P              | 2 motum ] modum R                        | 3 quae ] quem V                             | qua ē P                                    | post eam ] postea |
| PG N sunt om. VPG                    | 4 alia ] talia BR MNL                    | singularia ] singolaria B                   | singularia sunt et                         |                   |
| VPG M 5 incomposita ] inconposita BG | composita R                              | atque ] adque P                             | subsistentiis ]                            |                   |
| subsistentias G <sup>1</sup>         | 5 – 6 neque subsistentias om. G          | 6 subsistentias ] subsistentiis NL          | confundentes ] confundantes G <sup>1</sup> |                   |
|                                      | in B <sup>2</sup> add.                   | eas ] eius N                                | subsistentiam ] subsistentias B            | 7                 |
| partientes ] pertinentes R           | parcientes M                             | eam ] eas L                                 | essentias ] essentiam B                    | discerpentes ]    |
| disserpentes R                       | disserpentes N                           | 9 agnoscuntur ] agnoscuntur VP <sup>1</sup> | est deus <sup>1</sup> G L                  | 10                |
| eandemque ] eademque B               | eandemque R                              | 11 et <sup>1</sup> om. BR                   | indeminutam ] indiminutam V                |                   |
| 12 idipsum ] idypsum V               | existit ] existit V                      | extitit L                                   | unumquodque ] unamquamque V                |                   |
| unumquemque P (q-cur.)               | seorsum ] seorsum V B                    | 12 – 13 intellegentia ] intelligentia RG ML |                                            | 13                |
| separante ] separente VP             | 14 aliud <sup>2</sup> ] aliut P          | et aliud <sup>3</sup> om. L                 | dicitur ] dicimus BR                       | a dei             |
| capacibus ] ab incapatibus R         | ad eius capaces M                        | ad eius capacibus NL                        | praedicatur ] praecamus                    |                   |
| B predicamus R                       | 15 tria ] trea B                         | deus <sup>1</sup> om. G                     | neque ] nequae B                           | nec L             |
| iterum om. L                         | 17 etiam ] etiam L ras.                  | atque ] adque P                             | 18 officinatur ] officinatur P             | of-               |
| ficator B                            | est <sup>1</sup> om. VPG B ML            | 19 et <sup>2</sup> om. G                    | eo quod om. L                              | quod ] que VP     |
| indeminute ] indeminute P            | indiminutu B                             | indiminute MNL                              | ea(s)dem ] eadem V B NL                    | eae-              |
| dem PG M (Lu.)                       | 20 personas ] personae BRG M (Lu.)       | personae pro una B                          | impleantur ]                               |                   |
| implantur VP L                       | impletur G                               | deitate ] deitatem N                        | un(a)qu(a)que ] unoquoque (= ἐκάστω,       |                   |
| cf. 427,22) VPG B MNL                | καὶ ὁλικῶς = <et integre> om. VPG BR MNL | 21 personis inc. C                          |                                            |                   |
| (399,4 – 427,21 om.)                 | plenifice atque ] plenificat quae G      | 22 perfecte ] perfecta VPG B                | partiliter ]                               |                   |
| partibiliter CBR                     | 23 existens ] existens RG MNL            | plenissime ] plenissima CBR                 | permanens ]                                |                   |
| permanes C                           | personis ] ...sonis P <sup>1</sup> ras.  | monstretur ] monstetur L                    | ad deorum ] ad eorum R M                   |                   |

σεσιν, ἵνα μὴ σωματικὴν τινα πάθει διαίρεσιν ἢ ὄντως ἀπαθῆς καὶ ἀσώματος καὶ πάσχειν οὐκ εἰδυῖα τὰ κτίσεως ἴδια· ἔστιν οὖν μετὰ τὸ εἶναι θεὸς πατὴρ ὁ πατὴρ καὶ οὔτε υἱὸς οὔτε πνεῦμα ἅγιον, ἀλλ' ὅπερ ὁ υἱὸς κατ' οὐσίαν ἐστὶ καὶ ὁ κατὰ φύσιν τὸ πνεῦμα τυγχάνει τὸ ἅγιον· καὶ ἔστι μετὰ τὸ εἶναι θεὸς υἱὸς ὁ υἱὸς καὶ οὔτε πατὴρ οὔτε πνεῦμα  
 5 πανάγιον, ἀλλ' ὅπερ ὁ πατὴρ κατὰ φύσιν κηρύττεται καὶ ὁ κατ' οὐσίαν τὸ πνεῦμα καθορᾶται τὸ ἅγιον, καὶ ἔστι μετὰ τὸ εἶναι θεὸς πνεῦμα ἅγιον τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ οὔτε πατὴρ θεωρούμενον οὔτε υἱὸς λαμβανόμενον, ἀλλ' ὅπερ ὁ πατὴρ κατ' οὐσίαν πιστεύεται καὶ ὅπερ ὁ υἱὸς κατὰ φύσιν ἀγγέλλεται, τὸ μὲν διὰ τὴν φύσιν καὶ τὴν τῆς οὐσίας ταυτότητα καὶ τὸ συγγενὲς τῆς ὑπάρξεως, τὸ δὲ διὰ τὰς ἑτεροίας τῶν τριῶν  
 10 ἰδιότητος καὶ τὸ τῶν ἀσυγχύτως ἕκαστον πρόσωπον χαρακτηριζόντων ἰδιωμάτων ἀνόμοιον. ὥσπερ γὰρ τὸ <εἶναι> θεὸς ἕκαστον ἀμετάπτωτον κέκτηται, οὕτω καὶ τὴν τοῦ προσώπου χαρακτηριστικὴν ἰδιότητα ἀμετάβλητον καὶ ἀκίνητον ἔλαχε τὴν αὐτῷ καὶ μόνῳ προσοῦσαν καὶ τῶν ἄλλων προσώπων αὐτὸ διακρίνουσαν καὶ τὴν ὁμοφυᾶ καὶ ὁμότιμον, ὁμοούσιόν τε καὶ ὁμόθρονον τριάδα τηροῦσαν ἀσύγχυτον.  
 15 τριάς οὖν ἡ τριάς, οὐ τελεία μόνον τῇ τῆς μιᾶς θεότητος τελειότητι, ἀλλὰ καὶ ὑπερτελής καὶ ὑπέρθεος „δόξη καὶ αἰδιότητι καὶ βασιλείᾳ, μὴ μεριζομένη μηδὲ ἀπαλλοτριουμένη. οὔτε οὖν κτιστόν τι ἢ δοῦλον ἐν τῇ τριάδι οὔτε ἐπέισακτον, ὡς πρότερον μὲν οὐχ ὑπάρχον, ὕστερον δὲ ἐπεισελθόν, οὔτε οὖν ἐνέλειψε πατρὶ υἱὸς οὔτε υἱὸς πνεῦμα, ἀλλ' ἄτρεπτος καὶ ἀναλλοίωτος ἡ αὐτὴ τριάς αἰί.“

16–19 cf. Gregorius Thaum., confessio fidei, ACO III p. 3, 10–13

MTO L FV A K

1 πάθει ] πάθη T παθοί O 2 εἰδυῖα ] οἰδυῖα L A τὰ τῆς κτίσεως T L ἴδια ] ἰδέα L  
 τὸ ] τοῦ TO F A πατὴρ<sup>1</sup> om. M 3 ἀλλ' ] ἀλλά L ὁ om. MTO 3–4 τυγχάνει τὸ πνεῦμα  
 M 4 τὸ<sup>2</sup> ] τοῦ MTO υἱὸς<sup>1</sup> om. T 5 πανάγιον ] ἅγιον L A τὸ ἅγιον V κατὰ φύσιν  
 ὁ πατὴρ V A 6 τὸ<sup>3</sup> ] τοῦ MTO 8 πιστεύεται ] πεπίστευται MTO ἀγγέλλεται ] ἀγάλλεται  
 T ἀναγγέλλεται L A καὶ διὰ τὴν L 9 τὸ<sup>2</sup> ... τὰς ] τότε διὰ τῆς L ἑτεροίας ] ἐτέρας MT  
 ἑτεροίαις O 10 χαρακτηριζόντων πρόσωπον MTO χαρακτηριζόντων ] χαρακτηρίζων τῶν L K  
 χαρακτηρίζον τῶν V 11 esse = <εἶναι> om. MTO L FV K A ἀμετάπτωτον ] ἀμετάπτοτον L  
 οὕτω δὲ καὶ M 12 χαρακτηριστικὴν ] χαρακτηριστικὴν A ἀμετάβλητον ] ἀμετάβληττον L ἀκίνη-  
 τον ] ἀμετακίνητον M ἀκίνητον L ἔλαχε ] λέλογχε T L K A 13 μόνῳ ] μόνον M αὐτὸ ]  
 αὐτῷ LV 14 ὁμότιμον καὶ ὁμοούσιόν V A 15 μιᾶς om. M 16 ὑπερτελής ] ὑπερτελεῖς L  
 αἰδιότητι ] ἀειδιότητι L 16–17 ἀπαλλοτριουμένη ] ἀπηλλοτριουμένη L 17 οὖν ] γὰρ FV K A  
 τριάδι ] τριάδῃ L ἐπέισακτον ] ἐπίσακτον L A 18 ἐπεισελθόν ] ὑπεισελθόν K ἐνέλειψε K lac.  
 18–19 υἱὸς πνεῦμα ] ἦν ποτὲ ὅτε πνεῦμα οὐκ ἦν F 19 ἀναλλοίωτος ] ἀναλλοιώτως F

multitudinem non excurrens, licet in tribus sit subsistentiis, ut non corporalem quandam sustineat sectionem quae certe est impassibilis et incorporea et pati nesciens quae creaturae sunt propria; est igitur cum hoc quod deus est pater ipse pater et neque filius neque spiritus sanctus, sed quod filius est secundum substantiam et quod naturaliter spiritus sanctus existit; et est cum hoc quod deus est filius ipse filius et neque pater neque spiritus sanctus, sed quod pater secundum naturam praedicatur et quod secundum substantiam spiritus sanctus conspicitur, et est cum hoc quod deus est spiritus sanctus ipse spiritus sanctus et neque pater esse cernitur neque filius esse suscipitur, sed quod pater secundum essentiam creditur et quod filius secundum naturam annuntiatur, hoc quidem propter naturam et identitatem substantiae et cognitionem essentiae, illud uero propter ΕΤΕ- 10 ROYC alterificas horum trium proprietates propterque dissimilitudinem proprietatum quae inconfusae unamquamque figurant personam. sicut ergo esse deus unaquaeque inconuertibiliter possidet, ita et proprietatem, per quam ipsa persona figuratur, immutabilem et immobilem optinet, quae eidem soli est insita et ab ipsis aliis personis eam discernit et consitam atque cohonorandam, consubstantialem quoque et consessiuam 15 trinitatem absque confusione conseruat. trinitas igitur est trinitas, non solum una deitatis perfectione perfecta, sed superperfecta et ultra deitatem „gloriae ac sempiternitate et imperio, non dispartita neque alienata. nec enim creatum quid aut seruile est in trinitate, neque subintroducticum, tamquam quod prius quidem non extiterit postremo uero <sub>introgressum, neque igitur defuit patri filius neque filio spiritus, sed inconuertibilis 20 et incommutabilis eadem trinitas semper est.“

## VPG CBR MNL

|                                                           |                                      |                                            |                                                 |
|-----------------------------------------------------------|--------------------------------------|--------------------------------------------|-------------------------------------------------|
| 1 excurrens ] excurrens G                                 | sit om. G                            | quandam ] quamdam L                        | 2 sustineat ] susteneat CB                      |
| sectionem ] sectione B                                    | impassibilis ] et passibilis B       | impassibilis M                             | incorporea ] corporea B                         |
| 3 propria ] proprie CBR                                   | 4 quod <sup>1</sup> ] quam VP        | est om. G                                  | substantiam ] substantia B                      |
| substantiam G                                             | 5 existit ] existit RG MNL           | deus om. M                                 | 7 deus om. G M                                  |
| 8 sanctus est et M                                        | suscipitur ] suspicatur V            | suscepitur CB                              | 9 essentiam ] ssentiam P <sup>1</sup>           |
| annuntiatur ] annuntiatur P                               | adnuntiatur CBR                      | 10 identitatem ] deitatem G                | συγγενής = cognationem (affinitatem)            |
| 10–11 ετεροίως = ΕΤΕΡΩΥC ] ΟΤΕΡΩΥC V                      | &εΡΩΥC B om. CR                      | 11 proprietates ] propietates P            | propterque ] propter CBR                        |
| proprietates ] propietates P                              | propterque ] propter CBR             | proprietatum ] proprietatem P <sup>1</sup> | 12 inconfusae ] inconfusa B                     |
| inconfusae ] inconfusa B                                  | figurant ] figurat C                 | significant M                              | unaquaeque ] unaquaque V                        |
| unaquaeque PG ML                                          | unaquaequae C                        | 13 proprietatem ] propietatem P            | ipsa persona ] ipsam personam N                 |
| 13–14 inmutabilem ] immutabilem PG L                      | immutabilem M                        | 14 et immobilem ] enim mobilem N           | immobilem PG R                                  |
| ML                                                        | eidem ] idem B N                     | ab om. G                                   | alii ] ialii V                                  |
| alii L                                                    | 15 δημοφύς = consitam (connaturalem) | cohonorandam ] cohonorificandam CR         | choronificandam B                               |
| consessiuam ] consiuam V <sup>1</sup>                     | consensiuam CBR N                    | consesiuam L                               | 16 absque ] abque C <sup>1</sup> B <sup>1</sup> |
| CBR                                                       | 17 υπέρθεος = ultra deitatem         | sempiternitate ] sempiternitatem CR        | 18 dispartita ] disperdita CR                   |
| disperdita CR                                             | disperdita B M                       | nec ] neque MNL                            | quid ] quod N                                   |
| 19 subintroducticum ] subintroductium G <sup>1</sup>      | subintroductitium M                  | tamquam ] tanquam G L                      | extiterit ] exstiterit V                        |
| 20 επεισελθόν = <sub>introgressum ] introgressum VG B MNL | introgressum P C                     | defuit ] defugit B                         | 21 incommutabilis ] incommotabilis M            |
| est P <sup>2</sup> add.                                   |                                      |                                            |                                                 |

Καὶ περὶ μὲν τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου, αἰδίου τε καὶ ἀρχικῆς καὶ πάντων δημιουργοῦ καὶ βασιλίδος τριάδος τὸ ὅπως φρονῶ καὶ δοξάζω καὶ σέβομαι ὡς ἐν βραχέσιν εἰπεῖν δῆλον ὑμῖν καὶ σαφὲς διατέθεικα, — οὐ γάρ τι πλεον συνεχώρει τούτων φάναι τῶν συνοδικῶν συλλαβῶν τὸ ἐπίτομον. ὅπως τε καὶ περὶ τῆς τοῦ ἐνὸς τῆς αὐτῆς 5 πανσέπτου τριάδος θεοῦ λόγου καὶ υἱοῦ φιλανθρώπου τε καὶ παραδόξου σαρκώσεως ταυτὸν δὲ εἰπεῖν ὑπερτάτης κενώσεως καὶ πρὸς τοὺς ἐπιγίους ἡμᾶς θεϊκῆς καὶ θεοποιοῦ καταβάσεως ἔχω καὶ φρονῶ καὶ κρατεῖν ἐκ πατέρων ἁγίων καὶ τῶν καθ' ὑμᾶς θεοπνευστῶν παρέλαβον, ὡς ἐπὶ τῆς ἀληθείας αὐτῆς τῆς ἐφορώσης τὰ σύμπαντα γράμμα τουτὶ τὸ συνοδικὸν γράφων ἐκτίθηναι καὶ πρὸς τὴν ὑμῶν ἐκπέμπω τῶν πανσόφων ἀκρόασιν.

10

Πιστεύω καὶ περὶ ταύτης, θεϊότατοι, ὡς ὁ θεὸς λόγος, ὁ τοῦ πατρὸς μονογενὴς υἱός, ὁ πρὸ πάντων τῶν αἰώνων καὶ χρόνων ἀπαθῶς ὑπ' αὐτοῦ γεννηθεὶς τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς οἶκτον λαβὼν καὶ φιλάνθρωπον ἔλεον τοῦ ἀνθρωπίνου ἡμῶν ὀλισθήματος, ἐκουσίῳ 15 θελήματι καὶ θεοῦ βουλήσει τοῦ φύσαντος καὶ συνευδοκίᾳ θεῖα τοῦ πνεύματος κόλπων οὐ χωρισθεὶς τοῦ γεννήσαντος πρὸς τοὺς ταπεινοὺς ἡμᾶς καταβέβηκεν. ἔστι γάρ, ἔστιν ὥσπερ τῆς αὐτῆς βουλῆς τῷ πατρὶ καὶ τῷ πνεύματι, οὕτω καὶ οὐσίας ἀπείρου· καὶ φύσεως περιγραφῆς οὐδαμῶς ἀνεχόμενος ἢ τῆς καθ' ἡμᾶς τοπικῆς μεταβάσεως, κατὰ φύσιν δρᾶν εἰδὼς θεϊκὴν τὴν ἐνέργειαν καὶ μήτραν εἰσδύς ἀπειρόγαμον παρθενίας ἀγλαΐ- 20 ζομένην ἀγνόητι Μαρίας τῆς ἁγίας καὶ φαιδρᾶς καὶ θεόφρονος καὶ παντὸς ἐλευθέρας μολύσματος τοῦ τε κατὰ σῶμα καὶ ψυχὴν καὶ διάνοιαν σαρκούται ὁ ἄσαρκος, καὶ μορφοῦται τὸ ἡμῶν ὁ κατ' οὐσίαν τὴν θείαν ὅσον εἰς σχῆμα καὶ εἶδος ἀμόρφωτος, καὶ

8 cf. 1. Cor. 11,23 cf. AT saepe

MTO LFV A K

1 αἰδίου] αἰδίου L 2 βασιλίδος] βασιλίδος L σέβομαι] σέβωμαι L 3 καὶ om. O οὐ] οὔτε V φάναι] περὶ σαρκὸς V marg. 4 ὅπως F τε] δὲ F τῆς<sup>1</sup> om. FA 6 ταυτὸν ... κενώσεως om. L κενώσεως] ἐνώσεως M θεϊκῆς τε καὶ F 7 καταβάσεως] συγκαταβάσεως F κρατεῖν] κηρύττειν MTO L A ὑμᾶς] ἡμᾶς K 8 ἐπὶ τῆς] ἐπ' F τῆς<sup>2</sup> om. L ἐφορώσης] ἐφορώσεις L τουτὶ] τοῦτο K 9 συνοδικὸν] καὶ ἐκ τῆς καὶ συνοδικῶν L γράφων] γραφῶν L ἐκτίθηναι] ἐκτίθηναι M ἐντίθηναι T ἀκρόασιν] τιμότητα V<sup>1</sup> V<sup>2</sup> corr. marg. 11 πιστεύω τοῖσιν καὶ F μονογενὴς] μονογενὴς M 11–12 υἱὸς ὁμοούσιος ὁ F τῶν om. LFV A ὑπ' ἄπ' V 13 ἔλεον] ἔλαον L K 14 θελήματι] βουλήματι K καὶ<sup>1</sup> om. F συνευδοκίᾳ] σὺν εὐδοκίᾳ L 15 οὐ] μὴ MTO γενησάντος] γεννήτορος O ἔστιν om. MT 16 βουλῆς] βουλήσεως T 17 ἢ om. O 18 εἰδὼς] εἰωθὼς MTO A ἀπειρόγαμον] ἀπειρογάμου V παρθενίας] παρθενίας T L 19 ἀγνόητι] ἀγνόητα LV 21 εἰς σχῆμα] εἰσχήμα L

Et de sancta quidem ac consubstantiali, sempiternaque et principali omniumque opifice et regina trinitate qualiter sentiam atque glorificem et uenerer, ut breuiter dicere suppetit, manifeste uobis adliquidumque digessi, — neque enim amplius quid fari permittit harum sinodicarum syllabarum compendium. qualiter quoque et de incarnatione unius de eadem peruenerabili trinitate dei uerbi et filii clementissima atque ammirabili hoc idemque est dicere, sublimissima exinanitione ad nos quoque terrenos diuina atque deifica descensione, teneam atque sentiam et tenere a sanctis patribus, qui secundum uos deo inspirati sunt, *mihi est traditum*, tamquam coram ipsa ueritate, *quae conspicit uniuersa*, synodicam hanc litteram scribens expono et ad uestrum destino sapientissimum auditum.

Credo et de hac, sanctissimi, quod deus uerbum, unigenitus patris filius, qui ante omnia saecula et tempora impassibiliter de eodem natus est deo et patre, miserationem induens et humanitatis misericordiam circa humanum nostrum lapsum, spontanea uoluntate et dei gignentis consilio et diuino complacito spiritus non separatus a gremio generantis ad nos humiles descendit. est scilicet, est sicut eiusdem uoluntatis patri et spiritui, ita et essentiae inexplicabilis, et naturae circumscriptionem nullo modo sustinens aut secundum nos localem transmeatum, naturaliter sciens efficere diuinam operationem et uterum intactum uirginitatis ingressus castitate lustratm Mariae sanctae praeclaraeque et quae dei sunt sapientis et ab omni contagione libere et corporis et animae et intellectus; incarnatus est qui erat incarneus, et formam suscipit nostram qui secundum diuinam

VPG BR MNL K

1 de B<sup>1</sup> add. ac ] a N consubstantiali ] consustantili C et<sup>1</sup> ] at L opifice ] opifica G  
 2 regina ] regitana N trinita[te ... uenerer] om. B uenerer ] uererer G breuiter ] beatae C  
 beate BR suppetit ] subpetit V CBR 3 adliquidumque ] aliquidumque VP loiquidumque B  
 aliquid dumque G aliquidum M (cf. 491,10) digessi ] degessi V digesti N quid ] quod N  
 fari ] fieri VPG 4 sinodicarum ] synodicarum PG MN syllabarum ] sillabarum P R NL con-  
 pendium ] compendium PG ML unius et de CR 5 eadem ] eandem VP peruenerabili ] uenerabili  
 CBRG peruenerabilem M trinitate ] trinitatem M clementissima ] clementissimam R de-  
 mentissima G ammirabili ] admirabili CBR ML 6 est om. VPG MNL sublimissima ] sublimissa  
 C submissa R exinanitione ] exinnitione B ex natione G quoque ] que VPG MNL  
 diuina atque ] diuinatque G 6–7 descensione ] discessione CBRG 7 sentiam ] sententiam B<sup>1</sup>  
 tenere ] tenere C uos ] nos L inspirati ] inspirante V<sup>1</sup> 8 mihi ] michi G N conspicit ]  
 conspiciat L synodicam ] sinodicam C L sinoticam B synodica M 9 hanc ] hac B  
 scribens ] habens G<sup>1</sup> destino ] distino CB auditum ] auditu V 11 credo ] crede L sanc-  
 tissimi ] sanctissimi P sanctissime C<sup>1</sup>BRG sanctissime C<sup>2</sup> deus om. G patris ] patri G 12  
 impassibiliter ] impassibiliter M de eodem ] deo eodem CR patre miserationem ] patrem misratio-  
 num CR 13 misericordiam ] mīrām MN miseriam L lapsum nostrum G 14 gignentis ]  
 gignentes V CR complacito ] complatito V conplacita B conplacito G N spiritus ] spiritui  
 CR spiritus tui non separatur B generantis ] generantes CR 15 humiles ] humilem CR  
 descendit ] descendit G MNL est<sup>1</sup> ] et VPG C MN est<sup>2</sup> ] et L sicut ] secundu C sciendum  
 R eiusdem ] eiudem P<sup>1</sup> B<sup>1</sup> uoluntatis ] uoluntatas V<sup>1</sup> patri ] patris N spiritui ] spiritu  
 CR et<sup>2</sup> om. G 16 ἀνεπίστους = inexplicabilis (ἀνεπίστους?) ] inexinexplicabilis B circumscriptionem ]  
 circuminscriptionem P sustinens ] sustenens C substenens B om. L aut ] at P<sup>1</sup>  
 aut enim secundum VPG 17 transmeatum ] transmeatur L efficere ] facere L diuinam ] diuina  
 C uterum ] utrum V<sup>1</sup> iterum N<sup>1</sup> 18 intactum ] intantum P castitate ] castitatem CRB M  
 lustratm ] lustratam VP CBR MNL lustrata G praeclaraeque ] praeclareque P NL prae-  
 claraeque CB 19 libere ] liberae C M 20 incarnatus ... erat P<sup>1</sup> add. marg. est om. C qui  
 erat ] quieuit R incarneus ] incaneus P<sup>1</sup> suscipit ] suscepit CBRG ML suscipit propriam nostram  
 L<sup>1</sup>

σωματοῦται καθ' ἡμᾶς ὁ ἀσώματος, καὶ ἄνθρωπος κατὰ ἀλήθειαν γίνεται ὁ αἰ θεὸς  
 γνωριζόμενος, καὶ μητρικῆς κοιλίας ἐγγάστριος ὁ τοῦ αἰδίου πατρὸς ἐγκόλπιος δεικνύται,  
 καὶ ὁ ἄχρονος ἀρχὴν χρονικὴν καταδέχεται, οὐ φαντασίᾳ ταῦτα γινόμενος ἅπαντα, καθὰ  
 Μανιχαίοις καὶ Οὐαλεντίνοις δοκεῖ τοῖς παράφροσιν, ἀλλ' ἀληθείᾳ καὶ πράγματι ὅλον  
 5 ἑαυτὸν κενώσας πατρικῶ καὶ οἰκείῳ θελήματι καὶ ὅλον προσλαβὼν τὸ ἡμέτερον φύραμα,  
 σάρκα φημί τὴν ἡμῖν ὁμοούσιον καὶ ψυχὴν λογικὴν, τὴν ψυχᾷς ταῖς ἡμετέραις ὁμόφυλον,  
 καὶ νοῦν τῷ νῷ τῷ ἡμῶν παραπλήσιον. ταῦτα γὰρ ἄνθρωπός ἐστι καὶ γινώσκεται, καὶ  
 ἄνθρωπος κατὰ ἀλήθειαν γέγονεν ἐξ αὐτῆς ἄκρας τῆς ἐν παρθένῳ τῇ παναγίᾳ συλλήψεως.  
 ἄνθρωπος γὰρ χρηματίζειν ἐβούλετο, ἵνα τῷ ὁμοίῳ ἀνακαθάροι τὸ ὁμοιον καὶ τῷ  
 10 συγγενεῖ τὸ συγγενὲς ἀνασώσῃται καὶ τῷ συμφυεῖ τὸ συμφυὲς ἐκλαμπρύνει. διὰ τοῦτο  
 παρθένος ἀγία λαμβάνεται καὶ σῶμα καὶ ψυχὴν ἀγιάζεται καὶ οὕτως ὑπουργεῖ τῇ  
 σαρκώσει τοῦ κτίσαντος ὡς καθαρὰ καὶ ἀγνή καὶ ἀμόλυντος. σαρκοῦται γοῦν ὁ  
 λόγος καὶ θεὸς τὸ ἡμέτερον, οὐ προπλασθεῖσι σαρκὶ συναπιτόμενος ἢ προμορφωθέντι καὶ  
 καθ' αὐτὸ προὔποσάντι ποτὲ προσπλεκόμενος σώματι ἢ προὔποσάσῃ ψυχῇ συντι-  
 15 θέμενος, ἀλλὰ τότε τούτοις παραγενομένοις πρὸς ὑπαρξιν, ὅτε αὐτοῖς ὁ λόγος αὐτὸς καὶ  
 θεὸς φυσικῶς συνετίθετο σύγχρονον ἔχοντα τῇ ὑπάρξει τὴν ἑνωσιν καὶ οὐ πρὸ τῆς πρὸς  
 τὸν λόγον ἀληθεστάτης συμβάσεως καθ' ἑαυτὰ γενόμενα πῶποτε ἢ τινος ἀνθρώπου τῶν  
 καθ' ἡμᾶς ἑτέρου τὸ παράπαν ὑπάρξαντα, ἀλλὰ σύνδρομον ἔχοντα τῇ φυσικῇ τοῦ λόγου  
 συμβάσει τὴν ὑπαρξιν καὶ οὐκ ἐκείνης οὐδὲ ὡς ἐν ὀφθαλμοῦ ῥιπῇ ταυτηνὶ προτερεύουσιν  
 20 ἔχοντα, ὡς Παῦλος ὁ Σαμοσατεὺς βομβεῖ καὶ Νεστόριος. „ἅμα“ γὰρ „σάρξ, ἅμα θεοῦ  
 λόγου σάρξ, ἅμα σάρξ ἑμψυχος λογικὴ, ἅμα θεοῦ λόγου σάρξ ἑμψυχος λογικὴ“. ἐν αὐτῷ

19 cf. 1. Cor. 15,52

20–21 cf. Ps.-Athanasius, *epist. ad Iovinianum imp.*, PG 28,532 A; cf. Cyrus Alex., ACO ser. II vol. I p. 134,27–28

MTO LFV A K

1 γίνεται | γίνεταί K 2 τοῦ αἰδίου | συναἰδίου O 3 γινόμενος | γιγνόμενος K γινόμενος  
 ἅπαγε ἅπαντα V ἅπαντα | ἅπαγε K A 4 οὐαλεντίνοις | οὐ ἄλλεν τίνους L ἄλλ' | ἀλλὰ LFV  
 5 πατρικῶ τε καὶ F 6 τὴν<sup>1</sup> | ταῖς V<sup>1</sup> V<sup>2</sup> corr. marg. 7 τῷ<sup>1</sup> | τὸν O τὸ A om. LFV  
 παραπλήσιον | παραπλησίον L γινώσκεται | γιγνώσκεται F K 8 κατὰ | κατ' K A 9 γὰρ καὶ  
 χρηματίζειν LFV ἐβούλετο | ἡβούλετο F τῷ<sup>1</sup> | τὸ K ἀνακαθάροι | ἀνακαθάρη MTO V  
 τῷ<sup>2</sup> | τὸ L 10 τῷ | τὸ L ἐκλαμπρύνει | ἐκλαμπρύνει T ἐκλαμπρύνειεν LV  
 13 προπλασθεῖσι | προπλασθήσης L συναπιτόμενος | συναπιτόμενος L προμορφωθέντι | προμορ-  
 φουθέντι A 14 αὐτὸ | ἑαυτὸ FV αὐτῷ K προὔποσάντι | προὔποστήσαντι O προσ-  
 πλεκόμενος | προσπλεκώμενος K προὔποσάσῃ | προὔποσάσῃ O προὔποσάσει LF K A  
 15 παραγενομένοις | παραγομένοις V ὁ λόγος αὐτοῖς L αὐτὸς om. M L 16 συνετίθετο φυσικῶς  
 T σύγχρονον | σύχρον V πρὸ τῆς πρὸς | πρὸς τῆς A 17 γενόμενα | γινόμενα K πῶποτε |  
 πόποτε L ποτε A 19 οὐκ | οὐχ T LF οὐδὲ | οὐδ' LFV A ῥιπῇ | ῥοπῇ V A ταυτηνὶ |  
 ταύτην T L K προτερεύουσιν | εἰπροτερεύουσιν L πρωτεύουσιν F 20 νεστόριος | νεστώριος  
 L 21 σάρξ<sup>2</sup> | γὰρ M γὰρ σάρξ K ἅμα<sup>2</sup> ... λογικὴ om. M A

essentiam quantum ad habitum et speciem inextormabilis, et corporatur secundum nos incorporeus, et homo iuxta ueritatem efficitur qui semper deus agnoscitur, et materno uentre gestari monstratur qui sempiterni patris in sinu est, et intemporiū principium recipit temporale, non per phantasiam factus haec omnia, ut Manicheis et Ualentinis uidetur insanis, sed re et ueritate totum seipsum exinaniens paterna et propria uoluntate et totam nostram assumens massam, carnem inquam nobis consubstantialē et animam rationalem, animabus nostris contribulam, et mentem menti nostrae comparem. haec itaque homo est et agnoscitur, et homo secundum ueritatem factus est ab ipso summo conceptu de sanctissima uirgine. homo enim XPHMATIZΘIN fungi uoluit, ut simili consimile mundificaret et cognato cognatum saluificaret et connaturali connaturale splendificaret. ideo uirgo sancta accipitur et animam corpusque sanctificatur et ita ministrat incarnatione creatoris ut munda et casta atque intaminata. incarnatur ergo uerbum et deus quod nostrum est, non praefactae carni copulatus praeformatouē atque in sese praesumpsistentiū aliquando corpori collinitus uel animae praeexistenti coniunctus, sed tunc his ad subsistendum uenientibus, quando eis ipsum uerbum et deus naturaliter copulatus est, contemporalem habentia unionem atque subsistentiam et non ante uerissimum ipsius uerbi conuentum in seipsis umquam extarunt uel cuiuspiam secundum nos alterius hominis paenitus extiterunt, sed cum uerbi ipsius naturali conuentu subsistentiam habentia concurrentem; et nec quantum in ictu oculi hanc illa priorem habentia, sicut Paulus Samosatēnus perstreptit atque Nestorius. „simul“ quippe „caro, simul dei uerbi caro, simul caro animata rationalis, simul dei uerbi caro animata

## VPG CBR MNL

|                                                                  |                                                   |                                                 |                                                    |
|------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------|-------------------------------------------------|----------------------------------------------------|
| 1 inextormabilis ] inextormabilis B                              | corporatur ] corponitur R                         | corporatur G                                    | 2 incorporeus ]                                    |
| incorporeos V <sup>1</sup>                                       | iuxta ] iuxta G                                   | iusta L                                         | deus om. N                                         |
| uentre ] uestre VP (n-s)                                         | gestari ] gestare CBR                             | monstratur ] monstratus N                       | intemporiū ] temporis R                            |
| 4 recipit ] recepit CBR                                          | temporale ] temporalem N                          | phantasiam ] phantariam VP (s-r)                | phantasiam R ML                                    |
| factus om. N                                                     | ut ] aut N                                        | ualentinis ] ualentinus VP B <sup>1</sup> N     | ualentino G                                        |
| 5 re ] se N                                                      | et <sup>1</sup> M del.                            | 6 assumens ] adsumens CB N                      | inquam ] in qua M                                  |
| 7 rationalem ]                                                   | racionalem V                                      | comparem ] comparem CBG                         | 8 γινώσκειται = agnoscitur ] agnoscitur V          |
| conceptu ] conceptum B                                           | XPHMATIZΘIN ] XPIMATIZIN V om. PG                 | XPIMATIZΘIN CBR                                 | XPIMATIZΘIN MNL                                    |
| fungi ] fugin B                                                  | uoluit PMATIZIN ut P                              | 9–10 consimile ] consimilem CB                  | cunsmile L <sup>1</sup>                            |
| 10 et <sup>1</sup> ... saluificaret om. M                        | et <sup>1</sup> ] ut G                            | 10–11 et <sup>2</sup> ... splendificaret om. CR | 10 connaturali ] connaturali VPG NL                |
| cognaturi B                                                      | connaturale ] connaturalem B                      | connaturali M                                   | 10–11 ἐκλαμπρύνει = splendificaret                 |
| splendificaret + usque hic C <sup>2</sup> marg. (script. tiron.) | 11 accipitur ] acceptitur CB                      | animam ] anima MNL                              | ministrat ] ministratur MNL                        |
| 11–12 ministrat in incarnatione CBR (an recte?)                  | 12 incarnatione ] incarnationi NL                 | atque N bis et del.                             | intaminata ] intami.ata B <sup>2</sup> ras.        |
| incontaminata G                                                  | incontamina. L ras.                               | 13 et om. CBR                                   | praefactae ] praefectae M <sup>2</sup>             |
| praefatae G N                                                    | praefactae carni ] praefacta carne CBR            | praeformatouē ] praeformataue V                 |                                                    |
| atque N bis                                                      | in sese om. G                                     | sese ] se MNL                                   | 14 praesumpsistentiū ] praesubsistentiae CB        |
| pure subsistentie R                                              | presumpsistentie G                                | presumpsistenti M                               | pressumpsistenti N                                 |
| collinitus ] conlinitus CB                                       | uel animae ] uelamine L                           | praeexistenti ] praeexistente CB                | pure existente R                                   |
| praeexistenti MN                                                 | postexistenti L                                   | 15 subsistendum ] sumpsistendum N               | 16 contemporalem ] contemporale B <sup>1</sup>     |
| habentia ] habens CBR                                            | unionem ] unionem L                               | 17 umquam ] quam P <sup>1</sup>                 | unquam G M                                         |
| extarunt ] exarunt R                                             | M marg.                                           | extasunt N (t-s)                                | cuiuspiam ] cuiuspiam B                            |
| 18 paenitus ] penitus CBRG MNL                                   | extiterunt ] extiterunt PG                        | naturali ] naturale L                           | 19 τὴν ὑπαρξιν = subsistentiam ] substantiam VPG B |
| substantia CR MN                                                 | substantia CR MN                                  | concurrentem ] concurrentem tui VP              | concurrente CBR                                    |
| concurrentiam MNL                                                | illa ] illam CBR M                                | 20 habentia ] habentiam CBR MNL                 | samosatenus ] samusetenus V <sup>1</sup>           |
| 20–21 simul ] semul C quater                                     | 21–435,1 simul <sup>1</sup> ... rationalis PG bis | om. NL                                          | 21 animata <sup>1</sup> ] simulcaro P <sup>2</sup> |

γὰρ καὶ οὐ καθ' ἑαυτὴν ἔσχε τὴν ὑπαρξιν. ἅμα γὰρ τῇ συλλήψει τοῦ λόγου ταῦτα παρήχθη πρὸς σύστασιν καὶ ἡνώθη αὐτῷ καθ' ὑπόστασιν, ἅμα τῷ πρὸς σύστασιν ἄγεσθαι τὴν ὄντως ἀληθῆ καὶ ἀμέριστον, τὴν μήτε διαίρεσιν πύσχοσαν μήτε τροπὴν εἰσδεχομένην καὶ σύγχυσιν, ὑπ' αὐτοῦ παραγόμενα καὶ ἐν αὐτῷ συνιστάμενα καὶ αὐτῷ συντιθέμενα καὶ χρόνον οὐδένα τὸ σύνολον τῆς οἰκείας συστάσεως προτερεύοντα, φέροντα τῆς πρὸς αὐτὸν ἀσυγχύτου τε καὶ ἀτμήτου συνθέσεως. ἐκ τῶν οὖν ἀχράντων καὶ παρθενικῶν αἱμάτων τῆς παναγίας καὶ ἀχράντου παρθένου Μαρίας ὁ λόγος σαρκωθείς κατὰ ἀλήθειαν γέγονε καὶ κατὰ ἀλήθειαν ἄνθρωπος κἂν τῇ παρθενικῇ γαστρὶ κυοφορούμενος καὶ τὸν χρόνον πεπληρωκῶς τῆς ἐννόμου κυήσεως· ὥς ἐν πᾶσι τοῖς φυσικοῖς καὶ ἁμαρτίαν οὐ φέρουσι τοῖς ἀνθρώποις ἡμῖν ὁμοιούμενος καὶ τὴν ἡμετέραν οὐκ ἀπαξιῶν ἐμπαθεστάτην εὐτέλειαν τίκεται θεὸς ἀνθρωπείῳ τῷ σώματι, ὡσαύτως δὲ καὶ τῷ σχήματι ψυχὴν λογικὴν καὶ ἀσώματον ἔχοντι, ὅπερ αὐτὸς ἐν ἑαυτῷ καὶ οὐχ ἕτερος λογικῶς ἐνεψύχωσε πνεύματι καὶ παρθένον τηρεῖ τὴν γεννήσασαν καὶ θεοτόκον αὐτὴν κυρίως καὶ ἀληθῶς ἀναδείκνυσι, κἂν Νεστόριος ὁ παράφορος ῥήσεται καὶ τούτου τὸ θεομάχον στρατόπεδον δακρύει καὶ θρηνεῖ καὶ ὀδύρεται καὶ σὺν ἐκείνῳ πάλιν σπαράττηται. θεὸς γὰρ ἦν ὁ ἐκ παρθένου τῆς ἀγίας θεοτόκου Μαρίας τικτόμενος καὶ δευτέραν δι' ἡμᾶς καὶ χρονικὴν προσδεχόμενος γέννησιν μετὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ καὶ αἰδίων τὴν ἐκ πατρὸς φυσικὴν καὶ ἀνέκφραστον γέννησιν, κἂν σεσαρκωμένος ἐτίκετο διὰ τὴν πρὸς ἡμᾶς τοὺς σαρκικούς ὁμοιότητα, ὅλος θεὸς ἀνυμνούμενος, ὅλος ὁ αὐτὸς προσφαινόμενος ἄνθρωπος, τέλειος θεὸς ὁ αὐτὸς γινωσκόμενος καὶ τέλειος ἄνθρωπος ὁ αὐτὸς γνωριζόμενος. ἐκ δύο γὰρ φύσεων ἔσχε τὴν ἕνωσιν θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος καὶ ἐν δυσὶ τελείαις ἐγνωρίζετο φύσει, θεότητι τε καὶ ἀνθρωπότητι. οὔτε γὰρ τῇ ἐνώσει τροπὴ τις ἢ φυρμός ἐμεσίτευσεν, οὔτε τῇ διαφορᾷ καὶ δυάδι τῶν μορφῶν ἦτοι τῶν οὐσιῶν μετὰ τὴν ἕνωσιν διαίρεσις τις ἢ τομὴ εἰσεκρίνετο, κἂν τοῦτο μὲν λυπῇ τὸν μεμνηνότα Νεστόριον, ἐκεῖνο δὲ

14 cf. Iustinianus imp., confessio fidei, Abh. BAdW NF 18 (1939) 76,8; cf. ACO ser. II vol. I p. 368,7–8 etc.

17 cf. Iustinianus imp., confessio fidei, Abh. BAdW NF 18 (1939) 76,18; cf. ACO ser. II vol. I p. 370,16–17

20–22 cf. Symb. Chalc., ACO II 1,2 p. 129,24–31

MTO LFV A K

2 τῷ ] τὸ LV 4–5 καὶ ἐν ... συντιθέμενα om. L 5 προτερεύοντα ] πρωτεύοντα F 6 ἀτμήτου ] ἀμωμήτου M 7 καὶ om. MTO K 8 γέγονε ... ἀλήθειαν om. MT γέγονε κατὰ ἀλήθειαν O γέγονεν L A κἂν ] ἐν LFV A 9 ὥς om. MTO 11 ἐμπαθεστάτην ] ἐμπαθείαν καὶ M ἀνθρωπείῳ ] ἀνθρωπίνῳ MT ἀνθρωπίνῳ L A τῷ ] τὸ L 12 ὅπερ ] ὡς περ MTO 14 κἂν ] εἰ καὶ F ὁ παράφορος ] καὶ παράφρων F παράφρων V ῥήσεται ] ῥίσσεται O ῥίσσεται L A 15 στρατόπεδον ] στρατόπειδον L A δακρύει ] ῥήσεται F ὀδύρεται ] ὀδύρηται O 15–16 σπαράττηται ] ταραττῆται M σπαράσσεται FV A 17 τῇ om. F 18 κἂν γὰρ σεσαρκωμένος L 19 ὅλος ] ὁ λόγος L ὁ om. L προσφαινόμενος ] προσφερόμενος T 21 γὰρ om. O θεότητός τε καὶ F δυσὶ ] δύο MTO K 22 τε om. L ἐνώσει τῶν φύσεων τροπὴ LFV A 24 λυπῇ ] λυπεῖ L A

rationalis“. in illo itaque et non in semetipsa habuit existentiam. una cum conceptu quippe uerbi haec ad subsistendum prolata sunt et secundum subsistentiam ei unita sunt, quando ad subsistendum prolata sunt quae certe uera est et inseparabilis, quae neque diuisionem perpetitur neque mutabilitatem aut confusionem ammittit, ab ipso prolata et in ipso consistentia et cum ipso composita nullumque prorsus tempus propriae constitutionis tulerunt, quod inconfusam atque inseparabilem ad eum compositionem praecederet.

ex inuiolabili namque et uirginali sanguine sanctae atque immaculae uirginis Mariae uerbum uere factum est incarnatum et ueraciter homo et in utero uirgineo deportatus et tempus expleuit legitimae puerperiae; ut per singula naturalia et peccatum non trahentia nobis hominibus similis factus nostramque non dedignatus passibilem uilitatem nascitur deus humano corpore similiterque et habitu animam rationalem et incorpoream habente, quod ipse in semetipso et nequaquam alter rationali animauit spiritu et uirginem generantem conseruat et THEOTOCON eam propriae et ueraciter demonstrauit, uel si Nestorius uecors scinditur et huius deo rebellis exercitus lacrimatur et lamentatur et eiulat et iterum cum eo discerpitur. deus itaque erat qui ex sancta uirgine dei genetrice Maria <natus> est et secundum ac temporalem propter nos natiuitatem suscepit post primam eius et sempiternam illam ex patre naturalem <at>que ineffabilem natiuitatem, quamquam incarnatus nascebatur ob similitudinem nostri carnalium totus deus collaudandus, totus idem ipse apparens homo, perfectus deus idem noscendus <et> perfectus homo idem ipse innotescendus. ex duabus quippe naturis unionem habuit deitati et humanitati, et in duabus perfectis noscebatur naturis, deitate et humanitate. neque enim unioni mutatio quilibet uel confusio intercessit, neque differentia dualitateque formarum siue substantiarum post unionem diuisio quaedam aut sectio intromissa est, licet hoc contristet quidem furem Nestorium, illud uero

## VPG CBR MNL

|                                         |                                            |                                    |                                                 |
|-----------------------------------------|--------------------------------------------|------------------------------------|-------------------------------------------------|
| 1 rationalis ] rationil B               | non om. G                                  | semetipsa ] semetipso G            | existentiam ] existentiam RG                    |
| MNL una ] unam VPG M                    | cum om. G                                  | conceptu ] concepto M <sup>1</sup> | 2 subsistendum ]                                |
| substendum V                            | subsistentiamdum B                         | ei unita ] empta G                 | 3 uera ] uere B <sup>1</sup> inseparabilis ]    |
| inreparabilis VP (s-r)                  | 4 diuisionem om. G                         | diuisione N                        | perpetitur ] perpatitur G muta-                 |
| bilitatem ] mutabilitate B <sup>1</sup> | mutabilitatem M                            | amittit ] amittit V                | ammit P admittit CBR                            |
| M ab ] aut M                            | 4–5 prolata et in ipso prolata et in ipso  | consistentia VPG                   | 5 composita ]                                   |
| composita CB                            | prorsus ] prorsus C                        | prorsus B <sup>1</sup> prorsus N   | 6 tulerunt ] tulerunt B                         |
| inseparabilem ] inseparabilem V C M     | 7 inuiolabili ] inuigolabili B             | inuiolabile M                      | namque ]                                        |
| namque L                                | atque ] et VPG                             | inmaculatae ] immaculatae G M      | 8 est et incarnatum G uir-                      |
| gineo ] uirgineo P                      | 9 puerperiae ] puerperiae P                | puerpere L                         | 10 trahentia ] trahentibus VPG                  |
| MNL                                     | nostramque ] nostram quoque V              | nostram N                          | 11 uilitatem ] uitalem B                        |
| 12 incor-                               | poream ] corpoream V B                     | habente ] habens CBR               | habentem G MN                                   |
| alter ] alterl V                        | 13 uirginem ] uirgine B <sup>1</sup> G     | conseruat ] conserua G             | et <sup>2</sup> ] ut L THEOTOCON ] theotoco VPG |
| 14 uecors ] uecors V B                  | uecors C ras.                              | rebellis ] repellis CR             | reuellis N                                      |
| 15 eiulat ]                             | 16 genetrice ] genetricae V B N            | genitrice PG CR M                  | τικτόμενος = <natus> est ]                      |
| <natus> om. VPG CRB MNL                 | δευτίον = secundum ] secundum VPG CRB MNL  | ac ] hanc CBR                      |                                                 |
| M hac L                                 | 17 patre ] pa P <sup>1</sup>               | parte B                            | καί = <at>que ] naturalemque VPG CRB MNL        |
| 18 quamquam ] quanquam M                | 18–19 carnalium ] carnaliam G <sup>1</sup> | 19 collaudandus ] conlaudandus CB  |                                                 |
| N                                       | 20 καί = <et> om. VPG CRB MNL              | innotescendus ] innotiscendus CB   | 21 deitati et                                   |
| humanitati ] deitatem et humanitatem V  | deitate et humanitate B <sup>1</sup>       | 21–22 deitate et humanitate ]      |                                                 |
| deitati et humanitati B <sup>1</sup>    | 22 unioni ] unionem V <sup>1</sup> B       | quolibet ] quilibet N              | 23 differentia ]                                |
| differentiae VPG CRB M <sup>1</sup> N   | differentie L                              | dualitateque ] dualitatieque CBR   |                                                 |
| substantiarum ] substantiarum V         | 24 hoc om. G                               |                                    |                                                 |

τήκη Εὐτυχῇ τὸν κακόφρονα· τὰ γὰρ καθ' ὑπόστασιν ἀλλήλοις ἐνούμενα οὔτε τροπὴν  
 συνεισδέχεται οὔτε γνωρίζει διαίρεσιν, οὔτε συγχύσεως οἶδε τὰ ἴδια οὔτε τομῆς μανθάνει  
 τὰ σύμβολα. ὅπερ ὡς ἔοικεν Εὐτυχῆς ἀγνοῶν καὶ Νεστόριος καὶ τῆς καθ' ὑπόστασιν  
 ἐνώσεως μὴ μαθόντες τὴν δύναμιν, καθ' ἣν ὁ λόγος ἀτρέπτως σσεσάρκωται καὶ ἡ σὰρξ ἡ  
 5 ἔμψυχος καὶ ἔννοους ἀμεταβλήτως τεθέωται. ὁ μὲν εἰς τὸ τῆς ἀναχύσεως ἀκοντίζεται  
 πέλαγος, ὁ δὲ εἰς τὸ τῆς διαιρέσεως καταφέρεται βάραθρον, καὶ διὰ τοῦτο ὁ μὲν φεύγει  
 καθομολογεῖν τὴν δυάδα τῶν φύσεων, ὁ δὲ μίαν κηρύττει τὴν τοῦ θεοῦ λόγου φύσιν  
 σσεσάρκωμένην συστέλλεται ἢ καὶ μίαν αὐτοῦ σύνθετον λέγειν ὑπόστασιν δέδοικε, φόβον  
 οἱ δραπεταὶ φοβούμενοι, οὗ φόβος οὐδεὶς πολιτεύεται. ἡμεῖς δὲ ῥωμαλέω φρονήματι  
 10 τὴν ἑκατέρου τούτων δούλην παρελάσαντες ἀνοίαν καὶ ἐπὶ τὴν πέτραν τῆς εὐσεβείας  
 ἐστῶτες ἀδείμαντοι καὶ τὴν καθ' ὑπόστασιν τοῦ λόγου πρὸς σάρκα τὴν ἐξ ἡμῶν τὴν  
 ἔννοον καὶ ἔμψυχον κηρύττομεν σύμβασιν, καὶ ἓνα Χριστὸν καὶ υἱὸν τὸν σαρκωθέντα  
 λόγον πρεσβεύομεν, καὶ μίαν αὐτοῦ τὴν ὑπόστασιν λέγομεν σύνθετον, καὶ ἐν δυσὶν αὐτὸν  
 15 ἀγορεύομεν φύσεσι, καὶ δύο τοῦ αὐτοῦ θεοῦ λόγου γεννήσεις πιστεύομεν – μίαν μὲν τὴν  
 ἐκ θεοῦ πατρός, ἣν καὶ ἄχρονον καὶ αἰδίδιον οἶδαμεν, καὶ δευτέραν τὴν ἐκ τῆς θεοτόκου  
 μητρός, ἣν καὶ πρόσφατον καὶ χρονικὴν ἐπιστάμεθα –, καὶ „μίαν τοῦ θεοῦ λόγου φύσιν“  
 ἐπ' αὐτοῦ „σσεσάρκωμένην“ δοξάζομεν, ἀλλ' οὐχ ὡς Ἀπολινάριος καὶ Εὐτυχῆς καὶ Διόσ-  
 κορος λέγουσιν, ἀλλ' ὡς ὁ σοφὸς ἡμῖν παραδέδωκε Κύριλλος, καὶ τὰ τῶν φύσεων σφῶζεσθαι  
 20 λεγομένην καὶ οὖσαν ποιότητι, ἐν οὐσιώδει δὲ νοουμένην καὶ οὖσαν ποσότητι· καὶ οὔτε

8–9 Ps. 13,5      10 Mt. 16,18

16–17 cf. Cyrillus Alex., ep. III ad Nestorium, ACO I 1,1 p. 38,22 etc.

MTO LFV A K

1 τήκη ] τήκει FV K A      τίκει L      εὐτυχῇ ] εὐτύχην L      ἐνούμενα ] ἐπόμενα L      2 οἶδε ] οἱ δὲ  
 K      οἶδεν A      μανθάνει ] λαμβάνει MTO      3 εὐτυχῆς ] εὐτύχης L      4 μὴ ] οὐ F      ἀτρέπτως  
 om. MTO K      ἡ<sup>1</sup> om. MT      6 καταφέρεται ] καταφαίρεται L      7 κηρύττειν ] καθομολογεῖν MTO  
 κηρύττει K      8 συστέλλεται ] συντέλλεται L      ἡ om. F ei K      λέγειν ὑπόστασιν σύνθετον LFV A  
 δέδοικε ] δίδωκεν L      9 οὐδεὶς πολιτεύεται ] οὐδὲ εἰσπολιτεύεται A      ῥωμαλέω ] ῥωμαλαίω M K A  
 10 ἑκατέρου ] ἑκατέρων A      δούλην om. M      δουλικὴν F      11 ἀδείμαντοι ] ἀδίσμαντοι L      ἀδή-  
 μαντοι A      τὴν<sup>1</sup> om. F      12 ἔμψυχον ] ἔνψυχον A      12–13 σαρκωθέντα τὸν λόγον L  
 13 λέγομεν ] λέγωμεν L      14 φύσει ] φύσει L      φύσιν A      θεοῦ λόγου om. K      γεννήσεις ]  
 γενήσει A      15 θεοῦ καὶ πατρός F      ἄχρονον καὶ om. O      17 δοξάζομεν ] δοξάζωμεν L      εὐ-  
 τυχῆς ] εὐτύχης L      18 παραδέδωκε ] παρέδωκε A      19 φάσκομεν ] φάσκωμεν L A      ἠνωμένων ]  
 ἠνομένων L A      ἐν φυσικῇ ] φυσικὴν MO      φυσικῇ TL      20 ποιότητι ] ποιότητα M      πιότητι  
 L      ἐν οὐσιώδει ... ποσότητι om. L K      οὐσιώδει ] οὐσιότητι O      οὐσιώδη V      ποσότητι ]  
 ποιότητι MTO A

tabefacit Eutychetem desipientem; nam que secundum subsistentiam adinuicem uniuntur neque mutationem acceptant neque diuisionem agnoscunt, neque scit que confusionis sunt propria neque sectionis discit indicia; quod iuxta quod apparet Eutyches ignorans atque Nestorius et unionis secundum subsistentiam non addiscentes uirtutem iuxta quam et incarnatum est uerbum <inconuertibiliter> et caro animata et intellectualis inmutabiliter 5 deificata est. hic quidem in confusionis pelag(u)s iaculatur, hic uero in diuisionis uoraginem deicitur, et idcirco ille quidem refugit confiteri dualitatem naturarum, hic uero unam dei uerbi naturam incarnatam se subtrahit praedicare, licet unam eius compositam subsistentiam dicere metuat, *timorem* refugae metuentes, *ubi timor nullus inhabitat*. nos uero sensu uiuido utriusque horum seruilem propellentes amentiam et *super petram* 10 pietatis stantes intrepidi et secundum subsistentiam uerbi ad carnem, quae ex nobis est, intellectualem et animatam conuenientiam praedicamus, et unum Christum et filium incarnatum uerbum obsecramur, et unam eius subsistentiam compositam dicimus, et in duabus cum annuntiamus naturis, et duas eiusdemque dei uerbi natiuitates credimus – unam quidem ex deo patre, quam intemporalem et sempiternam scimus, et secundam ex 15 dei genetrice matre, quam et modernam et temporalem cognoscimus –, et „unam dei uerbi naturam“ in eo „incarnatam“ glorificamus, sed non sicut Apollinarius Eutychesque et Dioscorus dicunt, sed sicut sapiens nobis tradidit Cyrillus, et quae sunt naturarum saluari dicimus propria et unitarum differentiam recitamus, quae ut in naturali quidem dicitur et est qualitate, in essentiali uero intellegitur et est quantitate; et neque Nestorianam 20

## VPG CBR MNL

|                                             |                                            |                                  |                                                |
|---------------------------------------------|--------------------------------------------|----------------------------------|------------------------------------------------|
| 1 tabefacit ] tabefecit G <sup>1</sup>      | eutychetem ] euthichitem CBR               | eutychentem G                    | euticetem M <sup>1</sup>                       |
| euthicetem M <sup>2</sup> N                 | cuticerem L                                | nam que ] nanque L               | secundum G add.                                |
| subsistentia B                              | uniuntur ] muniuntur G                     | 2 mutationem ] motationem M      | agnoscunt ] agnoscunt                          |
| V                                           | agnoscant G                                | scit ] scitur MNL                | confusionis ] confusiois G                     |
| indicia ] indictia VP                       | inditia G L                                | iuxta ] iusta L                  | quod <sup>2</sup> om. N                        |
| eutyches ] eutices CBR ML                   | euthios N                                  | 4 addiscentes ] addiscente CR    | addescentes N                                  |
| tutem ] uirtute C                           | iuxta ] iusta L                            | 5 est G add.                     | ἀτρέπτως = <inconuertibiliter> om. VPG CBR     |
| MNL                                         | inmutabiliter ] immotabiliter M            | inmutabilite L                   | 6 quidem est in G                              |
| confusiones G <sup>2</sup>                  | πέλογος = pelag(u)s ] pelagis VPG CBR MNL  | 6–7 uoraginem ] uoragine CBR     |                                                |
| MNL                                         | 8 unam ] unum B                            | naturam ] naturarum B            | se ] sed VPG                                   |
| subthrait G                                 | subtrahit N                                | compositam ] compositam G MNL    | 9 subsistentiam ] subsistentia CB <sup>1</sup> |
| timorem ] timore B M                        | refugae ] refuge VP                        | refugere G ML                    | refugerent N                                   |
| uentes N                                    | inhabitat ] inhabitet G <sup>1</sup>       | 10 ῥωμάεω = uiuido (ualido)      | seruilem ] serui B                             |
| propellentes ] propellenstes V <sup>1</sup> | 11 pietatis ] ppietatis V                  | piatatis B                       | stantes ] stantis V                            |
| προσεβούμεν = obsecramur                    | obsecramur ] obsecramus B <sup>1</sup> MNL | unam ] unum L                    | compositam ]                                   |
| compositam G MNL                            | 14 annuntiamus ] adnuntiamus CB            | annunciamus M                    | eiusdemque ] eius-                             |
| dem CBR                                     | dei G add.                                 | natiuitates ] natiuitatis V      | 15 patre ] patrem P                            |
| cumtemporalem N                             | scimus ] simus N                           | et <sup>1</sup> om. CBRG         | 16 genetrice ] genetricae B                    |
| G MNL                                       | matre ] matrae VP                          | modernam quam et N               | 17 incarnatam ] carnatam B <sup>1</sup>        |
| = glorificamus (confitemur)                 | glorificamus ] gloriificamus V             | glorificam N                     | sed ] et CBR                                   |
| sicut ] uti L                               | apollinarius ] apolinarius CB              | apolinarius R                    | appollinarius N                                |
| euticesque CBR                              | euthicesque MN                             | cuticesque L                     | 18 dioscorus ] dioschorus VP                   |
| G                                           | dios quorus B                              | 19 recitamus ] non recasumus C   | non recusamus BR                               |
| essentiale CBR                              | essentially uero ] essentia libero ML      | intellegitur ] intelligitur RG M | 20 essentiali ]                                |
| L                                           | quantitate ] quanti etate VP               | quanti aetate N                  | nestorianam ] nestorianam P <sup>1</sup>       |
| G                                           |                                            |                                  | nestoriam                                      |

τὴν Νεστοριανὴν τομὴν δεδιττόμεθα, οὔτε τὴν Εὐτυχιανὴν τροπὴν εὐλαβούμεθα, ἐπεὶ  
 μήτε ὡς ὁ ματαιόφρων Νεστόριος σχετικὴν τὴν ἔνωσιν λέγομεν ἢ ἰσοτιμίαν καὶ ταυτο-  
 βουλίαν, καὶ θελημάτων ῥοπῇ καὶ ταυτότητι παραληροῦμεν τὴν σύμβασιν, μήτε ὡς  
 Εὐτυχὴς ὁ θεήλατος κατὰ σύγχυσιν τινα καὶ ἀλλοίωσιν θεοῦ λόγου καὶ σαρκὸς ἐμψυχω-  
 5 μένης νοερῶς ἦτοι τῶν φύσεων καὶ οὐσιῶν καὶ μορφῶν φληναφοῦμεν τὴν σύνθεσιν τῶν  
 ἐξ ὧν ἐπὶ Χριστοῦ ἡ θαυμασία γεγένηται σύμβασις. ὁθεν τὴν βασιλικὴν ὁδὸν καὶ  
 μέσσην ὁδεύοντες καὶ ἀποστυγοῦμεν τὴν σύγχυσιν καὶ τὴν τομὴν μυσταττόμεθα, μόνην δὲ  
 κατὰ ψυχὴν ἀσπαζόμεθα τὴν ἀσύγχυτον ὁμοῦ καὶ ἀμέριστον θεότητός τε καὶ ἀνθρω-  
 πότητος ἔνωσιν, ἣν μόνην γνωρίζειν ἐπίσταται ἡ φυσικὴ καὶ καθ' ὑπόστασιν σύνοδος·  
 10 ταύτην γὰρ ἀλλήλαις ἐνούμεναι θεότης τε καὶ ἀνθρωπότης ἐσχήκασιν, ἵνα μήτε τροπὴν  
 ὑπομείνοιν μήτε διαίρεσιν πάθοιν. ὁ γὰρ τῆς ἐνώσεως λόγος, τῆς φυσικῆς, φημί,  
 καὶ καθ' ὑπόστασιν — οὔτε γὰρ ἑτέραν ἔνωσιν ἐπὶ Χριστοῦ παρὰ ταύτην ἐπίσταται —,  
 οὐκ ἀγνοεῖ μὲν τὴν διαφορὰν, ἐξίστησι δὲ διαμπὰξ τὴν διαίρεσιν καὶ τηρεῖ τὰ συνδραμόντα  
 πρὸς ἔνωσιν ἄτρεπτα, καὶ τῶν ἡνωμένων μερισμὸν οὐκ εἰσδέχεται. καὶ διὰ τοῦτο ἐκ  
 15 θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος καὶ ἐκ δύο φύσεων τὸν Χριστὸν ὀνομάζοντες καὶ θεὸν τὸν  
 αὐτὸν καὶ ἀνθρώπον καὶ διφυᾶ καὶ διπλοῦν κατὰ τὰς φύσεις κηρύττομεν. ὁμοίως δὲ καὶ  
 ἐν θεότητι τέλειον καὶ ἐν ἀνθρωπότητι τὸν αὐτὸν ἐπιστάμεθα τέλειον· διὸ καὶ ἐν δυσὶν  
 αὐτὸν δογματίζομεν φύσεσι, καὶ ὁμοούσιον ὡς θεὸν τῷ πατρὶ τὸν αὐτὸν ἀναγράφομεν  
 καὶ ὁμοούσιον τῇ μητρὶ καὶ ἡμῖν τὸν αὐτὸν ὡς ἀνθρώπον φάσκομεν, ὁρατὸν τὸν αὐτὸν  
 20 καὶ ἀόρατον, κτιστὸν τὸν αὐτὸν ὡσαύτως καὶ ἄκτιστον, σῶμα τὸν αὐτὸν καὶ ἀσώματον,

6 cf. Honorius papa, epist. ad Sergium, Mansi XI 541 A 10

18–440,5 rhythmi

MTO LFV A K

1 δεδιττόμεθα ] δεδιττώμεθα V οὔτε ... εὐλαβούμεθα om. K ἐπεὶ ] ἐπειδὴ L A 2 τὴν om. M  
 λέγομεν ] λέγωμεν L ἰσοτιμίαν ] ἰσοτιμία MTO FK 2–3 ταυτοβουλίαν ] αὐτοβουλία M ταυ-  
 τοβουλίαν TO FK 3 ῥοπῇ ] ῥωπῇ A 4 εὐτυχὴς ] εὐχὴς O εὐτύχης L θεήλατος ] θεήλατος  
 L A 4–5 ἐμψυχωμένης ] ἐψυχωμένης MTO FA συνεχομένης L 5 νοερῶς ] νοερᾶς K  
 ἦτοι ] ἡ L ἡ τὸ A φληναφοῦμεν ] φλινοφοῦμεν L φλιναφῶν μὲν K τῶν<sup>2</sup> om. K  
 6 γεγένηται ] γέγονε O γεγένηται L 7–8 δὲ τὴν κατὰ V 8–9 ἀνθρωπότητός τε ἔνωσιν K  
 9 μόνην ] μόνη MT γνωρίζειν καὶ ἐπίσταται F καὶ om. A 10 ταύτην ] ταύτη M'TO K A  
 ἐσχήκασιν ] ἐστήκασιν V 11 ὑπομείνοιν ] ὑπομένοιν O ὑπομήνοι L ὑπομείνοι F ὑπο-  
 μένη V ὑπομείνει K πάθοιν ] πάθειν K ὁ ] οὐ L 12 οὔτε ] οὐ F παρὰ ταύτην ]  
 παρ' αὐτοῦ O 13 διαμπὰξ ] διάπαξ L δι' ἀπαξ V 13–14 καὶ ... ἔνωσιν om. K 14 τῶν  
 ἡνωμένων ] τὸ ἡνομένων A 15 ὀνομάζοντες ] ὀνομάζεσθαι A 16 διφυᾶ ] διφυῖα L 17 ἐν<sup>2</sup> om.  
 O A αὐτὸν om. LFV A 18 φύσει ] φύσεις L 18–19 ὡς ... ὁμοούσιον om. O  
 19–20 αὐτὸν καὶ αὐτὸν καὶ L 20 ἀόρατον καὶ κτιστὸν M ὡσαύτως ] ὡς αὐτως F

sectionem metuimus, neque Eutychianam mutationem ueremur, quia neque sicut insulsus Nestorius affectualem unionem dicimus aut ISOTIMIAM (quod est honoris aequalitatem) et TAUTOBULIAM (quod <est> consilii concordiam), uoluntatum momentum et identitatem deliramus hanc conuentionem, neque sicut Eutyches a deo propulsus secundum confusionem quandam aut mutabilitatem dei uerbi et carnis intellectualiter anim(at)ae 5 siue naturarum atque substantiarum et formarum compositionem garrimus, ex quibus in Christo ammirabilis facta est conuentio. unde regiam uiam et mediam gradientes et abominamur confusionem et sectionem abominamur, solam autem ex animo ueneramur et inconfusam simulque indiuisam deitatis atque humanitatis unionem, quam solam intellegendo cognoscit naturalis atque secundum subsistentiam conuentio; hanc quippe 10 cum alterutrum copulae deitas et humanitas habuerunt, ut neque conuersionem sustineant neque diuisionem patiantur. unitatis namque ratio, quae naturalis, inquam, est atque secundum subsistentiam – neque enim alteram unionem in Christo preter istam agnosco –, non ignorat quidem differentiam, diuisionem autem prorsus expellit, quae uero ad unitatem concurrerunt inconuersa conseruat partitionemque unitorum non 15 ammittit. et ideo ex deitate et humanitate et ex duabus naturis Christum nominantes et deum eundem et hominem et DIPHYA (quod est bis genitum) duplicemque secundum naturas predicamus. similiter autem et in deitate perfectum et in humanitate eundem scimus perfectum; idcirco et in duabus eum docemus naturis, et patri consubstantiali ut deum hunc ipsum ascribimus et consubstantiali matri et nobis hunc ipsum <ut> 20 hominem asserimus, uisibilem hunc ipsum et inuisibilem, creatum hunc ipsum similiter

## VPG CBR MNL(13)

1 metuimus ] metuemus CBR neque ] que P<sup>1</sup> eutychianam ] euticianam CR L eutitianam B  
 euthicianam M eutycianam N ueremur ] ueneremur B sicut om. G insulsus ] insulfus G  
 2 unionem ] unionem P isotimiam ] isotimia VP ysotimia G insotimiam CBR honoris ]  
 honoratoris CBR 3 tautobuliam ] autobulian VP auttobulian G tautobulian CR N tau-  
 tubuliant B tautoboliam M taurobulian L <est> om. VPG CBR MNL consilii ] confilii  
 V consiliis M<sup>1</sup> concordiam ] consordiam N uoluntatum ] uoluntatem G 4 identitatem ]  
 idemtitatem V idemptitatem R indentitatem N deliramus ] derammus C deleramur BG  
 decleramur R eutyches ] eutices CBR euthice MN eutice L secundum ] sed G 5  
 mutabilitatem ] motabilitatem P<sup>1</sup> M<sup>1</sup> mutabilem R ἐμφυχωμένης = anim(at)ae ] animae VPG CBR  
 MNL 6 substantiarum ] subsistentiarum G compositionem ] compositionem G MNL garrimus ]  
 garimus CB<sup>1</sup>R 7 ammirabilis ] admirabilis CBR M amabilis G N gradientes ] gredientes VP  
 8 abominamur<sup>1</sup> om. CBR abominamur<sup>2</sup> ] abhominamur RG solam ] solum G 9 et om. CBR  
 humanitatis ] humanitates V<sup>1</sup> quam om. CBR 10 intellegendo ] intelligendo RG ML naturalis ]  
 naturalem CBR 11 alterutrum ] alterutro M<sup>2</sup> copulae ] copulatam CBR copulata M  
 copolatte N conuersionem ] conuersione N 11 – 12 sustineant ] susteniant C 12 unitatis ] unitas  
 N namque ] namque P nanque L naturalis est inquam L 13 est ] et L atque ...  
 sectione om. MNL (13 – 441, 12) christo ] quo CR (!) 14 agnosco ] anosco V<sup>1</sup> prorsus ] prursus  
 C prussus B 15 unitatem ] adnuntiantem B adunitatem G conseruat ] conuersat B  
 conferat G<sup>1</sup> conferunt G<sup>2</sup> partitionemque ] partionemque BRG unitorum om. G 16  
 ammittit ] amittit V admittit CBR et<sup>3</sup> om. V (et-ex) duabus ] duobus VP christum ]  
 christi B 17 eundem ] undem B<sup>1</sup> diphya ] dyphiam G diphyam CB dyphiam R bis  
 genitum ] nobis gentium V bis gentium P uis enitum CBR duplicemque ] dupplicemque CB  
 18 in<sup>1</sup> om. V B<sup>1</sup> 19 perfectum ] perfestum P docemus ] ducemus P 20 ἀναγράφωμεν =  
 ascribimus ] adscribimus CBR ὥς = <ut> om. VPG CBR 21 asserimus ] adserimus CB uisibilem  
 creatum hunc ipsum et inuisibilem hunc ipsum similiter G

ἀπτόν τὸν αὐτὸν καὶ ἀνέπαφον, περιγραφτὸν τὸν αὐτὸν καὶ ἀπερίγραφτον, ἐπίγειον  
τὸν αὐτὸν καὶ οὐράνιον, σάρκα τὸν αὐτὸν ἐμψυχωμένην λογικῶς καὶ θεότητα πρόσφατον  
τὸν αὐτὸν καὶ αἶδιον, ταπεινὸν τὸν αὐτὸν καὶ ὑπέρτατον, καὶ ὅσα διττῆς ἀμερίστως  
εὐρίσκεται φύσεως, κἄν τὰ μὲν ὑπῆρχεν αἰεὶ, ὡς φύσιν ἔχων αἶδιον, τὰ δὲ δι' ἡμᾶς ἐν  
5 χρόνοις ἐσχάτοις ἀτρέπτως ἐγένετο, ὡς φύσιν προσλαβὼν τὴν ἀνθρώπειον. εἰ γὰρ  
ἡ ἔνωσις ἀτρέπτος ἦν καὶ ἀμέριστος, ὥσπερ καὶ ἀτρέπτος ἐστὶ καὶ ἀμέριστος μένει, καὶ  
τὰ δύο δύο ἀναλλοιώτῳ διαφορᾷ σημαινόμενα καὶ ἀμερίστῳ ἑτερότητι λάμποντα, φύσεις  
ταῦτα καὶ οὐσίαι καὶ μορφαὶ καθεστήκασιν, ἐξ ὧν ἡ ἀπόρρητος γέγονεν ἔνωσις, καὶ ἐν  
αἷς εἷς καὶ ὁ αὐτὸς Χριστὸς κατοπτεύεται, μένει καὶ τὸ ἐν ἐν, τὸ ἐξ αὐτῶν γεγονὸς  
10 ἀποτέλεσμα, μηκέτι δίχα διαιρούμενον, καὶ τὰ ἐξ ὧν ἐστὶν ἄνευ τομῆς καὶ τροπῆς  
ἐνδεικνύμενον· ὑπόστασις τοῦτο τυγχάνει καὶ πρόσωπον σύνθετον ἐξ ἀσυγχύτου συστᾶν  
ἀνακράσεως καὶ μερισμὸν οὐκ εἰδυῖα συμβάσεως καὶ τὸ εἶναι ἐν καὶ μένειν ἐν λαχὸν  
ἀδιαίρετον, καὶ οὔτε δύο καθὼ ἐν ὑπάρχει γινόμενον οὔτε συγγέον καὶ πρὸς μίαν ἄγον  
ἐνότητα καὶ φυσικὴν καὶ οὐσιώδη ταυτότητα τὰ ἐξ ὧν φυσικῶς συνενήνκεται, ἀλλ' ἐστὶν  
15 ἐν καὶ δύο τὸ αὐτὸ γνωριζόμενον, ἐν μὲν κατὰ τὴν ὑπόστασίν τε καὶ τὸ πρόσωπον, δύο  
δὲ κατὰ τὰς φύσεις αὐτάς καὶ τὰς φυσικὰς αὐτῶν ἰδιότητας, ἐξ ὧν καὶ τὸ εἶναι ἐν  
διεκλήρωσε καὶ τὸ μένειν τῇ φύσει διπλοῦν διεφύλαξεν. ὁθεν ὁ αὐτὸς μένων εἰς Χριστὸς  
καὶ υἱὸς καὶ μονογενὴς ἀδιάτμητος ἐν ἑκατέραις καθορᾶται ταῖς φύσεσι καὶ τὰ ἑκατέρας  
φυσικῶς οὐσίας εἰργάζετο κατὰ τὴν ἑκατέρᾳ προσοῦσαν οὐσιώδη ποιότητα ἢ καὶ φυσικὴν  
20 ἰδιότητα. ὅπερ εἰ τὴν φύσιν ἔσχε μοναδικὴν καὶ ἀσύζυγον καθὰ καὶ τὴν ὑπόστασίν τε

4 – 5 Hebr. 1,2

MTO LFV A K

1 τὸν<sup>1</sup> om. A ἀπερίγραφτον ] ἀπείγραφον T 2 οὐράνιον ] ἐπουράνιον K ἐμψυχωμένην ]  
ἐμψυχωμένην F ἐνψυχωμένην A 3 αἶδιον ... καὶ<sup>2</sup> om. F ὑπέρτατον ] ὑπέρχρονον F 4 τὰ<sup>1</sup> ]  
τὸ MTO τὰ<sup>2</sup> ] τὸ MTO L ἐν om. F 5 ὡς ] καὶ L ἀνθρώπειον ] ἀνθρώπιον TO F A  
ἀνθρωπίνην L εἰ ] ἡ MO L 6 ἡ ἔνωσις ] κένωσις MO ἦν καὶ ἀμέριστος om. L A 7 δύο<sup>2</sup>  
om. M L F K ἀναλλοιώτῳ ] ἀναλλοιώτως O ἀναλύτῳ A ἀμερίστῳ ] ἀμερίστως TO  
8 οὐσίαι ] οὐσία L 9 κατοπτεύεται ] καθοπτεύεται L A μένει ] μενεῖ LF γεγονὸς ] γεγονὼς L A  
10 δίχα ] διχῇ MO A διχᾶ T F ἐστὶν om. T 12 εἰδυῖα ] εἰδυίας M F οἰδυῖα L ἡδυίας  
A μένειν ] μένει L K<sup>1</sup> 12 – 13 λαχὸν ... ἐν om. K 13 γινόμενον ] γιγνόμενον F K 14 καὶ<sup>1</sup>  
... ταυτότητα om. L τὰ om. F συνενήνκεται ] συνενήκται V συνένικται A ἐστὶν om. O  
15 αὐτὸ ἐστὶ γνωριζόμενον O τὸ<sup>1</sup> om. T 17 τῇ φύσει ] τὴν φύσιν O ὁ om. L  
18 μονογενὴς ] μονογενῆς M ἀδιάτμητος ] ἀδιατμήτως A ἑκατέραις ] ἑκατέροις A καθορᾶται ]  
ὁρᾶται MTO ταῖς om. V A φύσει ] φύσεις L 18 – 19 τὰ ἑκατέρας ... οὐσίας ] ταῖς ἑκατέρας  
... οὐσίαις V 19 εἰργάζετο ] ἐργάζεται A 19 – 20 ἡ ... ἰδιότητα om. L 20 μοναδικὴν τε καὶ  
MTO καὶ<sup>2</sup> om. LFV

et increatum, corporeum hunc ipsum et incorporeum, contractabilem hunc ipsum et incontractabilem, circumscriptum eundem et incircumscriptum, terrenum eundem et caelestem, carnem hunc ipsum animatam rationabiliter et deitatem recentem hunc ipsum et sempiternum, humilem hunc ipsum et sublimissimum, et quaeque duplicis inseparabiliter reperiuntur naturae uel si quaedam semper exitit, ut sempiternam habens naturam, 5 quaedam uero propter nos *in nouissimis temporibus* inconuertibiliter factus est, utpote humanam assumens naturam. si igitur inconuertibilis erat et inseparabilis erat unitio, sicut et inconuertibilis est et inseparabilis permanet, et duo duo inmutabili differentia significantur et inseparabili alteritate confluent, naturae haec substantiaeque et formae consistunt, ex quibus ineffabilis unitio facta est, et in quibus unus idemque 10 Christus conspicitur, et unum unum manet, quod ex ipsis effectum est, non iam dualiter diuisum, et ea, ex quibus est, sine sectione et transuersione demonstrat(um). subsistentia hoc extat atque persona composita ex inconfuso constans temperamento et partitionem conuent(ionis) nescit et esse unum et permanere unum indiuisum sortitur, et neque duo iuxta quod unum existit efficitur, neque confundit et in singularem redigit unitatem 15 naturalemque et essentialem identitatem ea ex quibus naturaliter CYNENHNOKTAI conuenit, sed est unum et duo hoc ipsum agnoscibile, unum quidem secundum subsistentiam atque personam, duo uero secundum ipsas naturas atque naturales eorum proprietates, ex quibus <et> esse unum sortitur et natura duplex permanere seruabit. unde idem ipse unus manens Christus et filius et unigenitus indiseparatus in utrisque naturis conspicitur 20 et quae sunt utriusque substantiae naturaliter operabatur secundum insitam unicuique essentialem qualitatem siue naturalem proprietatem. quod si naturam haberet singularem

## VPG CBR MNL(12)

|                                                       |                                                  |                                         |
|-------------------------------------------------------|--------------------------------------------------|-----------------------------------------|
| 1 contractabilem ] contractabilem P <sup>2</sup> ras. | contractabilem G                                 | 2 incontractabilem ] incontractabilem   |
| G incircumscriptum ] incircumscriptum C               | 3 rationabiliter ] rationabiliter V <sup>1</sup> | recentem ] recente                      |
| B <sup>1</sup> 4 duplicis ] duplices B                | inseparabiliter ] inseparabiliter V              | 5 reperiuntur ] reperiuntur V           |
| reperiuntur G                                         | quaedam ] quedam BR                              | quidam G                                |
| inconuertibiliter ] inconuertibiliter V <sup>1</sup>  | factus ] factum V <sup>1</sup>                   | utpote ] utpute CBR                     |
| adsumens CB                                           | igitur et inconuertibilis V                      | inseparabilis ] inseparabilis V         |
| inseparabilis ] inseparabilis V                       | inseparabilis est permanet G                     | duo <sup>2</sup> P <sup>2</sup> add.    |
| λοιῶτα = inmutabili ] inmutabiliter VPG CBR           | 9 inseparabili ] inseparabili V                  | om. B ἀναλ-                             |
| alteritate ] alteritate V <sup>1</sup>                | alterita .te P <sup>2</sup> ras.                 | alternitate G                           |
| substantiaeque ] substantiaeque P                     | 10 idemque ] idem VPG                            | 10–11 idem deus christus G <sup>1</sup> |
| unum <sup>1</sup> ] unam G                            | unum manet ] unam nam VPG                        | nam et CBR                              |
| transuersione inc. MNL (439,13)                       | transuersione ] transuersionem M                 | ἐνδεικνύμενον = demon-                  |
| strat(um) ] demonstrat VPG CBR MNL                    | 13 composita ] composita MNL                     | ex ] et V                               |
| inconfusae VP                                         | constans ] constantem CBR                        | temperamento ] peramento CBR            |
| partitionem VP                                        | partitionem G                                    | partitionem M                           |
| conuenti(onis) ] conuentum VP M                       | conuenientium CBRG                               | conuentum NL                            |
| V                                                     | 15 iuxta ] iusta L                               | existit ] existit P R ML                |
| 16 identitatem ] identitatem B <sup>1</sup>           | idemptitatem R                                   | CYNENHNOKTAI naturaliter VPG CBR MNL    |
| CYNENHNOKTAI ] CYNENHNOKTAI VP                        | CYNENHNOKTAI G                                   | CYNENHNOKTAI CBR                        |
| M                                                     | CYNENHNOKTAI NL                                  | 17 agnoscibile ] agnoscibile N          |
| 19 καὶ = <et> om. VPG CBR MNL                         | unum esse G                                      | duplex ] duplex C                       |
| CBR seruauit ML                                       | idem ] eidem M                                   | 20 unus om. N                           |
| indiseparatus V                                       | inseparatus CBR                                  | utrisque ] utriusque NL                 |
| substantiae ] substantiae V                           | naturaliter ] naturales M                        | operabatur ] operatur M <sup>2</sup>    |
| naturalem om. MNL                                     | proprietatem ] proprietatem VP                   | quod si ] quasi V                       |
| R haberet ] habet N                                   |                                                  | quasi P sed si                          |

καὶ τὸ πρόσωπον, οὐκ ἂν διεπράξατο καὶ οὐκ ἂν ὁ εἷς καὶ ὁ αὐτὸς υἱὸς καὶ Χριστὸς τὰ  
ἐκατέρας ἐντελῶς κατειργάζετο φύσεως. πότε γὰρ θεότης ἀμέτοχος σώματος ἔργα φυσικῶς  
κατειργάσατο σώματος, ἢ πότε σῶμα χηρεῖον θεότητος πράξεις ἐνήργησεν οὐσιωδῶς  
γνωριζόμενας θεότητος; ὁ δὲ Ἑμμανουήλ, εἷς ὢν καὶ ἐν ταυτῷ τὰ ἑκάτερα, τουτέστι  
5 θεὸς τε καὶ ἄνθρωπος, τὰ ἑκατέρας ἔδρα κατὰ ἀλήθειαν φύσεως, κατ' ἄλλο καὶ ἄλλο  
ἐνεργῶν τὰ πραττόμενα, καθὼ μὲν θεὸς ὁ αὐτὸς τὰ θεῖα, καθὼ δὲ ἄνθρωπος ὁ αὐτὸς τὰ  
ἀνθρώπινα, ἑαυτὸν τοῖς πᾶσι δεῖξαι βουλόμενος ὡς θεὸς ὁ αὐτὸς εἶη καὶ ἄνθρωπος, καὶ  
διὰ τοῦτο ὁ αὐτὸς τὰ τε θεῖα ποιεῖ καὶ ἀνθρώπινα, ὁμοίως καὶ λέγει καὶ φθέγγεται, καὶ  
οὐκ ἄλλος μὲν τὰ θαύματα πέπραχεν, ἄλλος δὲ τὰ ἀνθρώπινα τέτευχε καὶ τὰ παθήματα  
10 πέπονθεν, ὡς Νεστόριος βούλεται, ἀλλ' εἷς μὲν καὶ ὁ αὐτὸς Χριστὸς καὶ υἱός, ὁ τὰ θεῖα  
δεδρακὼς καὶ ἀνθρώπινα κατ' ἄλλο δὲ καὶ ἄλλο, ὡς ὁ θεὸς ἐπρέσβευσε Κύριλλος, ἐπειδὴ  
καὶ ἐν ἀμφοτέροις ἔσχε τὴν ἐξουσίαν ἀσύγχυτον οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἀμέριστον. καθὼ μὲν  
γὰρ θεὸς ὁ αὐτὸς ὑπῆρχεν αἰδῖος ἔδρα τὰ θαύματα, καθὼ δὲ ἄνθρωπος ὁ αὐτὸς ἐγνωρίζετο  
πρόσφατος ἐποίει τὰ ταπεινά καὶ ἀνθρώπινα. ὥσπερ γὰρ ἐν Χριστῷ ἑκατέρα φυλάττει  
15 φύσις ἀνελλιπῶς τὴν ἑαυτῆς ἰδιότητα, οὕτω καὶ ἐνεργεῖ ἑκατέρα μορφή μετὰ τῆς θατέρου  
κοινωνίας τοῦθ' ὅπερ ἴδιον ἔσχηκε, τοῦ μὲν λόγου κατεργαζομένου τοῦθ' ὅπερ ἐστὶ τοῦ  
λόγου, μετὰ τῆς κοινωνίας δηλονότι τοῦ σώματος, τοῦ δὲ σώματος ἐκτελοῦντος ὅπερ  
ἐστὶ τοῦ σώματος, κοινωνοῦντος αὐτῷ δηλαδὴ τοῦ λόγου τῆς πράξεως, καὶ ταῦτα ἐν  
ὑποστάσει μιᾷ γνωριζόμενα καὶ ἐν προσώπῳ ἐνὶ θεωρούμενα καὶ τὴν βδελυρωτάτην  
20 τομὴν διωθόμενα. οὕτε γὰρ διηρημένως ἐνήργουν τὰ ἴδια, ἵνα καὶ μερισμὸν αὐτῶν  
ὑποπτεύσωμεν· μὴ σκιρτάτω διὰ τοῦτο Νεστόριος ἑαυτὸν βουκολῶν ὁ παράφορος,  
ὅτιπερ ἑκατέρα μορφή ἐν τῷ ἐνὶ Χριστῷ καὶ υἱῷ μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας τοῦθ' ὅπερ

5 + 11 cf. ACO ser. II vol. I p. 134,16 (Cyrillus Alex.)  
II 1,1 p. 14,27 – 29

15 – 18 cf. Leo papa, epist. 11,4 ad Flavianum, ACO

MT O LFV A K

1 τὸ om. K υἱὸς καὶ χριστὸς om. MTO τὰ | τὰς K om. F 2–3 ἔργα ... σώματος om. M  
3 θεότητος | θεότης L ἐνήργησεν | ἐνείργησεν L A 4 ὢν | ὢν L ταυτῷ | ταυτὸ F A  
5 ἑκατέρας | ἑκάτερα MT ἑκατέρας ἔδρα κατὰ | ἐνατέρας δρᾶ κατ' K 6 θεῖα ... τὰ om. L ὁ  
ἄνθρωπος αὐτὸς V 7 εἶη | εἶν L 8 ὁ om. L τε om. LFV A 9 ἄλλος<sup>1</sup> ... θαύματα | ἄλλως  
... πράγματα K ἄλλος<sup>2</sup> | ἄλλως K 10 θεῖα | πάθη L 11 καὶ | γὰρ A ὁ αὐτὸς θεὸς K  
14 πρόσφατος om. LFV πρόσφατος A καὶ ἀνθρώπινα om. L 14–15 φύσις φυλάττει M  
15 φύσις | φύσεις L ἀνελλιπῶς om. O ἀνελλιπῶς L A 16 κατεργαζομένου | ἐργαζομένου L  
17 τῆς θατέρου κοινωνίας LFV A δηλονότι om. FV δηλονότι τοῦ σώματος om. L 18 αὐτῷ |  
αὐτοῦ L δηλαδὴ om. LFV 20 διωθόμενα | διορθούμενα M ἵνα μὴ καὶ F αὐτῶν | αὐτὸν  
A 21 βουκολῶν | πλανῶν L marg. βουκολὸν A 22 ὅτιπερ | ὅπερ L τοῦθ' | τοῦτο MTO K

et inconiunctam sicut et subsistentiam atque personam, non ageret utique et non utique unus idemque filius et Christus perfecto quae utriusque erant operaretur naturae. quando enim deitas, quae expers est corporis, naturaliter opera corporis operata est, uel quando corpus deitate frustratum actiones operatum est, quae essentialiter deitatis esse noscuntur?

uerum Emmanuhel, dum unus est et in eo ipso utraque, id est deus et homo, quae utriusque naturae sunt ueraciter gessit, secundum aliud et aliud quae gesta sunt operans, secundum quod deus quidem est idem ipse quae diuina sunt, secundum quod homo idem ipse est quae humana sunt, seipsum omnibus uolens ostendere, quod deus idem ipse et homo sit, et ideo idem ipse tam quae diuina sunt agit quam quae humana, similiter et dicit et loquitur, et non alius quidem miracula operatus est, alius autem perpetravit humana passionesque sustinuit, sicut et Nestorius uult, sed unus quidem idemque est Christus et filius, qui et diuina gessit et humana secundum aliud uero et aliud, sicut diuinus obsecratus est Cyrillus, quia et in utrisque habuit potestatem inconfusam nec non et inpartibilem. secundum quod deus ergo sempiternus idem ipse exsistebat patrabat miracula, secundum quod homo uero idem ipse modernus agnoscebatur faciebat humilia et humana. sicut ergo in Christo utraque natura indeminute proprietatem suam custodit, ita et operatur utraque forma cum alterius communione quod proprium habuit, uerbo quidem operante quod uerbi est, cum communione scilicet corporis, et carne exsequente quod carnis est, communicante ei uidelicet uerbo in eadem operatione, dum quando haec in una subsistentia cognoscantur et in una persona considerentur et insulsissimam sectionem propellant. neque enim diuise operabantur propria, ut et diuisionem earum suspicemur; non exultet pro hoc Nestorius seipsum seducens ΠΑΡΑΦΟΡΟΣ erraneus, idcirco, quod utraque forma in uno Christo et filio cum alterius communione operabatur quod

## VPG CBR MNL

|                                     |                                    |                                           |                                                       |
|-------------------------------------|------------------------------------|-------------------------------------------|-------------------------------------------------------|
| 1 ageret   agerit CB                | egerit R                           | non utique   nontique C                   | 2 perfecto   profecto CBRG L <sup>1</sup> (perfecte?) |
| utriusque   utrisque M <sup>1</sup> | utrius L                           | erant   erat V M                          | 3 quae om. CR                                         |
| est VP                              | expres est B N                     | expers et R                               | quando uel VPG                                        |
| deitate ... est om. L               | actiones   actionis CBRG           | operatum   operata P N                    | 4 deitate ... essentialiter om. V                     |
| 5 emmanuhel   immanuhel V           | inmanuhel P                        | emanuel R                                 | emmanuel G                                            |
| quae   qui P                        | 6 utriusque   utrisque CBR         | utrusque M                                | 7 quod <sup>1</sup>   quae V                          |
| N                                   | quod deus   quod <sup>2</sup> N    | 10 et <sup>1</sup> om. CR                 | 11 passionesque   passionisque V <sup>1</sup> CBR     |
| sustenuit C                         | suscenuit B                        | et om. N                                  | 12 gessit   gestit B                                  |
| ἐπρέσβευσε = obsecratus est         | obsecratus   obscuratus V          | utrisque   utriusque P                    | nec non   uenū                                        |
| L                                   | 14 inpartibilem   impartilem V     | deus om. L                                | sempiternus   sempitenuus V <sup>1</sup>              |
| L                                   | exsistebat   exsistebat VPG R MNL  | patrabat   patrebat B <sup>1</sup>        | 15 miracula   m.racula P <sup>2</sup> ras.            |
| idem   idem idem VP                 | agnoscebatur   agnoscebatur V      | faciebat   fiebat N                       | 16 natura indempnitate                                |
| indeminute L                        | proprietatem   proprie actatem P   | 17 communione   communionem N             | 18 quod                                               |
| quae V                              | uerbi   uerbis N                   | cum om. VPG L                             | communione   commune CB                               |
| exequentae VP                       | exequente RG ML                    | 19 quod   quam VP                         | est   erunt VP                                        |
| cōcōmunicante C                     | ei om. M                           | uidelicet om. V                           | operatione   operationem V                            |
| 20 subsistentia   substantia G      | cognoscantur   cognuscantur V      | considerentur   considerent VP            |                                                       |
| 20–21 sectionem   qōnē R            | 21 et om. N                        | 21–22 earum suspicemur   eam suscepimur N | 22                                                    |
| exultet   exsultet CR               | seducens   sedudens B <sup>1</sup> | ΠΑΡΑΦΟΡΟΣ   παρα&ΟΡΟΣ BR                  | ΙΤΑΡΑΦΟΡΟΣ                                            |
| N                                   | erraneus   eraneus VPG             | erraneos CB                               | araneos R                                             |
| 23 forma   firma VPG C              | com-                               |                                           |                                                       |
| munione   cummunione P              | 23–445,1 quod ... operabatur om. G |                                           |                                                       |

ἴδιον ἔσχηκεν ἔπραττεν, οὔτε γὰρ τῆς θατέρας κατ' αὐτὸν διεστῶσα τοῦθ' ὅπερ ἴδιον ἔσχηκεν ἔπραττεν. οὐ γὰρ δύο κατ' αὐτὸν Χριστοὺς καὶ υἱοὺς τοὺς ἐνεργοῦντας δοξάζομεν, ἓνα μὲν κατὰ φύσιν υἱὸν καὶ Χριστὸν τὰ παράδοξα, δεύτερον δὲ κατὰ χάριν υἱὸν καὶ Χριστὸν τὰ πτωχότερα, κἂν εἰ δύο τὰς κοινῶς ἐνεργούσας μορφὰς δογματίζομεν ἑκάστην  
 5 κατὰ τὴν ἑαυτῆς φυσικὴν ἰδιότητα, ἀλλ' ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν υἱὸν καὶ Χριστὸν τὸν τὰ ὑψηλὰ καὶ πτωχὰ φυσικῶς ἐργαζόμενον κατὰ τὴν ἑκάστης τῶν δυοῖν αὐτοῦ φύσεων φυσικὴν καὶ οὐσιώδη ποιότητα λέγομεν. αἱ γὰρ τοὶ φύσεις ἀμετάβλητοι μένουσαι καὶ ἀσύγχυτοι καὶ δύο τηλαυγῶς γνωριζόμεναι καὶ οὐ συγκεχυμένως ἐνωθεῖσαι· τούτων παντελῶς οὐκ ἐστέρηντο, κἂν ἐν ὑποστάσει μιᾷ διεδείκνυντο, μὴ μάτην πηδάτωσαν  
 10 Εὐτυχῆς καὶ Διόσκορος οἱ τῆς οὐκ οὔσης ἀθέου συγχύσεως πρόβολοι· ἀλλὰ μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας ἑκάστη φύσις τὸ ἴδιον ἔπραττε καὶ τὴν διαίρεσιν φεύγουσα καὶ τὴν τροπὴν οὐ γινώσκουσα καὶ τὴν διαφορὰν πρὸς τὴν θατέραν φυλάττουσα καὶ τὴν κοινωνίαν καὶ σύνθεσιν ἀδιάλυτον καὶ ἀρραγῇ διασώζουσα. ἔνθεν εὐσεβοῦντες καὶ ἐπὶ τῶν ὁρῶν τῆς ὀρθοδοξίας ἰστάμενοι ὥσπερ τὸν ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν Χριστὸν καὶ υἱὸν  
 15 ἐνεργεῖν τὰ ἑκάτερα λέγομεν, ἐπειδὴ θεὸς ὁ αὐτὸς ὑπῆρχε καὶ ἄνθρωπος καὶ οὐδεμίαν ἐνθυμούμεθα σύγχυσιν, οὕτως οὐδὲ ἑκατέραν μορφήν μετὰ τῆς θατέρου κοινωνίας ἐνεργεῖν τὰ ἴδια φάσκοντες, ἐπειδὴ περ δύο μορφαὶ καθεστήκασιν ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ Χριστῷ φυσικῶς ἐνεργοῦσαι τὰ ἴδια, τινὰ τὸ παράπαν ἐννοοῦμεν διαίρεσιν, ὡς ἐνταῦθα μὲν Εὐτυχῆς, ἐκείσε δὲ συκοφαντεῖν ἡμᾶς ἐθέλει Νεστόριος, ἐξ ἐναντίας ἀλλήλων ἰστάμενοι καὶ  
 20 τὸν καθ' ἡμῶν τῶν εὐσεβῶν δυσσεβῇ μερισάμενοι πόλεμον· οὓς εἰς οὐδὲν λογιζόμενοι καὶ τὴν ἑκατέρας φύσεως ἑκατέραν ἴσμεν ἐνέργειαν, τὴν οὐσιώδη λέγω καὶ φυσικὴν καὶ

14 cf. Prov. 22,28

11 + 16 – 17 cf. Leo papa, epist. 11,4 ad Flavianum, ACO II 1,1 p. 14,27 – 28

MTO LFV A K

1 γὰρ ] μὴν F 1–2 τῆς ... γὰρ om. O 1 τοῦθ' ] τοῦτο MTO K 3 υἱόν<sup>1</sup> θεοῦ καὶ F δεύ-  
 τερον ] ἕτερον MTO A om. K υἱόν<sup>2</sup> θεοῦ καὶ F 4 κἂν ] καὶ MTO εἰ ] εἰς FV δογματίζομεν ]  
 δογματίζομεν FV 5 υἱὸν θεοῦ καὶ F 6 καὶ τὰ πτωχὰ FV A ἑκάστης ] ἑκάστην M δυοῖν ]  
 δύο L 7 τοι om. F μένουσαι ] μὲν οὔσαι O μαίνουσαι L 8 τηλαυγῶς ] δηλαυγῶς L  
 9 οὐκ ἐστέρηντο ] ἀπεστέρηντο MTO οὐκ ἐστέριντο L A οὐχυστέρηντο K διεδείκνυντο ]  
 διεδείκνυντο T L A πηδάτωσαν ] πηδάτω M 10 εὐτυχῆς ] εὐτύχης L οὐκ οὔσης ] ἐκούσης M  
 οἰκούσης L 12 γινώσκουσα ] γινώσκουσιν L θατέραν ] ἑτέραν F φυλάττουσα ] φυλάττουσαν  
 L A 13 ἔνθεν οὖν εὐσεβοῦντες M εὐσεβοῦντες ] ἀσεβοῦντες A 14 τῶν ὁρῶν ] τὸν ὅρον L V A  
 καὶ υἱὸν om. M 14–15 υἱὸν θεοῦ ἐνεργεῖν F 15 ἐπειδὴ ὁ θεὸς L ὑπῆρχε ὁ αὐτὸς O  
 16 ἑκατέραν ] ἑτέραν M 17 ἐν τῷ ἐνὶ MTO τῷ αὐτῷ ] τὸ αὐτὸ A 18 ἐνεργοῦσαι ] ἐνεργοῦσα  
 A ὡς ] κἂν F 19 εὐτυχῆς ] εὐτύχης L ἐκείσε ] ἐκείθεν MT ἐκείσαι A συκοφαντεῖν ]  
 συκοφαντῆν L ἐθέλει ] ἐθέλη F θέλει K A 20 τὸν ] τῶν L A δυσσεβῇ ] δυσσεβῶν L  
 οὓς ] οὓσπερ F 21 ἐνέργειαν καὶ τὴν F

proprium habuit, neque enim ab altera eius dissidens quod proprium habuit operabatur. nec enim secundum <ipsum> duos Christos aut filios qui operantur glorificamus, unum quidem secundum naturam filium et Christum quae mira sunt, secundum uero secundum gratiam filium et Christum quae humiliora sunt, quamquam duas formas quae communiter operantur edocemus unamquamque secundum suam naturalem proprietatem, sed unum eundemque filium et Christum, qui et sublimia et humilia naturaliter operatur secundum uniuscuiusque duarum eius naturarum naturalem et essentialem qualitatem asserimus. naturae namque incommutabiles manentes et inconfusae et duae manifeste cognoscendae et non confusibiliter copulatae; his penitus non erant frustratae, uel si in una subsistentia monstrabantur, non uane prosiliant Eutyches et Dioscorus [nequaquam] non existentis impiae confusionis prolatores, sed unaquaeque natura cum alterius communione agebat quod proprium habuit et diuisionem refugiens et conuersionem ignorans et differentiam ad alteram conseruans communionemque et compositionem insolubilem atque indisruptam persaluans. hinc pie sentientes et *super terminos* rectae fidei consistentes sicut unum eundemque Christum et filium operari utraque dicimus, eo quod deus idem ipse erat et homo nullamque excogitamus confusionem, ita nec utramque formam cum alterius communione operari propria disserentes, eo quod duae formae in uno eodemque Christo naturaliter propria operantes existunt, ullam penitus consideramus diuisionem, sicut hic quidem Eutyches, illic uero nobis uult calumniari Nestorius, e diuerso ad inuicem consistentes et aduersus nos pios impium proelium partientes; quos pro nihilo reputantes et utriusque naturae utramque nouimus operationem, essentialem dico <et> naturalem et

## VPG CBR MNL

|                                                       |                                              |                                              |                                                    |
|-------------------------------------------------------|----------------------------------------------|----------------------------------------------|----------------------------------------------------|
| 1 dissidens ] desidens CBR                            | 2 nec ] necc V <sup>1</sup>                  | secundum ] secundo N                         | αὐτὸν = <ipsum> om.                                |
| VPG CBR MNL                                           | duos ] duo VP NL                             | christos ] christus V                        | ἁπλῆ P aut ] a N ac L                              |
| filios ] filius VP                                    | δοξάζομεν = glorificamus                     | 3 quae mira ] quem ita L                     | secundum <sup>2</sup> om. G M                      |
| 4 gratiam ] gloriam L                                 | quamquam ] quanquam M                        | quaquam N                                    | 5 unamquamque ] unamquaeque                        |
| V unamquemque PG <sup>1</sup>                         | sed unum ] secundum N                        | 6 et <sup>2</sup> om. N                      | et humilia om. N na-                               |
| turaliter ] naturaliter P <sup>1</sup>                | cnaturaliter G                               | 7 duarum ] duarium C                         | asserimus ] adserimus CBR                          |
| 8 naturae ] natura M                                  | namque ] naturam R                           | quamque N                                    | namque L incommutabiles ]                          |
| incommutabilis V BR                                   | incomutabilis C                              | incommotabiles M                             | incomutabiles N inconfusae ]                       |
| inconfuse PG CBR L                                    | duae ] de L                                  | manifeste ] manifestae P                     | cognoscendae ] cognoscendae V                      |
| 9 confusibiliter ] consubstantialiter L               | copulatae ] copulante CR                     | penitus ] paenitus B                         | non erant ]                                        |
| non erunt CR ML                                       | nouerunt N                                   | una subsistentia ] unam subsistentiam MNL    | subsistentia ]                                     |
| substantiam L                                         | 10 monstrabantur ] monstrabuntur M           | uane ] naue N                                | prosiliant ] prosileant B                          |
| eutyches ] eutyches G                                 | eutices CBR                                  | euthices MNL                                 | dioscorus ] dioschorus P οὐκ οὐσης                 |
| = [nequaquam] non existentis                          | existentis ] existentis RG MNL               | 11 communione ] cummunione C                 |                                                    |
| 12 diuisionem ] diuisione N                           | et <sup>2</sup> om. MNL                      | conuersionem ] conuersationem L <sup>1</sup> | 13 alteram                                         |
| conseruans ] alterans .comseruans P <sup>1</sup> ras. | alteram conuersans conseruans L <sup>1</sup> | compositionem ] com-                         |                                                    |
| positionem PG MNL                                     | insolubilem ] insolubile V                   | insolubilem N                                | 14 hinc ] hic B hanc L                             |
| super ] semper L                                      | 15 et filium om. L                           | dicimus ] dicemus CBR                        | didicimus L deus ] dominus                         |
| B N <sup>1</sup> idem M add.                          | 16 nullamque ] nullumque VP                  | confusionem ] confusione N                   | ita nec ]                                          |
| itaque nen G <sup>1</sup>                             | itaque nec G <sup>2</sup>                    | utramque ] utraque B N                       | formam ] forma B <sup>1</sup> 17 disserentes ]     |
| deserentes CBR                                        | formae ] aestimo MN                          | extimo L                                     | 18 naturaliter ] naturas V <sup>1</sup> naturantes |
| V <sup>2</sup> P existunt ] existunt BRG MNL          | ullam ] nullam M                             | penitus ] paenitus P                         | 19 eutyches ]                                      |
| eutices CBR                                           | euthices MNL                                 | uero non nobis L                             | calumniari ] colomnari CR calomniari B             |
| calumpniari G N                                       | e ] sed G ea N                               | 20 aduersus ] aduersum MNL                   | pios ] pius CB <sup>1</sup> R                      |
| impium ] pium V                                       | proelium ] praelium MNL                      | partientes ] partinentes V <sup>1</sup>      | patientes CB ni-                                   |
| hilo ] nichilo G N                                    | 21 utramque ] utraque N                      | utranque L                                   | καὶ = <et> om. VPG CBR MNL                         |

κατάλληλον, ἀδαιρέτως ἐξ ἐκάστης προϊούσαν οὐσίας καὶ φύσεως κατὰ τὴν ἐμπεφυκυῖαν αὐτῇ φυσικὴν καὶ οὐσιώδη ποιότητα καὶ τὴν ἀμέριστον ὁμοῦ καὶ ἀσύγχυτον τῆς θατέρας οὐσίας συνεπαγομένην συνέργειαν. τοῦτο γὰρ καὶ τῶν ἐνεργειῶν ἐπὶ Χριστοῦ ποιεῖ τὸ διάφορον, ὥσπερ δὴ καὶ τὸ εἶναι τὰς φύσεις τῶν φύσεων· οὐ ταυτὸν γὰρ θεότης τε καὶ 5 ἀνθρωπότης κατὰ τὴν φυσικῶς ἐκάστη προσοῦσαν ποιότητα, κἂν εἰς ὑπόστασιν μίαν ἀλλήλαις ἀφράστως συνέδραμον καὶ εἰς ἓν ἀσυγχύτως συνετέθησαν πρόσωπον καὶ τὸν αὐτὸν ἓνα Χριστὸν ἡμῖν καὶ υἱὸν ἀπετέλεσαν διὰ τῆς καθ' ὑπόστασιν πρὸς ἀλλήλας συνδρομῆς καὶ συνθέσεως. ὁ τε γὰρ θεὸς λόγος θεὸς λόγος ἐστὶ καὶ οὐ σὰρξ, κἂν σάρκα λογικῶς ἐμψυχωμένην προσείληφε καὶ ἐνώσει ταύτην ἑαυτῷ φυσικῇ καὶ καθ' ὑπόστασιν ἡνω- 10 σεν, ἥ τε σὰρξ σὰρξ ἐστὶν ἐμψυχωμένη λογικῶς καὶ οὐ λόγος, καὶ εἰ θεοῦ λόγου σὰρξ κατοπτρεύεται, καὶ διὰ τοῦτο οὔτε τὴν αὐτὴν ἀπαρράλκτως ἀλλήλαις ἐνέργειαν μετὰ τὴν ἔνωσιν τὴν φυσικὴν καὶ ἀσύγχυτον, τουτέστι τὴν ἀληθῆ καὶ καθ' ὑπόστασιν ἔχουσιν, οὐδὲ μίαν καὶ μόνην αὐτῶν τὴν ἐνέργειαν λέγομεν ἢ οὐσιώδη καὶ φυσικὴν καὶ παντελῶς ἀπαράλλακτον, ἵνα μὴ καὶ εἰς οὐσίαν μίαν καὶ φύσιν μίαν αὐτὰ συνελάσωμεν τὴν Ἀκεφά- 15 λων παιζομένην παισὶ καὶ αὐτοῖς ἀναιδῶς προφερομένην τοῖς ῥήμασι σύνθετον. ὥσπερ οὖν τὴν ἐκατέρας οὐσίας καὶ φύσεως, ἐξ ὧν ἡμῖν ἡ ἀσύγχυτος ἐπὶ Χριστοῦ γέγονεν ἔνωσις καὶ τὸν ἓνα Χριστὸν καὶ υἱὸν ἀπετέλεσεν ὅλον θεόν, ὅλον τὸν αὐτὸν πιστευόμενον ἀνθρώπον, ἐκατέραν φυσικὴν ὁμολογοῦμεν ἐνέργειαν, ἵνα μὴ τὰς ἀσυγχύτως ἐνωθείσας φύσεις συγχέωμεν, εἴπερ ἐκ τῶν ἐνεργειῶν καὶ μόνον κατὰ τοὺς τὰ τοιαῦτα δεινοὺς αἱ 20 φύσεις γνωρίζονται καὶ τῶν οὐσιῶν αἰετὶ τὸ διάφορον ἐκ τοῦ διαφόρου τῶν ἐνεργειῶν καταλαμβάνεσθαι πέφυκεν, οὕτω καὶ πᾶσαν φωνὴν καὶ ἐνέργειαν, κἂν θεία τις ᾗ καὶ

---

MTO LFV A K

---

1 ἐκάστης ] ἐκατέρας MTO A ἐμπεφυκυῖαν ] ἐπεφυκυῖαν L πεφυκυῖαν V πεφοικυῖαν A  
2 καὶ τὰ τὴν L 3 συνέργειαν ] συνεργίαν MO ἐνέργειαν A ἐπὶ ] τοῦ K 4 τε om. O A  
5 ἐκάστη ] ἐκάστην K ἐκάστης A κἂν ] εἰ καὶ M καὶ K 7 ἡμῖν ἓνα χριστὸν MTO  
υἱὸν θεοῦ ἀπετέλεσαν F ἀλλήλας ] ἀλλήλα V A 8 γὰρ ὁ θεὸς V θεὸς λόγος om. L κἂν  
εἰς σάρκα T L κἂν εἰ σάρκα A 9 ἐμψυχωμένην ] ἐψυχωμένην M F ἐνψυχωμένην A προσείληφε ]  
προ ἤλιφεν A ἑαυτῷ om. MTO καὶ<sup>2</sup> om. K 10 ἐμψυχωμένη ] ἐψυχωμένη M F ἐμψυχω-  
μένην K λογικῶς om. O εἰ om. L 11 κατοπτρεύεται ] καθοπτρεύεται A αὐτὴν om. L  
12–13 φυσικὴν ... τὴν om. O 13 ἔχουσιν ] ἔχουσαι M καὶ<sup>1</sup> om. LFV 14 καὶ εἰς φύσιν LFV A  
αὐτὰ ] αὐτὰς MO A συνελάσωμεν ] συνελάσομεν L A 15 προσφερομένην ἀναιδῶς F προφε-  
ρομένην ] προσφερομένην M F 16 ἡ ἀσύγχυτος ] ἀσυγχύτως MTO 16–17 γέγονεν ἡ ἔνωσις MTO  
γέγονε μένωσις L πιστευόμενον ] πιστεύομεν L 18 ἀνθρώπον καὶ ἐκατέραν FV A ἐνωθείσας  
ἀσυγχύτως F 19 μόνον ] μόνων T δεινοὺς ] δινοὺς L 19–20 γνωρίζονται αἱ φύσεις V  
21 θεία τις ᾗ ] θεϊότης L ᾗ ] εἴη FV A



οὐράνιος κἀν ἀνθρωπίνη τε καὶ ἐπίγειος, ἐξ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ προῖναι Χριστοῦ καὶ  
 υἱοῦ δογματίζομεν καὶ τῆς μιᾶς αὐτοῦ συνθέτου καὶ μοναδικῆς ὑποστάσεως, ὃς σεσαρκω-  
 μένος τοῦ θεοῦ λόγος ἐτύγχανεν, ὃ καὶ ἑκατέραν ἀμερίστως καὶ ἀσυγχύτως ἐνέργειαν  
 κατὰ τὰς ἑαυτοῦ φύσεις ἐξ αὐτοῦ φυσικῶς προβαλλόμενος, κατὰ μὲν τὴν θείαν αὐτοῦ  
 5 φύσιν, καθ' ἣν ἦν καὶ τῷ πατρὶ ὁμοούσιος, τὴν θεϊκὴν καὶ ἀνέκφραστον, κατὰ δὲ τὴν  
 ἀνθρωπίνην, καθ' ἣν καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἡμῖν ὁ αὐτὸς ὁμοούσιος ἔμεινε, τὴν ἀνθρωπείαν  
 καὶ πρόσγειον, τὴν ἐκάστη φύσει φίλην καὶ πρόσφορον καὶ οὐκ ἔων τῶν ὀρώντων τινὰ  
 σκανδαλίζεσθαι, ὥς οὐ θεὸς ὁ αὐτὸς εἶη καὶ ἀνθρώπος ὁ ταῦτα κάκεῖνα φυσικῶς ἐργα-  
 10 ζόμενος, διὰ μὲν τοῦ τὸν αὐτὸν ἕνα Χριστὸν καὶ υἱὸν ἐνεργεῖν τὰ ἑκάτερα τὴν Νεστορίου  
 μισαράν ἐμφράττων ἀπόρροϊαν – οὔτε γὰρ δύο κατ' αὐτὸν Χριστοὺς καὶ υἱούς, ὥς  
 εἰρήκαμεν, τοὺς ἐνεργοῦντας ταῦτά τε κάκεῖνα πρεσβεύομεν –, διὰ δὲ τοῦ δεικνύναι τὰ  
 ἑκατέρας ἴδια φύσεως ἀσύγχυτα μετὰ τὴν ἔνωσιν μένοντα καὶ ἑκατέραν τὸν αὐτὸν ὁμοίως  
 15 προφέρειν ἐνέργειαν τῷ φυσικῷ λόγῳ γνωριζομένην τῶν φύσεων καὶ τὴν οἰκίαν φύσιν  
 φυσικῶς ἐρμηνεύουσιν, ἀφ' ἧς ἀμερίστως καὶ φυσικῶς ἐπηγάζετο καὶ οὐσιωδῶς ἀνεβλύ-  
 20 στανε, τὴν Εὐτυχοῦς ἐκτεφρῶν φιλοσύγχυτον βλάστησιν. ἐντεῦθεν τόκον τεχθεῖς  
 τὸν ἡμέτερον γαλακτοτροφεῖται καὶ αὔξεται καὶ τὰς σωματικὰς μεθελικιώσεις διέρχεται,  
 ἄχρις οὗ πρὸς τὸ τῆς ἀνθρωπίνης ἡλικίας ἀφίκετο τέλειον, καὶ πείναν τὴν ἡμῶν καὶ  
 δίψαν προσδέχεται καὶ κόπον καθ' ἡμᾶς τὸν ἐξ ὁδοιπορίας ὑπέμεινε. ἐποιεῖτο γὰρ καὶ  
 τὴν πορευτικὴν ἡμῖν ὁμοίως ἐνέργειαν, ἥτις ἀνθρωπίνως ἐνεργουμένη καὶ κατ' οὐσίαν  
 25 τὴν ἀνθρωπείαν προβαίνουσα τῆς ἀνθρωπείας αὐτοῦ φύσεως ἐτύγχανεν ἔνδειξις. ὅθεν καὶ  
 τόπον ὥς ἡμεῖς ἐκ τόπου μετέβαινε, ἐπεὶ καὶ κατὰ ἀλήθειαν γέγονεν ἀνθρώπος καὶ φύσιν

17 cf. Mt. 4,2      18 cf. Joh. 4,15      cf. Joh. 4,6

MTO LFV A K

1 κἀν ] ἡ T      τε om. L      2 υἱοῦ θεοῦ δογματίζομεν F      δογματίζομεν ] δογματίζομεν L      μιᾶς ]  
 μίας L      συνθέτου τε καὶ LFV A      2–3 ὃς ὁ σεσαρκωμένος LFV A      3 ὃ ] ὁ K      ἑκατέραν ]  
 ἑτέραν O      4 αὐτοῦ<sup>1</sup> ] ἑαυτοῦ MTO K      φυσικῶς om. M      5 ἦν om. L      ὁμοούσιος ] ὁμοούσιον  
 L      6 ἀνθρωπίνην ] ἀνθρωπείαν FV K A      ὁ om. K      7 πρόσγειον ] πρόσγειον A      τὴν τε  
 ἐκάστη F      τὴν δὲ ἐκάστη V      πρόσφορον πρᾶξιν ἐπιδεικνύμενος καὶ οὐκ LFV A      ὀρώντων ]  
 ὀρώντων L A      ὀρων τῶν K      τινὰ ] τινὰς L      8 οὐ ] οὐν L      εἶη ] εἶπη L      9 μὲν τοῦ τὸν ]  
 μέντοι τὸν M      μὲν τούτων O      μὲν τούτων LFV K      υἱὸν θεοῦ ἐνεργεῖν F      10 ἀπόρροϊαν ]  
 ἀπόρροϊαν L      οὔτε ] οὐδὲ LFV A      11 τε om. O      12 ἑκατέρας Ἰδία ] ἑκάτερα Ἰδίας L      τὸν  
 αὐτὸν ] τῶν αὐτῶν MTO      ὁμοίως τὸν αὐτὸν LFV A      13 προφέρειν ] προσφέρειν O K      γνωρι-  
 ζομένην ] γνωρίζομενον T      14 ἀφ' ἧς om. L      ἐπηγάζετο ] ἐπιγάζετο L A      οὐσιωδῶς ] φυσικῶς  
 M      οὐσιωδῶς L      15 ἐκτεφρῶν ] ἐκτρέφων T      ἐκτρέφων L      τόκον τόκον K      τόκον ] τόκο  
 L om. A      16 ἡμέτερον τόκον γαλακτοτροφεῖται A      καὶ αὔξεται ] αὐξάνεσθαι L      17 ἀφίκετο ]  
 ἀφείκε το L      18 προσδέχεται ] εἰσδέχεται A      ὁδοιπορίας ] ὁδοιπορίας L A      ὑπέμεινε ] ὑπέμεινε  
 F      καὶ<sup>2</sup> ] κατὰ O      19 ἡμῖν om. M      ὁμοίως ἡμῖν F A      ἥτις ] εἰ τις A      20 ἀνθρωπείαν ]  
 ἀνθρωπίνην A      τῆς ] τὴν L      21 μετέβαινε ] μετεβαίνει A      κατὰ ] κατ' K A

ita et omnem uocem et operationem, seu diuina quaedam sit et caelestis siue humana  
 atque terrena, ex uno eodemque Christo et filio edocemus procedere ex unaque eius  
 composita ac singulare subsistentia incarnatus dei uerbum extabat, qui et utramque  
 inseparabiliter et inconfusae operationem secundum naturas suas a seipso naturaliter  
 proferebat secundum diuinam quidem naturam suam, iuxta quam erat etiam patri con-  
 substantialis, diuinam et inexplanabilem, secundum humanam uero, iuxta quam et homini-  
 bus nobis ipse consubstantialis mansit, humanam atque terrenam, unicuique naturae  
 amicam et congruam et non sinens quemquam aspicientium scandalizari, quod non sit  
 idem ipse deus et homo, qui haec et illa naturaliter operabatur, in eo quidem quod  
 idem ipse unus Christus et filius operabatur utraque Nestorii caenulentam obstruens  
 exfluentiam — nec enim duo iuxta eum Christos et filios, sicut diximus, qui operantur  
 haec atque illa, obsecramur —, in eo uero, quod ostendebat, quae utriusque naturae sunt  
 propria, inconfusa post unionem manentia, et utramque hunc ipsum similiter proferentem  
 operationem ipsa naturali ratione cognoscendam naturarum propriamque naturam natura-  
 liter explanantem, ex qua inseparabiliter atque naturaliter emanabat et essentialiter  
 exundabat, Eutycheris ΕΚΤΕΦΡΩΝ consopiebat confusione socium germen. deinde  
 partu nostro natus lacte nutritur et crescit et corporales aetates discurrit, donec [et] ad  
 humanae aetatis perfectionem pertingeret, et *esuriem* nostram et *sitim* et *fatigium* iuxta  
 nos *ex itinere* sustinet. faciebat quippe et incedendi similiter nobis operationem, quae  
 humaniter actitata et secundum humanam substantiam progrediens humanae eius naturae  
 erat ostensio. unde et ex loco ut nos in locum commigrabat, quia et ueraciter factus est

## VPG CBR MNL

1 diuina ] exdiuina G<sup>1</sup> caelestis ] celestis V celestis R NL 2 terrena ] eterna L edocemus ]  
 eo docemus V e.docemus C<sup>2</sup> ras. et docemus R 3 composita ] composita PG MNL sin-  
 gulare ] singulari G ML subsistentia ] substantia BG utramque ] utramque V utranque L  
 4 inseparabiliter ] inseparabiliter V et om. NL inconfusae ] confusae V inconfuse CRG MNL  
 operationem ] operationes N 5–6 consubstantialis ] consubstantialis V 6 et inexplanabilem om. N  
 inexplanabilem ] explaenabilem V<sup>1</sup> inexplaenabilem V<sup>2</sup> iuxta ] iuxtam V et<sup>1</sup> C<sup>1</sup> add. om.  
 R 7 ipse ] ipsis L<sup>1</sup> consubstantialis ] consubstantialis C humanam atque terrenam ] humanum  
 atque terrenum M unicuique ] unicuique V<sup>1</sup> 8 quemquam ] quemquam P aspicientium ]  
 aspientium V adspicientium C adspitientium BG 9 in ] en V<sup>1</sup> 10 utraque ] utramque  
 CBRG caenulentam ] caemulenteam V cenulentam CBRG NL coenulentam M ob-  
 struens ] optruens V<sup>1</sup> obtruens P<sup>1</sup> 11 exfluentiam ] et fluuentiam V<sup>1</sup> et fluentiam V<sup>2</sup> R  
 duo ] duos CBG M<sup>1</sup> om. R iuxta ] iusta L christos et filios ] xps et filius V 12 πρεσβεύομεν  
 = obsecramur obsecramur ] obsecramus V MN 13 inconfusa ] inconfuse CR inconfusae B  
 unionem ] unionem V C manentia ] amentiam G manent ita N 14 ipsa ] ipsi V ipsam  
 CBR MNL ratione ] rationem N naturarum om. CBR 15 explanantem ] explananter V<sup>1</sup>  
 atque naturaliter om. L emanabat ] emanabat V essentialiter ] esentialiter C 16 exundabat ]  
 ex una dabat G eutycheris ] eutichetis CB eutices R euthichetis L ΕΚ-  
 ΤΕΦΡΩΝ ] ΕΚΤΕΦΡΩΝ V CBR ML ΕΚΓΕΦΡΩΝ P eRTeΦPON G eNTeΦPON N ΕΚ-  
 ΤΕΦΡΩΝ elareapon consopiebat V ΕΚΤΕΦΡΩΝ elareapon consopiebat P consopiebat ] conspicebat  
 V φιλοσύγχυτον = confusione socium confusione ] confusione G socium ] sotium VP  
 17 nutritur ] nutritur V<sup>1</sup> nutritur V<sup>2</sup> nutritus MN crescit ] crescit N aetates ] aetate  
 V etate PG etates R L discurrit ] discurrat VP NL [et] (donec [et] dupl.) VPG CBR  
 MNL ad om. G N 18 aetatis ] etatis P R L<sup>1</sup> esuriem ] esurientem CR fatigium ] fastigium  
 CBR fatigauit G<sup>1</sup> 19 sustinet ] sustinere M<sup>2</sup> incedendi ] incendi V incedendi MN me-  
 dendi L 20 actitata ] accitata N secundum ] sed in G 21 ut nos in ] sicut nos ad CBR  
 commigrabat ] conmigrabat CB N et<sup>2</sup> om. B

τὴν ἡμῶν ἔσχεν ἀμείωτον καὶ περιγραφῆς ἡνέσχετο σώματος, καὶ σχῆμα τὸ ἡμῖν ἀρμόζον πεφόρηκε. σωματικὴ γάρ, τουτέστι σώματος, καὶ ἡ μορφή τυγχάνει τοῦ σχήματος, καθ' ἣν ἐν μήτρᾳ συλληφθεὶς διεπέπλαστο καὶ ἦν εἰς αἶε διετήρησε καὶ εἰς αἰῶνα διατηρεῖ τὸν ἀπέραντον. διὰ τοῦτο πεινῶν διετρέφετο, διὰ τοῦτο διψῶν ἐποτίζετο καὶ ὡς  
 5 ἄνθρωπος ἔπινε, διὰ τοῦτο παιδικῶς ἐβαστάζετο ἀγκάλαις παρθενικαῖς ἐποχοῦμενος καὶ κόλποις μητρικοῖς ἀνακείμενος, διὰ τοῦτο κοπιῶν ἐκαθέζετο καὶ ὕπνου χρήζων ἐκάθευδεν, ἀλλὰ καὶ ἤλγει τυπτόμενος καὶ μαστιζόμενος ἔπασχε καὶ πόνους ὑπέμεινε σώματος χεῖρας καὶ πόδας τῷ σταυρῷ περονούμενος. ἐδίδου γάρ, ὅτε καὶ ἤθελε, φύσει τῇ ἀνθρωπείᾳ καιρὸν ἐνεργεῖν καὶ πάσχειν τὰ ἴδια, ἵνα μὴ φαντασία τις καὶ θέα διάκενος ἢ αὐτοῦ  
 10 περιώνυμος κρίνοιτο σάρκωσις. οὐ γὰρ ἀκουσίως ταῦτα ἢ ἀναγκαστῶς προσεδέχετο, κἂν φυσικῶς αὐτὰ καὶ ἀνθρωπίνως προσίετο καὶ ἀνθρωπίναις κινήσεσιν ἐποίει καὶ ἔπραττεν, ἀπαγε τῆς βδελυκτῆς ἐνθυμήσεως· θεὸς γάρ ἦν ὁ ταῦτα πάσχειν σαρκικῶς ἀνεχόμενος καὶ σώζων ἡμᾶς τοῖς οἰκείοις παθήμασι καὶ βραβεύων ἡμῖν δι' αὐτῶν τὴν ἀπάθειαν. ἀλλ' ὅτε πάσχειν καὶ πράττειν καὶ ἐνεργεῖν ἀνθρωπίνως ὁ αὐτὸς ἐβεβούλητο  
 15 καὶ τοὺς ὁρῶντας ὠφελεῖν ἐψηφίζετο, δι' οὓς καὶ ἄνθρωπος κατὰ ἀλήθειαν γέγονε, καὶ οὐχ ὅτε αἱ φυσικαὶ κινήσεις καὶ σαρκικαὶ κινεῖσθαι φυσικῶς πρὸς ἐνέργειαν ἤθελον ἢ οἱ ἐπιβουλευόντες ἄθεοι τὰς ἐπιβουλάς πληροῦν παντόλμως ἐγλίχοντο. σῶμα γὰρ παθητὸν καὶ θνητὸν καὶ φθαρτὸν ἐνεδύσατο καὶ τοῖς φυσικοῖς καὶ ἀδιαβλήτοις ἡμῶν ὑποκείμενον πάθεσι, καὶ τοῦτο τὰ τῇ οἰκείᾳ φύσει κατάλληλα πάσχειν καὶ δρᾶν συνεχώρησε μέχρι

4 cf. Mt. 4,2      cf. Joh. 4,15      5 cf. Joh. 4,7      6 cf. Joh. 4,6      cf. Mt. 8,24

MTO LFV A K

1 ἀμείωτον] ἀμείωτον L A      περιγραφῆς] περί γραφῆς V      3 συλληφθεὶς] συλληφθῆς T A      συλληφθὲν F      διεπέπλαστο] διεπέπλατο L      διεπλάσατο V<sup>1</sup>      εἰς<sup>1</sup>] εἰ M      εἰς τὸν αἰῶνα M      διατηρεῖ] τηρεῖ MTO K      4 πεινῶν] πινῶν L      5 ἔπινε] ἔπεινε L      7 ὑπέμεινε] ὑπέμενε MTO F  
 8 τῷ om. K      περονούμενος] περωνούμενος L K      περονώμενος F      ἤθελε] ἤθελεν τῇ L  
 9 διάκενος] διακείμενος V      12 βδελυκτῆς] βδελυκτῆς L A      πάσχειν] πάρχων L      13 ἀνεχόμενος] ἀνερχόμενος L      καὶ βραβεύων] βραβέβων V<sup>1</sup>      βραβεύων V<sup>2</sup>      14 ὁ om. MTO      αὐτὸς καὶ ἰβεβούλητο MTO  
 15 κατὰ] κατ' K A      16 ὅτε] ὅται T      ἢ] εἰ O      ἢ καὶ οἱ MTO  
 17 ἐγλίχοντο] ἐκλίχοντο L      ἐγλίχοντο A      18 καὶ φθαρτὸν καὶ θνητὸν O      ἡμῶν καὶ ἀδιαβλήτοις A  
 19 τὰ om. MTO L      κατάλληλα] καταλλήλως MTO

homo et naturam nostram habuit indeminute et circumscriptionem carnis HNECXETO suscepit, et habitum nobis competentem indutus est. corporalis enim, id est corporis, et forma ipsius habitus existit, iuxta quam in utero conceptus formabatur et quam semper seruauit et in saeculum infinitum conseruabit. idcirco *esuriens* cibabatur, ideo *sitiens* potabatur et ut homo *bibebat*, ideo pueriliter baiulabatur ulnis uirginalibus superuectus et materno sinu repositus, ideo *fatigatus* sedebat et *somni* indigens dormiebat, sed et dum cederetur dolebat et uerberatus patiebatur et dolores sustinuit corporis manus et pedes in cruce transfixus. dabat itaque, cum uolebat, humanae naturae tempus operari et pati quae sua sunt, ne forte phantasia quaedam et uisio inanis nominabilis eius iudicaretur incarnatio. neque enim inuoluntariae haec uel necessitate suscipiebat, uel si naturaliter ea et humanae amittebat et humanis motionibus actitabat atque operabatur, absit haec abhominabilis suspicio; deus nempe erat, qui haec pati carnaliter acquiescebat, uti nos propriis passionibus saluaret et per haec nobis immunitatem impertiret. <sed> quando pati agereque et operari humanitus idem ipse uolebat, et considerantibus prodesse decernebat, propter quos et homo ueraciter factus est, <et> non cum naturales motus atque carnales moueri naturaliter ad operandum uolebant siue exdi(i) insidiatores insidias audaciter delectabantur perficere. corpus enim se passibile et mortale atque corruptibile induit et naturalibus nostris atque inreprehensibilibus subiacens aegrimoniis, et huic quae naturae suae KATAΛΛΗΛΑ conueniebant pati atque patrare indulsit usque ad resurrectio-

VPG C(8)BR MNL

1 indeminute ] indeminutae V C<sup>1</sup> et<sup>1</sup> ] ex VPG circumscriptionem ] circumscriptioni R circum-  
 scriptione G σώματος = carnis HNECXETO ] ENECXETO VPG NNECXETO BR  
 HNECXETO MN NNECXETO L 2 nobis competentem ] nobiscum et petem V nobis competentem  
 P ML nobis et competentem CR id est ] idem L corporis ] coporis B corporalis M  
 3 existit ] existit RG MNL iuxta ] iuxtam VP formabatur ] formabatur V 4 seruauit ] seruauit  
 VPG M<sup>1</sup>NL infinitum ] infinitam VPG L conseruabit om. B seruauit G M<sup>1</sup>N seruauit  
 M<sup>1</sup>L esuriens seruabatur cibabatur L<sup>1</sup> 5 sitiens ] scitiens V siciens RG M bibebat ] bibat  
 VP uiuebat G baiulabatur ] baiolabatur CB 5–6 superuectus ] superpectus VP super-  
 tectus N 6 materno ] maternu V sinu ] sino B repositus ] sepositus M somni ] sompni  
 R somno G indigens ] indignens V<sup>1</sup> 7 et<sup>1</sup> om. VPG patiebatur ] patyebatur V do-  
 lores ] doloris CB<sup>1</sup>R sustinuit ] sustenuit B corporis et manus L 8 pedes ] pedus V<sup>1</sup> trans-  
 fixus ] transfixos CB trasfixus L itaque ] utique G C *desin.* (451,8–465,9) 9 phantasia ]  
 fantasia L uisio et inanis G inanis ] inabilis L nominabilis ] nomen ab illis B iudicaretur ]  
 indicetur VG 10 inuoluntariae ] inuoluntarie R ML haec ] hoc L 11 humanae ] humane P B  
 NL humana R amittebat ] amittebat PG admittebat BR M amittebat L motio-  
 nibus ] montionibus V mutionibus B unitionibus R monitionibus N actitabat ] actabat  
 V accitabat R 12 abhominabilis ] abominabilis V L abhominabilibus N suspicio ]  
 susceptio V nempe ] nemper B<sup>1</sup> acquiescebat ] adquiescebat B L καὶ = uti (et?) 12–13  
 uti nos ] ut in hos V ut nos G 13 ἀπάθειαν = immunitatem (ἀβλάβειαν – impassibilitatem)  
 impertiret ] impertiret BRG ἀλλ' = <sed> om. VPG BR MNL 14 prodesse om. BR 15 ueraciter ]  
 ueneraciter V καὶ = <et> ] sed VPG BR MNL cum naturales ] connaturales G 16 moueri ]  
 moue V mouere B πρὸς ἐνέργειαν = ad operandum operandum ] operandum V<sup>1</sup> uole-  
 bant ] uolebat M<sup>1</sup> ὅτοι = exdi(i) ] ex diu VPG BR MNL (exdiui?) 17 enim om. G et in  
 mortale N corruptibile ] corruptibile V<sup>1</sup> 18 inreprehensibilibus ] reprehensibilibus V subia-  
 cens ] subiciens BR aegrimoniis ] agrimoniis V egrimonias B<sup>1</sup>R egrimoniis B<sup>2</sup>G L huic ]  
 huc P<sup>1</sup> 19 suae ] est sue L<sup>1</sup> KATAΛΛΗΛΑ ] KATAMINA V KATAMIAA P KaTMAIA G  
 kaTaaiaa B kataamaa R kaTAMIA MNL KATAΛΛΗΛΑ = conueniebant ] conueniebant VP  
 indulsit ] indulsit L

τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως· ἐκεῖσε γὰρ καὶ τὸ παθητὸν ἡμῶν καὶ θνητὸν καὶ φθαρτὸν καταλέλυκε καὶ τὴν ἐκ τούτων ἐλευθερίαν ἡμῖν ἐχαρίσατο. τὰ μὲν οὖν ταπεινὰ καὶ ἀνθρώπινα οὕτως ἐκουσίως ὁμοῦ καὶ φυσικῶς μένων κἀν τούτοις θεὸς ἐπεδείκνυτο· ταμίας γὰρ ἦν αὐτὸς ἐαυτῷ παθῶν ἀνθρωπίνων καὶ πράξεων, καὶ οὐ μόνον ταμίας, ἀλλὰ καὶ πρύτανις καὶ εἰ φύσιν παθητὴν φυσικῶς ἐσεσάρκωτο, καὶ διὰ τοῦτο ἦν ὑπὲρ ἀνθρώπων αὐτοῦ τὰ ἀνθρώπινα, οὐκ ἐπειδὴ περ ἡ φύσις ἦν οὐκ ἀνθρώπειος, ἀλλ' ἐπειδὴ περ ἐκουσίως γέγονεν ἀνθρώπος. καὶ ἀνθρώπος γεγωνὶς ἐκουσίως αὐτὰ προσεδέχετο καὶ οὐ τυραννικῶς ἢ ἀναγκαστῶς, ἔστιν ὅτε καθ' ἡμᾶς, καὶ ἀβουλήτῳ, ἀλλ' ἡνίκα καὶ ὅσον ἡβούλετο, καὶ συγχωρεῖν αὐτὸς τοῖς τε τὰ πάθη προσφέρουσι τοῖς τε παθήμασιν αὐτοῖς κατὰ φύσιν ἐνεργουμένοις ἐπένευσε. τὰ δὲ θεῖα καὶ λαμπρὰ καὶ ὑπέρτατα καὶ νικῶντα προδήλως ἡμῶν τὴν εὐτέλειαν, ἅπερ ἦν θαυμαστά τε καὶ τεράστια καὶ τῶν παραδόξων ἔργων ἡ πρόοδος, ὅποια περ ἦν ἡ ἀσπορος σύλληψις, ἡ Ἰωάννου ἐγγάστριος σκίρτησις, ὁ τόκος ὁ ἀφθορος, ἡ παρθενία ἡ ἄχραντος, ἡ πρὸ τοῦ τόκου καὶ ἐν τῷ τόκῳ καὶ μετὰ τὸν τόκον ἀλώβητος, ἡ τῶν ποιμένων οὐράνιος μήνυσις, ἡ τῶν μάγων ἀστροκίνητος ἔλκυσις, δωροφορία τε σὺν αὐτῇ καὶ προσκύνησις, ἡ τῶν γραμμάτων ἀμαθιῆτετος εἰδησις, — πῶς γὰρ οὗτος, φησὶν, οἶδε γράμματα μὴ μεμαθηκώς; μερικῶς ἀπελέγχουσα τῶν τῆς ἀγνοίας ἔραστῶν τὸν κακότητροπον ἔρωτα — ἡ ἐξ ὑδάτων οἰνώδης ἐμφόρησις, τῶν ἀσθενῶν ἡ ἐπίρρωσις, τῶν τυφλῶν ἡ ἀνάβλεψις, τῶν κυλλῶν ἡ ἀνόρθωσις, τῶν παραλύτων ἡ σύσφιγξις, τῶν χωλῶν ἡ εὐθύδρομος κίνησις, τῶν λεπτῶν ἡ ὑπέρλαμπρος κάθαρσις, τῶν πεινῶντων ἡσχέδιος πλήρωσις, τῶν διωκόντων ἡ πῆρρωσις, τῶν ἀνέμων

12 cf. Lc. 1,41      14 Mt. 2,1 – 12      16 Joh. 7,15      17 cf. Joh. 2,9

11 – 454,6 rhythmi

MTO LFV A K

1 νεκρῶν (αὐτοῦ F) ἀληθοῦς ἀναστάσεως LFV A      2 τὴν | τῇ K      3 κἀν | καὶ ἐν LFV A      τούτοις |  
τούτοις M      ταμίας | φύλαξ L. marg.      4 ἦν | ἦν L.      ταμίας | ταμίας A      5 πρύτανις |  
πρυτάνης L.      καὶ εἰ | κἀν εἰς O      6 ἡ om. MTO K      8 ἔστιν ὅτε | ἐστὶ O      ἡβούλετο | ἐβούλετο  
MTO V      καὶ<sup>3</sup> om. F      9 συγχωρεῖν | συγχωρῶν M      τε<sup>1</sup> om. MTO      τὰ om. K      πάθη |  
πάθει K      9 – 10 ἐνεργουμένοις κατὰ φύσιν MTO K      10 ἐπένευσε | ἐπνευσεν L      ἐπένευσε FV K  
ἐπένευσεν A      νικῶντα | νικῶν τὰ L      11 θαυμαστά | θαύματα F      12 ἡ<sup>1</sup> | ἡ M om. O  
13 παρθενία ἡ | παρθενική V      πρὸ τοῦ τόκου | πρὸ τοῦτοικῶ L      πρωτοτόκου V      τῷ om. A  
τὸν om. FV K      14 μήνυσις | μύησις MTO K      15 αὐτῇ | αὐτοῖς K<sup>1</sup>      τῶν om. TO FV K A  
16 μεμαθηκώς | μεμαθώς M      μερικῶς om. F      ἀπελέγχουσα | ἐπελέγχουσα T      18 ἐπίρρωσις, τῶν  
παραλύτων ἡ σύσφιγξις, τῶν M      19 σύσφιγξις | σύσφιξις L      20 πεινῶντων | πινόντων L      πει-  
νόντων K A      τῶν<sup>2</sup> ... πῆρρωσις om. L

nem ex mortuis; ibidem quippe et passibile nostr(u)m et mortale atque corruptibile  
dissoluit et horum nobis libertatem donauit. quaeque igitur humilia atque humana sunt  
ita sponte simul et naturaliter manens etiam in his deus demonstrabat; erat namque ipse  
sibi TAMIAC reconditor passionum humanarum et actionum, et non solum reconditor,  
sed et arbiter, quamquam naturam passibilem [erat] naturaliter incarnatus erat, et ideo  
erant humana eius ultra hominem, haud quidem quod natura humana non fuerat, sed  
quia sponte factus est homo. et homo sponte factus haec recipiebat et non tyrannicae uel  
necessitate, ut nos plerumque, et inuoluntariae, sed quando et quantum consulebat, et  
permittere ipse tam eos qui afflictiones ingerebant quamque ipsas passiones quae secundum  
naturas agebantur annuebat. uerum diuina praeclaraque et sublimia et nimirum  
nostram uilitatem superantia, quae erant miracula et prodigia et ammirandorum operum  
prolatio, quae erant inseminata conceptio, Iohannis intra uterum exultatio, partus ipse  
incorruptibilis, illibata uirginitas, quae ante partum et in partum et post partum est  
intemerabilis, pastorum caelestis instructio, magorum stelli(mota) ΕΑΚΥCIC (tractio),  
munificentia cum hac simul et adoratio, litterarum indocilis scientia – *quomodo namque*  
*hic, inquit, litteras scit, dum non didicerit?* partim redarguens amicorum ignorantiae  
maliuolum desiderium – ex aquis uinalis refectio, infirmorum corroboratio, caecorum  
aspectus, emendatorum erectio, paraliticorum constrictio, claudorum recte currendi motio,  
leprosorum supermicans mundatio, esurientium repentina repletio, persequentium orbitas,

VPG BR MNL

1 passibile ] passibilem MN nostr(u)m ] nostram VP BR MNL nřm G mortale ] mortalem  
MNL corruptibile ] corruptibile M 2 dissoluit ] dissolui VPG BR humana ] humanae V  
humane B 3 etiam ] etiam NL ipse ] ipsi V 3–4 sibi ipse BR 4 reconditor<sup>1</sup> ] recunditor  
V reconditor L actionum ] actionum V 5 arbiter ] arbitrer N quamquam ] quaeque VPG  
quamquam M naturam passibilem ] natura passibilis BR M<sup>2</sup> [erat<sup>1</sup>] om. L naturaliter et  
incarnatus V erat<sup>2</sup> om. G 6 ultra L lac. haud ] aut P BR MNL quod ] cum R qui  
L 7 quia ] quem L factus est ] facere facere L homo<sup>2</sup> factus pōnte V<sup>1</sup> homo fatus pōnte  
V<sup>2</sup> haec ] hae V<sup>1</sup> tyrannicae ] tyrannice R MN tyrannice L 8 ὅτε = plerumque (πολλάκις)  
inuoluntariae ] inuoluntarie ML consulebat ] consolebat BR et<sup>3</sup> M<sup>2</sup> add. 9 permittere ] per-  
mitteri VPG N permitte ML ipse ] ipsi V afflictiones ] afflictionis V afflictionis B  
9–10 κατὰ φύσιν = secundum naturas 10 agebantur ] agebant P<sup>1</sup>G agebat P<sup>2</sup> praeclaraque ]  
praeclareque V 11 nostram ] uestram N uilitatem ] utilitatem M<sup>1</sup> prodigia ] prodia B am-  
mirandorum ] admirandorum BR L tam mirandorum M 12 prolatio ] prolato N inseminata ]  
insemita N uterum ] uerum P partus ] pater L 13 illibata ] inlibata B N uirginitas ]  
uirgintas N partum<sup>2</sup> ] partu B<sup>2</sup>R 14 caelestis ] celestis V celestis R L instructio ] instructo  
N magorum ] magnorum VP NL ἀστροκίνητος = stelli(mota) ] stelleuoce V steilliuoca P  
steilliuoca BG steilliuocam MNL ΕΑΚΥCIC ] ΑΚΥCIC VG εαΚΥCIC P BR ML εαΚαCIC  
N ἑλκυσις = (tractio) ] conuacatio VP conuocatio BRG MNL 15 munificentia ] munificentiam  
MNL σύν αὐτῇ = cum hac simul [simul]? cum hac ] cum ad hac M cum adhuc N cum  
ad hanc L simul ] simil V semel R indocilis ] indocibilis BR MNL scientia ] scientiam  
P namque G<sup>2</sup> add. namque L 16 hic ] hinc VP N inquit hic G inquit ] inquit VP  
B N litteras ] literas V littera N dum ] cum L partim ] partum V partem BR  
redarguens ] redargues L 17 aquis ] quis V refectio ] refectio B corroboratio ] corroboratio V  
caecorum ] cecorum P BRG NL 18 κυλλῶν = emendatorum (manorum) erectio ] erecti V pa-  
raliticorum ] paralyticorum V paraclitorum P<sup>1</sup> paracliticorum P<sup>2</sup> paralyticorum BG MN  
constrictio ] constructio VPG claudorum ] cladorum G<sup>1</sup> recte ] erecte VPG<sup>2</sup> erectio G<sup>1</sup>  
currendi ] curendi V<sup>2</sup>P 19 leprosororum ] lepromosorum V<sup>1</sup> leprosum B supermicans ] supernans  
P<sup>2</sup> ras. repletio ] replecio VP

ἡ κοίμησις, τῆς θαλάττης ἢ γαλιηναῖα κατάστασις, ἡ ἐπὶ τῶν ὑδάτων ἐνσώματος βάδις, ἡ τῶν ἀκαθάρτων πνευμάτων ἐκδίωξις, ἡ τῶν στοιχείων αἰφνίδιος κύκησις, ἡ τοῦ ἡλίου παγκόσμιος σκότωσις, ἡ τῶν μνημείων αὐτόματος ἀνοιξις, ἡ ἐκ νεκρῶν τριήμερος ἔγερσις, ἡ τῆς φθορᾶς οὐ τελευτῶσα κατάλυσις, ἡ τοῦ θανάτου μὴ παυομένη καθαίρεσις, ἡ φυλαττομένη τῆς λίθου καὶ τάφου σφραγίδος ἀκώλυτος ἐξοδος, ἡ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ἀκράτητος εἰσοδος, ἡ εἰς οὐρανοὺς ἀπὸ γῆς πολυθαύμαστος καὶ ἐνσώματος ἀνοδος, καὶ πάντα τὰ τούτοις παρόμοια τὰ καὶ λόγου φύσιν καὶ φωνῆς ὑπερβαίνοντα δύναιμι καὶ πᾶσαν ἀνθρωπείαν ὑπερνικῶντα διάνοιαν, ἅπερ ἅπαντα ὑπὲρ λόγον καὶ φύσιν ἀνθρωπίνην τελούμενα τῆς τοῦ θεοῦ λόγου θείας οὐσίας καὶ φύσεως ὁμολογουμένως ὑπῆρχε τεκμήρια, εἰ καὶ διὰ σαρκὸς ἐνηργεῖτο καὶ σώματος καὶ οὐ δίχα σαρκὸς λογικῶς ἐμψυχωμένης ἐπράττετο. καὶ οὐ διὰ ταῦτα τὸν θεὸν λόγον τοπάζομεν ἄσαρκον ἢ σώματος αὐτὸν ἐκτὸς δογματίσμεν, ὅτι περ ἔδρα τὰ σωμάτων ὑπέρτερα, καὶ γὰρ ἀληθῶς ὁ λόγος σαρκαρῶς καὶ ἀψευδῶς σαρκωθεὶς σσεωμάτωτο, καὶ εἰς υἱὸς ἐγινώσκετο ὁ πᾶσαν ἐξ ἑαυτοῦ προφέρων ἐνέργειαν, θεῖαν τε καὶ ἀνθρώπειον, ταπεινὴν καὶ ὑπέρογκον, χθαμαλὴν καὶ οὐράνιον, σαρκικὴν καὶ ἀσώματον, ὁρατὴν καὶ ἀόρατον, περιγραπτὴν καὶ ἀπερίγραφτον, ἀναλογοῦσαν αὐτοῦ τῇ δυάδι τῶν φύσεων καὶ δι' ἑαυτῆς αὐτὴν ἀσιγήτως κηρύττουσαν καὶ διαπρυσίως ἀγγέλουσαν. εἰς γὰρ ὧν καὶ ὁ αὐτὸς καθ' ὑπόστασιν υἱὸς ἀδιαίρετος καὶ δύο φύσεις ὁ αὐτὸς γνωριζόμενος, καθ' ἄλλην μὲν τὰς θεοσημείας εἰργάζετο, καθ' ἄλλην δὲ τὰ ταπεινὰ παρεδέξατο, καὶ διὰ τοῦτο φασιν οἱ θεόφρονες οἱ ὑπὲρ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ τοῖς ἁθλοῖς στεφάνοι καὶ τὸ φάσκουν θεόθεν δεξάμενοι τὰς θειοτάτας συνέσεις ἡμῖν ἐξυφαίνοντες, ὡς „ὅταν ἀκούσης τοῦ ἐνὸς υἱοῦ τὰς ἐναντίας φωνάς, καταλλήλως μέριζε ταῖς φύσεσι τὰ λεγόμενα, ἂν μὲν τι μέγα καὶ θεῖον τῇ θεῇ φύσει προσνέμων, ἂν δὲ τι μικρὸν καὶ ἀνθρώπινον τῇ ἀνθρωπείᾳ λογιζόμενος. οὕτω γὰρ

8 cf. Eph. 3,20

17 – 19 Ps.-Iustinus, Expos. rectae fidei, c.11, PG 6,1225 B 15 – C 6; ed. de Otto III 1 (1880) 38 – 40 21 – 456,3  
 Ps.-Iustinus, Expos. rectae fidei, c.10, PG 6,1225 A 6 – 14; ed. de Otto III 1 (1880) 36

MTO LFV A K

1 κοίμησις ] κοίμισις M κίμησις K γαλιηναῖα ] γαλιηναῖα F ἐνσώματος ] ἐν σώματι L  
 2 αἰφνίδιος ] ἐφνῆδιος A κύκησις ] κύνησις L κοίμισις F κίνησις V 2 – 3 ἡ τοῦ ... σκότωσις  
 om. MTO K (lat.) 3 σκότωσις ] σκότισις F σκότῃσις A μνημείων ] μνημάτων F αὐτό-  
 ματος ] αὐτόματος L 4 οὐ om. L μὴ om. L 5 φυλαττομένη ] φυλαττομένης T FV K τῆς  
 τοῦ λίθου FV A καὶ τοῦ τάφου L 6 ἀκράτητος ] ἀκρατος L πολυθαύμαστος ] πολυθαύματος  
 MTO A καὶ ἐνσώματος om. L ἐνσώματος καὶ ἐνθαύματος ἀνοδος V 7 τὰ om. K καὶ<sup>2</sup> ]  
 τε A φύσιν ] φησὶ K 8 ἅπαντα ] πάντα A 9 τελούμενα ] τελουμένα K ὁμολογουμένως ]  
 ὁμολογοῦμεν ὡς L 10 ἐνηργεῖτο ] ἐνήργει τὸ K 11 ἐμψυχωμένης ] ἐμψυχωμένης M F τοπάζο-  
 μεν ] τοπάζομεν K 12 δογματίσμεν ] δογματίσωμεν K 13 σσεωμάτωτο ] ἐσωμάτωτο L  
 ἐγινώσκετο ] ἐγινώσκειτο FV K A 14 ὁ om. F 14 ἑαυτοῦ ] αὐτοῦ O LV K τε om. O τα-  
 πεινὴν τε καὶ LV A 14 – 15 ὑπέρογκον ὁμαλὸν ταπεινὴν χθαμαλὴν L 15 σαρκικὴν ] σαρκίνην K  
 16 ἀπερίγραφτον ] ἀπερίγραφον T L F A ἑαυτῆς ] αὐτῆς M om. O αὐτὴν ] ἑαυτὴν MO  
 17 κηρύττουσαν ] κηρύττουσιν L ὧν ] ὅν L 18 ἀδιαίρετος υἱὸς V ἀδιαίρετος ] ἀδιαίρετος A  
 φύσεις ] φύσεσιν F 18 – 19 καθ' ... εἰργάζετο om. L 18 μὲν ] μετὰ V θεοσημείας ] θεοσημίας  
 M FV 19 παρεδέξατο ] κατεδέξατο L οἱ<sup>2</sup> om. F 20 τοῦ θεοῦ om. L τοῖς ἁθλοῖς ] τοῖς  
 ἁθλοῖς MTO K 21 συνέσεις ] συναινέσεις TO ὅταν ] Ιουστίνου M marg. O marg. A marg.  
 ἀκούσης περὶ τοῦ MTO A 22 μέριζε ταῖς ] μερίζεται L μερίζαι A μέριζε ταῖς φύσεσι om. F  
 τι ] τοι M 23 ἀνθρωπεία ] ἀνθρωπίνην MTO λογιζόμενος τοῦτο τῇ ἀνθρωπείᾳ A γὰρ om. M

uentorum mitigatio, maris tranquilla sedatio, super aquas corporalis incessio, inmundorum spirituum expulsio, elementorum subita conturbatio, <.....>, ultronea sepulchrorum apertio, ex mortuis triduaana resurrectio, corruptionis non moritura destructio, mortis indeficiens delectio, custoditi signaculi lapidis et sepulchri incoercibilis exitus, ianuarum clausarum indetractabilis ingressus, in caelos a terra nimium ammirabilis et corporalis ascensio, et omnia quae his sunt similia et sermonis naturam et uocis uirtutem transcendentia et omnem humanum *intellectum superantia*, quae omnia ultra sermonem et naturam humanam effecta diuinae dei uerbi essentiae atque naturae profecto existebant indicia, et si per carnem agebantur et corpus et non sine carne rationaliter animata gerebantur. non tamen propter haec deum uerbum aestimemus incarneum nec absque corpore astruamus, idcirco quod ea patrabat quae corpora supercellunt, etenim uerbum ueraciter caro factum est et incarnatum absque mendatio corporatum est, et unus filius noscebatur qui omnem ex se proferebat operationem, diuinam et humanam, exiguam et immanem, humilem adque caelestem, carneam et incorpoream, uisibilem et inuisibilem, circumscriptam et incircumscriptam, conuenientem naturarum eius dualitati et ex seipsa eam incessabiliter praedicantem et flagranter annuntiantem. unus itaque idemque dum sit secundum subsistentiam filius indiuisus et duae naturae idem ipse noscatur, secundum aliam quidem diuina signacula operabatur, secundum aliam uero humilia recipiebat, et propterea a deo instructi asseuerant qui pro Christo deo praemiis coronati sunt et loqui diuinitus acceperunt diuinas nobis intellegentias contextentes sicut: „cum audieris unius filii contrarias uoces, conuenienter naturis ipsis quae dicuntur partire, siquidem quid magnum et diuinum est diuinae naturae exhibens, si uero quid paruum est

## VPG BR MNL

|                                       |                                    |                                                      |                                                 |
|---------------------------------------|------------------------------------|------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|
| 1 uentorum ] uetorum V                | mitigatio ] mitigatio N            | tranquilla ] tranquilla P                            | sedatio ] seditio G                             |
| N sedacio M                           | aquas ] acuas B <sup>1</sup>       | aquam L                                              | inmundorum ] immundorum ML                      |
| 2 spirituum om. G                     | subita ] subito M                  | <...> om. VPG BR MNL (om. MTO K)                     | ultronea ] ultranea                             |
| VPG                                   | 3 sepulchrorum ] sepulcrorum G     | apertio ] aperitio L                                 | ex ] de L                                       |
| non moritura ]                        | mortuorum BR                       | 3–4 destructio ] destructio V                        | 4 custoditi ] custodii V                        |
| signaculi lapidis ] signacula pedis G | sepulchri ] sepulcri G             | incoercibilis ] inchoercibilis R                     | in-                                             |
| coercibilis G                         | incerabilis MN                     | inserabilis L                                        | exitus om. V                                    |
| 5 indetractabilis ] indetractabilis   | P M                                | indecatibilis R                                      | caelos ] caelum B                               |
| 6 a terra ] autem R                   | nimium ] nimium R                  | nimis                                                | L                                               |
| 7 ammirabilis ] admirabilis M         | et om. M                           | 6 quae in his N                                      | naturam ] natura MNL                            |
| 7 transcendentia ] transcendia B      | humanum ] humanam G                | 7–8 naturam et sermonem BR (sermonem = rationem Lu.) | 8 effecta ] effectam B MNL                      |
| effectae G                            | atque ] atque P                    | exsistebant ]                                        | existebant RG MNL                               |
| 9 indicia ] inditia P BG L            | rationaliter ] racionaliter V      | 10 haec ] hoc V                                      | aestimemus ] estimemus P <sup>1</sup> N         |
| extimemus L                           | absque ] absquae V                 | abque G                                              | 11 corpore                                      |
| astruamus ] corporea struamus V MNL   | patrabat ] patrebat B <sup>1</sup> | corpora ] corporea L                                 | 12                                              |
| ueraciter ] ueneraciter R             | mendatio ] mendacio ML             | 13 se om. V                                          | proferebat ] proferebant N                      |
| 14 adque ] atque B <sup>2</sup> RG MN | carneam ] carnem VP NL             | carnalem BR                                          | 15 circumscriptam ]                             |
| circumscriptum VPG                    | et incircumscriptam om. N          | dualitati ] dualitate B                              | dualitatem G                                    |
| et <sup>2</sup> om. P                 | seipsa ] seipsam VPG               | ipsa BR                                              | 16 eam om. N                                    |
| incessabiliter ] incessibiliter N     | praedicantem et flagranter om. B   | flagranter ] fraglanter VPG (B)                      | flagrantem N                                    |
| annuntiantem ]                        | adnuntiantem B L <sup>2</sup>      | anuntiantem L <sup>1</sup>                           | 16–17 idemque praedicantem et fraglanter dum B  |
| 18                                    | θεοσημείας = diuina signacula      | humilia om. VG                                       | 19 recipiebat ] recipiebant V <sup>1</sup> ras. |
| recip-                                | pae.bant V <sup>2</sup>            | instructi ] instructa V                              | adstructi NL                                    |
| asseuerant ] adseuerant V BG L        | 20 acceperunt ] acciperunt B       | intellegentias ] intelligentias RG ML                | 22 exhibens ]                                   |
| extans BR                             | si uero ] siue VPG                 | paruum ] parum P                                     |                                                 |

καὶ τὸ τῶν φωνῶν ἀσύμφωνον διαφεύξῃ ἐκάστης ἃ πέφυκεν ἴδια δεχομένης φύσεως καὶ τὸν υἱὸν τὸν ἓνα καὶ πρὸ πάντων <τῶν> αἰώνων καὶ πρόσφατον κατὰ τὰς ἀγίας γραφὰς ὁμολογήσεις. ἀλλὰ καὶ οὕτως ἐπὶ τοῦ ἐνὸς υἱοῦ φασὶ „πᾶσαν μὲν ἐνέργειαν οὐκ ἂν τις χωρίσειε τῆς μιᾶς υἰότητος, τῆς δὲ φύσεως ἧς ἐστὶν οἰκεῖον τὸ γινόμενον τῷ λόγῳ γινώρισειεν”. οὐκοῦν κάλλιστα λίαν αὐτοῖς δεδογμάτισται τὸ ἓνα μὲν ὁμολογεῖν τὸν Ἑμμανουήλ, οὕτως γὰρ ὁ θεὸς λόγος σαρκωθείς ὀνομάζεται, καὶ τὸν αὐτὸν ἅπαντα δρᾶν καὶ οὐκ ἄλλον καὶ ἄλλον τὰ τε ὑψηλὰ καὶ ἐλάχιστα παντοίας ἐκτὸς διαστάσεως, δι’ ὧν καὶ τῶν αὐτοῦ φύσεων ἀσύγχυτος ἢ διπλὴ γινώριζεται καὶ εἰς ὑποστάσεις δύο καὶ πρὸς ὅσα διαμπαῖς ὁ αὐτὸς οὐ μερίζεται, ἀλλ’ ἐστὶν εἷς καὶ ὁ αὐτὸς υἱὸς καὶ Χριστὸς ἀδιάτμητος ἐν δυσὶν ἀδιαιρέτως γινωριζόμενος φύσεσι· καὶ αὐτοῦ τὰ πάντα τοῦ ἐνὸς υἱοῦ διαβεβαιούμεθα καὶ πάσας αὐτοῦ καὶ τὰς φωνὰς καὶ τὰς ἐνεργείας πιστεύομεν, κἂν αἱ μὲν αὐτῶν εἰσιν θεοπρεπεῖς, αἱ δὲ οὕτω πάλιν ἀνθρωποπρεπεῖς, αἱ δὲ μέσῃ τινὶ τάξει ἐπέχουσιν ὥς ἔχουσαι τὸ θεοπρεπὲς ἐν ταυτῷ καὶ ἀνθρώπινον, ταύτης δὲ φάμεν τῆς δυνάμεως καὶ „τὴν καινὴν καὶ θεανδρικήν” λεγομένην „ἐνέργειαν”, οὐ μίαν ὑπάρχουσαν ἀλλ’ ἑτερογενὴ καὶ διάφορον, ἣν ὁ ἐξ Ἀρείου πάγου Παῦλος τῷ θεῷ θεῶς ζωοποιεῖς θεηγόρος Διονύσιος ἔφησεν, ὥς τὸ θεοπρεπὲς ἐν ταυτῷ καὶ ἀνθρώπινον ἔχουσιν καὶ διὰ τῆς χαριστάτης τε καὶ συνθέτου προσρήσεως τὴν ἐκάστης οὐσίας καὶ φύσεως ἐκάστην ἐντελῶς δηλοῦσαν ἐνέργειαν. προαιώνιον τοίνυν τὸν θεὸν λόγον δοξάζοντες καὶ τῷ πατρὶ συναῖδιον χρονικὴν ὑπομεῖναι πρεσβεύομεν γέννησιν, ἣν ἐκ παρθένου τῆς κυρίως

3 – 5 Ps.-Iustinus, Expos. rectae fidei, c.12, PG 6,1232 A 11 – 13; ed. de Otto III 1 (1880) 48 – 50 14 Ps.-Dionysius Areop., epist. IV, PG 3,1072 C 1

MTO LFV A K

1 διαφεύξῃ ] διαφεύξει K A 2 <τῶν> Flor. 13 (ACO ser. II vol. 1, p. 426) ἀγίας = sacras ] θείας LFV A Flor. 13 3 μὲν om. M 4 χωρίσειε ] χωρήσειε M χωρήσειεν V A μιᾶς ] μίας L γινόμενον ] γινόμενον K 5 γνωρίσειεν ] χωρίσειεν F κάλλιστα ] κάλιστα K μάλιστα A 7 ὑψηλὰ, φημί, καὶ LFV A 8 αὐτοῦ ] αὐτῶν V 9 διαμπαῖς ] διάπαξ L δ' om. LFV K μερίζεται ] γνωρίζεται O 10 τοῦ ] δι' K 11 καὶ² om. K κἂν ] καὶ O 12 εἰσὶν αὐτῶν M αἱ ... ἀνθρωποπρεπεῖς K marg. 13 ἐπέχουσιν ] ἐπέχουσαι A 14 Διονυσίου T marg.. A. marg. καινὴν ] κοινήν MT K A 15 θείως ] ὡς L θείω V 16 ἐν ταυτῷ om. LFV 17 τε om. O τὴν ] τῆς A ἐκάστης ] ἐκατέρας F 17 – 18 ἐκάστην ἐντελῶς ] ἐκατέρας F 18 – 19 τῷ θεῷ καὶ πατρὶ F 19 χρονικὴν ] χρονικὴν L ἣν ] ἣ coni. Frohne

et humanum humanae reputans. sic enim et dissonantiam uocum effugies unaquaque natura proprietates quae ei sunt insitae receptante, et ipsum filium unum tam ante omnia saecula quam modernum secundum sacras scripturas confiteberis. sed et hoc in uno filio asserunt: „omnem quidem operationem nullus ab un(a) fili(at)ione sequestrauit, cuius uero naturae sit quod geritur proprium per rationem insinuet“. ergo nimis pulcherrimae ab eis est explanatum unum quidem confiteri Emmanuhel, ita quippe deus uerbum incarnatus nuncupatur, et eundem omnia patrare et non alium et alium tam sublimia quamque exigua citraque ullam distantiam, per quae et eius naturarum inconfusa dualitas recognoscitur et in subsistentias duas atque personas ipse prorsus non dispersitus, sed est unus idemque filius et Christus inseparabilis in duabus indiuisae agnoscendus naturis. et ipsius unius filii cuncta esse certificamur et omnes eius et uoces et operationes credimus, licet quaedam earum sint deo decibiles, quaedam uero ita rursus humanae, quaedam uero medium quendam ordinem optinent tamquam habentes in hoc ipso deo dignum quid et humanum; huius uero asserimus esse uirtutis etiam illam quae dicitur „noua et deiuirilis operatio“, non unam existentem sed diuersi generis ac differentem, quam ex Ariopago a Paulo egregio diuinitus captus deo uocatus asseruit Dionisius, utpote deo decibile in hoc ipso (et) humanum habentem perque alacrem atque compositam ΠΡΟCΦΗCΕΩC dictionem uniuscuiusque substantiae atque naturae unamquamque perfecte significantem operationem. ante saecula igitur esse deum uerbum glorificante(s) patrique coaeternum temporalem sustenuisse annunciamus natiuitatem, qua ex

## VPG BR MNL

1 humanae ] humane P NL dissonantiam ] dissonantia BR NL dissonantium G effugies ] effigies R unaquaque ] unaquaque VPG BR MNL 2 natura ] naturae V NL proprietates ] proprietas P<sup>1</sup> ei ] eis B ML insitae receptante ] insite ex receptante P<sup>1</sup> unum ] titium L<sup>1</sup> 3 confiteberis ] confiteueris P confiteris B conficieris R G lac. confiteberis & sed V et ] in M<sup>2</sup> et in hoc NL uno ] huno P<sup>1</sup> 4 asserunt ] adserunt B quidem omnem L τῆς μιᾶς υἰότητος = un(a) fili(at)ione ] uno filio VPG BR MNL, cf. ACO ser. II tom. 1 p. 305,14 sequestrauit ] sequestratus N 5 rationem et insinuet V ergo ] egro VP ego N 5–6 pulcherrimae ] pulcherrime B MNL 6 διελογμάσθαι = est explanatum (σαφηνίζεται) emmanuhel ] emmanuel RG M hemmanuhel L 7 incarnatus ] incarnatum MNL nuncupatur ] noncupatur P N alium<sup>2</sup> ] lium V 8 quamque ] quaeque VPG N citraque ] cetra BR ullam ] illam G<sup>1</sup> distantiam ] deus tantam G quae ] quem N 9 dualitas ] dualiti VP dualitas recognoscitur ] dualitate cognoscitur G in subsistentias ] insis substantias V non ] in L 10 indiuisae ] indiuiise BRG M<sup>2</sup>N agnoscendus ] agnoscendos VP 11 ipsius ] ipfius G unius ] unus V certificamur ] certeficamur VP testificamur R eius om. L et<sup>3</sup> om. N 12 quaedam earum ] quidam acarum P deo ] d. . P<sup>2</sup> ras. decibiles ] decibilis VP rursus ] prorsus L humanae ] humane P NL 13 quendam ] quedam G optinent ] obtinent B 14 quid et ] qui et B N et L humanum ] homanum V humanam R asserimus ] adserimus B illam ] illa R M dicitur ] dici. tur M ras. 15 deiuirilis ] desuirilis L unam ] una NL existentem ] existentiam V differentem RG MNL diuersi ] diuersis V NL differentem ] deferentem V differentem P differentiae BR aedifferentem G 16 ariopago ] ariapago R arriopago G a om. V θεῖον = egregio (= θεοπερίω) asseruit ] adseruit B aseruit G dionisius ] diunisius B dyonisius R MNL utpote ] utpute BR 17 decibile ] decibilia V dicibile P docibile G ipso ] ipse V ipsum N καὶ = (et) om. VPG BR MNL alacrem ] alacri B<sup>2</sup> compositam ] compositum R compositam MNL 18 ΠΡΟCΦΗCΕΩC ] ΠΡΟCΦΗCΕΩC VP BR MNL ΠΡΟCΦΗCΕΩC G substantiae ] subsantiae V 19 significantem ] significante M 19–20 operationem ... glorificante(s) om. V δοξάζοντες = glorificante(s) ] glorificantem VP BRG MNL 20 coaeternum ] coaeterno N sustenuisse ] sustinuisse RG MNL annunciamus ] annuntiamus PG N adnuntiamus B L qua ] quae B

καὶ ἀληθῶς θεοτόκου Μαρίας σαρκωθείς ἀπετίκτετο, καὶ διὰ τοῦτο δύο τὰς γεννήσεις  
γεγεννησθαι πρὸς τῶν εὐσεβούντων εἰκότως πιστεύεται· καὶ τέλειος ὢν ὁ αὐτὸς ἐν θεότητι  
τέλειος ἦν ὁ αὐτὸς ἐν ἀνθρωπότητι, οὔτε τῇ διαφορᾷ τῶν οὐσιῶν διαιρούμενος, οὔτε τῇ  
τῆς ὑποστάσεως καὶ τοῦ προσώπου ταυτότητι τὰς φύσεις ἄγων πρὸς οὐσιώδη ταυ-  
5 τότητα, ἀλλ' ἐξ ὧν καθ' ὑπόστασιν πέφηνε φύσεων, ἐν αὐταῖς ἀδιαίρετος ἔμεινε, πάντα  
σοφῶς καὶ ἀληθῶς ὑπελθὼν τὰ ἡμέτερα ἔργα καὶ πάθη, φυσικὰ καὶ ἀδιάβλητα πράγματα  
τὰ μώμου μακρὰν καὶ μολύσματος καὶ ἐν οἷς ἁμαρτίας ἵχνος τινὸς μὴ εὐρίσκεται. *ἁμαρτίαν*  
*γὰρ οὐκ ἐποίησεν οὐδέ τις δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ τὸ σύνολον εὐρηται.* καὶ συνανα-  
στραφεὶς ἀνθρωπίνως ἡμῖν, ἅτε τέλειος γνωριζόμενος ἀνθρώπος, κἂν θεὸς ὁ αὐτὸς ἀπα-  
10 ραλείπτως ἐτύγχανε καὶ θαυματουργήσας ὡς ἔπρεπε – τέλειος γὰρ θεὸς ἐγινώσκετο κἂν  
ἀνθρωπείᾳ νοερῶς ἐμψυχωμένη σαρκὶ συνεκέκρατο. ἐπὶ τὸ πάθος τὸ ἐκούσιον ἀνεισι καὶ  
ἐκουσίως Ἰουδαίοις προδίδεται, μᾶλλον δὲ ἑαυτὸν αὐτοῖς δι' ἀνθρώπων σωτηρίαν ἐκου-  
σίως προδίδωσι καὶ δεσμεύεται καὶ κολαφίζεται καὶ ἐμπτύεται καὶ μαστίζεται καὶ χλευ-  
άζεται καὶ ἐμπαίζεται καὶ *χλαμύδα πορφυρᾶν* ὡς βασιλεύων τῶν ὄλων ἐνδύεται καὶ  
15 *κάλαμον* ὡς σκῆπτρον βασιλικὸν βασιλικῶς ἐγχειρίζεται καὶ Πιλάτου κατακρίνεται κρί-  
νοντος καὶ τέλος ἱκρίῳ προσπήγνυται καὶ χεῖρας καὶ πόδας αἱμάσσεται τῷ σωτηρίῳ  
σταυρῷ προσηλούμενος· καὶ λησταῖς συνεπαίρεται καὶ ὄξος ποτίζεται καὶ χολῆς ἀπο-  
γεύεται καὶ μέγα βοήσας τῷ πατρὶ τὴν ψυχὴν παραδίδωσι καὶ τὴν πλευρὰν τῇ λόγχῃ  
τιτρώσκεται καὶ *αἷμα καὶ ὕδωρ* σωτήριον μετὰ θάνατον προχέει καὶ νέκρωσιν· καὶ νεκρὸς

7–8 1. Petr. 2,22      14 cf. Mt. 27,28      19 Joh. 19,34

2–3 cf. Symb. Chalc., ACO II 1,2 p. 129,24–25

MTO LFV A K

2 γεγεννησθαι | γεγέννησθαι L γεγεννησθαι FV A γεγεννησθαι K 3 οὐσιῶν | οὐσίῳ L τῇ<sup>1</sup>  
om. L A 4 καὶ om. F 5 φύσεων | φύσεως LV ἀδιαίρετος | ἀδιαιρέτως MTO 5–6 πάντα  
δὲ σοφῶς L πάντα τὰ σοφῶς V A 6 πάθη om. L πάθη τὰ φυσικὰ V 8 εὐρηται | ἡυρεται  
T L 9 κἂν | καὶ M 10 γὰρ ὁ θεὸς V ἐγινώσκετο | ἐγινώσκετο K κἂν | καὶ MT K  
11 ἐμψυχωμένη | ἐμψυχωμένη MT FV συνεκέκρατο | συνεκέκριτο L συνεκρίτω A ἀνεισι |  
ἀνήϊσιν L ἀνήϊσιν A 12 προδίδεται | παραδίδωσιν L παραδίδεται V 12–13 μᾶλλον  
... προδίδωσι om. L 12 αὐτοῖς | ἑαυτοῖς V δι' | διὰ F 13 ἐμπτύεται καὶ μαστίζεται καὶ om. A  
14 καὶ ἐμπαίζεται om. MTO K (lat.) πορφυρᾶν | πορφύραν O L A βασιλεύων | βασιλέων L  
15 βασιλικὸν om. L A 15–16 κρίνοντος | κρίναντος LFV 17 λησταῖς | ληισταῖς V ὄξος | ὄξου  
K 18 βοήσας | βοήσω K 19 ὕδωρ καὶ αἷμα MTO

uirgine uere ac propriae dei genetrice Maria incarnatus nascebatur, et idcirco duabus  
natiuitatibus nasci a piis merito creditur; et perfectus idem existens in deitate perfectus  
erat idemque in humanitate, nequaquam per differentiam substantiarum diuisus, neque  
<per> identitatem subsistentiae atque personae naturas ipsas deducens ad identitatem  
substantiae, sed ex quibus secundum subsistentiam naturis est, declaratus est, in ipsis  
inseparabilis mansit, omnia sapienter et uere nostra gerens opera et passiones, res naturales  
atque inreprehensibiles, quae procul a macula atque pollutione sunt et in quibus cuiuspiam  
peccati uestigium non reperitur. *peccatum namque non fecit nec quilibet dolus in ore eius  
prorsus inuentus est.* et <conuersatus> una nobiscum humane, utpote qui sciebatur homo  
perfectus, etiam deus idemque indeminute exstabat miraculaque ut decuerat faciens –  
perfectus quippe deus noscebatur quamuis esset humanae carni intellectualiter animatae  
commixtus, ad spontaneam passionem ascendit et ultro Iudaeis est proditus, immo ipse  
seipsum illis ob salutem hominum sponte prodidit et ligatur et colafis ceditur et inspuitur  
et flagellatur et inluditur et <.....> *clamide purpurea* tamquam rex omnium  
induitur et arundinem tamquam sceptrum regum regaliter ei contraditur et Pilato iudicante  
damnatur <et> ad extremum patibulo configitur et manibus atque pedibus cruentatur  
salutifere cruci conclabatus; et cum latronibus leuatur et acetum potatur et fel degustat  
et magne uociferans animam tradidit patri et latus lancea perforatur *sanguinem quoque  
et aquam* salutarem post mortem profudit <et mortificationem>; et emortuus de cruce

## VPG BR MNL

|                                               |                                                    |                                     |                                                             |                                    |
|-----------------------------------------------|----------------------------------------------------|-------------------------------------|-------------------------------------------------------------|------------------------------------|
| 1 uirgine ] uirginae V N                      | uere ] uire V                                      | uerae G                             | ac ] hac P <sup>1</sup>                                     | propriae ] proprie R ML            |
| genetrice ] genitrice RG ML                   | maria ] mariae VPG (!)                             |                                     | duabus ] diabus V                                           | donabus R 2                        |
| creditur ] creditor N                         | perfectus <sup>1</sup> ] perpectus P (f-p)         |                                     | existens ] existens PG R MNL                                | 3 in om. V                         |
| humanitate ] humanitatem P                    | differentiam ] diferentiam V                       |                                     | 4 τῆς ... ταυτότητι = <per> identitatem ]                   |                                    |
| <per> om. VPG BR MNL                          | identitatem ] identitate V                         |                                     | subsistentiae ] substantiae RG <sup>1</sup> NL <sup>1</sup> | ipsas ]                            |
| ipsa V                                        | ad om. G                                           | identitatem ] identitatem V         | idemptitatem R                                              | identitam P <sup>1</sup> 5         |
| naturis ] naturus V                           | est <sup>1</sup> M del.                            | est <sup>2</sup> om. BR             | 6 inseparabilis ] inseparabilis V                           | mansit                             |
| inseparabilis G                               | uere ] uera P MN                                   | uerre B                             | et in passiones M                                           | res ] suas VG                      |
| (r-s) 7 inreprehensibiles ] reprehensibiles V |                                                    |                                     | inreprehensibilis P <sup>1</sup> R                          | inreprehensibiles P <sup>2</sup> B |
| pollutione ] pollutiones N                    | cuiuspiam ] cuiuspia N                             |                                     | 8 peccati ] in peccatis MNL                                 | reperitur ]                        |
| repperitur NL                                 | namque ] nanque L                                  | nec quilibet ] necque libet V       | 9 συναναστραφείς = <co-                                     |                                    |
| nuersatus> ] connutritus VPG BR ML            |                                                    | contritus N (συναναστραφείς)        | humane ] humanae V                                          | ut-                                |
| pote ] urpute BR                              | qui ] quam V                                       | que P                               | ut qui N                                                    | homo om. M                         |
| P <sup>1</sup> indeminute ] indiminute VG N   |                                                    | exstabat ] extabat P BRG NL         | decuerat ] decreuerat N                                     |                                    |
| 10–11 faciens qui perfectus M                 | 11 humanae ] humane P BRG NL                       |                                     | animatae ] animatem P                                       | ani-                               |
| mate R NL                                     | 12 commixtus ] commixtus P                         | conmixtus B N                       | ascendit ] ostendit MNL (c-t)                               |                                    |
| iudaeis ] induus V                            | induis P                                           | iudeis RG NL                        | ipse G add.                                                 | 13 prodidit ] proditur L           |
| gatur ] litigatur B                           | colafis ] collafis V                               | colaphis R MNL                      | ceditur ] caeditur B <sup>2</sup>                           | inspuitur ]                        |
| inspuitur B                                   | 14 flagellatur ] flagellator V                     | inluditur ] illuditur PG ML         | inludetur B                                                 | et <sup>3</sup> ] ex               |
| VPG                                           | clamide ] clamidae V                               | purpurea ] purpurea RG MNL          | rex om. N                                                   | omnium rex VPG                     |
| 15 arundinem ] harundinem BR                  | harundine M                                        | sceptrum ] scaeptrum V              | pilato ] pylato VP                                          |                                    |
| iudicante ] iucante B <sup>1</sup>            | 16 damnatur ] damnator V                           | dampnatur RG NL                     | καὶ = <et> om. VPG                                          |                                    |
| BR MNL                                        | 17 salutifere ] salutifere V                       | salutiferae B <sup>2</sup> G M      | conclabatus ] conclauatus BR                                | con-                               |
| clauatur G ML                                 | leuatur ] leuator V                                | acetum ] acceptum V                 | accaetum B                                                  | acaetum G                          |
| aceto ML                                      | potatur ] potatus N                                | fel degustat ] fiede gustat V       | 18 tradidit ] tradedit B <sup>1</sup>                       | per-                               |
| foratur ] perforatus V                        | 19 salutarem ] salutiferem G                       | profudit ] profundat P <sup>1</sup> | profundit P <sup>2</sup> BG                                 |                                    |
| NL                                            | καὶ νεκρωσιν = <et mortificationem> om. VPG BR MNL |                                     | emortuus ] emortuis L                                       |                                    |

τοῦ σταυροῦ καταφέρεται καὶ κηδεύεται καὶ συμυρνίζεται καὶ ταφὴν τριήμερον θάπτεται καὶ τριταῖος ἀναστὰς τοῦ τάφου προέρχεται καὶ πάντας ἑαυτῶ τοὺς νεκροὺς συνανίστησιν ἐκ τάφου καὶ φθορᾶς πρὸς τὴν οὐ τελευτῶσαν αὐτοὺς ζωὴν ἐπαγόμενος διὰ τῆς αὐτοῦ ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως· καὶ τοῖς μαθηταῖς ἐκ νεκρῶν ἀναστὰς ἐμφανίζεται καὶ πιστοποιεῖται βρώσει καὶ πόσει καὶ ἀφ᾽ χειρῶν ἀποστολικῶν τῆς οἰκείας σαρκὸς τὴν ἀνάστασιν καὶ πνεῦμα τούτοις παρέχει πανάγιον, ὡς συγγενὲς αὐτῷ καὶ ὁμόφυλον, καὶ εἰς οὐρανούς ἀναφέρεται, μᾶλλον δὲ ὡς καὶ τῶν οὐρανῶν δεσπόζων ἀνέρχεται καὶ δεξιὸς τοῦ τεκόντος καθέζεται θῶκον ἔχων τὸν πατρικὸν καὶ βασιλικὸν καὶ ὑπέρτατον· ὅθεν καὶ πάλιν ἐλεύσεται κρίσιν ζώντων καὶ νεκρῶν ποιησόμενος καὶ ἀποδώσων ἐκάστῳ κατὰ τὰς πράξεις, ὥστε ἕκαστος πέπραχεν, εἴτε ἀγαθὰς τις πράξεις καὶ καλὰς, εἴτε φαύλας καὶ ψεκτὰς κατειργάσατο. ὃν σὺν πατρί τε καὶ πνεύματι <ἀγίῳ> βασιλεύειν τῶν ὅλων πιστεύομεν βασιλείαν ἀληθῶς ἀτελεύτητον καὶ τέλος οὐ δεχομένην καὶ πλήρωμα, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας ταυτὸν δὲ φάναι παραδόξου τοῦ θεοῦ λόγου σαρκώσεως καὶ πρὸς τοὺς ταπεινοὺς ἡμᾶς ὁμοιώσεως, ὡς λέγω καὶ φρονῶ διὰ βραχέων ἐγνώρισα.

15 Περὶ δὲ τῆς τοῦ ὁρωμένου κόσμου γεγонуίας ἀρχῆθεν συστάσεως καὶ συντελείας, ἣν οὐκ εἰς μακρὰν ὑποδέξοιτο, ὁμολογῶ, θεοτίμητοι, ὡς πάντα οὐ μόνον τὰ ὁρατὰ ἀλλὰ δὴ καὶ ἀόρατα ὁ εἰς θεὸς ἐτεκτίνετο, ὁ πατήρ, ὁ υἱός, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἡ αἰδὶς φύσις καὶ ἀναρχος, καὶ μὴ ὄντων εἰς τὸ εἶναι παρήγαγε καὶ οὐκ ὄντα πρὶν ἐσχεδιάσει καὶ τὰς τούτων μυρίας διαφορὰς σοφῶς προεβάλλετο· πάντα γὰρ διὰ τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ ὁ πατήρ ἐν ἀγίῳ πεποιήκε πνεύματι, ἃ καὶ προνοίᾳ σοφῇ συγκρατεῖ τῶν οἰκείων ἔργων ὡς θεὸς προϊστάμενος, ἀρχὴν τε τοῖς πᾶσι χρονικὴν ὀρισάμενος, τὰ μὲν αἰσθητὰ τέλει χρονικῶς καθυπέβαλε, τὰ δὲ νοητὰ καὶ ἀόρατα τούτων ἀξίας ἡξίωσε μείζονος. καὶ θνήσκει μὲν οὐδαμῶς οὐδὲ φθείρεται κατὰ τὸ τῶν αἰσθητῶν ῥευστὸν καὶ εὐπάρριστον,

## MTO LFV A K

1 τοῦ σταυροῦ ] τῷ σταυρῷ L καταφέρεται ] καταφαίρεται L συμυρνίζεται ] ἐσμιρνήζεται A  
2 τριταῖος ] τριήμερος MTO τριταῖς L ἀναστὰς ἐκ τοῦ A τοὺς νεκροὺς ] τοῖς νεκροῖς A  
3 οὐ τελευτῶσαν ] ἀτελευτῶσαν T ζωὴν αὐτοῦς M αὐτοῦ ζωὴν TO 4 μαθηταῖς αὐτοῦ ἐκ F  
5 ἀφ᾽ ] ἀφ᾽ L 6 παρέχει ] παρέχειν L αὐτῷ ] αὐτοῦ FV αὐτὸ A 7 δεξιὸς ] δεξιῶς TO K  
9 ἐλεύσεται ] ἔρχεται O ἀποδώσων ] ἀποδοσῶν L 10 ὥστε ... πράξεις om. K  
11 κατειργάσατο ] κατηργάσαντο L τε om. K καὶ τῷ πνεύματι K <ἀγίῳ> = sancto ] καὶ  
MTO V K (om. LF A) ὅλων ] αἰώνων M 12 πιστεύομεν καὶ βασιλείαν K οὐ δεχομένην ] οὐκ  
ἐπιδεχομένην MTO οὐ δεχομένοις L 13 περὶ μὲν τῆς F παραδόξου om. MTO F 14 καὶ  
πρὸς ... ὁμοιώσεως om. LFV K (lat.) 15 περὶ τῆς τοῦ ὁρωμένου κόσμου. περὶ ... L Δ F γεγонуίας ]  
γεγонуίας A ἦν ] ἦς K A 16 ὑποδέξοιτο ] ὑποδέξεται F τὰ om. A 17 καὶ τὰ ἀόρατα M  
υἱὸς καὶ τὸ MTO F A 18 καὶ ] καὶ ἐκ F ἐκ A 19 μυρίας διαφορὰς ] μυριάδας M προ-  
εβάλλετο ] προεβάλλετο MF 20 υἱοῦ om. MT συγκρατεῖ ] συγκροτεῖ L K A 21 τε ] δὲ F  
ὀρισάμενος ] ὀριζόμενος K μὲν δὴ αἰσθητὰ LV 22 τέλει ] τέλη V χρονικῶς ] χρονικῶς L  
23 τὸ om. L αἰσθητῶν ] αἰσθητὸν O ῥευστὸν ] ῥευστῶν L K εὐπάρριστον ] εὐπάρρυστων L  
εὐπάρρεστον FV εὐπάρρυστον A

deponitur et accuratur et myrra conditur et sepultura triduanus sepelitur et triduanus  
resurgens de sepulchro progreditur et una secum cunctos mortuos suscitatur ex sepulchro  
atque corruptione ad inmortalem eos uitam perducens per suam resurrectionem ex  
mortuis; et discipulis resurgens a mortuis manifestatur et cibo ac potu rei fidem accom-  
modat et tactu manuum apostolicarum carnis propriae resurrectionem et spiritum sanctum  
eis impertiit < tam > quam cognatum sibi atque connaturalem, et eleuatur in caelos, immo  
uti et caelorum dominator ascendit et dexter assidet genitoris solium habens paternum  
et regalem atque sublimem; unde et iterum ueniet iudicium uiuorum et mortuorum facturus  
et singulis redditurus secundum opera, quae unusquisque operatus est, siue frugi qui et  
bona gessit, seu nequa atque uituperabilia operatus est. quem una cum patre et spiritu  
[sancto] omnium regnare credimus regnum uere inmortale et finem nequaquam aut  
terminum suscepturum, sed et de incarnationis dispensatione hoc idem est dicere ammi-  
rabili dei uerbi incarnatione < ... >, qualiter dico ac sentio breuiter demonstraui.

Uerum de principio uisibilis mundi et constitutione quae facta est et consummatione,  
quam non longe suscipiet, confiteor, deo honorabiles, quod omnia non tantum uisibilia  
sed et inuisibilia unus deus condidit, pater et filius et spiritus sanctus, illa sempiterna  
natura, quae nescit exordium, et ex non sistentibus protulit ut existerent et non existentia  
repente protulit et horum multorum milium differentias prudenter produxit. omnia enim  
per unigenitum filium pater in sancto fecit spiritu, quae et sapienti prouidentia continet  
ut deus suis operibus praesidens, principiumque omnibus temporale constituens, sensualia  
quidem temporali fini supposuit, intellectualia uero et inuisibilia < istorum > meliori digni-  
tate dignatus est. et nullatenus quidem moriuntur neque corrumpuntur iuxta quod sen-

## VPG BR MNL

|                                          |                                         |                                          |                                          |                        |
|------------------------------------------|-----------------------------------------|------------------------------------------|------------------------------------------|------------------------|
| 1 accuratur ] accuratur V R              | myrra ] mira V R                        | murra P MN                               | mirra L                                  | sepelitur ] sepellitur |
| L triduanus ] triduanis N <sup>1</sup>   | 2 sepulchro <sup>1</sup> ] sepulcro BG  | una ] ua V <sup>1</sup>                  | cunctos ] cunctos G <sup>2</sup>         |                        |
| sepulchro <sup>2</sup> ] sepulcro BG     | 3 atque ] adque VP                      | absque G                                 | corruptione ] corruptionem BR NL         |                        |
| inmortalem ] immortalē P ML <sup>2</sup> | immortales N                            | immortalitatem L <sup>1</sup>            | perducens uitam G                        |                        |
| perducens ] perducens V                  | ex ] et L                               | 4 cibo ac potu ] cibo ac petu P          | 4 – 5 accommodat ] accomodat             |                        |
| B accommodat R M                         | 5 et <sup>1</sup> om. G                 | tactu ] tantumque V                      | tactuque P N                             | tautuque G             |
| propriae om. M                           | resurrectionem ] resurrectionem L       | 6 impertiit ] inperciat B (t-c)          | impertiat R                              |                        |
| inperitiit N                             | ως = < tam > quam ] quam VPG BR MN      | quem L                                   | ὁμόφυλον = connaturalem                  |                        |
| (contribulum)                            | eleuatur ] eleuator P                   | 7 et <sup>1</sup> ] et in BR om. G       | ei ML                                    | dominator caelorum     |
| G dexter assidet ] dexter sedit V        | dexter adsedit B                        | dextera dixit, sed et MNL                |                                          | 8                      |
| regalem ] regale ML                      | sublimem ] sublime MNL                  | iudicium ] iudicium B                    | 9 redditurus ] reddituris                |                        |
| B <sup>1</sup> redditurus G              | redditurum N                            | opera ] operam B N                       | quae ] qui N                             | 10 seu ] siue G L      |
| nequa ] nequae V                         | neque P                                 | nequam G                                 | 11 [sancto] om. Graec.                   | omnium ] omniam G      |
| inmortale ] immortale P ML               | mortale G <sup>1</sup>                  | finem ] fine L                           | 12 πλήρωμα = terminum (τέλος –           |                        |
| plenitudinem)                            | suscepturum ] accepturum M <sup>1</sup> | sed ] set P                              | 12 – 13 ammirabili ] admirabili BR M     |                        |
| 13 ac sentio ] a sentio P <sup>1</sup>   | assentio L                              | demonstraui ] demonstraui M <sup>1</sup> | 14 facta ] factae V                      |                        |
| et <sup>1</sup> om. G                    | consummatione ] consumptionem G         | 15 non <sup>1</sup> G add.               | suscipiet ] suscipit P <sup>2</sup> ras. |                        |
| suscepi et B                             | suscepit N                              | confiteor ] confiteo G                   | honorabiles ] honorabilis BR             | uisibilia ]            |
| inuisibilia P                            | 16 inuisibilia ] uisibilia B            | 17 ex om. P R                            | sistentibus ] existentibus P B           | exi-                   |
| stentibus R                              | consistentibus N                        | existerent ] existent P BR MNL           | sisterent G                              | existentia ]           |
| existentes BR                            | 18 milium om. M                         | enim om. M                               | 19 pater ] patri BR                      | inpatre G              |
| sancto fecit V                           | sancto spiritu fecit P                  | et spiritu sancto fecit G                | sapienti ] sapientia VPG                 | con-                   |
| tinet ] continet B                       | 20 praesidens ] praesedens B            | sensualia ] sensuali V                   | sensibilia L                             | 21                     |
| supposuit ] subposuit G N                | disponit L                              | intellectualia ] intellectuali V         | τούτων = < istorum >                     |                        |
| haec VPG BR MNL                          | meliori ] meliora G                     | 22 corrumpuntur ] corripuntur BR         | iuxta ] iusta L                          |                        |

οὐ μὴν ἔστι τὴν φύσιν ἀθάνατα ἢ πρὸς οὐσίαν μετελήλυθεν ἀφθαρτον, ἀλλὰ χάριν αὐτοῖς  
 ἐχαρίσατο φθορᾶς αὐτὰ καὶ θανάτου διείργουσιν. οὕτως ἀνθρώπων ψυχαὶ διαμένουσιν  
 ἀφθαρτοι, οὕτως ἄγγελοι διατελοῦσιν ἀθάνατοι, οὐ φύσιν ἀληθῶς, ὡς ἔφημεν, ἀφθαρτον  
 ἢ οὐσίαν κυρίως ἀθάνατον ἔχοντες, ἀλλὰ χάριν ἐκ θεοῦ κληρωσάμενοι ἀθανασίας χορηγὸν  
 5 καὶ ἀφθαρσίας αὐτοῖς ὑπάρξουσιν πρόξενον. ἀλλ' οὐκ, ἐπεὶπερ αἱ τῶν ἀνθρώπων ψυχαὶ  
 θεοῦ χάριτι τὴν φθορὰν ἀπεώσαντο τὴν πᾶσι κτιστοῖς φυσικῶς ἐμφωλεύουσιν. διὰ τοῦτο  
 καὶ πρὸ σωμάτων αὐτὰς ὑποπτεύσομεν ἢ πρὸ τῆς τοῦ ὁρωμένου κόσμου παραγωγῆς  
 καὶ συμπήξεως ἐν αἰδίῳ τινὶ ζωῇ τελεῖν ἐννοήσομεν καὶ βίον ἔχειν οὐράνιον φῆσαιμεν  
 ἄσαρκόν τε καὶ ἀσώματον ζώσας ζώην τὴν αἰδίον ἐν οὐρανῷ ποτε μὴ ὑπάρχοντι, ὡς  
 10 Ὁριγένης ὁ παράφορος βούλεται καὶ οἱ τοῦτου συμμύσται καὶ σύμφρονες Δίδυμος καὶ  
 Εὐάγριος καὶ ὁ λοιπὸς αὐτῶν μυθομέριμος ὁμιλος, οἵπερ οὐ τοῦτο μόνον πεπλανημένως  
 δοξάζουσιν Ἑλληνικοῖς ἐμφυρόμενοι δόγμασι καὶ τὴν Χριστιανῶν καταρτυποῦντες εὐγέ-  
 νειαν, ἀλλὰ καὶ τὴν σωμάτων τούτων, ὧν νυνὶ περικείμεθα, ἀνοήτως ἀναιροῦσιν ἀνά-  
 στασιν, μυρία δεινὰ βατταρίζοντες τῆς δυσσεβοῦς αὐτῶν μυθοπλαστίας ἐπάξια, οἷς ἀρκεῖ  
 15 πρὸς ἐπίπληξιν τὸ Παύλῳ πρὸς Κορινθίους λεγόμενον, ὡς εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ  
 Χριστὸς ἐγήγερται. καὶ λοιπὸν οὕτως αὐτοῖς τοῖς λογισμοῖς ματαιάζουσι τό· καὶ ἄρα  
 μάταια ἢ πίστις ὑμῶν προστεθήσεται. ἢ οὐ μέρος, ὧ οὔτοι, τῆς ἡμῶν σεπτῆς ὁμολογίας  
 γεγένηται καὶ ταυτησί τῆς σαρκὸς ἢ ἀνάστασις; καὶ „σαρκὸς“ γὰρ „ἀνάστασιν“ ὁμολογεῖν  
 ἀπαιτούμεθα τῷ σωτηρίῳ προσιόντες βαπτίσματα. διὰ τοῦτο γὰρ καθά

15 – 16 1. Cor. 15,16 – 17

17 1. Cor. 15,17

18 cf. Symb. Const., ACO II 1,2 p. 128,1 – 12

MTO LFV A K

1 ἀθάνατα ] ἀθάνατον K μετελήλυθεν ] μετελήθεν V<sup>1</sup> ἀφθαρτον ] ἀφραστον T 1–4 αὐτοῖς ...  
 χάριν L bis 2 διείργουσιν ] διείργουσιν K 5 ὑπάρξουσιν ] ὑπάρξασαν V οὐκ om. K  
 ἐπεὶπερ ] ἐπειδὴπερ MTO 6 χάριτι θεοῦ O φθορὰν ] ἀφθαρσίαν L ἐμφωλεύουσιν ] ἐμφολεύ-  
 ουσαν T L A 7 πρὸς<sup>1</sup> ] πρὸς L αὐτὰς περὶ ὁριγένους διδύμου καὶ εὐαγρίου ὑποπτεύσωμεν L  
 ὑποπτεύσομεν ] ὑποπτεύσωμεν L K A 8 τελεῖν ] τελεῖ V<sup>1</sup> ἐννοήσομεν ] ἐννοήσωμεν K φῆσαι-  
 μεν ] φήσομεν O φῆσαι μὲν K 9 ἀσώματον ] ἀσωμάτων MT ποτε ] τοτὲ MTO ὡς om.  
 L 10 παράφορος ] παράφρος L τούτου ] τοῦτο L καὶ<sup>2</sup> om. O 11 οἵπερ οὐ τοῦτο ] ὑπὲρ  
 οὐ τούτων L μόνον τοῦτο M 12 ἐμφυρόμενοι ] ἐμφερόμενοι T ἐμφυρόμενοι L ἐμφυρομένοις  
 K τὴν τῶν χριστιανῶν M καταρτυποῦντες ] καταρρυποῦντες MO 13 τὴν τῶν σωμάτων V  
 ὧν νυνὶ ] ὧνπερ νύν F 14 βατταρίζοντες ] βατταρίζοντες L βατταρίζοντες F δυσσεβοῦς ]  
 ἀσεβοῦς L A μυθοπλαστίας ] μυθοπλαθείας L 15 τὸ ] τῷ L A ὡς εἰ ] ὡσεὶ V K A εἰ om.  
 L εἰ οἱ νεκροὶ M 16 ἐγήγερται ] ἐγείρεται L 17 ὑμῶν ] ἡμῶν MO σεπτῆς ἡμῶν O  
 18 ταυτησί ] ταύτης FV A 19 βαπτίσματι γρηγορίου τοῦ θεολόγου διὰ L A

sibilia defluunt atque pertranseunt, non tamen sunt immortalia per naturam neque in  
essentiam incorruptibilem transeunt, sed gratiam eis largitus est a corruptione ea et morte  
coercentem. sic hominum animae permanent incorruptae, sic angeli immortales perseue-  
rant, non naturam reuera, sicut asserui, incorruptam propriaeue inmortalem habentes  
essentiam, sed gratiam deo sortiti sunt, quae immortalitatem largitur et incorruptiones eis  
prouidet, sed non idcirco quod hominum animae gratia dei corruptionem repulerunt,  
quae omnibus creaturis naturaliter insidet. ideo et ante corpora eas fuisse suspicabimur  
uel ante huius uisibilis mundi prolationem atque conpaginem in sempiterna quadam uita  
positas arbitrauimus uitam<q>ue habuisse caelestem asseremus et incarneam atque in-  
corpoream uitam uiuentes perpetuam in caelo aliquando non exsistenti, sicut Origenes  
erroneus consulit et huius complices atque consentanei Didimus et Euagrius et reliqua  
eorum fabulorum excogitatrix OMIAOC sodalitas, qui quidem non solum hoc errando  
pronuntiant paganorum concreti dogmatibus et Christianorum nobilitatem sordidantes,  
sed et istorum corporum, quibus nunc sumus amicti, imprudenter perimunt resurrectionem,  
milia callide balbutientes impiissimis eorum et fabulosis figmentis condigna, quibus ad  
castigationem sufficit, quod a Paulo ad Corinthios dictum est, quod *si mortui non*  
*resurgunt, neque Christus resurrexit.* et reliqua ita eorum cogitationibus uanescentibus  
adic(i)etur: ergo *uana est fides uestra.* aut non est pars, o uos, nostrae adorandae  
confessionis et carnis istius resurrectio? nam et „carnis resurrectionem“ exquirimus con-  
fiteri ad salutare baptismum accedentes. ideo ergo iuxta quod quidam sapientium

VPG BR MNL

1 immortalia ] immortalia P ML 2 incorruptibilem ] incorruptibilem G eis ] ei N 3 coercentem ]  
cohercentem R MNL permanent ] pertinent N immortales ] immortalis P immortalis B  
immortales ML 4 asserui ] adserui B inmortalem ] inmortalem ML 5 immortalitatem ] in-  
mortalitate VPG N immortalitatem BR M immortalitate L largitur ] largitus B incor-  
ruptionem pro eis BR eis ] ei M<sup>1</sup> eis G add. 6 hominum ] omnium G animae sed gratia  
B<sup>1</sup> gratia ] gratiae PG repulerunt ] repulerunt BR 7 corpora eas ] corporeas VPG R N  
suspiciabimur ] suscipiabimur V (c-p) supplicabimur P suspiciabitur N 8 uel ] et ut MNL  
huius ] huius V<sup>1</sup> uisibilis B<sup>1</sup> atque ] adque B conpaginem ] compaginem RG ML in ] im V<sup>1</sup>  
em V<sup>2</sup> quadam ] quaedam B 9 positas ] positus G arbitrauimus ] arbitremus G<sup>1</sup> καὶ βίον  
= uitam<q>ue ] uitam uel V uitamue PG BR MNL habuisse ] habuisse VG habuisse se  
caelestem adserimus B asseremus ] asserimus R asser eorum N incarneam et atque V<sup>1</sup>  
atque ] seu BR MNL 10 uiuentes uitam L exsistenti ] existenti RG MNL 11 βούλεται =  
consulit (uelit) ] constituit BR complices ] complices BG N consentanei ] consentane B didimus ]  
dvidimus P<sup>1</sup> dydimus P<sup>2</sup>G didimus N euagrius ] euagrius P euagrius BR N reli-  
qua ] relinqua VP 12 fabulorum ] fabulae G OMIAOC ] OMIAOC V OMIAOC P  
OMIAOC G OMIAOC B M omiaoc R OMIAOC N OMIAOC L sodalitas ] sadalitas  
L 13 pronuntiant ] pronuntiant V concreti ] credenti MNL dogmatibus ] donationibus B  
14 corporum ] coporum P nunc ] nuc M<sup>1</sup> sumus ] summus B imprudenter ] impudenter R  
imprudenter M 15 milia ] malia N balbutientes ] balbutientes BRG M impiissimis ] inpiissimis  
PG figmentis ] ficmentis G quibus ] quibus MNL 16 castigationem ] castigatione G  
corinthios ] corinthios V corinthios P corinthios RG corintheus B non G add. 17  
resurrexit ] surrexit ML λοιπὸν = reliqua ] reliquo VP reliq. G M cogitationibus ] cogitionibus  
V B uanescentibus ] uenescentibus V uanescentibus BR 18 adic(i)etur ] addicetur VP<sup>1</sup> MNL<sup>1</sup>  
addicetur P<sup>1</sup> addicetur G addicemus BR adducetur L<sup>1</sup> uestra ] nostra L adorandae ]  
adorandae G 19 resurrectio ] resurectio V<sup>1</sup> exquirimus ] exquerimus B exquiritur R ex-  
quirimus MNL 20 ideo ] ide M<sup>1</sup> quod ] ut M quidam ] quidem VPG NL

τινι τῶν σοφῶν τεθεώρηται καὶ πᾶσα τοῦ μονογενοῦς ἡ λαμπρὰ καὶ διάσημος οἰκονομία λαμπρῶς πεπραγματεύεται, „ἵνα καὶ τὴν εἰκόνα σώσῃ καὶ τὴν σάρκα ἀθανάτισῃ“. οὐ τοῦτο δὲ μόνον οἱ παράφρονες σφάλλονται καὶ τῆς εὐθείας ὁδοῦ παρακρούονται – ἦν γὰρ αὐτῶν ὡς ἐν συγκρίσει κακῶν καὶ φορητὸν τὸ δυσσέβημα –, ἀλλὰ καὶ ἕτερα μυρία  
 5 παρὰ τὴν ἀποστολικὴν καὶ πατρῶαν ἡμῶν παράδοσιν λέγουσι, παραδείσου φυτεῖαν ἐκβάλλοντες, ἐν σαρκὶ πεπλάσθαι τὸν Ἀδὰμ οὐ βουλόμενοι, τὴν ἀπ’ αὐτοῦ τῆς Εὐας διάπλασιν ψέγοντες, τὴν ἡχὴν ἀθετοῦντες τοῦ ὄψεως, τὰς τῶν οὐρανίων ταγμάτων ταξαρχίας (οὕτως μὲν ἀρχῇθεν ἐκ θεοῦ κεκτίσθαι) κωλύοντες, ἐκ καταδίκης δὲ προγενε-  
 10 λογικὰ ἀθέως ὁμοῦ καὶ μυθικῶς ὀνειρώττοντες, τῶν ὑπερουρανίων ὑδάτων τὴν κτίσιν κακίζοντες, τέλος εἶναι κολάσεως θέλοντες, καὶ πάντων μὲν τῶν αἰσθητῶν παντελεῖ φθορὰν παρεισφέροντες, πάντων δὲ τῶν λογικῶν, ἀγγέλων, ἀνθρώπων, δαιμόνων ἀποκατάστα-  
 σιν φάσκοντες, καὶ πάλιν εἰς ἐνάδα μυθικὴν τὰς τούτων διαφορὰς ἀναχέοντες, ὅτε καὶ  
 15 μὴδὲν ἡμῶν διαφέρειν τὸν Χριστόν, ὃν αὐτοὶ ληρωδῶς δογματίζουσιν, οὐχ ὃν ἡμεῖς εὐσεβῶς προσκηρύττομεν „δόξῃ ἢ τιμῇ ἢ βασιλείᾳ ἢ δεσποτείᾳ“, δαιμονιωδῶς ἀναβράτ-  
 τουσι, καὶ μυρία ἄττα προφέροντες πρὸς τοῦ διαβολικοῦ καὶ δυσσεβοῦς τῆς καρδίας αὐτῶν θησαυρίσματος, οὐ μὲν μόνον ἀνατροπῇ θολερᾷ, ἀλλὰ μυρίαις τὸν πλησίον ποτίζοντες καὶ ψυχὰς ἀνθρώπων θανατοῦντες οἱ δέλαιοι, ὑπὲρ ὧν Χριστὸς ἀποθανεῖν κατηξίωσε καὶ λύτρον αὐτοῦ τὸ αἷμα τὸ θεῖον ἐξέχεε καὶ δῶρον ὑπὲρ πᾶσαν ἀξίαν

17 – 18 Hab. 2, 15      19 cf. Mt. 20, 28

2 cf. Gregorius Naz., or. 38, 13, PG 36, 325 C 12 – 13

MTO LFV A K

1 μονογενοῦς ] μονογεννοῦς M      ἡ om. V      καὶ αἰδέσιμος καὶ διάσημος V      2 σώσῃ ] σώσει L A  
 ἀθανάτισῃ ] ἀθανατήσῃ L A      3 σφάλλονται ] σφάλονται T      παρακρούονται ] παραφθείρονται K<sup>1</sup>  
 4 γὰρ ἂν αὐτῶν FV A      συγκρίσει ] κρίσει M      κακῶν om. L      φορητὸν ] φορυτὸν K      5 λέγουσι  
 καὶ παραδείσου LV      6 οὐ ] οἱ K      ἀπ’ ] ἐπ’ L      7 ψέγοντες ] λέγοντες K      8 κεκτίσθαι ] ἐκτίσθαι  
 M F      κεκτῆσθαι TO V<sup>1</sup> A      9 ἐνάδι ] ἀδῃ M      ἐνάδῃ L      10 τῶν ] τὴν L      ὑπερουρανίων ]  
 ἑπουρανίων K      τὴν κτίσιν τῶν ὑδάτων L      11 κακίζοντες καὶ τέλος F      12 παρεισφέροντες ]  
 παρεκφέροντες K (EIC – EK)      13 καὶ πάλιν om. L      14 ληρωδῶς ] ληδωρῶς L      15 ἡ δεσποτεία  
 om. K      16 μυρία ἕτερα ἄττα LFV A      πρὸς ἐκ τοῦ L      17 μία ... ἀνατροπὴ θολερὰ V K      μυ-  
 ρίαις τὸν ] μυρίας τῷ O      19 κατηξίωσε ] κατεδέξατο A      καὶ ... ἐξέχεε om. F

contemplatus est, cunctum namque unigeniti praeclare insignisque dispensationis praeclarum erat negotium, „ut et imaginem saluet et carnem inmortalem efficiat“. non solum autem in hoc desipientes falluntur et a recto itinere deuagantur – esset namque eorum tamquam in comparatione malorum tolerabilis impietas –, sed et alia multa milia extra apostolicam atque paternam nostram traditionem asseruerunt, paradisi plantationem proicientes, in carne Adam formatum fuisse nolentes, ex eo Euam formatam fuisse uituperantes, serpentis sonitum refutantes, caelestium officiorum principatus (ita quidem principaliter a deo [adeptas] <creatas> fuisse) prohibentes, ex condemnatione uero pristina et transgressionem eas confingentes, sicut in unitate autem mentium omnia rationabilia fuisse producta impie simul et fabulose somniantes, supercaelestium aquarum creaturam pessimantes, finem esse uolentes supplicii, et omnium quidem sensibilibus omnimodam corruptionem subintroducunt, omnium uero rationalium, angelorum, hominum, demonum ΑΠΟΚΑΤΑΚΤΑCΙΝ restaurationem astruentes, et iterum in unitate fabulosa horum differentias profundentes, cum et nihil a nobis differre Christum, quem ipsi delerando perdocent, non quem nos pie praedicamus „gloria seu honore siue regno siue dominatione“, demoniosae scaturriunt, milia quaedam proferentes de diabolico cordis eorum et impio thesauro, non una *faeculenta transuersione* tantummodo, sed milibus *proximos potantes* et animas hominum mortificantes in miseris, pro quibus Christus mori dignatus est et redemptionem suam diuinum sanguinem fudit et munus prae omni dignitate

VPG C(9)BR MNL

|                                       |                                        |                                                |                                         |
|---------------------------------------|----------------------------------------|------------------------------------------------|-----------------------------------------|
| 1 contemplatus   contemplatum B       | cunctum   cultum M <i>marg.</i>        | namque   nanque L                              | praeclare                               |
| praeclarae V                          | predare MNL                            | praedicare M <i>marg.</i>                      | insignisque   insigneque V <sup>1</sup> |
| quae BR N                             | 1–2 praeclarum   predarum G            | 2 ut om. BR                                    | imaginem   ymaginem B                   |
| imaginem L                            | saluet om. BR                          | inmortalem   immortalem P M                    | 3 desipientes   dessipientes PG         |
| dissipientes BR                       | itinere   itinere B <sup>1</sup>       | deuagantur   deuacantur BR                     | debaiantur M <sup>2</sup>               |
| esset   esse BR MNL                   | namque   nanque L                      | 4 comparatione   comparatione RG ML            |                                         |
| tolerabilis   intollerabilis BR L     | tollerabilis G                         | intollerabilis MN                              | sed   set B                             |
| apostolica N                          | nostram om. G                          | traditionem   tradicionem P                    | asseruerunt   adseruerunt B             |
| paradisi   paradysi G                 | 6 nolentes   uolentes L                | eo B <sup>2</sup> add.                         | euam   eam VPG BR M <sup>1</sup> NL     |
| formatam   formatum V                 | 7 serpentis   serpentes B              | sonitum   sonum N                              | refutantes   refugantes                 |
| N                                     | officiorum   offitiorum B              | 8 principaliter   pricipaliter G               | κεκτῆσθαι = [adeptas] adeptus           |
| BG                                    | adepta N                               | κεκτῆσθαι = <creatas> om. VPG BR MNL           | condemnatione   condempnatione          |
| PG R MNL                              | pristina   pristina BR N               | 9 confingentes   confingentes G <sup>1</sup> L | in om. B                                |
| inc. C (451,8)                        | omnia   om V                           | 10 producta   prducta V                        | impie   impiae V B                      |
| C                                     | fabulose   famulosae V                 | somniantes   sompniantes R                     | sonantes G                              |
| creatura BR                           | 11 pessimantes   pessimaentes V        | esse   ense P                                  | supplicii                               |
| suppliti P                            | supplicium CR                          | supplitiu B                                    | superplicii N                           |
| omnimodam   omnium odam V             | omnimoda P                             | 12 rationalium   rationabilium CRB MNL         | 12–13                                   |
| demonum   daemonum C M                | 13 ΑΠΟΚΑΤΑΚΤΑCΙΝ   ΑΠΤΟΚΑΤΑΚΤΑCΙΝ V    | αΠΟΚΤΑΤΑCΙΝ RG                                 |                                         |
| anokaTac Tac                          | Inrestaurationem B                     | astruentes   austruentes V                     | fabulosa   fabulosas CBR                |
| profundentes   perfundentes L         | nihil   nichil RG N                    | a om. BG                                       | differre   differe V <sup>1</sup> P     |
| delirando   delirando M               | declarando L                           | 15 pie   pie P C                               | siue <sup>1</sup>   seu G               |
| 15–16 dominatione   dominationes G    | 16 demoniosae   dominiosae V           | daemoniose C M                                 | de-                                     |
| moniose BR NL                         | scaturriunt   scaturiunt G L           | quaedam   quidem N                             | proferentes   perferentes               |
| V                                     | de V <sup>2</sup> add.                 | diabolico   diabolica P                        | dyabolico R                             |
| 17 una   uno B                        | faeculenta   faeculente V <sup>1</sup> | faeculentia P <sup>1</sup>                     | luculenta CBR (f-l)                     |
| MNL                                   | transuersione   transsuperatione L     | milibus   similibus G                          | 18 potantes   putantes CBR              |
| inmiseri   inmiseris G L <sup>2</sup> | om. CBR (= miseri)                     | christus om. G                                 | 19 munus   minus G                      |
| dignitate   dignate VP M              |                                        |                                                | dig-                                    |

θειότατον τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν κατεβάλετο. ἡμεῖς δὲ πίστεως ὀρθῆς καὶ ἀμωμήτου καὶ σώφρονος τὸ λογικὸν ποτισθέντες γάλα καὶ ἄδολον καὶ καλὸν θεοῦ ῥῆμα γευσάμενοι ἅπαντα τὰ ἐκείνων σκοτεινὰ διωσάμενοι δόγματα καὶ τούτων ὄντες ἁπάντων τῶν ἀθέσμων αὐτῶν φληνάφων ἐλεύθεροι καὶ τοῖς πατράσι ἡμῶν ἐπιβαίνοντες ἵχνεσι καὶ τοῦ παρόντος κόσμου συντέλειαν λέγομεν καὶ τὴν ζωὴν ἐκείνην τὴν μέλλουσαν τὴν μετὰ τὴν παροῦσαν ζωὴν διαιωνίζειν πιστεύομεν καὶ τὴν κόλασιν ἀτελεύτητον ἔχομεν, τὴν μὲν ἀλήκτως εὐφραίνουσιν τῶν ἀρίστων ἔργων τοὺς πράκτορας, τὴν δὲ ἀπαύστως ἀλγύνουσιν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ κολάζουσιν τοὺς ἐνθάδε γεγονότας ἑραστὰς τῆς φαυλότητος καὶ μετανοεῖν οὐ θελήσαντας πρὸ τῆς ἐντεῦθεν ἐκδρομῆς καὶ ἐκβάσεως. ὁ γὰρ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτήσει, φησὶν Χριστὸς ὁ κριτὴς, ἡ ἀλήθεια, καὶ τὸ πῦρ αὐτῶν οὐ σβεσθήσεται. ταῦτα φρονεῖν καὶ πιστεύειν, σοφώτατοι, ἔκ τε ἀποστολικῆς καὶ εὐαγγελικῆς, ἔκ τε προφητικῆς καὶ νομικῆς, ἔκ τε πατρῴας καὶ διδασκαλικῆς παρειληφότες κηρύξεως καὶ δεδρακότες ὑμῖν τοῖς πανσόφοις κατάδηλα καὶ μηδὲν ὑμᾶς ἀποκρύψαντες· ἀκόλουθον λοιπόν ἐστι καὶ ἀρμόδιον καὶ τῇ παλαιᾷ παραδόσει κατάλληλον τὰς ἱερὰς συνόδους τῶν πατρικῶν ἡμῶν καὶ πανιέρων ἀθροίσεων δῆλας ποιεῖν ἐπὶ γράμματος, ἅς ὡς φωταγωγούς ταῖς ἡμετέραις ψυχαῖς περιέπομεν καὶ δι' αἰῶνος ἔχειν εὐχόμεθα, ὅπως αὐταῖς καὶ τῆς μακαρίας ζωῆς κοινωνήσῃμεν ὡς παῖδες αὐτῶν εὐγενεῖς καὶ διάδοχοι.

Τέτταρας τοίνυν ἐπὶ τῶν ἐνθέων τῆς ἐκκλησίας δογμάτων μεγάλας καὶ ἱερὰς καὶ οἰκουμενικὰς συνόδους δεχόμεθα εὐαγγελικαῖς φαιδρυνόμενας λαμπρότησι καὶ χαρκτηρίων εὐαγγελικῶν ἀγλαϊζόμενας ποσότητι. τούτων πρωτεύειν φάμεν τὸ ἐν Νικαίᾳ τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ θεοφόρων πατέρων συνέδριον, ὅπερ ἐκ θείας ἀθροισθὲν ἐπινεύσεως τῆς Ἀρείου λύττης καθαιρεῖ τὰ μιάσματα. μετ' ἐκεῖνο δὲ τῷ χρόνῳ, οὐ

2 1. Petr. 2,2 9–10 Mc. 9,48

12–13 cf. ACO ser. II vol. I p. 316,18–20

MT O LFV A K

1 θειότατον | θειότατοι MT κατεβάλετο | κατεβάλλετο O K περὶ πίστεως ὀρθῆς καὶ συντελείας  
V marg. A marg. ἀμωμήτου | ἀμώμου O 2 τὸ om. O ῥῆμα θεοῦ O 3 τὰ om. LF  
ἐκείνων τὰ σκοτεινὰ F 4 ἀθέσμων | ἀθεσμών MO φληνάφων | φληναφίων O V 6 ἔχομεν καὶ  
τὴν L 7 ἀρίστων | ἀγαθῶν O 8 ἑραστὰς τῆς | ἐργάτας F ἑραστὰς καὶ ἐργάτας τῆς V  
10 φησὶν ὁ χριστὸς MO V A 10–11 σβεσθήσεται ὁ κριτὴς ἡ ἀλήθεια ταῦτα O 11 τε τῆς ἀποστο-  
λικῆς V 13 ὑμῖν | ἡμῖν O L ὑμᾶς | ἡμᾶς O 14 παραδόσει | παραδώσει K 14–15 τῶν  
πατρικῶν | τὴν πατρικὴν O 15 ἀθροίσεων | ἀθροισιν O ὡς om. M φωταγωγούς | φωταυγεῖς  
O φωταυγούς K 16 περιέπομεν | περιεπόμενοι L ὅπως | ὡς ἂν O αὐταῖς τε καὶ V  
17 κοινωνήσῃμεν | κοινωνήσαι μὲν L K 18 τέτταρας | τέσσαρας V A δογμάτων τῆς ἐκκλησίας F  
19 οἰκουμενικὰς | εὐαγγελικὰς K 18–19 οἰκουμενικὰς καὶ ἱερὰς συνόδους O 19 εὐαγγελικαῖς | ἀπο-  
στολικαῖς O marg. φαιδρυνόμενας | φαιδρυνόμενοι M 20 ποσότητι | ποσότητα L πρωτεύειν |  
προτερεύειν O προτεύειν L 21 τριακοσίων ... ὀκτὼ | ΤΙΗ O LV K 22 καθαιρεῖ | καθάρι-  
M L K μιάσματα | μιάσματα MO ἐκεῖνο | ἐκεῖν LV K τῷ om. L οὐ | θεοῦ M

diuiniorum suam animam posuit. nos uero recte immaculataeque et pudice fidei lac  
 potati *rationali et sine dolo* et bonum uerbum dei gustantes uniuersa eorum tenebrosa  
 dogmata repellentes et omnibus horum nefastorum uaniloquiis liberi et paternis nostris  
 superincedentes uestigiis et presentis saeculi consummationem dicimus et uitam illam quae  
 post praesentem uitam futura est credimus permansuram et inmortalem habemus suppli-  
 cium, illam quidem indesinenter exhilarantem laudabilium operum patratores, istam uero  
 incessabiliter affligentem nec non et cruciantem eos, qui hic affectatores malorum effecti  
 sunt et paenitentiam agere noluerunt priusquam hinc euaderent et exirent. *uermis enim*  
*eorum non morietur*, inquit Christus iudex et *ueritas*, *et ignis eorum non extinguetur*.  
 haec sapere atque credere, sapientissimi, ex apostolica et euangelica, <ex>que prophetica  
 et legitima, et ex paterna et doctrinali percipimus praedicatione [percipimus] et manifesta  
 uobis prudentissimis fecimus nihilque a uobis occultauimus; consequens ceterum existit  
 et competens <ac> pristinae traditioni conueniens sacratissima concilia patrum no-  
 strorum atque sacratissimorum conuentuum manifesta litteris facere, quae tamquam  
 inlustrantia nostras animas confouemus et per secula habere nos exoramus, quatenus cum  
 eis et beata uita participemus uti eorum filii nobiles ac successores.

Quattuor itaque in diuinis aecclisae dogmatibus magna sacraque et uniuersalia concilia  
 suscipimus euangelicis inlustrata fulgoribus et splendificata euangelicorum configuratio-  
 num [speciminum] quantitate. his principari dicimus Nicenum trecentorum decem et octo  
 deo gerentium patrum conuentum, quod ex diuino nutu conscriptum Arriane rabiae deiecit

## VPG CBR MNL

|                                          |                                                 |                                         |                                    |                              |
|------------------------------------------|-------------------------------------------------|-----------------------------------------|------------------------------------|------------------------------|
| 1 suam ] suum P <sup>1</sup> B           | posuit ] possunt B                              | recte ] rec B <sup>1</sup>              | rectae G M                         | immaculataeque ]             |
| immaculateque VP N                       | immaculataeque ML                               | pudice ] pudicae CB M                   | lac ] lacte M <sup>1</sup>         | 1–2                          |
| lac potati ] lactati G                   | 2 rationali ] rationabili L                     | uerbum ] uerbu N                        | 3 dogmata repellentes ]            |                              |
| dogmas repellentes N                     | nefastorum ] nefandorum CBR M <sup>2</sup>      | <i>margin.</i> (s-n)                    | nefastorum N                       |                              |
| 4 superincedentes ] superincedentes V    | κόσμου = saeculi (αἰῶνος – mundi)               | consummationem ]                        |                                    |                              |
| consumationem G MNL                      | 5 post ] preter L                               | futura ] futuram P                      | futurum C <sup>1</sup>             | futurorum                    |
| C <sup>2</sup> B                         | inmortalem ] immortale M                        | 5–6 supplicium ] supplitium V           | 6 illam ] illum G                  | qui-                         |
| dem ] quidam V                           | exhilarantem ] exhilarantem B                   | exhilarantem R                          | et hilarantem L                    | ἀπλῶς                        |
| = laudabilium (ἀνθρώπων – optimorum)     | patratores ] patratores L                       | istam ] ista N                          | 7 incessabi-                       |                              |
| liter ] ineffabiliter L                  | affligentem ] affligentem M <sup>2</sup> N      | affectatores ] affectores L             | 7–8 sunt effecti                   |                              |
| L                                        | 8 paenitentiam ] poenitentiam M                 | noluerunt ] uoluerunt L                 | hinc ] hic G                       | exirent ] exierent           |
| V                                        | enim om. L                                      | 9 morietur ] moritur G                  | inquit ] inquit CRG ML             | extinguetur ] extinguetur    |
| M                                        | 10 credere ] creare MNL (d-a)                   | sapientissimi ] sapientissime CB        | et euangelica ] euangelica         |                              |
| V                                        | aeuangelica N                                   | atque euangelica L                      | <ex>que ] etque VP NL              | atque CBRG M                 |
| et <sup>2</sup> P <sup>2</sup> add.      | percipimus ] percipimus CR                      | praedicatione ] praedicationem P NL     | [percipimus] ]                     |                              |
| percipimus CR                            | 12 uobis ] nobis G                              | a om. CBR                               | occultauimus ] occultabimus N      | ceterum ]                    |
| certum N                                 | existit ] existit RG MNL                        | 13 competens ] competens CB N           | καὶ = <ac> om. VPG                 |                              |
| CBR MNL                                  | pristine ] pristinae CG M                       | traditioni ] traditione P               | patrum ] patrum G <sup>1</sup>     |                              |
| 14 conuentuum ] conuentum P <sup>1</sup> | litteris ] literis V <sup>1</sup>               | tamquam ] tanquam MN                    | 15 inlustrantia ]                  |                              |
| inlustrantia PG R ML                     | nostras ] nostra B                              | 16 participemus ] participemus MNL      | nobiles ] nobiles                  |                              |
| CB <sup>1</sup>                          | successores ] successores G                     | 17 quattuor ] quatuor V <sup>1</sup> BG | aecclisae ] ecclesiae P CB         |                              |
| 18 suscipimus ] suscepimus CBR           | euangelicis ] aeuangelicis N                    | inlustrata ] illustrata RG MNL          |                                    |                              |
| splendificata et euangelicorum VPG       | euangelicorum ] euangelicorum P <sup>1</sup>    | euangeliorum M <sup>1</sup>             |                                    |                              |
| aeuangelicorum N                         | 18–19 χαρακτήρων = configurationum [speciminum] | 19 quantitate ] quanti-                 |                                    |                              |
| tatem CBR MNL                            | principati ] principare CBR                     | nicenum ] nicaenum M                    | decem ] decem CB                   |                              |
| 20 patrum ] patrem P <sup>1</sup>        | ὅπερ = quod (qui)                               | diuino ] diuino N                       | conscriptum ] conscriptum PG (c-t) |                              |
| conscriptur R                            | conscriptum L                                   | arriane ] arriane CB M                  | rabiae ] rabiae VP <sup>2</sup>    | rabiae P <sup>1</sup> (ia-a) |
| rabiae CBRG L                            | deiecit ] deiecit CBR                           |                                         |                                    |                              |

δόξη καὶ χάριτι, συναθροίζεται δεύτερον ἄθροισμα τὸ ἐν τῇ βασιλίδι συνειλεγμένον τῶν πόλεων· πεντήκοντα δὲ καὶ ἑκατὸν θεόσοφοι πατέρες ἐτύγχανον οἱ καὶ τοῦτο πληροῦν θεόθεν ἡγμένοι τὸ ἄθροισμα, ὃ τὴν τρικέρανον Μακεδονίῃ, Ἀπολιναρίου τε καὶ Μάγνου σβεννύει δυσσέβειαν καὶ τῆς τοσαύτης χαλεπῆς πυρακτώσεως τῶν εὐσεβούντων τὰ  
 5 συστήματα ῥύεται. τρίτον μετὰ τοῦτο μόνῳ τῷ χρόνῳ δοξάζω συνέδριον τὸ ἐν Ἐφέσῳ τὸ πρότερον ἐκ θείας συνεδρεῦσαν βουλήσεως· τὸ γὰρ Διοσκόρου λεγόμενον δεύτερον τῆς Εὐτυχοῦς ἀδοκίμου γνώμης πεφώραται σύστοιχον· ὅπερ πρῶτον συνέδριον διακοσίων μὲν ἁγίων πατέρων ἐγνωρίζετο πλήρωμα, καταβάλλει δὲ τὸν ἀνθρωπολάττην Νεστόριον καὶ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν χριστομάχον ἀσέβειαν. καὶ τέταρτον μετὰ τὰ  
 10 τρία τῷ χρόνῳ μόνῳ θεόσοφον ἀθροίζεται σύνταγμα τῶν ἑξακοσίων ὁμοῦ καὶ τριάκοντα παννυμνῆτων πατέρων καὶ δαδούχων τῆς πίστεως, ὅπερ ἐν Χαλκηδόνι μὲν τὴν θείαν θεόθεν ποιεῖται συνέλευσιν καὶ συναθλοῦσαν εἶχεν Εὐφημίαν τὴν μάρτυρα τὴν καὶ μέχρι τῆς σήμερον προμαχοῦσαν αὐτῶν τοῦ ὅρου τῆς πίστεως καὶ τῆς αὐτῶν περιφήμου καὶ μεγίστης ἀθροίσεως λόγον πολὺν ποιουμένην καὶ ἄπαυστον, κατασφάττει δὲ τὴν ξυνω-  
 15 ρίδα τὴν βέβηλον, Εὐτυχῇ φημι καὶ Διόσκορον, καὶ τὴν τούτων ἀποφράττει θεομάχον κακόνοιαν ἐκ τῆς Ἀπολιναριανῆς ὥσπερ πηγῆς καταρρέουσας καὶ πληροῦσαν πάντας τῆς ἀσεβείας τοὺς ῥύακας, ἐκβάλλει δὲ μετὰ τῆς τούτων ἀσεβεστάτης αἱρέσεως διὰ τῶν αὐτῆς ὀρθοδόξων προσρήσεων καὶ τὴν Νεστορίου τοῦ θεομάχου παμμίαρον αἵρεσιν· καὶ

MTO LFV A K

1 δόξη δὲ καὶ K συναθροίζεται | ἴσον ἀθροίζεται LFV 2 πεντήκοντα ... ἑκατὸν | ὃ καὶ ῥ V K  
 θεόσοφοι | θεοφόροι M θεόσοφοι TO L FV K A πατέρες om. O ἐτύγχανον | ἐτύγχανεν F  
 πληροῦν | πληροῦντες M 3 ἡγμένοι | ἡγμένον M ἡγμένως T τρικέρανον | τρικέρανον MO  
 μακεδονίου | μακεδονίαν T ἀπολιναρίου | ἀπολλιναρίου K μάγνου | μαγνοῦ K 4 σβεννύει |  
 σβεννύει L συνενόει K χαλεπῆς | χαλεποτάτης LFV A πυρακτώσεως αὐτῶν τῶν V  
 5 ῥύεται | ῥύηται L τοῦτο | τούτῳ L 6 πρότερον | πρῶτον LFV K συνεδρεῦσαν | ἐνεδρεῦσαν  
 MTO 7 τῆς | τῇ M ἀδοκίμου | ἀδόκημον LV γνώμης | γνώμη M πεφώραται | πεφώρη-  
 8 ται F πεφορᾶται K σύστοιχον | στοιχῶν M πρῶτον μὲν συνέδριον K 8 διακοσίων |  
 διακοσίοι L μὲν om. K πατέρων ἁγίων FV K A 9 χριστομάχον | χριστόμαχον L K τὰ  
 om. M 9–10 τὰ εἰρημένα τρία LFV A 10 ἑξακοσίων ... τριάκοντα | X Λ O K 11 δαδούχων |  
 δαδουχῶν V K A 12 ποιεῖται θεόθεν MTO 13 σήμερον | τήμερον LFV τῆσήμερον A  
 14 πολὺν ποιουμένην | πολὺ ποιουμένη K τὴν om. F 15 εὐτυχῇ | εὐτύχη L φημι om. L  
 θεομάχον | θεομάχον L K 16 ἀπολιναριανῆς | ἀπολιναριακῆς O ἀπολλιναριανῆς K καταρρέ-  
 17 ουσαν | καταρέουσας L K 18 προσρήσεων | προρρήσεων T προσρήσεως A

contagia. post illum uero tempore, non gloria siue gratia, secundum congregatur  
 conuentum, quod in regia conuocatum est ciuitatum; quinquaginta uero et centum a deo  
 instituti patres extiterant, qui et hoc implere concilium diuinitus ducti sunt, quod triful-  
 gorem Macedonii Apollinarique et Magni impietatem extinxit et de tam magna atque  
 difficili inflammatione conuenticula piorum eripuit. tertium post hoc tempore solo  
 concilium <aestimo> quod in Epheso prius ex diuina uoluntate consedit; nam secundum  
 quod Dioscori dicitur illius reprobae intelligentiae Eutychetis comprehenditur consonum;  
 quod primum concilium ducentorum quidem sanctorum patrum plenitudo noscebatur,  
 deiecit hominicolam Nestorium et omnem eius Christo rebellem impietatem.  
 quartum quoque post haec tria tempore tantum deo <institutus> congregatur conuentus  
 sexcentorum simul et triginta laudabilium patrum et inlustratorum fidei, quod in Calce-  
 dona quidem diuinum diuinitus fecit conuentum et concertantem habuit Euphimi-  
 am martyrem, quae et usque actenus super fidei eorum definitione propugnat et pro opina-  
 tissimo eorum maximoque conuentu uerbum plurimum et incessabilem facit. perimit uero  
 prophanam dualitatem, Eutychen inquam et Dioscorum, et eorum opturat deo rebellem  
 malitiam ex Apollinari unda tamquam fontem defluentem et replentem omnes impietatis  
 riuiolos, eiecit uero cum istorum impiissimam heresem per orthodoxorum assertiones et

## VPG CBR MNL

|                                    |                                         |                                 |                                   |                                                    |
|------------------------------------|-----------------------------------------|---------------------------------|-----------------------------------|----------------------------------------------------|
| 1 illum ] illud G                  | tempore ] tempus G                      | gloria ] gloriam VPG            | gratia ] gratiam G                | congre-                                            |
| gatur ] congregatur V <sup>1</sup> | 2 conuentum ] conuen B <sup>1</sup>     | regia ] gregia N                | regiam L                          | ciuitatum ]                                        |
| ciuitatem CR L                     | ciuitate BG M                           | quinquaginta ] .L. CBR          | centum ] .C. BG                   | 3 instituti ]                                      |
| instituti B <sup>1</sup>           | extiterant ] extiterant PG N            | extiterunt CBR                  | qui ] quia B                      | diuinitus ] diuitus                                |
| B                                  | 3–4 trifulgorem ] trifulgore CBR NL     | trifulgure M                    | 4 apollinarique ] apollinarique P | apollinarique L                                    |
| apollinari CBR                     | apollinarique M <sup>1</sup>            | apollinarique M <sup>2</sup>    | apollinarique N                   | apollinarique L                                    |
| magni ] magni CB                   | extinxit ] extinxit P CB                | extinxit M                      | atque ] adque B                   | 5 piorum ]                                         |
| perfectorum CBR                    | tertium ] tertium V                     | solo ] solum C <sup>1</sup> G   | 6 σοφίζω = <aestimo>              | glorifico                                          |
| VPG CBR MNL                        | epheso ] effeso PG                      | efeso CBR                       | ephre N                           | diuina ] diuana P <sup>1</sup>                     |
| uoluntate ] uoluntate C            | consedit ] concedit R                   | 7 dioscori ] dioscori B         | illius ] illud N                  | reprobae ]                                         |
| reprobabit CBR                     | intelligentiae ] intelligentium V       | intelligentiae G ML             | eutychetis ] eutychetis P         | eutychetis CB                                      |
| eutychetis CB                      | eutiches R                              | eutichetis M                    | eutychetis N                      | eutichis L                                         |
| comprehenditur C                   | comprehenditur MNL                      | 9 deiecit ] deiecit CBR         | deiecit G                         | deiecit <autem>                                    |
| hominicolam?                       | hominicolam ] hominicolam VPG NL        | nestorium ] nestorium P         | nestorium G                       | christo rebellem ]                                 |
| aporchellem L                      | impietatem ] impietatem P               | 10 tria ] tria CB               | traa N                            | tempore ] tempora G                                |
| θεόσοφος = deo <institutus>        | deoinstitutus VPG CBR N                 | instinctu M                     | con-                              | uentus om. MNL                                     |
| 11 sexcentorum ] sexcentorum M     | simul ] semul C                         | triginta ] treginta C           | XXX G                             | laudabilium ] laudabilium B <sup>1</sup>           |
| inlustratorum ] inlustratorum V    | illustratorum PG MNL                    | 11–12 calcedona ] calchedona MN | 12 euphimi- ] euphymiam VG        | eufimiam CB                                        |
| eufemiam R                         | euphemiam M                             | 13 martyrem ] martirem RG       | marturem L                        | actenus ] hactenus R ML                            |
| super ] superi VPG (r-ri)          | definitione ] difinitione V             | diffinitione RG                 | M                                 | 13–14 opinatissimo ] opinatissimae VP <sup>2</sup> |
| opinatissime P <sup>1</sup> NL     | opinatissimo G                          | 14                              | maximoque ] maximeque L           | perimit ] perimit M                                |
| perimet N                          | 15 prophanam ] prophanum V <sup>1</sup> | prophanam CBR NL                | eutychen ] eutichen C             | eutichem B                                         |
| eutichem R                         | eutychem G                              | eutichen M <sup>1</sup>         | eutichen M <sup>2</sup>           | eutychen N                                         |
| eutichen L                         | inquam ] in quodam N                    | dioscorum ]                     | dioscorum C                       | dyoscorum R                                        |
| dioscorum N                        | opturat ] optura VP M                   | obduratam CB                    | obduratam R                       | opturatam G                                        |
| obtuta NL                          | rebellem ] repbellem B                  | 16 malitiam ] maliciam          | M                                 | apollinari ] apollinari CBR                        |
| unda ] una VPG MNL                 | tamquam ] tanquam L                     | omnes ]                         | omnem VPG CBR MN                  | impietatis ] impietatem N                          |
| 17 riuiolos ] riuiolum G           | riuiolos CR L                           | riuiolos B                      | tribulos N                        | eiecit ] eiecit V                                  |
| eiecit P CBRG L                    | impiissimam ] impiissima CBR M          | impiis samam N                  | heresem ] herese CBR M            | heresim G                                          |
| 17–471,1 per ... heresem om. L     | 17 orthodoxorum ] orthodoxorum VP       | assertiones ] adsertiones CB    |                                   |                                                    |

κατὰ ταύτης γὰρ ὥς ἔτι τῇ ἀναιδείᾳ σπαιρούσης ἡθροίζετο, ὅθεν καὶ τελείως αὐτὴν ἀπενέκρωσε καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν αὐλῶν ἐξωστράκισεν. ἐπὶ ταύταις δὲ ταῖς μεγάλαις καὶ οἰκουμενικαῖς, πανσέπτοις τε καὶ πανιέροις τῶν ἁγίων καὶ μακαρίων πατέρων ὁμοτίμοις ἡθροίσεσι τετράσι καὶ πέμπτῃ ἁγίαν ἄλλην παρὰ ταύτας καὶ μετὰ ταύτας  
 5 συστάσαν οἰκουμενικὴν δέχομαι σύνοδον τὴν ἐν τῇ βασιλίδι καὶ αὐτὴν γενομένην τῶν πόλεων Ἰουστινιανοῦ τότε τὰ σκῆπτρα τῆς Ῥωμαϊκῆς βασιλείας διέποντος, καὶ πάντα αὐτῆς τὰ λαμπρὰ διορίσματα, ἧτις κυροῦσα μὲν τὴν ἐν Χαλκηδόνι περιώνυμον ἡθροίσται σύνοδον, ἀναιρεῖ δὲ καὶ ἐκρίπτει πρὸς ὀλεθρον πρωτοτύπως μὲν Ὠριγένην τὸν ἄφρονα καὶ πάντα αὐτοῦ τὰ ὀνειρώδη κομψεύματα καὶ πολυειδοῦς ἀσεβείας πλήρη συγγράμματα,  
 10 Εὐαγγρίου τε σὺν αὐτῷ καὶ Διδύμου τὰ δόγματα καὶ πάντα αὐτῶν τὰ Ἑλληνικὰ καὶ τερατώδη, οὐ μὴν ἄλλὰ καὶ μυθώδη ληρήματα· μεθ' οὓς τὸν Μομφουεστίας ἐκτίλλει Θεόδωρον, τὸν Νεστορίου τοῦ θεομάχου διδάσκαλον, καὶ ὥς μυσαρὸν σὺν τοῖς αὐτοῦ βλασφήμοις συντάγμασιν τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἐκρίπτει ζιζάνιον, Θεοδωρίτου τε τὰ κακῶς κατὰ τοῦ τῆς εὐσεβείας προμάχου Κυρίλλου καὶ δυσσεβῶς γεγονότα συγγράμματα  
 15 καὶ ὅσα κατὰ τε τῶν δώδεκα τοῦ αὐτοῦ θεσπεσίου Κυρίλλου κεφαλαίων τῆς τε πρώτης ἁγίας ἐν Ἐφέσῳ συνόδου καὶ τῆς ὀρθῆς ἡμῶν κατηγορήσεως Νεστορίῳ τῷ δυσσεβεῖ χαριζόμενος κάκεῖνα ταύτης ποιοῦσα τῆς κατακρίσεως μέτοχα, ἅπερ καὶ ὑπὲρ Διοδώρου καὶ Θεοδώρου ἀπολογούμενος γέγραφε. μεθ' ὧν καὶ τὴν Ἰβὰ λεγομένην ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Πέρσῃν γεγράφθαι Μάριν ἀπερρίζωσεν, ὥς οὐ μόνον ὀρθῶν δογμάτων ἀντίπαλον,

---

MTO LFV A K

1 ἔτι ... σπαιρούσης ] ἔπει τῆς ἀναιδείας περούσης A σπαιρούσης ] σπερούσης T L K αὐτὴν ] αὐτὸν K  
 3 οἰκουμενικαῖς καὶ μεγάλαις O οἰκουμενικαῖς καὶ πανσέπτοις F πανσέπτοις ] πανσέπτταις O  
 τε om. O πανιέροις συνόδων τῶν O 4 τετράσι ] τέτταρσι O τέσσαρσι F πέμπτῃ τὴν  
 ἁγίαν M ταύτας ] ταῦτα L καὶ μετὰ ταύτας om. L μετὰ ταύτας ] μετ' αὐτάς K  
 6 Ἰουστινιανοῦ ] Ἰουστινιανου L<sup>1</sup> βασιλείας ] πολιτείας F 7 αὐτῆς ] αὐτοῖς T L ἡθροίσται ]  
 ἡθροίσε O ἀρθυσθῆσαν L 8 ἀναιρεῖ ] ἀνέρει L πρὸς ὀλεθρον om. M 9 πλήρη ] πλήρης  
 L 10 τε ] δὲ MT K 11 καὶ διδύμου σὺν αὐτῷ F αὐτῷ ] τούτῳ K 11 οὐ ... μυθώδη om.  
 LV οὓς <καὶ> τὸν? 12 τοῖς ] αὐτοῖς V 13 συντάγμασιν ] συγγράμμασι MT γράμμασι  
 O τε om. L 14 συγγράμματα ] συντάγματα MTO 15 τε<sup>1</sup> ] γε MTO πρώτης ] πρὸ τῆς  
 A 16 κατηγορήσε ] κατηγορήσαν L κατηγορήσαι A 17 ταύτης ] ταῦτοις FV A ποι-  
 οῦσα ] ποιοῦν K ποιῶν A τῆς αὐτῆς κατακρίσεως LFV A καὶ om. FV A 18 καὶ Θεοδώρου  
 om. L Ἰβὰ ] Ἰβὰ K Ἰβὰ A λεγομένην om. MTO 19 γεγράφθαι λεγομένην μάριν MTO  
 μάριν ] μάρην O V μαρὴν K ἀπερρίζωσεν ] ἀπερίζωσεν LF<sup>1</sup>

Nestorii deo rebellis inmundissimam heresem, nam et contra hanc adhuc inpudenter respirantem conuenerat, unde et <perfecte> eam interemit et eam ab ecclesiasticis atriis expulit. super his autem magnis et uniuersalibus uenerandis quoque ac sacratissimis sanctorum beatorumque patrum honorem coaequandis quattuor conuentibus etiam quintum sanctum praeter ista et post ista alium concilium uniuersaliter constitutum suscipio, quod in regia urbe etiam id celebratum est Iustiniano tunc sceptrum Romani imperii dispensante, omnesque eius praeclaras diffinitiones, quod ad confirmationem quidem nominatissimi Calcedonensis concilii congregatum est, perimit autem et in interitum proiecit principaliter quidem Origenem insanum et omnes eius pomposas somnulentias et plena multi<moda> impietate commenta, Euagrii quoque cum eo et Didimi dogmata et omnia eorum pagana atque prodigiosa nec non et fabulosa deleramenta. post quos et Mopsuestenum auellit Theodorum, magistrum deo rebellis Nestorii, et ut inmundum zizanium cum suis blasphemis opusculis ab apostolica ecclesia proicit, scripta quoque Theodoriti, quae male et impie aduersus Cyrillum propugnatorem pietatis effecta sunt, et quaeque tam contra duodecim eiusdem diuini Cyrilli capitula quamque sanctum primum Ephesenum concilium nostraeque fidei rectitudinem accusauit impio fauendo Nestorio etiam illa istius condempnationis [obnoxia] <participia> faciens, quae pro Diodoro et Theodoro satisfaciens scripserat. cum quibus et epistolam quae dicitur Hibe ad Marin Persam scriptam [abruncauit] extirpauit utpote non tantum rectis dogmatibus infestam,

## VPG CBR MNL

|                                          |                                        |                                            |                                             |                                         |
|------------------------------------------|----------------------------------------|--------------------------------------------|---------------------------------------------|-----------------------------------------|
| 1 deo om. VPG                            | rebellis ] rebelles V                  | bellis G                                   | rebellem CB                                 | inmundissimam ] immundis-               |
| simam G M                                | heresem ] haeresem P                   | heresim M                                  | hanc om. L                                  | inpudenter ] inpu. enter P <sup>2</sup> |
| ras.                                     | impudenter ML                          | 2 respirantem ] respiranter N              | unde et ] unde etiam V                      | und& B <sup>1</sup>                     |
| τελείως = <perfecte> om. VPG CBR MNL     | eam <sup>1</sup> om. V                 | interemit ] interimit CBR                  | atriis ]                                    |                                         |
| atreis C                                 | atregis B <sup>1</sup>                 | atrigis B <sup>1</sup>                     | om. R                                       | 3 ac ] a VP B                           |
| honorem ] honore P M (?)                 | quattuor ] quatuor RG L                | conuentibus ] conuenientibus G N           | 4 patrum ] fratrum P (p-f)                  |                                         |
| quintum ] quantum G                      | 5 concilium ] consilium M <sup>1</sup> | suscipio ] suscepio C                      | 6 in om. G                                  | urbe ]                                  |
| urbæ B N                                 | iustiniano ] iustiano C <sup>1</sup>   | iuliano G                                  | sceptrum ] esceptrum VP (cf. 477,19)        | 7 dispen-                               |
| sante ] dispensantem V                   | omnesque ] ὅμῃ qui N                   | diffinitiones ] diffinitionis VP R         | definitiones                                |                                         |
| C NL                                     | diffinitiones B                        | 8 calcedonensis ] calchedonensis VP        | chalcedonensis N                            | perimit ]                               |
| peremit M                                | interitum ] interritum V               | 9 proiecit ] proicit CR NL                 | proiecit B                                  | originem ]                              |
| originem VPG B <sup>1</sup> MN           | somnulentias ] somnolentias CB M       | sompnolentias R                            | somnulentus N                               |                                         |
| 10 πολυειδοῦς = multi<moda> ] multi VP N | multae CBRG                            | multa ML                                   | impietate ] impietatem                      |                                         |
| V                                        | impiaetatem P                          | impietatis CBRG                            | commenta ] comenta N                        | euagrii ] euacrii CBR                   |
| didimi ] dvidimi P <sup>1</sup>          | dydimi P <sup>2</sup> N                | 11 deleramenta ] delyramenta M             | deliramenta L                               | 12                                      |
| mopsuestenum ] mopsuostenum M            | auellit ] abellit N                    | 13 zizanium ] zyzanium V M                 | zezanium                                    |                                         |
| CRB N                                    | et erraneum L                          | blasphemiis ] blasphemis P                 | plasmemis G                                 | blasphemis C MN                         |
| opusculis ] opuculis M                   | ab om. B                               | et R                                       | τῆς καθολικῆς = apostolica ] apostolicae VP | 14                                      |
| theodoriti ] theoderiti V                | theodorice B                           | male ] malae B                             | impie ] impiae VP                           | aduersus ]                              |
| aduersum VPG                             | effecta ] affecta B                    | 15 diuini ] diui P <sup>1</sup>            | 16 ephesenum ] ephesinum CB                 | ae-                                     |
| phaesenum N                              | ephesinum R L                          | fidei om. N                                | accusauit ] accusant G                      | fauendo ] fauente N                     |
| 17 istius ] eius V                       | scius P                                | condempnationis ] condemnationis CB        | condensatis R                               | μέτοχα                                  |
| = <participia> om. VPG CBR MNL           | ἐνοχία = [obnoxia] VPG CBR MNL         | faciens ] fatiens V                        |                                             |                                         |
| 18 theodoro ] theodora MNL               | satisfaciens ] satisfatiens V          | et om. VPG                                 | epistolam ] epistolam P                     |                                         |
| BG L                                     | hibe ] hibae CB M                      | ibe L                                      | marin ] marim VPG                           | mari N                                  |
| [abruncauit] (= abrumpauit?) extirpauit  | abruncauit ] aliruncauit N             | extirpauit ] extirpauit CBR                |                                             |                                         |
| M                                        | extrirpauit G                          | exturpauit L                               | utpote ] utpute CBR                         | dogmatibus ] dogmati P MNL <sup>2</sup> |
| dogmatis L <sup>1</sup>                  | infestam dogmatibus CBR                | 19 – 473,1 infestam dogmatibus sed VPG MNL |                                             |                                         |

ἀλλὰ καὶ πάσης ἀσεβείας ἀνάπλεων. ἐκείνας μὲν οὖν τὰς ἱεράς καὶ μεγάλας καὶ οἰκουμενικὰς ἀγίας τέτταρας συνόδους ἀσπάζομαι καὶ φρονήματι ἐνὶ περιπτύσσομαι· ἐπὶ ταύταις δὲ καὶ ταύτην πέμπτην τιμῶ καὶ γεραίρω καὶ σέβομαι καὶ πάντα αὐτῶν ἀσμένως προσίεμαι, τὰ τε ἐν δόγμασι καὶ διαφόροις διδάγμασι καὶ τοῖς κατὰ τῶν αἵρετιζόντων ἀναθεματισμοῖς καὶ ὁρίσμασιν. ὅθεν καὶ ἀσμενίζω καὶ δέχομαι οὓς ἐδέξαντο καὶ ἡσμένισαν, καὶ ἀναθεματίζω καὶ ἀποβάλλομαι ὅσους ἀναθέματι καθυπέβαλον καὶ ἀποβλήτους τῆς καθολικῆς καὶ ἀγίας ἡμῶν ἐκκλησίας ἡγήσαντο. ταύταις ταῖς ἀγίαις καὶ μακαρίαις πέντε συνόδοις ἐπόμενος ἕνα καὶ μόνον ὅρον ἐπίσταμαι πίστεως καὶ μάθημα ἐν οἷδα καὶ σύμβολον, ὅπερ ἡ πάνσοφος καὶ μακαρία τῶν ἐν Νικαίᾳ τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτῶ θεοφόρων πατέρων θεσπεσία πληθὺς ἐξ ἀγίου προσεφθέγξατο πνεύματος, ὃ καὶ ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα θεοπνεύστων πατέρων ἐπεκύρωσεν ἄθροισις, καὶ ἡ ἐν Ἐφέσῳ πρώτη τῶν διακοσίων ἐνθέων πατέρων ἐβεβαίωσε σύνοδος, καὶ ἡ τῶν ἐν Χαλκηδόνι ἑξακοσίων τριάκοντα πανιέρων πατέρων προσεδέξατο καὶ ἐκράτυνε σύμβασις καὶ ἀπαράτρωτον καὶ ἀρραγὲς καὶ ἀσάλευτον διαπρυσίως ἔφη φυλάττεσθαι. δεχόμεθα δὲ καὶ ἀγκάλαις ταῖς αὐταῖς ἀσμενίζομεν καὶ πάντα τοῦ θεσπεσίου Κυρίλλου τὰ θεῖα τε καὶ θεόσοφα συγγράμματα, ὡς πάσης ὀρθότητος γέμοντα καὶ πᾶσαν αἵρετικῶν καθαιροῦντα δυσσέβειαν, ἑξαιρέτως δὲ τὰς πρὸς Νεστόριον τὸν θεοστυγῇ καὶ θεήλατον δύο συνοδικὰς ἐπιστολάς, τὴν τε δευτέραν καὶ τὴν τρίτην, ἣ καὶ τὰ δυοκαίδεκα συνῆπται κεφάλαια, ἅπερ ἄπασαν τὴν Νεστορίου κακόνοιαν ἀποστόλων ἀγίων ἱσαρίθμοις κατέφλε- ξεν ἀνθραξι. σὺν ταύταις δὲ δέχομαι καὶ τὴν πρὸς τοὺς τῆς ἐφ᾽ ἡμῶν ἀγιωτάτους προέδρους συνοδικὴν γραφεῖσαν ἐπιστολήν, ἐν ἣ καὶ ἱεράς αὐτῶν τὰς φωνὰς ἀπεκάλεσε

## MTO LFV A K

1–2 καὶ οἰκουμενικὰς *om.* O 2 τέτταρας] τέσσαρας O L A 3 ταύτην τὴν πέμπτην V  
 4 προσίεμαι] προίεμαι A ἐν δόγμασι ... διδάγμασι] δόγματα καὶ διάφορα διδάγματα O δόγμασιν  
 καὶ κανόνσιν καὶ LFV A 4–5 τοῖς ... ἀναθεματισμοῖς καὶ ὁρίσμασιν] τοὺς ... ἀναθεματισμοὺς καὶ ὁρίσμοις  
 O 5 καὶ<sup>2</sup> *om.* M οὓς] ὅσους K 6 καθυπέβαλον] καθυπέβαλλον O V K 6–7 τῆς ἀγίας  
 καθολικῆς FV τῆς ἀγίας καὶ καθολικῆς A 7 καὶ ἀγίας *om.* LFV K A 8 πέντε *om.* O  
 μάθημα] μαθήματα L 9 τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτῶ] TIF O LV K 10 θεσπεσία] θεσπεσιῶν A  
 11 ἑκατὸν πεντήκοντα] PN O LV K A θεοπνεύστων] θεοφόρων O ἄθροισις] ἄθρυσις L ἄθ-  
 ρυσης A 12 διακοσίων] Σ O LV K A τῶν<sup>2</sup> *om.* M 13 ἑξακοσίων τριάκοντα] XA O LV K A  
 14 διαπρυσίως] διαπρυσίως A ἔφη δι' αἰῶνος φυλάττεσθαι F 15 δὲ *om.* A ταῖς *om.* M  
 ἀσμενίζομεν] ἀσμενίζομαι L ἀσμενίζομεν πάντα τὰ τοῦ V 16 τὰ *om.* V συγγράμματα]  
 γράμματα M δόγματα καὶ O 17 τὰς] τὰ L 18 τὴν<sup>2</sup> *om.* LF 19–20 κατέφλεξεν]  
 κατέφλεξαν MT L 20 δὲ *om.* MTO] οὖν F τοὺς *om.* K ἀγιωτάτους] ἀγιωτούτους L  
 21 τὰς φωνὰς αὐτῶν F

sed et omni impietate refertam. illa igitur sacra et magna uniuersaliaque sancta  
 quattuor amplector concilia et uno sensu confoueo, super his uero et hanc quintam honoro  
 atque honorifico et ueneror et cuncta eorum laudanter recipio, tam in dogmatibus et  
 diuersis doctrinis quamque hereticorum anathematibus et diffinitionibus. unde et conprobo  
 atque suscipio quos susceperunt et probauerunt, et anathemo atque abicio quos anathemati  
 summiserunt et abiectos a sancta nostra catholica ecclesia censuerunt. has sanctas  
 et beatas quinque synodos assequens unam tantum fidei definitionem agnosco et mathema  
 unum noui et symbolum, quod sapientissima atque beata trecentorum decem et octo deum  
 gerentium patrum sancta Nicena multitudo ex sancto effata est spiritu, quod et in  
 Constantinopolim centum quinquaginta deo inspiratorum patrum congregatio confirmauit  
 et in Epheso primum ducentorum diuinorum patrum corroborauit concilium, et in Cal-  
 cedona sexcentorum triginta sacratissimorum patrum suscepit et stabiliuit conuentio et  
 incommutabile indisruptumque et immobilem flagranter asseruit conseruari. susce-  
 pimus deinde eisdemque [bonis] <ulnis> amplectimur cuncta quoque sacratissimi Cyrilli  
 diuina et deo instructa conscripta, utpote omni rectitudine plena et omnem hereticorum  
 impietatem demolientia, praecipue autem illas ad Nestorium deo odibilem et deo proiec-  
 tum duas synodicas epistulas, secundam quoque et tertiam, in qua et duodecim connexa  
 sunt capitula, quae omnem Nestorii malitiam sanctorum apostolorum aequinumeris  
 exussit carbonibus. cum istis uero suscipio et synodicam epistulam, quae scripta  
 est ad sanctissimos orientales episcopos, in qua et uoces eorum sacras appellauit pacemque

VPG CBR MNL

1 et<sup>1</sup> om. L omni ] omnium L impietate ] impiaetate P impietatem N refertam ] refestam  
 NL sancta om. M 2 quattuor ] quatuor RG L quintam ] quitam P<sup>1</sup> 3 et<sup>2</sup> ] ne B 4  
 hereticorum ] heredicatorum C anathematibus ] anathematibus CB diffinitionibus ] definitionibus CB  
 N et<sup>2</sup> om. G conprobo ] comprobo MNL 5 quos ] quas C<sup>2</sup>G anathemo ] anathimo CB  
 abicio ] abicio M anathemati ] anathimati CB 6 summiserunt ] misserunt P<sup>1</sup> submiserunt CBR  
 M abiectos ] abiectus CB<sup>1</sup> abiciens R catholica ] captolica L ecclesia ] aecclesia G  
 aecclasia N 7 synodos ] synodus V<sup>1</sup> synodus P<sup>1</sup> sinodos C L sinodus B assequens ]  
 adsequens CB sequens R assequens uitam unam N definitionem ] diffinitionem RG M  
 7–8 et<sup>2</sup> ... noui om. V 7 mathema ] anathema PG 8 noui ] nobi P nobis G moui N<sup>1</sup>  
 symbolum ] simbulum V symbulum P<sup>1</sup> trecentorum ] CCCtorum L 9 gerentium ] gentium V  
 nicena ] nycea G nicaena M nicenta N nicea L sancto ] sancta N effata ] effecta  
 VG N efata CB et om. G 10 constantinopolim ] constantinopoli VP sancto stantinopoli  
 G centum quinquaginta ] CL CBR inspiratorum ] inspirator P<sup>1</sup> insperatorum B confir-  
 mauit ] firmauit G 11 epheso ] efeso CB 11–12 calcedona ] calchedona VP calcedo B<sup>1</sup>  
 calcedonia L 12 triginta ] treginta C XXX R L sacratissimorum ] sacratissimarum P sta-  
 biliuit et suscepit L stabiliuit ] istabiliuit C 13 incommutabile ] in sancto mutabile CR incom-  
 mutabile indisruptum indisruptumque N indisruptumque ] indisruptumque G immobilem ] immobile  
 ML flagranter ] fraglanter VPG asseruit ] adseruit CB aseruit G 13–14 suscepimus ]  
 suscipimus M 14 ἀγκάλαις = <ulnis> ] [bonis] (= ἀγαθαῖς) VPG CBR MNL amplectimur ] am-  
 plectemur V<sup>1</sup> cuncta ] cunctam N cyrilli ] erylli L 15 utpote ] urpute CBR 16 impietatem ]  
 impiaetatem P demolientia ] denuo licentia M denuo licentiam NL praecipue ] praecipuae B  
 precipuae N illas ] illis P<sup>1</sup> nestorium ] nestoriam G nestorium et deo N 17 duas ] duos  
 B<sup>1</sup> synodicas ] sinodicas P CB L epistulas ] epistolas P BG L qua ] quo MNL P<sup>1</sup> add.  
 et<sup>2</sup> ] ex V duodecim ] XII VP BR connexa ] conexa VPG M connixa CBR 18 aposto-  
 lorum ] apostulorum V apostholorum C aequinumeris ] aequinuminis M<sup>1</sup> aequinumerus N  
 19 exussit ] exiussit B<sup>1</sup> exusit NL synodicam ] sydonicam V svdonicam P<sup>1</sup> sinodicam  
 CB L epistulam ] epistolam BG L 20 orientales ] erientales V orthodoxales C orthodoxales  
 BR (cf. 475,3) et B<sup>2</sup> add. eorum om. G appellauit ] apellauit G M

καὶ τὴν πρὸς αὐτοὺς εἰρήνην ἐκράτουν, αἷς συναρίθμια καὶ ἀ(διάλ)υτα τῶν ἀνατολικῶν  
 προέδρων τὰ γράμματα λέγομεν, ὡς ὑπ' αὐτοῦ Κυρίλλου τοῦ θεοῦ δεχθέντα καὶ εἶναι  
 πρὸς αὐτοῦ μαρτυρούμενα φωναῖς ἀναμφιλέκτοις ὀρθόδοξα. τούτοις ὁμοίως τοῖς  
 ἱεροῖς Κυρίλλου τοῦ πανσόφου χαράγμασιν ὡς ἱερὰν καὶ ὁμότιμον δέχομαι καὶ τῆς αὐτῆς  
 5 ὀρθοδοξίας γεννήτριαν καὶ τὴν θεόδοτον ἐπιστολὴν καὶ θεόπνευστον τοῦ μεγάλου καὶ  
 λαμπροῦ καὶ θεόφρονος Λέοντος τοῦ τῆς Ῥωμαίων ἀγιωτάτης ἐκκλησίας, μᾶλλον δὲ τῆς  
 ὑφ' ἡλίῳ πάσης φωστῆρος, ἣν θεῷ σαφῶς ἐνεργούμενος πνεύματι κατ' Εὐτυχούς τοῦ  
 κακόφρονος καὶ Νεστορίου τοῦ θεοστυγοῦς καὶ παράφρονος πρὸς Φλαβιανὸν τὸν ἀοίδιμον  
 τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων πρόεδρον γέγραπεν, ἣν καὶ „στήλην ὀρθοδοξίας“ καλῶ καὶ  
 10 ὀρίζομαι τοῖς οὕτως αὐτὴν καλῶς ὀρισμένοις πατράσιν ἁγίοις ἐπόμενος, ὡς πᾶσαν μὲν  
 ὀρθοδοξίαν ἡμᾶς ἐκδιδάσκουσιν, πᾶσαν δὲ κακοδοξίαν αἰρετικὴν ὀλοθρεύουσιν καὶ τῶν  
 τῆς ἁγίας ἡμῶν καθολικῆς ἐκκλησίας θεοφρουρήτων ἀνυλῶν ἀπελάνουσιν, μεθ' ἧς ἐνθέου  
 συλλαβῆς καὶ χαράγματος καὶ πάσας αὐτοῦ τὰς ἐπιστολάς καὶ τὰ δόγματα ὡς ἐκ  
 στόματος προϊόντα Πέτρου τοῦ κορυφαίου προσίεμαι καὶ καταφιλῶ καὶ ἀσπάζομαι καὶ  
 15 πᾶση ψυχῇ περιπτύσσομαι· ταῦτα, καθὼς προεῖπον, δεχόμενος τὰ ἱερὰ καὶ θεῖα πέντε  
 τῶν μακαρίων πατέρων συνέδρια καὶ τὰ Κυρίλλου πάντα τοῦ πανσόφου συγγράμματα  
 καὶ μάλιστα τὰ κατὰ τῆς Νεστορίου μανίας γενόμενα καὶ τὴν τῶν ἀνατολικῶν προέδρων  
 συλλαβὴν τὴν πρὸς αὐτὸν γραφεῖσαν τὸν θεϊότατον Κύριλλον καὶ παρ' αὐτοῦ μαρτυρη-  
 θεῖσαν ὀρθόδοξον. ὅσα τε Λέων ὁ τῆς Ῥωμαίων ἀγιωτάτης ἐκκλησίας νομεὺς  
 20 ἀγιώτατος γέγραφε καὶ μάλιστα ἃ κατὰ τῆς Εὐτυχιανῆς καὶ Νεστοριανῆς βδελυρίας  
 συνέταξε, ταῦτα μὲν ὡς Πέτρου, ἐκεῖνα δὲ ὡς Μάρκου γινώσκω ὀρίσματα, οὐ μὴν ἀλλὰ  
 καὶ πάντα πάντων τῶν τῆς καθολικῆς ἡμῶν ἐκκλησίας ἐκκρίτων μυσταγωγῶν θεόσοφα

9 cf. Symb. Chalc., ACO II 1,2 p. 129,15

MTO LFV A K

1 αὐτοὺς *om.* K ἀ(διάλ)υτα = indissolubiles | αὐτὰ MTO LFV K A τῶν | τὰ τῶν F ἀνα-  
 τολικῶν | ἀποστολικῶν MTO 2 αὐτοῦ τοῦ κυρίλλου L δεχθέντα τοῦ θεοῦ F δεχθέντα |  
 δειχθέντα K 3 ἀναμφιλέκτοις | ἀνεμφιλέκτοις A 7 ὑφ' ἡλίῳ | ὑψηλῶν O (!) πάσης *om.* F  
 τοῦ | τοῦς A 8 φλαβιανὸν | φλανιανὸν F 10 καλῶς αὐτὴν F 12 ἡμῶν *om.* M 13 τὰ *om.*  
 L 14 κορυφαίου τῶν ἀποστόλων προσίεμαι F 15 δεχόμενος | δέχομαι A καὶ θεῖα *om.* MTO K  
 15 – 16 πέντε καὶ θεῖα τῶν K 16 πατέρων καὶ θεῖα συνέδρια MTO τὰ τοῦ κυρίλλου M 17 τὰ  
*om.* T A νεστορίου | ἀρείου K 18 θεϊότατον | θεότατον L 20 ἃ *om.* MTO βδελυρίας |  
 βδελυρίας O L K A 21 γινώσκω | γινώσκων F γινώσκων V γινώσκω K A ὀρίσματα |  
 γνωρίσματα O μὴν δὲ ἀλλὰ L 22 πάντα *om.* M ἐκκρίτων | ἐγκρίτων O LV A

cum eis firmauit, cum quibus et ipsas orientalium episcoporum litteras connumerabiles et indissolubiles dicimus, utpote ab ipso diuino Cyrillo susceptas et [ab eo] <ad eius> esse testificandas uocibus non ambigendis orthodoxas. his similiter sapientissimi Cyrilli sacris inscriptis tamquam sacram et cohonorandam suscipio eiusdemque rectae fidei propagatricem et a deo condonatum atque deo inspiratam epistulam magni atque preclari <et deo instructi> Leonis sanctissimae Romanae ecclesiae, immo omnium quae sub sole sunt luminarii, quam diuino manifeste permotus spiritu contra Eutychetem maledictum et deo odibilem dissipientemque Nestorium ad Flavianum laudabilem scripsit regiae urbis episcopum, quam et „firmamentum rectae fidei“ appello atque definio, hos qui ita eam optime diffinierunt sanctos patres assequens, utpote [nomen] <omnem> quidem fidei rectitudinem nos instruente, omnem uero prauitatem hereticam perimentem et ab a deo custoditis atriis sanctae nostrae catholicae ecclesiae exfugantem, cum qua diuina syllaba atque scriptura et cunctas eius epistulas et dogmata tamquam prolatas ex ore Petri principis apostolorum amplector et perobsculo et ueneror et ex anima tota conplector. haec, sicut predixi, sacra et diuina quinque beatissimorum patrum concilia suscipiens omniaque conscripta praesertim Cyrilli sapientissimi, quae contra Nestoris insaniam facta sunt, et epistulam orientalium episcoporum, quae ad eundem diuinum Cyrillum scripta est, quam et ipse orthodoxam esse testatus est, et quaeque Leo sanctissimae Romanae ecclesiae sanctissimus dispensator scripsit, et maxime quae contra Eutychianam et Nestorianam profanationem scripsit, haec quidem ut Petri, illa uero ut Marci definitiones agnoscens; nec non et omnia omnium catholicae nostrae ecclesiae probabilem

VPG CBR MNL

2 utpote ] utpute CBR M 2 – 3 susceptas ... cyrilli om. B<sup>1</sup> 2 πρὸς αὐτοῦ = <ad eius> ] [ab eo] VPG B<sup>2</sup> MNL ab ipso CR 3 testificandas ] testificantes VPG B testificatas L ambigendis ] abigendis VPG B his ... cyrilli B<sup>2</sup> add. 4 inscriptis ] scriptis L cohonorandam ] cohonorandam B eiusdemque ] eiusdem CBR 5 a V<sup>2</sup> add. 6 καὶ θεόπνοος = <et deo instructi> om. VPG CBR MNL sanctissimae ] sanctissimi MNL ecclesiae romanae VPG immo ] in uno G 7 sunt ] erunt VPG CB ēēt N luminarii ] luminaria CBRG eutychetem ] eutichetem P MN eutichetē C euticē B<sup>1</sup> euticēti B<sup>2</sup> euticem R eutychen G eutichetem L euticēti et in maledictum B (repet.) 8 odibilem ] odibilem V dissipientemque ] desipientemque CB ML desipientemque R dissipientemque G flavianum ] flauianum MNL 9 episcopum ] episcoporum N rectae ] recta P appello ] apello CG atque ] adque P definio ] diffinio R ML eam ] cum P<sup>1</sup> 10 diffinierunt ] diffierunt V deffinierunt P finierunt CBR MNL assequens ] adsequens CB om. R utpote ] utpute CBR πᾶσαν = <omnem> ] [nomen] VPG CBR MNL quidem ] quippe L 11 rectitudinem ] rectitudine MNL uero om. G hereticam ] haereticam P heredicam C perimentem ] perhibentem VPG MNL a om. L 12 atriis ] atreis CR atracis B<sup>1</sup> sanctae ] sancta P catholicae nostrae CBR MNL catholicae ] chatholicae G captolice L ecclesiae ] aecclesiae P BG N exfugantem ] et fugantem R syllaba ] svllaba P sillaba R MNL 13 eius om. G epistulas ] epistolas G L et<sup>1</sup> ad N 14 et<sup>1</sup> ... complector om. L perobsculo ] obscurus V perosculor CBR M perosculos N ueneror ] ueneros N ex om. CBR 15 haec ] hic L quinque ] quinquae C qui non quae MN beatissimorum ] beatorum L patrum C<sup>2</sup> add. concilia ] concila P<sup>1</sup> cocilia B<sup>1</sup> 16 omniaque ] omnia M<sup>1</sup> nestoris ] nestoriis B N insaniam ] insania B 17 epistulam ] epistolam G L ad ] ab VPG CB<sup>1</sup> N diuinum ] ducinum L cyrillum diuinum G cyrillum ] cvrillum P 19 romanae ] romae VP B<sup>1</sup> romana N ecclesiae ] aecclesiae BG sanctissimus om. V scripsit ] scribit CBR 19 – 20 et ... scripsit om. MNL 19 eutychianam ] eutvchianam P<sup>1</sup> euticianam CBR eutichianam G 20 quidem C<sup>2</sup> add. ut<sup>1</sup> om. B illa ] ita N 20 – 21 definitiones ] definitionis VPG diffinitiones M 21 nostrae catholicae CBR ecclesiae ] aecclesiae V B N exclesiae G probabilem ] probilium V

- διδάγματα, εἴτε ἐν λόγοις τε καὶ συγγράμμασιν εἴτε ἐν ἐπιστολαῖς τισι περιείληπται, καὶ συλλήβδην εἰπεῖν, ἅπαντα δέχομαι καὶ ἀσπάζομαι, ὅσαπερ ἡ ἀγία καθολικὴ ἡμῶν ἐκκλησία προσίεται καὶ πάντα τοῦμπαλιν ἀποστρέφομαι καὶ ἀναθεματίζω καὶ λογίζομαι βέβηλα, ὅσα καὶ ἡ αὐτὴ πανσόφως βδελύττεται καὶ τῆς οἰκείας εὐσεβείας ἡγεῖται πολέμια, οὐ μόνον βιβλίδια καὶ λογύδρια καὶ θεομάχα καὶ παρέγγραπτα δόγματα, ἀλλὰ καὶ αἰρετικὰ καὶ κακόδοξα καὶ κακοδόξων αἵρέσεων ἡγησάμενα πρόσωπα. καὶ πρὸς πληροφορίαν ὑμῶν ἀπαράλειπτον αὐτὰ διαρθροῦμαι τὰ πρόσωπα, ἅπερ ἀναθεματίζω καὶ ποιοῦμαι κατάκριτα οὐ γλώττη μόνον καὶ στόματι, ἀλλὰ καὶ καρδίᾳ καὶ πνεύματι, ὡς τῆς ἀγίας καὶ καθολικῆς ἡμῶν πίστεως ὀφθέντα διὰ πάντων ἐπίβουλα.
- 10 Ἀνάθεμα τοίνυν εἰς αἰεὶ καὶ κατάθεμα ἀπὸ τῆς ἀγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ προσκυνητῆς τριάδος, πατὴρ καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος, ἔστωσαν· πρῶτον μὲν Σίμων ὁ μάγος, ὁ πασῶν πρῶτος κακίστων κακίστως ἄρξας αἵρέσεων, μεθ' ὃν Κλεόβιος, Μένανδρος, Φίλητος, Ἑρμογένης, Ἀλέξανδρος ὁ χαλκεύς, Δοσίθεος, Γόρθεος, Σατορνίνος, Μασβόθεος, Ἀδριανός, Βασιλίδης, 15 Ἰσίδωρος ὁ τούτου υἱὸς καὶ τὴν μανίαν ὑπέρτερος, Ἑβίων, Καρποκράτης, Ἐπιφανής, Πρόδικος, Κήρινθος τε καὶ Μήρινθος, Οὐαλεντίνος, Φλωρίνος, Βλάστος, Ἀρτέμων, Σεκοῦνδος, Κασσιανός, Θεόδοτος, Ἡρακλέων, Πτολεμαῖος, Μάρκος, Κολόρβασος, Ἀδέμης ὁ Καρύστιος, Θεόδοτος ὁ Σκυτεὺς, Θεόδοτος ἕτερος, Εὐφράτης ὁ 20 Περαιτικός, Μονόϊμος ὁ Ἀραψ, Ἑρμογένης, Τατιανὸς ὁ Σύρος,

## MTO LFV A K

- 1 διδάγματα] δόγματα O F συγγράμμασιν] γράμμασιν M 2 ὅσαπερ] ἅπερ M ὡς ἅπερ L ἀγία om. A 3 προσίεται] προίεται L 4 ἡ om. MTO K A 5 βιβλίδια] βιβλίδια K λογύδρια] λογίδια K παρέγγραπτα] παράγραπτα O 6 καὶ om. A καὶ om. FV πρόσωπα κακοδόξων αἵρέσεων ἡγησάμενα F 7 διαρθροῦμαι] διαριθμοῦμαι LFV A 8 κατάκριτα] κατάκριμα F καὶ om. O K 9 καὶ om. F διὰ παντὸς ὀφθέντα F πάντων] παντὸς LFV 10 ὁ ἀνάθεμα F 12 κακίστως] κακίστος V ὃν] ὢν L K ὃν καὶ κλεόβιος MTO κλεόβιος] κλαιόβιος LF 13 φίλητος] φιλητός FV K A 14 γόρθεος] γορθαῖος M σατορνίνος] μασβόθεος om. V μασβόθεος] ναβοθαῖος M μασβόθεος O μασβοθαῖος F 14–15 βασιλίδης] σατορνίνος μασβόθεος Ἰσίδωρος V 15 ἑβίων] εὐβίων T ἑβίων L 16 ἐπιφανής] ἐπιφάνιος F ἐπιφάνης A πρόδικος] πιόδικος A κήρινθος] κύρινθος M μήρινθος] μήριθος M 17 φλωρίνος] φλορίνος K A βλάστος] βλαστός K 17–19 θεόδοτος ... καρύστιος om. L A 18 Ἡρακλείων] Ἡρακλαίων F κολόρβασος] κολορβάσος T FV 18–19 ἀδέμης] ἀδέμης F A 19 καρύστιος] καρούστιος F 20 περαιτικός] περικός MTO μονόϊμος] μονοῖμος O μόνιμος F τατιανός] τατιανός O σύρος] θεόδοτος ... καρύστιος, σενήρος A add. 19–478,1

instructorum a deo instructa didagmata, seu in uerbis et scriptis siue in epistulis quibuslibet  
comprehensum est et, ut concinne dicam, cuncta suscipio et amplector, quaeque sancta  
catholica nostra ecclesia suscipit, et cuncta e regione refuto atque anathemo et profana  
esse reputo, quotquot et ipsa sapienter abominatur et propriae pietatis estimat esse  
contraria, non solum codicellos et uerbula et deo repugnantia atque priuata dogmata, sed  
et hereticas atque maledicas maledicarumque sectarum ductrices personas. et ut nil  
desit ad uestram satisfactionem, ipsas quoque personas expremo, quas anathemo et  
condemnatas effacio non lingua tantum et ore, sed corde et spiritu utpote quae sanctae  
catholicae nostrae fidei in omnibus insidiantes ostensae sunt.

Anathema itaque in perpetuum et catathema a sancta et consubstantiali adorandaque  
trinitate patris et filii et spiritus sancti sint. primum quidem Simon magus, qui  
primus pessimis heresibus pessimus principauit, post quem Cleobius, Me-  
nander, Philetus, Hermogenis, Alexander aerarius, Dositheus,  
Gor<th>eus, Saturninus, Masbotheus, Adrianus, Basi-  
lidis, Hisidorus eius filius et furore superior, Ebion, Carpocrates,  
Epiphanes, Prodicus, <C>irinusque et Mirinthus, Ualentinus,  
Florinus, Blastus, Artemon, Secundus, Cassianus, Theo-  
dorus, Heraclion, Ptol<e>meus, Marcus, Colorbasus,  
Ademis Car<y>stiensis, Theodotus Scytheus, Theodotus alter, Eufrates  
[transmarinus] <Perates>, Monoimus Araps, Ermogenes, Tatianus

VPG CBR(14) MNL

1 didagmata ] dogmata G L epistulis ] epistolis PG L aepistulis B 3 ecclesia ] aecclesia BG N  
suscipit ] suscepit CB'R scepit B' cuncta e regione ] cimeregiioni L anathemo ] anathimo C  
anathymo B 4 quotquot ] quodquod CBR NL et' om. N abominatur ] abhominatur R M  
pietatis ] pietates V pietatis P estimat ] aestimat CB existimant R estimo M extimat  
L 5 contraria ] contrariae B et' om. L 6 ductrices ] doctrices CBR ML dictrices N  
nil ] nihil L 7 expremo ] expremo B expremo R MNL anathemo ] anathema P anathimo  
CB 8 condemnatas ] condempnatus G condempnatas R NL effacio ] effatio VPG efficio  
CBR M sed ] et G utpote ] utpute CBR 9 catholicae ] cathoce P 10 nomina multorum  
hereticorum et heresum, quos anathemati subicit L marg. et Cod. Ambros. E. 79 inf. f. 58' catathema ]  
cathethema G' cathathema G' cathatema R L adorandaque ] adoranda CBR 11 trinitate ]  
trinathe C' et' om. CB primum ] primus L simon ] symon V R M 12 primus ] prius C'  
pessimis ] pessimus L heresibus et pessimus L pessimus ] pessimis B L M' add. κακίστως  
= pessimus post quem ] postquam R 12 – 13 menander ] menarder V 13 hermogenis ] er-  
mogenis V CB' ermogenus B' hermogenes M aerarius ] erarius CBR aerrarius N  
erasius L dositheus ] dosytheus P 14 γόρθεος = gor<th>eus ] gorpheus VPG B MNL corpheus  
CR saturninus 477,14 – loquebatur 481,19 om. R masbotheus ] marbotheus MNL adrianus ]  
hadrianus P 15 hisidorus ] hysodorus V' hysidorus V'P hisorus B' ebion ] hebion M  
carpocrates ] carpogrates CB 16 epiphanes ] epihanes G epyphanes M ephiphanes L pro-  
dicus ] prdicus L κήρινθος τε = <c>irinusque ] drinthusque VP'G dinthusque P' dritus CB  
drinctus L mirinthus ] mirintus CBG myrinthus N 17 florinus ] florianus L artemon ]  
arthemon G antemon M' arcemon L cassianus ] casianus G 17 – 18 theodotus ] theodorus  
L 18 heraclion ] heradion G ptol<e>meus ] ptolomeus VPG CB phtolomeus M phtolo-  
mens N prelomeos L colorbasus ] colorbassus N 19 καρύστιος = car<y>stiensis ] carustiensis  
VP CB carciensis G carostiensis ML theodotus' ] theodothus G theodorus L scy-  
theus ] escytheus CB (cf. 471,6) cythaeus M scitheus L theodotus' ] theodothus G theo-  
dorus L eufrates ] euftrates B euftrates L 20 ὁ περατικός = <perates> ] [transmarinus] VPG  
CB MNL monoimus ] monoinus V B araps ] arabs L ermogenes ] ermogenis V hermo-  
genes G M ormogenes L tatianus ] tacionus CB L tyrianus G

- Σεῦηρος, Ἀσκληπιόδοτος, Βαρδισάνης, Ἀρμόνιος ὁ τούτου υἱὸς καὶ  
 τὴν πλάνην ἰσόρροπος, Ἑρμόφιλος, Κέρδων, Σακέρδων, Μαρκίων  
 ὁ Ποντικός, Ἀπελλής, Ἀπολλωνίδης, Πότιτος, Πρέπων,  
 Πίθων, Συνερός, Θεόδοτος ὁ Τραπεζίτης, Μοντανός, Πρισκίλλά τε καὶ  
 5 Μαξιμίλλα αἱ τούτου μανιώδεις μαθήτριά, Νέπως, Ἐλκεσαῖος, Ὠρι-  
 γένης, Ὠριγένης ἕτερος ὁ καὶ Ἀδαμάντιος, Σαβέλλιος ὁ Λίβυς, Ναυᾶτος,  
 Παῦλος ὁ ἐκ Σαμοσάτων, Ἐπίγενος, Κλεομένης, Νότης ὁ Συμυρναῖος,  
 Μάνης ὁ τῆς ἀθέου μανίας ἐπώνυμος, Σαββάτιος, Ἀρειος, Μελέτιος,  
 Ἀέτιος, Εὐνόμιος, Ἀστέριος, Εὐδόξιος, Δονάτος, Μακεδόνιος  
 10 ὁ τῷ ἀγίῳ μαχησάμενος πνεύματι καὶ πνευματομάχου προσηγορίαν ἀξίαν δεξάμενος,  
 Ἀπολινάριος ὁ Λαοδικεὺς καὶ ὁ τούτου υἱὸς Ἀπολινάριος, Μάγνος, Πολέμων,  
 Πελάγιος, Κελέστιος, Ἰουλιανός, οἱ τῆς αὐτῆς μανίας ὑπέρμαχοι, Θεόδωρος ὁ Μομ-  
 ψουεστίας καὶ Νεστόριος, οἱ τῆς μιᾶς ἀνθρωπολατρίας μιᾶρῶτατοι κήρυκες, Κῦ-  
 ρος τε καὶ Ἰωάννης οἱ Κίλικες, οἱ τῆς αὐτῆς ἀθείας ἀθεώτατοι πρόβολοι, Εὐτυχής,  
 15 Διόσκορος ὁ Εὐτυχοῦς ὑπερασπιστὴς καὶ συνήγορος, Βαρσουμᾶς, Ζωορᾶς,  
 Τιμόθεος ὁ λεγόμενος Αἰλουρος, Πέτρος ὁ Μογγός καὶ Ἀκάκιος οἱ τὸ Κενωτικὸν

# MTO LFV A K

- 1 σεῦηρος ] σεβήρος MTO βαρδισάνης ] βαρσησάνης M βαρδισάνης O F K A ἀρμόνιος ]  
 ἀμμόνιος O 2 ἰσόρροπος ] εἰσόρροπος L ἐρμόφιλος ] ἐρμόφυλος K κέρδων ] κερδών A σα-  
 κέρδων ] σακερδών M *om.* L 3 ἀπελλής ] ἀπέλλης L ἀπολλωνίδης ] ἀπολλωνείδης K πότιτος ]  
 ποτητός LV ποτίτιος F ποτιτός K πόττητος A 4 πίθων ] πείθων LFV πιθών K  
 συνερός ] συνέρως O L K σύνερος F A *om.* V θεόδοτος ] θεόδωρος F μοντανός ] μοντάνος  
 L μοντανός K πρισκίλλά τε ] πρίσκίλλά τε T F 5 μαξιμίλλα ] μαξιμίλλα T μανιώδεις ]  
 μανιώδης L A νέπως ] νέπος T F K ἔλκεσαῖος ] ἐλκεσῆος T ἐλκέσος O ἄλκεσαῖος K  
 5 – 6 ὠριγένης *om.* L 6 ὠριγένης ] ὠρηγένης L δ' *om.* M λίβυς ] λίβης M λιβύς V  
 ναυᾶτος ] νοουᾶτος M νοβάτος T νοῦατος O ναῦατος L 7 ἐκ σαμοσάτων ] ἐξαμουσατῶν  
 A σαμοσάτων ] σαμωσάτων MO σαμουσατῶν L σαμοσατῶν F μοσατῶν V ἐπί-  
 γενος ] ἐπιγένιος LFV A κλεομένης ] κλεομενῆς A νόητος ] νοητός LFV K A συμυρναῖος ] συμυρνεύς  
 LFV A 8 σαββάτιος ] σαββᾶτος O ὀβάτιος L σαββάτιος <καὶ> ἀρειος? ἀρειος εὐσέβιος  
 ὁ πᾶμφιλος μελέτιος A μελέτιος ] μελίτιος O 9 ἀέτιος *om.* L 10 μαχησάμενος ] μαχεσάμενος O  
 καὶ *om.* V πνευματομάχου ] πνευματομάχος M 11 ἀπολινάριος<sup>1</sup> 2 ] ἀπολλινάριος K μάγνος ]  
 μάγως V 12 κελέστιος πελάγιος MTO κελέστιος ] κελέστος L κελλέστιος K μανίας ]  
 ἀσεβείας A 12 – 13 μομψουεστίας ] μουψουεστίας T μοψουεστίας O F ὁμουεστίας L μουμ-  
 ψουεστίας V 13 ἀνθρωπολατρίας ] ἀνθρωπολατρίας TO 13 – 14 κύρος ] κύρρος L 14 κίλικες ]  
 κήλικες K κήλικες A οἱ ] ὡς F ἀθεώτατοι ] ἀθεότατοι L πρόβολοι ] κήρυκες O πρό-  
 βολοι O *margin.* εὐτυχής ] εὐτύχης L 15 εὐτυχοῦς ] εὐτυχίως MTO ζωορᾶς ] ζωορᾶς LF  
 16 αἰλουρος ] ἔλουρος M V A αἰλουρος ... μογγός *om.* L πέτρος ... μογγός *om.* V τὸ ἐνωτικὸν  
 μᾶλλον δὲ κενωτικὸν F τὸ ] τῷ L κενωτικὸν ] καινητικὸν O

Syrus, Seuerus, Asclipiodotus, Bardisanis, Armonius eius filius  
 et errore consimilis, Hermophilus, Cerdon, Sacerdon, Marcion  
 Ponticus, Apelles, Apollonidis, Potitus, Prepon, Pithon,  
 Syneros, Theodotus Trapezita, Montanus Priscillaque at Maximilla  
 huius furiosae discipulae, Nepos, Helcesseus, Origenes, alter 5  
 Origenes, qui et Adamantius, Sabellius Libicus, Nauatus, Paulus  
 Samosatenus, Epigenus, Cleomenes, Noitus Smyrnensis, Manes,  
 qui impiae furoris cognomen, Sabbatius et Arrius, Meletius, Aetius,  
 Eunomius, Asterius, Eudoxius, Donatus, Macedonius,  
 qui sancto reluctatus est spiritui et pneumato<ma>chin apellationem dignam accepit, 10  
 Apollinari<u>s Laodicensis et eius filius Apollinarius, Magnus, Polemon,  
 Pelagius, Caelestius, Iulianus, eiusdem furoris defensores, Theodorus Mompueste-  
 nus et Nestorius, fedae anthropolatriae foedissimi praedicatores, Cyrus et Iohannes  
 Cilices, eiusdem impietatis impii productores [frutices], Eutyches, Dioscorus,  
 Euticetis defensor et aduocatus, Barsumas, Zooras, Timotheus, qui 15  
 dicitur Elurus, Petrus Mungus (id est balbus) et Acacius, qui Cenoticum (id est

VPG CB MNL

1 syrus ] sirus P M asclipiodotus ] asclipeosdotus V asclipeodotus P asclipeusdotus G as-  
 clipiodotus CB armonius ] armonios P NL arnoneus CB armonnos G 2 hermophilus ]  
 ermofilus CB hermoofilus G N sacerdon ] sacōdō L marcion ] martion PG B 3 ponticus ]  
 pontipus VPG apelles ] appelle M apollonidis ] apolonidis CB appollonidis M apollo-  
 rudis L potitus ] pontitus M prepon ] praepon CB prephon G pithon ] titon V pih-  
 ton P python M phiton G N 4 syneros ] synerus C sinerus B sineros MNL  
 theodotus ] theodetus P theodorus L trapezita ] trapizita CB ML priscillaque ] priscellaque G  
 priscillaqui MNL 5 furiosae disciplinae discipulae G L discipulae ] discipula MNL nepos ]  
 nepus CB enepos MNL helcesseus ] helceseus CB helchesseus G elceseus L ori-  
 genes ] origenus B<sup>1</sup> orrigenes L alter ] aliter N 6 libicus ] lybicus P nauatus ] nouatus  
 M<sup>2</sup> 7 samosatenus ] samusatenus CB samosathenus G satenus M epigenus ] epygenus  
 G MN opigenus L cleomenes ] cleomentes N olcomenes L noitus ] noytus G nitus  
 M smyrnensis ] smirnensis G esmernensis CB (cf. 477,19) symirnensis M simyr N su-  
 nirnersis L manes ] menes P<sup>1</sup> 8 cognomen sabbatius ] cognomens. Abbatus L sabbatius ]  
 sabacius C sabatius B sabbacius MN meletius ] melecius C maletius L aetius ]  
 accius L 9 eunomius ] eonomius CB N eudoxius ] eodoxius CB 10 πνευματομάχην =  
 pneumato<ma>chin ] peumatochin V pheumatochin P phleumaticochin G<sup>1</sup> pneumatochin C<sup>2</sup>  
 neumathochin B neumatochin MN eneumatochin L apellationem ] appellationem G N  
 11 ἀπολλινάριος = apollinari<u>s<sup>1</sup> ] apollinaris VPG NL (?) apolinaris CB appollinaris M lao-  
 dicensis ] laudicensis CB MNL apollinarius<sup>1</sup> ] apollinarius VP apolinaris CB apollenarius M  
 12 pelagius ] pellagius C caelestius ] celestus VP furoris ] fururores V<sup>1</sup> furores V<sup>2</sup> defen-  
 sores ] defensoris P 12 – 13 mompsuestenus ] momsuestenus VP momsuesteus C<sup>1</sup> monsuestenus  
 G mopsuestenus MNL 13 fedae ] phede VPG faedae B fede MNL anthropolatriae ]  
 anthropolatria VP andropolatria G antropolatriae NL foedissimi ] fetissimi V<sup>1</sup> CB fo-  
 tissimi V<sup>2</sup> fodissimi N fedissimi L cyrus ] cirus CB iohannes ] iohannis V M 14  
 cilices ] calices L impietatis ] impietates V ML πρόβολοι = productores [ frutices ] VPG CB MNL  
 [frutices] ] fruticesces V frutices G fritices L eutyches ] euthyces CB eutyces G  
 euthices MN eutiches L 15 euticetis ] eutyctis V euthichetis G euthicetis M eu-  
 tychetis N eutichetis L aduocatus ] aduocatos P barsumas ] uarsuem CB uassumaš M  
 uarsumas NL zooras ] zoroab CB zoaras N 16 elurus ] helyrus V elyrus P helurus  
 G elirus L petrus, id est balbus, mungus VPG CB MNL petrus ] petrs M<sup>1</sup> mungus ]  
 mungos CB MNL acacius ] achatus G acatius N acacuis L cenoticum ] ceoticum PG  
 caenoticum CB M

τεκτηνήμενοι Ζήνωνος, Λαμπέτιος ὁ τῆς δυσωνύμου τῶν Μαρκιανιστῶν αἵρέσεως  
 ἑξαρχος, Δίδυμος καὶ Εὐάγριος οἱ τῆς Ὠριγενιανῆς τερθρείας μυστηριάρχαι παμ-  
 μίαιοι, Πέτρος ὁ κναφεύς, ὁ τῷ τρισαγίῳ ὕμνῳ προσαρμόσαι σταυρὸν θρασυνό-  
 μενος, Πέτρος ἕτερος τὸ Ἰβηρικὸν καὶ φρενοβάρβαρον μίασμα, Ἡσαίας ὁ τοῦ παρόν-  
 5 τος Πέτρου συνόμιλος, οἱ ἄλλην ἀκέφαλον ἐν Ἀκεφάλοις καταδείξαντες αἵρεσιν· μεθ'  
 ὧν ἀπάντων καὶ πρὸ πάντων καὶ μετὰ πάντας καὶ κατὰ πάντας καὶ ὑπὲρ πάντας ἔστω  
 καὶ Σευῆρος ἀνάθεμα, ὁ τούτων μαθητὴς ἐκμανέστατος καὶ πάντων χρηματίσας Ἀκεφάλων  
 τῶν νέων καὶ παλαιῶν ὠμότατος τύραννος καὶ τῆς ἀγίας καθολικῆς ἐκκλησίας ἐχθρὸς  
 δυσμενέστατος καὶ τῆς Ἀντιοχείων ἀγιωτάτης ἐκκλησίας μοιχὸς ἀνομώτατος καὶ φθορεὺς  
 10 βδελυρώτατος, Θεοδόσιός τε ὁ Ἀλεξανδρεὺς, ὁ Τραπεζούντιος Ἀνθιμος,  
 Ἰάκωβος ὁ Σύρος, Ἰουλιανὸς ὁ Ἀλικαρνασεύς, Φιλικήσιμος, Γαῖανὸς ὁ Ἀλεξανδρεὺς,  
 ἀφ' ὧν ἡ τῶν Γαϊανιτῶν ἡγουν Ἰουλιανιστῶν ἐπιγέγονεν αἵρεσις, Δωρόθεος ὁ τῆς  
 αὐτῆς ἀθέως ὑπερμαχήσας αἵρέσεως, Παῦλος ὁ μελανός, οὐ μόνον δὲ λεγόμενος  
 ἀλλὰ καὶ γεγονώς κατὰ ἀλήθειαν, Ἰωάννης ὁ γραμματικὸς, ὁ τὴν ἐπωνυμίαν  
 15 Φιλόπονος, μᾶλλον δὲ ματαιόπονος, Κόνων τε καὶ Εὐγένιος, οἱ τρεῖς τῆς τριθείας τρις-  
 κατάρτοι πρόμαχοι, Θεμίστιος ὁ τῆς ἀγνοίας πατήρ καὶ γεννήτωρ καὶ σπορεὺς  
 ἀθεσμώτατος, ὃς ἀγνοεῖν τὸν Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν θεὸν ἡμῶν τὴν ἡμέραν ἐφληνάφει τῆς  
 κρίσεως, ἀγνοῶν ὅτι αὐτὸς ὁ θεήλατος ἔφασκε καὶ μὴ εἰδὼς ὅτι ἀμφιγνοῶν ἀνεφθέ-  
 γετο. εἰ γὰρ μὴ ἡγνῶει τῶν οἰκείων λόγων τὴν δύναμιν, οὐκ ἂν τὴν ὀλέθριον ἀγνοίαν

MTO LFV A K

1 ζήνωνος] ζήνωνος L δυσωνύμου] δυσονύμου LA μαρκιανιστῶν] μαρκιωνιστῶν T  
 2 ὠριγενιανῆς] ὠριγενιακῆς F τερθρείας] τερθρίας MT LFV K A 3 ὁ καὶ τῷ LFV A  
 3–4 θρασυνόμενος] θρασυνόμενον L 4 Ἰβηρικὸν] Ἰβερικὸν LV A 6 καὶ πρὸ πάντων om. L  
 πάντων τε καὶ O ἔστω] ἔσται O 7 σευῆρος] σεβῆρος M σεῦκρος T ἀνάθεμα καὶ κατάθεμα  
 ὁ LFV A τούτων] τούτου K χρηματίσας] χρηματήσας LA 8 καὶ τῶν παλαιῶν MTO  
 9 ἀγιωτάτης om. A μοιχὸς] μυχὸς LA 10 βδελυρώτατος] βδελυρώτατος MO L ἀλεξανδρεὺς  
 καὶ ὁ F τραπεζούντιος] τραπεζούντιος M 11 ἀλικαρνασεύς] ἀλικαρνασσεύς K φιλικήσιμος]  
 φελικίσμος MO φελικῆσιμος T 12 γαϊανιτῶν] γαϊανιστῶν L ἡγουν] καὶ τῶν M 13 δι  
 om. FV 14 γεγονώς] γενόμενος MTO A κατὰ] κατ' K A 15 μᾶλλον δὲ ματαιόπονος om. L  
 εὐγένιος] εὐγένειος K τριθείας] τρισεῖας T 16 θεμίστιος] θεμέστιος FV A 17 ἀθεσμώτατος]  
 ἀθεσμώτατος MT τὸν om. OF ἡμῶν θεὸν LFV K A ἐφληνάφει τῆς] νεφέλην ἀφάτης T  
 ἐφληνάφει] ἐφληνάφα LA ἐφληνάφα K 18 θεήλατος] θεήλατος T LA ἀμφιγνοῶν] ἀμφιγνοῶν  
 F 19 γὰρ μὴ om. LFV K ἡγνῶει] ἡγνῶη K ὀλέθριον] ὀλεθρίαν LFV ἀγνοίαν] ἀγνοίαν  
 V

nouitatem) Zinonis maccinati sunt, Lampedius, auctor nec nominandae Marcianistarum hereseos, Didimus et Euagrius, Origenianae uanitatis primi secretales foedissimi, Petrus fullo, qui ad hymnum Trisagii crucem ausus est coaptare, Petrus alter Hiberi[cu]cum et barbarae mentis contagium, Esaias, huius Petri collega, qui aliam acephal(a)m inter Acephalos heresem propagauerunt, cum quibus omnibus et pre omnibus et post omnes et secundum omnes et super omnes sit et Seuerus anathema, horum seuissimus discipulus, qui pre omnibus Acephalis tam nouis quam ueteribus demonstratus est crudelissimus tyrannus et sanctae catholicae ecclesiae inmanissimus inimicus sanctissimaeque Antiochenae ecclesiae adulter iniquissimus et corruptor execrabilis, Theodosius quoque Alexandrinus, Anthemus Trapezuntenus, Iacobus Syrus, Iulianus Alicarnasseus, Felicissimus, Gaianus Alexandrinus, a quibus Gaianitarum siue Iulianistarum superinuenta est heresis, Dorotheus, eiusdem impiae hereseos propugnator, Paulus fuscus, non solum appellatione sed secundum ueritatem effectus, Iohannes grammaticus, cognomento Philoponus (id est studiosus) immo MATEUPUNUS (id est irritus laborator), Conon quoque et Eugenius, hi tres tritheias (id est triplicis deitatis) ter maledicti propugnatores, Themestius, qui fuit ignorantiae pater et genitor atque seminator ne(fas)tissimus, qui Christum uerum deum nostrum diem iudicii nescisse delirabat, nesciens quae ipse a deo proiectus assereret et non recognoscens quae ignorando loquebatur. nisi enim ignorasset uerborum suorum uirtutem,

## VPG CBR(19) MNL

1 nouitatem ] nouitate VPG zinonis ] zenonis CB MNL maccinati ] macinati V machinati  
 CBG M lampedius ] lampidius P M<sup>1</sup> lampredius L auctor ] actor VP autor L no-  
 minandae ] nominando G 1-2 marcianistarum ] martianistarum B marcionistarum M 2  
 hereseos ] hereseus C hereseis B didimus ] didmus C<sup>1</sup> euagrius ] euacrius CB origenianae ]  
 oriaeniane VG orieniane P origenitane L uanitatis ] uenitatis V secretales ] secretalis CB  
 M<sup>1</sup> secretales N 3 foedissimi ] fedissimi CB foedissimi G<sup>1</sup> qui ad ] quia V hym-  
 num ] ymnum M trisagii ] trisai N ausus ] aduersus L coaptare ] quaptare P 4 ἱερεῖον  
 = hiberi[cu]cum VPG MNL ibericucum CB mentis ] menus B collega ] colega CB 5  
 ἀκεφάλων = acephal(a)m ] (ἀκεφάλων =) acephalorum VG MN acephalorum CB accephalorum L  
 inter ] iter C<sup>1</sup> acephalos ] acefalus C acefalos B 6 pre ] prae CB pro L pre omnibus ]  
 preombus P<sup>1</sup> et super omnes om. V anathema ] anathima CB 7 seuissimus ] seuississimus G  
 saeuissimus M pre ] pro P prae CG N acephalis ] acefalis CB accephalis L tam  
 nouis ] tanobis CB tam nobis PG MNL ueteribus ] ueterumribus VPG MNL 8 catholicae om.  
 G captoice L inmanissimus ] immanissimus CB ML 9 sanctissimaeque ] sanctissimae M<sup>1</sup>  
 antiochenae ] antyochenae G antiocenaes M<sup>1</sup>L anthiocenaes M<sup>2</sup> antiogene N 9-10 ex-  
 secrabilis ] execrabilis VPG MNL 10 theodosius ] theosius V theodoxius L anthemus ] antemus  
 VG M anathemus L trapezuntenus ] trapezetenus V<sup>1</sup> trapezontehenus CB 11 alicarnas-  
 seus ] alicarnaseus CBG<sup>1</sup> felicissimus ] filicissimus N gaianus ] gianus V<sup>1</sup> 12 gaianitarum ]  
 iaginitarum N gaiantrarum L siue ] sium B eiusdem ] eius N 13 hereseos ] hereseus CB  
 propugnator ] propugnatur P appellatione ] appellationes V apellatione CG appellationem  
 MNL 14 effectus ] effatus est M<sup>1</sup> effectus M<sup>2</sup>NL iohannes grammaticus ] iohannis gramaticus  
 CB philoponus ] phyloponus VP filoponus CB philipponus L 15 immo om. L MA-  
 TEUPUNUS ] mateopunus VP matheopunus CB matheopunus G meteupimus L labo-  
 rator ] laboratur B eugenius ] eogenius CB hi tres ] hyres V hytres PG tritheias ] triteias  
 CB M tricheas G tricheias N 16 triplicis deitatis ] triplices deitates CB themestius ]  
 thenestius G 17 ne(fas)tissimus (cf. 467,3) ] nephytissimus VP nephitissimus G nephutissimus  
 CB MNL 18 delirabat ] delerabat CB nesciens ] nesciesis G quae ] qui N ipse ] ipsae B  
 assereret ] asseret V asserere G adsereret CB 19 recognoscens ] recognoscens V loque-  
 batur ] loquaebatur C nisi inc. R (477,14)

τέτοκε καὶ τοῦ τῆς ἀγνοίας ἄγους θερμῶς ὑπερήσπιζεν, ἀγνοεῖν τὸν Χριστόν, οὐ καθὼ  
θεὸς ὑπῆρχεν αἰδῖος, ἀλλὰ καθὼ γέγονε κατὰ ἀλήθειαν ἄνθρωπος, τὴν ἡμέραν τῆς  
συντελείας καὶ κρίσεως ἐξ ἀφρόνων φρενῶν ἐρευγόμενος καὶ ψιλὸν αὐτὸν ἐργαζόμενος  
ἄνθρωπον καὶ ταῦτα τερατεῖαν ἐπιφημίζων ἑαυτῷ τὴν ἀκέφαλον, καὶ φύσιν μίαν αὐτοῦ  
5 τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ φανταζόμενος σύνθετον, ἔστω δὲ σὺν αὐτῷ καὶ Πέτρος  
ὁ Σύρος ἀνάθεμα καὶ Σέργιος ὁ Ἀρμένιος, οἱ τῆς μικρᾶς τριθείας ἡγούμενοι, καὶ μηδὲ οὕτω  
πρὸς ἑαυτοὺς συμφωνήσαντες μηδὲ τὰ αὐτὰ παραπλησίως ἀλλήλοις δοξάσαντες,  
Δαμιανὸς ὁ τούτων μὲν ὑπερβαλλόντως ἀντίπαλος, νέος δὲ φανείς ἐν ἡμετέροις χρόνοις  
Σαβέλλιος, μεθ' ὧν καὶ οἱ αὐτῶν τῆς ἀσεβείας διάδοχοι ἀνάθεμα ἔστωσαν καὶ  
10 κατὰθεμα Ἀθανάσιος τε ὁ Σύρος καὶ ὁ ἀποζυγάριος Ἀναστάσιος καὶ οἱ τὴν τούτων  
ἀσύμβατον σύμβασιν ἀσυμβάτως τε καὶ ἀμαθῶς προσιέμενοι καὶ ἀλογίστων δίκην κτηνῶν  
ὑπ' αὐτῶν βουκολούμενοι καὶ ἀλλήλοις μὲν [φησι] <ὥσει> φιλικῶς συμφυρόμενοι, ὑπ'  
ἀλλήλων δὲ τοῖς ἀναθεματισμοῖς ἐχθροδῶς τιτρωσκόμενοι. ἐνδυέσθωσαν δὲ σὺν  
αὐτοῖς καὶ περιβαλλέσθωσαν τὸ ἀνάθεμα καὶ κατὰθεμα καὶ Βενιαμὴν ὁ Ἀλεξανδρεὺς καὶ  
15 Ἰωάννης καὶ Σέργιος καὶ Θωμᾶς καὶ Σεβῆρος οἱ Σύροι, οἱ ἔτι ζῶντες ζωὴν τὴν ἐπάρατον  
καὶ πολεμοῦντες ἐκμανῶς τὴν εὐσέβειαν· κοινωνεῖτω δὲ αὐτοῖς τῆς τῶν παρόντων  
ἀναθεματισμῶν κατακρίσεως καὶ Μηνᾶς ὁ Ἀλεξανδρεὺς, ὁ τῆς τῶν Γαϊανιτῶν προμαχῶν  
καὶ προασπίζων αἵρέσεως καὶ πολεμῶν ἐμφανῶς τῆς ἀληθείας τὸ κήρυγμα καὶ πάντες  
σὺν αὐτοῖς οἱ τούτων κοινωνοὶ καὶ ὁμόφυλοι καὶ τὴν ἀσέβειαν σύστοιχοι.

14 – 484,13 cf. *Doctrina patrum*, 35, p. 271,1 – 272,15

MT O LFV A K

1 τοῦ ] τοὺς K 2 κατὰ ] κατ' K A 3 συντελείας καὶ om. LFV καὶ<sup>2</sup> om. L ψιλὸν αὐτὸν  
ἐργαζόμενος om. L 4 καὶ διὰ ταῦτα F τερατεῖαν ] ἐκτερατεῖαν MT ἐπιφημίζων ] ἐπιψηφίζων  
F καὶ<sup>2</sup> om. L 6 ἀνάθεμα καὶ κατὰθεμα καὶ LFV A μικρᾶς ] πικρᾶς F μηδὲ οὕτω ] μηδ'  
ὅπως L μὴ δ' οὕτως FV A 7 ἑαυτοῦς ] αὐτοῦς L ἀλλήλοις ] ἀλλήλως L 8 τούτων ]  
τούτους L ὑπερβαλλόντως ] ὑπερβάλλοντος L ὑπερβαλλόντως V φανείς ] φανῆς L A  
9 ἔστωσαν δὲ καὶ O 10 ἀποζυγάριος ] ἀπὸ ζυγάρως M 11 τε om. F κτηνῶν ] κτινῶν L A  
12 βουκολούμενοι ] βουκολόμενοι LV K [φησι] MTO K quasi = <ὥσει> φιλικῶς [φησι] LFV A  
συμφυρόμενοι ] συμφερόμενοι T συμφυρόμενοι L 13 ἐχθροδῶς ] ἐχθροδῶς L A ἐχρωδῶς K  
14 περιβαλλέσθωσαν ] περιβαλέσθωσαν MT LV κατὰθεμα καὶ om. MTO βενιαμὴν ] βενιαμὴν L  
15 σέργιος ] σέργιος L καὶ<sup>3</sup> om. F σεβῆρος ] σευῆρος V A οἱ<sup>2</sup> om. F 16 ἐκμανῶς ]  
ἐμμανῶς MT K κοινωνεῖτω ] κοινωνήτω L 17 ἀναθεματισμῶν καὶ κατακρίσεως K ὁ<sup>2</sup> om. F ]  
οἱ A τῶν om. O L γαϊανιτῶν ] γαϊανείτων L προμαχῶν ] προμάχων T L A  
18 προασπίζων ] προανιστῶν A 19 τούτων ] τούτου MT K σύστοιχοι ] σύστοχοι M σχετικοὶ  
L

non utique laetiferam ignorantiam peperisset et ignorantiae foeditatem feruenter defenderet, ignorare Christum, non secundum id quod deus erat sempiternus, sed secundum quod ueraciter homo factus est diem consummationis atque iudicii ex insipientia mentis eructuans et purum eum efficiens hominem et haec monstruos<it>a<te>m se diffamans acephal<a>m, et naturam unam eiusdem Christi saluatoris nostri compositam uaticinans, sit autem cum eo et Petrus Syrus anathema et Sergius Armenius, trithaeiae minoris ductores, et nec sic ad inuicem consonantes neque eadem similiter cum alterutro [glorificantes] <opinati>; Damianus horum quidem excellentior aduersarius, nouus autem demonstratus est temporibus nostris Sabellius, cum quibus et eorum impietatis successores anathema sint et catathema Athanasius quoque Syrus et apozigarius Anastasius et qui eorum inconuenientem conuenientiam inconuenienter et indocte suscipiunt et inrationabili<a> tamquam iumenta ab eis seducuntur et cum inuicem quidem quasi amicabiliter commiscuntur, ab inuicem uero ex inimica anathematibus sauciantur. induantur autem cum eis et amiciantur anathema et catathema et Beniamin Alexandrinus et Iohannes et Sergius Thomasque et Seuerus, Syri, qui adhuc uiuunt uitam execrabilem et crudeliter pietatem expugnant; participetur itaque cum eis his anathematibus <condemnationis> et Menas Alexandrinus, Gaianitorum propugnator atque defensor hereseos et in aperto expugnans ueritatis predicationem et omnes cum eis huius consortes atque contribuli et impietate consentanei.

## VPG CBR MNL

|                                                        |                                                          |                                               |                                                              |
|--------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------|-----------------------------------------------|--------------------------------------------------------------|
| 1 laetiferam ] letiferam CB <sup>2</sup> RG NL         | loetiferam M                                             | foeditatem ] feditem CBR L                    | 3 ueraciter                                                  |
| deus homo L                                            | est om. CBR                                              | consummationis ] consumptionis ML             | atque ] et L iudicii om.                                     |
| G iudicium N                                           | insipientia ] minsipientia C <sup>2</sup>                | 4 purum ] puerum CBR                          | τερπειαν = monstruos<it>a<te>m ] monstruosam VP <sup>2</sup> |
| monstruos<it>a<te>m ] monstruosam VP <sup>2</sup>      | monstru.sam P <sup>1</sup> ras. CBRG                     | monstrosam M <sup>1</sup>                     | monstruam M <sup>2</sup>                                     |
| monstrosa L                                            | se ] sed VP                                              | diffamans ] difamans CB L                     | 5 acephal<a>m ] acephalum V                                  |
| MNL caepalum P <sup>1</sup>                            | acaepalum P <sup>2</sup>                                 | acefalum CBR                                  | unam ] hunam P saluatoris ]                                  |
| saluatori N                                            | compositam ] compositam CB                               | uaticinans ] uaticinatus L                    | 6 anathema ] anathema P                                      |
| anathima CB                                            | sergius ] serius L                                       | trithaeiae ] tritheiae V B <sup>1</sup>       | tricheie R trithaciae MN                                     |
| trithracie L                                           | 7 ductores ] doctores P <sup>1</sup> MNL                 | doctoris CBR                                  | sic ] sit V N consonantes ]                                  |
| consolantes L <sup>1</sup>                             | 7–8 δοξάζοντες = <opinati> ] [glorificantes] VPG CBR MNL | 8 damianus ] damianus                         | V <sup>1</sup> demianus L                                    |
| quidem horum L                                         | excellentior? (ὑπερβαλλόντως = excellenter)              | nouus ]                                       | nobis VPG N                                                  |
| nobis L                                                | 9 demonstratus ] demonstratus C <sup>1</sup>             | impietatis ] impietates V <sup>1</sup>        | impiaetatis PG                                               |
| 10 anathema ] anathima C                               | sint ] sit B                                             | catathema ] cattahema V                       | cathathema                                                   |
| CBG MNL                                                | cathatema R                                              | athanasius ] athastasiu VP CR ML              | atastasiu B athasiasius N                                    |
| apozigarius ] apotigarius G                            | aporigarius L                                            | 11 conuenientiam inconuenienter om. N         | et <sup>2</sup> om. G                                        |
| 12 ἀλογίστων ... κτηνῶν = inrationabili<a> ... iumenta | inrationabili<a> ] inrationabiliter VG CBR NL            | inracionabiliter P                            | irrationabiliter M                                           |
| iumenta ] iuramenta M                                  | seducuntur ] seduduntur N                                | seducuntur conuenientiam inconuenienter et NL | 13 commiscuntur ] conmiscuntur C                             |
| conmiscuntur R                                         | ab om. C ] in BR                                         | ex inimica ] ex inimicis CB                   | et inimicis R                                                |
| anathematibus ] anathimatibus CB                       | sauciantur ] sautiantur G                                | 14 amiciantur ] subiciantur CBR               | anathema ] anathima                                          |
| CB                                                     | catathema ] cattahema V <sup>1</sup>                     | cattathema V <sup>2</sup>                     | catathaema B cathatema R                                     |
| hema G MNL                                             | beniamin ] ueniam in VPG                                 | 15 iohannes ] iohannis CBR iohanne N          | adhuc                                                        |
| uiuant ] adhuic uiunt C <sup>1</sup>                   | execrabilem ] execrabilem RG MNL                         | 16 pietatem ] piaetatem R                     | pie-                                                         |
| tate N                                                 | anathematibus ] anathatibus V                            | anathimatibus CB                              | 17 κατακρίσιως = <condemnationis>                            |
| om. VPG CBR MNL                                        | 17–485,1 et ... anathematibus B <sup>1</sup> marg.       | 17 gaianitorum ] gainitorum G                 | atque ] adque P                                              |
| 18 hereseos ] hereseus CBR                             | consortes ] consorcientes CR                             | consortientes B <sup>2</sup>                  | 19 impietate ] impiaetate P                                  |
| impietatem N                                           | impietati L                                              | consentanei ] consentanii CR                  |                                                              |

Βαλλέσθωσαν δὲ τοῖς ἴσοις αὐτοῖς ἀναθέμασι καὶ πᾶσαι αἱ αἱρέσεις αἱ μετὰ τὴν Χριστοῦ  
 παρουσίαν ἀκμάσασαι καὶ Χριστοῦ τὴν ἐκκλησίαν πολεμεῖν θρασυνόμεναι, τουτέστιν  
 ἡ Νικολαϊτῶν, ἡ Εὐτυχιτῶν, ἡ Καϊνῶν, ἡ Ἀδαμیانων, ἡ Βαρβη-  
 λιωτῶν, ἡ Βορβοριανῶν, ἡ Ναασσηνῶν, ἡ Στρατιωτικῶν, ἡ  
 5 <Ὁ>φιονιτῶν, ἡ Σιθιανῶν, ἡ Σοφιανῶν, ἡ Ὀφιτῶν, ἡ Καϊνῶν,  
 ἡ Ἀντιτακτικῶν, ἡ Περαιτικῶν, ἡ Ὑδροπαραστατῶν, ἡ Ἐγκρατητῶν,  
 ἡ Μαρκιανιστῶν, ἡ Φρυγῶν, ἡ Πεπουζιανῶν, ἡ Ἀρτοτυριτῶν, ἡ  
 Τασκοδρούγων, ἡ Τεσσαρεσκαίδεκατητῶν, ἡ Ναζωραίων, ἡ Μελχισε-  
 δεκιτῶν, ἡ Ἀντιδικομαριανιτῶν, ἡ Ψαθυριανῶν, ἡ Κυρτιανῶν, ἡ  
 10 Δουλιανῶν, ἡ Ἀνθρωπομορφιτῶν, ἡ Ἰερακιτῶν, ἡ Μεσαλιανῶν,  
 ἡ Εὐτυχιτῶν, ἡ Ἀκεφάλων, ἡ Οὐερσουνοφιτῶν, ἡ Ἡσαιανῶν, ἡ  
 Ἀγνοητῶν, ἡ Ἰακωβιτῶν, ἡ Τριθεϊτῶν καὶ ἡτις ἑτέρα παρὰ ταύτας καθέστηκε  
 δυσσεβῆς καὶ θεήλατος αἵρεσις.

Ἄπαντας τοῖνυν τοὺς προαναφερομένους αἱρεσιάρχας καὶ τὰς μετὰ τούτους ὀνομασθεί-  
 15 σας δυσσεβεστάτας αἱρέσεις καὶ σχίσματα ἀναθεματίζω καὶ καταθεματίζω ψυχῇ καὶ

## MTO LFV A K

1 βαλλέσθωσαν | βαλέσθωσαν MT ἀναθέμασι καὶ φοβεροῖς καταθέμασι καὶ LFV αἱ' *om.* O τὴν  
 τοῦ χριστοῦ FV χριστοῦ *om.* F 2 τὴν ἐκκλησίαν | τῇ ἐκκλησίᾳ M τὴν αὐτοῦ ἐκκλησίαν F  
 3 εὐτυχιτῶν | εὐχιτῶν M εὐτιχιτῶν T εὐτυχητῶν O εὐτυχειτῶν L καϊνῶν ἡ σιθιανῶν  
 ἡ F ἄδαμیانων | ἄδαμیانων L 3-4 βαρβηλιωτῶν | μαρβιλιωτῶν TO βαρβιλιωτῶν L  
 βαρβυλλιωτῶν K 4 βορβοριανῶν | βορβοριτῶν O βορβοριάνων L βορβοριανῶν V  
 ναασσηνῶν | ἄσσηνῶν M A νασσηνῶν T K νασινῶν O ἀνασιανῶν L νασιανῶν F  
 ναασσιανῶν V 5 *orhionitorum* = <ὁ>φιονιτῶν | φιονιτῶν M ἡφιονιτῶν T K ἰφιονιτῶν O  
 ἰφιονιτῶν L φιονιτῶν F ἡ φιονιτῶν V σιθιανῶν | πιθιανῶν MT πιθιωνῶν O σο-  
 φιανῶν | σοφιδῶν L καϊνῶν | καινῶν LV A ἡ καϊνῶν *om.* F 6 ἀντιτακτικῶν | ἀντιτακτιτῶν  
 M ἀντιτακτιτῶν T K ἀντιτακτικῶν O ἀντιτακτικῶν L ἀντακτικῶν V ὕδροπα-  
 ραστατῶν | ὕδροπαραστατῶν L ἔγκρατητῶν | ἔγκρατιτῶν LFV 7 πεπουζιανῶν | πεπουζιάνων L  
 πεπουζινῶν F ἄρτοτυριτῶν | ἄρτοκηριτῶν O 8 τασκοδρούγων | τασκοδούγων T τασκο-  
 δρυγῶν LFV τασγοδρουγῶν K τεσσαρεσκαίδεκατητῶν | τεσσαρισκαίδεκατητῶν T A τεσσα-  
 ρεσκαίδεκατικῶν L τεσσαρεσκαίδεκατιτῶν F K ναζωραίων | ναζυραίων O ναζαρέων L  
 ναζοραίων V ναζορέων A 8-9 μελχισεδεκίτων | μελχισεκίτων O 9 ἀντιδικομαριανιτῶν | ἀντι-  
 δικομαριανιστῶν A ψαθυριανῶν | τασθηριανῶν T τασθυριανῶν V κυρτιανῶν | καρτιανῶν M  
 μαρτιανῶν T κυρτιάνων LV K A κυρτινῶν F 10 δουλιανῶν | δουλιάνων F ἀνθρωπο-  
 μορφιτῶν | ἀνθρωπομορφητῶν T L K A ἰερακιτῶν | ἰερακίτων L ἰερακίτων K μεσαλιανῶν |  
 μεσαλλιανῶν T μεσιλιανῶν V A 11 εὐτυχιτῶν | εὐτυχητῶν O εὐχιτῶν L εὐχιτῶν FV A  
 οὐερσουνοφιτῶν | οὐερσουμουφιτῶν O οὐερσουνοφήτων L ἡσαιανῶν | ἰσαιανῶν K  
 12 ἀγνοητῶν | ἀγνοήτων MT V ἀγνοήτων L ἡ ἰακωβιτῶν ἡ τριθεϊτῶν *om.* L A τριθεϊτῶν ἡ  
 μονοθελητῶν καὶ V ἡτις | εἰ τις F<sup>2</sup> A παρὰ ταύτας | παρ' αὐτάς MTO K 14 μετὰ τούτους |  
 μετ' αὐτοὺς F 15 σχίσματα | σχήματα TO L A σχήματα K καὶ καταθεματίζω *om.* L A  
 καὶ<sup>3</sup> *om.* K ὁμοῦ αἱρέσεις ρὸς V *margin.*

Summitantur autem aequalibus eis anathematibus et omnes hereses quaeque post Christi  
 <aduentum> adoleuerunt et Christi ecclesiam ause sunt expugnare, id est Nicolai-  
 tarum, Eutycharum, Cainorum, Adamianorum, Barbillitarum,  
 Borborianorum, Naassinorum, Stratioticorum, Ophionitorum,  
 Sitheanorum, Sophianorum, Ophitarum, Cainorum, 5  
 Antitacticorum, Peraticorum, Hydroparastatorum, Encr<at>etorum,  
 Marcianistarum, Phrigarum, Pepuzianorum, Artitororum,  
 <T>ascodrugorum, Tessariscedecaptorum, Nazoreorum, Melchise-  
 decitarum, Antidicomarianitarum, <Ps>athirianorum, Cyrtianorum,  
 Dulianorum, Anthropomorphitarum, H<i>aceracitarum, Mes- 10  
 salianorum, Eutycharum, Acephalorum, Uersunophitarum,  
 Esaianorum, Agnoetarum, Iacobitarum, Tritheitarum et quaeque alia  
 preter istas exstiterit impia et a deo proiecta heresis.

Uniuersos igitur superius nominatos heresum principes et quae post eos [anathematae]  
 <nuncupatae> sunt impiissimae hereses et scismata anathemo et catathematizo anima, 15

VPG CBR MNL

1 summitantur | submittantur CB<sup>2</sup>R MNL eis om. L anathematibus | anathimatibus C quae-  
 que | que N christi | christum CBR M 2 παρουσίαν = <aduentum> om. VPG CBR MNL ado-  
 leuerunt | adoleberunt VP ause sunt | auserunt VP N ausi sunt CB expugnare | expugnare  
 C 2–3 nicolaitarum | incolatarum R nicolatarum G<sup>1</sup> 3 eutycharum | cvthycharum G  
 euticitarum CBR heuticizarum M om. L barbillitarum | barbilitarum CBR barbilizarum  
 M barbilletarum L 4 borborianorum | borbonianorum CBR (r-n) naassinorum | nacassinorum  
 P naassianorum B stratioticorum | straciaticorum V stratiaticorum P N estraloticorum  
 CBR (cf. 479,7) ophionitorum | ofionitorum CR ofinitorum B 4–5 ephianorum epytarum  
 ephionitorum sitheanorum G 5 sitheanorum | sithaeanorum P sytheanorum G sophianorum |  
 sofianorum CB om. G ophitarum | ofitarum CB<sup>2</sup>R ofatarum B<sup>1</sup> cainorum | camorum G  
 om. L (cf. 485,3) 6 antitacticorum | antitactitorum CBR peraticorum | peractitorum VP<sup>1</sup> per-  
 raticorum CB perracorum R hydroparastatorum | hydroparastitorum CBR hidroparastato-  
 rum MN ἐγκρετητών = encr<at>etorum | encretorum VP CBR MN encretorum L 7  
 marcianistarum | martianistarum VPG C phrigarum | frigarum CBR pepuzianorum | pepudianorum  
 CBR MNL artitororum | (artitororum?) artitororum VP astitororum B artitororum  
 G 8 τασκοδρούγων = <t>ascodrugorum | arcodrugorum V ascodrugorum PG abcodricorum  
 CBR ascodrigorum MNL tessariscedecaptorum | tessariscedecaptorum V tesseriscedecap-  
 torum G tessariscedecaptarum B MN thessariscedecaptarum R L 8–9 melchisedecitarum |  
 melchisedecitarum P melchisedeuitarum CBR melchisedechitarum MNL melchisedecitarum  
 antid antidicomarianitarum V 9 antidicomarianitarum | antidicomaniaritarum P antidicomaniato-  
 rum B antidicerumarianitarum G anticorummarianitarum M ψαθυριανών =  
 <ps>athirianorum | spathirianorum VP<sup>2</sup> marg. B spathyrianorum CB spartirianorum G spa-  
 thidianorum MNL cyrtianorum | circianorum CB carcianorum R cirtianorum M cyr-  
 cianorum L 10 dulianorum | dulcianorum B anthropomorphitarum | anthropomorphytarum P  
 anthropomorphetarum G anthropomorfitarum CR anthropomortifitarum B anthromorphi-  
 tarum M antromorphitarum L λερακτών = h<i>aceracitarum | heracytarum V haeracytarum  
 PG haerachitarum CB heracitarum G ML haeraditarum N 10–11 messalianorum |  
 masselianorum G mesalianorum L 11 eutycharum | eutycharum VP euticitarum CBR  
 euthichiorum G L eutichitorum M eutichitarum N acephalorum | acefalorum CBR uer-  
 sunophitarum | uersunophytarum VPG uersunofitarum CBR 11–12 esaianorum | esayanorum G  
 12 agnoetarum | agnetarum R tritheitarum | tricheitarum G N tritreitarum M 12–13 preter  
 istas | prauitas CBR 13 exstiterit | extiterit CBR MNL heresis | hereses CBR 14–15 ὀνομα-  
 θείσας = <nuncupatae> | [anathematae] (= ἀναθεμαθείσας) VPG R MNL anathimatae CB 15  
 scismata | schismata CB scismatha G N anathemo | anathimo CB catathematizo | catathae-  
 matizo C cathathematizo RG NL

καρδίᾳ καὶ στόματι, ἐννοίᾳ τε καὶ λόγοις καὶ ῥήμασι, καὶ πάντα ἕτερον αἰρεσιάρχη  
 ὀλέθριον καὶ πᾶσαν ἑτέραν παμβέβηλον αἵρεσιν καὶ πᾶν ἕτερον σχίσμα θεήλατον, ὅσουσ-  
 περ ἡ ἀγία καθολικὴ ἡμῶν ἐκκλησία ἀναθεματίζει. ἀναθεματίζω δὲ καὶ καταθεματίζω  
 καὶ πάντας αὐτῶν τοὺς ὁμόφρονας τοὺς τὰς αὐτὰς αὐτοῖς ἀσεβείας ζηλώσαντας καὶ  
 5 ἀμετανοήτους ἐν αὐταῖς τελευτήσαντας καὶ τοὺς ἔτι καὶ νῦν ἐν αὐταῖς διαμένοντας καὶ  
 πολεμοῦντας τῆς καθολικῆς ἡμῶν ἐκκλησίας τὸ κήρυγμα, καὶ πίστιν ἡμῶν τὴν ὀρθὴν καὶ  
 ἀμώμητον βάλλοντας. καὶ ἀναθεματίζω πάλιν παραπλησίως καὶ πάντα αὐτῶν τὰ  
 θεομάχα συγγράμματα, ἃ κατὰ τῆς ἀγιωτάτης ἡμῶν καθολικῆς ἐκκλησίας συνέταξαν καὶ  
 κατὰ τῆς ὀρθῆς ἡμῶν καὶ ἀμωμήτου συνεγράψαντο πίστεως. ἀναθεματίζω τε σὺν  
 10 αὐταῖς ταῖς βεβήλοις αἵρέσεσι καὶ πᾶσαν ἑτέραν θεοστυγῇ καὶ κακόδοξον αἵρεσιν, ἣν ἡ  
 ἀγία καθολικὴ ἡμῶν ἐκκλησία ἀναθεματίζει καὶ κατακρίνειν συνήθισται καὶ τοὺς ἐξάρχους  
 αὐτῶν καὶ γεννήτορας καὶ τὰ αὐτῶν μυσαρὰ καὶ παμμίαρα λογύδρια τε καὶ βιβλίδια,  
 μόνα τιμῶν καὶ κρατῶν καὶ φρονῶν καὶ σεβόμενος τῆς ἀγίας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς  
 ἡμῶν ἐκκλησίας τὰ δόγματα, ἅπερ μερικῶς ὑμῖν καὶ διὰ βραχέων ἐκτέθειμαι διὰ τὸ τῶν  
 15 συνοδικῶν γραμμάτων, ὡς εἶπον, ἐπίτομον, μεθ' ὧν καὶ ἀπαίρειν τῶν ἐντεῦθεν προσεύ-  
 χομαι, ὅτε θεὸς τοῦτο γενέσθαι προστάξειεν.  
 Ὅθεν καὶ τὴν ὑμῶν ἀξιῶ πατρικὴν ἀγιότητα ταῦτα πρὸς τῆς ἐμῆς ταπεινότητος  
 θεσμῷ συνοδικῶ δεχομένην τὰ γράμματα πατρώοις θεωρῆσαι τοῖς ὁμμασι καὶ ἀδελφικοῖς  
 κατανοῆσαι τοῖς βλέμμασι, καὶ εἴ τι δι' ἄγνοιαν ἐπταίσται ἢ διὰ λήθην ἐλλέλειπται ἢ  
 20 διὰ σπουδὴν παρεώραται ἢ διὰ συντομίαν κεκώφωται καὶ οὐδαμῶς ἐμνημόνευται ἢ διὰ

15 – 16 cf. Phil. 1,22 – 23

MT O LFV A K

2 σχίσμα | σχῆμα O L A 2 – 3 θεήλατον καὶ ὅσουσπερ F 3 καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ ἡμῶν L marg.  
 V marg. ἡμῶν καὶ ἀποστολικὴ ἐκκλησία F ἀναθεματίζω | ἀναθεματίσιν F 4 τὰς αὐτάς | ταύτας  
 V αὐτάς αὐτοῖς | αὐτῶν L 6 τὴν om. F 7 βάλλοντας | διαβάλλοντας A 8 θεομάχα |  
 θεόμαχα L K A καθολικῆς ἡμῶν LV A 9 συνεγράψαντο | συνετράψαντο T τε | δὲ O om. F  
 10 αὐταῖς | ταύταις FV 11 ἀγία καὶ καθολικὴ O καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ ἡμῶν LFV A συν-  
 ήθισται | συνείθισται MT FV συνήθισται L συνίθισται A 12 λογύδρια | λογίδρια L K  
 τε ὁμοῦ καὶ F (cf. 488,9) 13 κρατῶν καὶ τιμῶν V καὶ ἀποστολικῆς om. L A 14 δόγματα τὰ  
 ἅπερ L A ἐκτίθειμαι | ἐκτίθειμαι M ἐκτίθειμαι T L K A ἐκτίθεικα F 15 ἀπαίρειν | ἀπέρειν  
 L ἀπερεῖν A 16 γενέσθαι προσεύχομαι ὅτε ὁ θεὸς τοῦτο προστάξειεν K 17 ὑμῶν | ὑμετέραν  
 MTO ἀξιῶ | ἀξιῶν L θεσμῷ | θεσμός L 19 ἐλλέλειπται | ἐλλειπται O ἐνλέληται L  
 ἐλλέλειπται A ἐκλέλειπται K 20 παρεώραται | παραιώραται L κεκώφωται | κεκώφωται V

corde et ore, mente quoque et uerbis atque sermonibus et omnem alium heresis auctorem  
[periturum] <perniciosum> et omnem aliam profanissimam heresem et omne aliud scisma  
a deo deiectum, quotquot sancta nostra catholica ecclesia anathemat. anathemo  
autem et catathematizo etiam omnes eorum consentaneos, qui easdem cum eis impietates  
emulantes et sine paenitudine in eis sunt mortui et quique usque nunc in eisdem perseuerant  
et expugnant catholicae nostrae ecclesiae praedicationem, et fidem nostram rectam et  
inmaculatam deiciunt. et anathemo iterum similiter omnia eorum deo repugnantia  
scripta, quae contra nostram sanctissimam catholicam ecclesiam composuerunt et aduersus  
fidem nostram rectam atque inmaculatam conscripserunt. anathemo autem cum  
eisdem profanis heresibus et omnem aliam deo odibilem et maledicam heresem, quam  
sancta nostra catholica ecclesia anathemare atque condemnare consueta est eorumque  
auctores et genitores et eorum probrosas atque foedissimas loquellulas atque codiculos,  
sola honorans et tenens sentiensque et uenerans sanctae nostrae catholicae et apostolicae  
ecclesiae dogmata, quae partim uobis et breuiter edidi [propter] <per> sinodiarum  
litterarum, ut dixi, compendium, cum quibus hinc etiam migrare deprecor, quando hoc  
deus <effici> preceperit.

Unde et uestram quaeso paternam sanctitatem has a mea humilitate suscipientem iure  
sinodico litteras paternis oculis conspiciere et fraternis optutibus cernere, et si quid per  
ignorantiam culpatum est siue per obliuionem praetermissum est aut per festinationem  
minus <anim> aduersum est aut per compendium minus ΚΕΚΩΦΩΤΑΙ expressum est et

## VPG CBR MNL

|                                                                             |                                   |                                                     |                                    |                                           |
|-----------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------|-----------------------------------------------------|------------------------------------|-------------------------------------------|
| 1 omnem ] omnium V                                                          | alium ] aliam G                   | 1–2 heresis ... aliam C <sup>2</sup> marg.          | om. RG                             | 1                                         |
| heresis ] haeresis P                                                        | auctorem ] autorem L              | 2 δὲ θριον = <perniciosum> ] [periturum] VPG CBR MN |                                    |                                           |
| om. L                                                                       | aliam om. N                       | profanissimam ] prophanissimam RG N                 | omne ] omnem V                     | scisma ]                                  |
| schisma CB                                                                  | scisima N                         | 3 quotquot ] quotquod N                             | catholica ] catolica P             | capitolica L                              |
| anathemat ] anathimat CB                                                    | anathemo ] anathimo CB            | 4 et ] ex N                                         | catathematizo ] catathaematizo     |                                           |
| C                                                                           | cathathematizo RG                 | etiam om. M                                         | eorum omnes CBR                    | consentaneos ] cosentaneos P <sup>1</sup> |
| consentaneos B                                                              | 5 emulantes om. CR                | paenitudine ] penitudine P NL                       | plenitudine RG                     | poe-                                      |
| nititudine M                                                                | eisdem ] esdem C <sup>1</sup>     | perseuerant ] perseuerat P <sup>1</sup>             | perseuerauerant N                  | 6 expug-                                  |
| nant ] expugnat C <sup>1</sup>                                              | expugnant et catholicae MNL       | catholicae ] capitolicae L                          | nostrae M <sup>2</sup> add.        |                                           |
| ecclesiae ] et aecclesiae G                                                 | om. N                             | 7 inmaculatam ] immaculatam M                       | anathemo ] anathimo CB             |                                           |
| 8 contra ] contram VPG (!)                                                  | sanctissimam ] sanctissima N      | catholicam ] capitolicam L                          | compo-                             |                                           |
| suerunt ] composuerunt CBG N                                                | 9 nostram ] nam B                 | inmaculatam ] immaculatam G ML                      | ana-                               |                                           |
| themo ] anathimo CB                                                         | 10 profanis ] prophanis VPG R     | aliam a deo G                                       | odibilem ] odebilem C              |                                           |
| maledicam ] maledictam NL                                                   | 11 catholica ] capitolica L       | anathemare ] anathimare CB                          | anathe-                            |                                           |
| matizare L                                                                  | atque ] adque B                   | condemnare ] condempnare RG L                       | 12 auctores ] autores L            | et <sup>1</sup> ]                         |
| atque L                                                                     | probrosas ] probosas V B          | om. L                                               | foedissimas ] fedissimas CBG       | ferissimas R                              |
| fidelissimas L                                                              | loquellulas ] loquelludas CR      | loquellulas G                                       | codiculos ] codicilos B            | codiculas                                 |
| G MNL                                                                       | 13–14 ecclesiae et apostolicae CB | 14 partim ] partym V                                | paro G                             | [propter] VPG                             |
| CBR MNL                                                                     | δὲ = <per>                        | sinodiarum ] sycodicarum V                          | sycoditicarum P                    | synodiarum                                |
| RG                                                                          | 15 ut ] et VPG                    | compendium ] compendium CBG N                       | 16 γένεσθαι = <effici> om. VPG CBR |                                           |
| MNL                                                                         | preceperit ] preciperit G         | precaeperit N                                       | 17 uestram ] ueram P               | paternam ] pater-                         |
| nitatem L <sup>1</sup>                                                      | iure ] iurae N                    | 18 sinodico ] synodico RG MN                        | optutibus ] opt.tibus P ras.       | ob-                                       |
| tutibus CBR M                                                               | 19 ignorantiam ] ignoranciam C    | ignorantia N                                        | praetermissum ] patermisum P       |                                           |
| 20 παρ᾽ αὐτοῖς = minus <anim> aduersum est ] minus aduersum est VPG CBR MNL | compendium ]                      |                                                     |                                    |                                           |
| compendium ML                                                               | ΚΕΚΩΦΩΤΑΙ ] ΙΑΚΑΦΑΤΑΙ VG CBR MN   | ΙΑΚΑΦΑΤΗ P                                          | ΙΑΚΑΦΑΤΑΙ L                        |                                           |

γλώττης ἀκινήσιαν σεσίγηται ἡ διὰ βραδυγλωττίαν καὶ φωνῆς μεγίστην ἰσχυρότητα ἡ  
 διὰ λόγων ἀγροικοτέρων ἀσθένειαν καὶ μὴ βουλομένων ἡμῶν σεσιώπηται, προσθήκαις  
 ἀναπληρῶσαι καὶ φθέγμασιν ἐκ πατρικῆς προερχομένοις πληρώσεως καὶ διορθώσεσιν  
 ἰθύναι καὶ ῥῶσιν προσφιλεστάτην χαρίσασθαι ἀδελφικοῖς ἐνεργουμένην σπουδάσμασι καὶ  
 5 πατρικαῖς ἐνομβρουμένην προθέσεσιν, ἵνα μήτε τὸ ἔλλειπες ἐν αὐτοῖς ἀτελὲς εἰς ἀεὶ δια-  
 φαίνοιτο, μήτε τὸ ἀσθενὲς καὶ ἀγνοίᾳ πολλακίς σφαλλόμενον ἀρρωστοῦν εἰς ἀεὶ διαμένοι  
 καὶ δι' ὅλου τοῦ βίου νοσηλευόμενον· ὅπερ φιλικῶς ὑφ' ὑμῶν καὶ γνησίως γινόμενον  
 πλουτίσοι μὲν ἐμὲ καὶ ἰάσεται, μαρτυρήσοι δὲ τοῖς μακαρίοις ὑμῖν τὸ συμπαθὲς καὶ  
 φιλόστοργον, ταυτὸν δὲ εἰπεῖν τὸ φιλότεκνόν τε καὶ φιλάδελφον. οὕτω δὲ πρὸς ὑμῶν  
 10 ἐγὼ πλουτιζόμενος καὶ τὸ ἔλλειπες προσαναπληρούμενος καὶ τὸ ἀσθενὲς ἱατρευόμενος καὶ  
 τὸ χολὸν ἀνορθούμενος καὶ ῥώσει καὶ πλούτῳ πατρικῶ καὶ ἀδελφικῶ στεφανούμενος,  
 πηλίκην ἔχειν χάριν ὑμῖν καὶ χαρὰν σὺν αὐτῇ νομισθήσομαι ἡ εὐφροσύνην τρυγᾶν καὶ  
 ἡδονὴν τὴν ἀνωτάτω γνωσθήσομαι. ἀλλὰ τοῦτο μὲν εἰδείη μόνος θεός, εἰδείην δὲ  
 καὶ αὐτὸς ἐγὼ, θεοτίμητοι, ὁ τὴν τοιαύτην κερδαίνων εὐπάθειαν καὶ τὴν λαμπρὰν εὐερ-  
 15 γείαν δρεπόμενος, εἰδοίητε δὲ τάχα καὶ αὐτοὶ καὶ μαθήσοισθε, εἰ καρδίας τῆς ἐμῆς τὸ  
 θερμὸν εἰς εὐσέβειαν ἴδοιτε καὶ τῆς ψυχῆς τὸ πολὺ πρὸς ἀγάπησιν ψυχῆς ὀφθαλμοῖς  
 θεωρήσοιτε. περὶ τούτων οὖν ἐπὶ πλεόν ὑμᾶς αἰτεῖν τοῖς λόγοις ἀφέμενος, οἶδα γάρ, ὡς  
 ταῦτα πάντως πληρώσοιτε καὶ πρὸ τῶν ἡμετέρων ἐλαχίστων αἰτήσεων ἀδελφικῆς ἀγάπης  
 20 οὐδέποτε παύσομαι, ὥστε καὶ εὐχαῖς πρὸς θεὸν καὶ δεήσεσιν ἐμὲ περιέπειν θερμώτατα τὸν

20 cf. Eph. 6,18

MTO LFV A K

1 σεσίγηται | ἐσίγηται M      μεγίστην om. M      μεγίστης A      2 ἀγροικοτέρων | ἀγροικωτέρων L  
 ἡμῶν om. L A      3 ἐκ | ἐν O      καὶ² om. L      5 ἐνομβρουμένην | ἐννευρουμένην M      ἀνομβρουμένην  
 O      ἐναμβρυνόμενην F marg.      ἀναμβρυνόμενην K      μήτε τὸ | μὴ τό τε T      ἔλλειπες | ἐλλιπές  
 MTO      ἔλλειπες A      αὐτοῖς τὸ ἀτελὲς MTO K      6 σφαλλόμενον | φαλλόμενον L      εἰς | ἐς MO  
 διαμένοι | διαμείνοι LF      7 νοσηλευόμενον | συνοσυλευόμενον L      καὶ γνησίως ὑφ' ἡμῶν O      γινόμε-  
 νον | γιγνόμενον MTO K A      8 πλουτίσοι | πλουτίσει M      πλουτήσοι LV      ἰάσεται | ἰάσεται  
 M      ἰάσαιτο O      μαρτυρήσοι | μαρτυρήσει M      μαρτυρήσοι L      δὲ | δ' ὑμῖν O      μακαρίοις |  
 μακαριωτάτοις MTO      ὑμῖν om. O      τὸ om. F      9 φιλάδελφον τε καὶ φιλότεκνον MTO      τε  
 ὁμοῦ καὶ F (cf. 486,12)      10 ἔλλειπες | ἐλλιπές MTO      προσαναπληρούμενος | ἀναπληρούμενος LFV A  
 11 τὸ | τὸν K      χολὸν | χολὸν L      πατρικῶ τε καὶ LFV A      12 πηλίκην | πιλίκην L      καὶ² ...  
 αὐτῇ om. O      αὐτῇ | αὐτοῖς λογισθῆς F      13 εἰδείη | εἰδοίη T K      ἰδείη V      εἰδείη A      εἰ-  
 δείην | εἰδοίην T K      ἰδείην V      εἰδείην A      15 εἰδοίητε | εἰδείητε MO      εἰδετε L      εἰδείητε  
 A      δὲ om. M      καὶ αὐτοὶ τάχα O      μαθήσοισθε | μαθήσεσθε M A      μαθήσοισθε αὐτοὶ εἰ K  
 τῆς om. L A      16 ἴδοιτε | ἴδητε O      εἰδητε L      εἰδοιτε K      εἰδυτε A      ψυχῆς² | ψυχικοῖς O  
 17 πλεόν | πλέων L      18 πάντως | πάντα M      om. L      πληρώσοιτε | πληρώσετε M  
 19 ἐκεῖνο | ἐκεῖνον L A      ἐκεῖνο δὲ δυσωπῶ M      20 παύσομαι | παύομαι MTO      ὥστε | ὅθεν K  
 θερμώτατα | θερμώτατα L

nullatenus memoratum aut per immobilitatem linguae est tacitum aut per linguae grauitatem et uocis nimiam exilitatem aut per sermonum agrestium infirmitatem et nobis nolentibus siluit, adiectionibus et dictionibus adimplere ex paterna procedentibus plenitudine et emendationibus corrigere et robor amicissimum tribuere fraternis operatam studiis paternisque irrigatam propositis, ut neque quod in eis deest imperfectum semper appareat neque quod infirmum est et per ignorantiam [fortassis] plerumque fefellit inualidum iugiter maneat et per totam uitam egrotet; quod cum amicabiliter a uobis et sincere fuerit factum, me quidem locupletabit atque saluificat, uobis autem beatissimis testificabitur de compassione <et> caro affectu, hoc idemque est dicere de filii atque fraternitatis dilectione. ita uero ex uobis ego ditatus et quod defuit redintegratus et quod infirmum est medicatus et quod claudicabat correctus et ualitudine et paternis fraternisque diuitiis coronatus, quales uobis gratias et una cum his gaudium estimabor siue laetitiam uindemiassae et delectamentum eximium recognoscar. sed hoc quidem nouerit solus deus, nouerim autem etiam ego ipse, deo honorabiles, qui huiusmodi [luci] ΕΥΠΑΘΕΙΑΝ [compassionem] <suauitatem> lucrifacio et preclaro beneficio potior, noueritis autem, reor, et uos et ad<dis>cetis, si cordis mei feruorem circa pietatem uideritis et quod plurimum animae ad caritatem est oculis animae cerneritis. super his igitur amplius uos uerbis poscere desinens, scio enim, quod haec per omnia complebitis et ante nostras humillimas supplicationes fraternae caritatis ardore concremati affectuque paterno flammati; illud queso et postulans numquam desinam, quatenus orationibus et obsecrationibus

## VPG CBR MNL

|                                                 |                                             |                                              |                                          |                                            |            |
|-------------------------------------------------|---------------------------------------------|----------------------------------------------|------------------------------------------|--------------------------------------------|------------|
| 1 immobilitatem ] immbobilitatem P <sup>1</sup> | inmobilitatem CB                            | linguae ] lingae C <sup>1</sup>              | liguae N                                 | ta-                                        |            |
| citum ] citum P <sup>1</sup>                    | 1–2 linguae grauitatem = <βαρυγλωττίαν>     | βραδυγλωττίαν = linguae <tarditatem>         | grauitatem ] grauitate VP B <sup>1</sup> | 2 nimiam exilitatem ] ironiam esilitatem L | sermonum ] |
| sermonem CBRG <sup>2</sup>                      | agrestium in infirmitatem G                 | 3 nolentibus ] loquentibus N                 | procedentibus ]                          |                                            |            |
| procedentibus V <sup>1</sup>                    | 3–4 plenitudine ] plenitudinem NL           | 4 corrigere ] corrigere CB                   | robor ] robor                            |                                            |            |
| CRG MNL                                         | amicissimum tribuere ] acissimum tribuere P | ἐνεργουμένην = operatam (operam L) ]         |                                          |                                            |            |
| operat<u>m?                                     | 5 ἐνομβρουμένην = irrigatam ] irrigat<u>m?  | ut ] et CR                                   | eis deest ] eisdem G                     |                                            |            |
| deest ] deesse L                                | imperfectum ] imperfectum ML                | 6 πολλάκις = [fortassis] + plerumque VPG CBR |                                          |                                            |            |
| MNL (ἴσως = fortassis)                          | fefellit ] refellit R                       | 7 inualidum ] inualidum M                    | inualidum N                              |                                            |            |
| uitam ] uita N                                  | egrotet ] aegrotet N                        | 8 factum ] factam B <sup>1</sup>             | quidem ] quid V                          | locupletabit ]                             |            |
| locupletauit V B <sup>1</sup> M <sup>1</sup> NL | saluificat ] saluificauit M <sup>1</sup> NL | saluificabit M <sup>2</sup>                  | 9 testificabitur ] testi-                |                                            |            |
| ficatur CBR                                     | compassione ] compassione CB                | καί = <et> om. VPG CBR MNL                   | affectu ] affectu                        |                                            |            |
| C                                               | 10 ditatus ] deitatus B                     | ditatus sum et G                             | redintegratus ] sed integratus PG        | 11 est om.                                 |            |
| N                                               | correctus ] correptus L                     | et ualitudine om. CBR                        | 12 diuitiis ] diuiciis CR                | gratias ] gracias                          |            |
| C                                               | et om. CBR                                  | gaudium ] gaudium C                          | gaudium et estimabor M                   | estimabor ] aestimabor                     |            |
| CB N                                            | 13 laetitiam ] laeticiam V                  | uindemiassae ] uindemiassae CBR              | eximium ] eximiam VPG                    |                                            |            |
| MNL                                             | et umium R                                  | recognoscar ] recognoscar V                  | recognoscar P                            | recognoscunt MNL                           |            |
| 14 honorabiles ] honorabilis CBR                | huiusmodi ] huius V                         | huius mundi L                                | [luci] ] loci P <sup>1</sup>             | lucis                                      |            |
| MNL                                             | 15 ΕΥΠΑΘΕΙΑΝ ] CYTIAΘΕΙΑΝ CBR               | ΕΥΠΑΘΕΙΑΝ NL                                 | συμπάθειαν = [compassionem]              |                                            |            |
| VPG CBR MNL                                     | εὐπάθειαν = <suauitatem>                    | lucrificio ] lucrifatio P                    | beneficio ] beneficio P B                |                                            |            |
| beneficio C <sup>1</sup>                        | potior ] potior CB                          | 15–16 noueritis ] noueritis C                | 16 μαθήσοισθε = ad<dis>cetis ]           |                                            |            |
| adiicietis VPG CBR MNL                          | pietatem ] piaetatem P                      | uideritis ] uideretis CBR                    | 17 cerneritis ]                          |                                            |            |
| cerneretis CBR                                  | cernitis G <sup>1</sup>                     | creueritis M                                 | cerneretis M <sup>2</sup> marg.          | 18 scio ] stio V                           | com-       |
| plebitis ] complebitis CB                       | nostras ] nos trans B                       | 19 humillimas ] humilimas CR                 | humillimas B                             |                                            |            |
| humillimillim L                                 | supplicationes ] subplicationis V           | supplicationes C                             | ardore ] adorem N <sup>1</sup>           |                                            |            |
| ardorem N <sup>2</sup>                          | concremati ] cremati N                      | affectuque ] affectuque CB                   | paterno ] patern P <sup>1</sup>          | 20                                         |            |
| et <sup>1</sup> B <sup>2</sup> add.             | quatenus ] quatinus G                       |                                              |                                          |                                            |            |

δεδιότα καὶ τρέμοντα καὶ τὸ βάρος βαστάζειν τοῦ προσεπιτεθέντος μοι ζυγοῦ μὴ δυνά-  
μενον, καὶ οὐ τοῦτο γε μόνον, ἀλλ' ὅπως καὶ τὸ Χριστοῦ μοι τοῦτο συμβόσκειτε ποίμνιον,  
ὅπερ ποιμαίνειν μὲν αὐτὸς ἐγκεχέρισται· ἀδυνατῶ δὲ μὴ ἐπικουρούντων ὑμῶν ἀντιλήψαι  
ποιμαίνειν τοῦτο καὶ τρέφειν ἐνθέοις τισὶ καὶ ὠφελίμοις βλαστήμασι καὶ φυλάττειν ἀβλαβὲς  
5 καὶ ἀπήμαντον. καὶ διὰ τοῦτο πρεσβεύω καὶ δέομαι, ἵνα μὴ ταῦτα βλάβῃν τὴν  
οἴαν οὖν ὑπομείναντα παρὰ τὴν ἐμὴν ἀπειρίαν καὶ ἀτεχνίαν καὶ οὐκ ἀρκοῦσαν πρὸς τὸ  
δεόντως νέμειν ἀδράνεια, ὥς αὐτὸς αὐτοῖς λυμηνάμενος ἐν ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως κρίνωμαι  
καὶ τῶν κλεπτόντων καὶ σφαττόντων καὶ ἀπολλύντων ληστῶν Χριστοῦ τοῦ θεοῦ τὰ  
πολύτιμα πρόβατα οὐ τελευτῶσαν ὑποσχῶ τὴν κόλασιν· τὴν γὰρ τούτων σωτηρίαν τε  
10 καὶ ἐπαύξῃσιν καὶ τὴν πόαις ταῖς ἀρίσταις κορυφουμένην πίστιν οἶδα σαφῶς καὶ ἐπίστα-  
μαι πρὸς τοῦ ἀρχιποίμενος Χριστοῦ εὐθυνθησόμενος, ἀλλ' εἴ τι, θεοτίμητοι, δύνασθε θεοῦ  
χαριζομένου τὸ δύνασθαι βοηθεῖν ἡμῖν ἀγωνίσασθε, ἵνα μὴ καὶ αὐτὸς ἐγὼ καὶ τὰ Χρι-  
στοῦ ταῦτα τιμιώτατα πρόβατα θηριάλωτοι παρὰ τὴν ἐμὴν ἀδυναμίαν γενοίμεθα.  
τὴν ἴσιν δὲ ὑμῖν πλουσίαν προσάγω παράκλησιν, ἵνα ἐκτενῇ ποιῆσθε καὶ ἀπανυστον τὴν  
15 πρὸς θεὸν ἰκετείαν καὶ δέησιν ὑπὲρ τῶν φιλοχρίστων καὶ γαληνοτάτων ἡμῶν βασιλέων  
τῶν θεόθεν τῆς βασιλείας λαχόντων τοὺς οἴακας, ὅπως αὐτὸς ὁ φιλοικτίρμων θεὸς καὶ  
φιλάνθρωπος, ὁ καὶ δύναμιν ἔχων ἰσοσθενῇ τῷ βουλήματι, ὑμετέροις θεοδέκτοις εὐχαῖς  
μειλιττόμενος ἐτῶν μὲν πληθύν αὐτοῖς πολλὴν προσχαρίσεται, νίκας τε μεγίστας κατὰ

15 cf. Eph. 6,18

MTO LFV A K

|   |                 |                  |                |                  |                            |                                 |
|---|-----------------|------------------|----------------|------------------|----------------------------|---------------------------------|
| 1 | δεδιότα]        | δεδιότα F        | δεδιότα K      | προσεπιτεθέντος] | ἐπιτεθέντος O              | προσεπιτεθέντος V               |
| 2 | τὸ]             | τοῦ K            | τῷ A           | τὸ τοῦ χριστοῦ O | τοῦτο <sup>2</sup> ] τοῦ M | καὶ K                           |
|   | LFV A           | συμβόσκειτε]     | συμβόσκηται M  | συμβόσκειται L   | 5                          | βλάβῃν ταῦτα MTO K              |
| 6 | ὑπομείναντα]    | ὑπομένοντα MTO L | 7              | ἀδράνεια]        | ἀδρανίαν L                 | αὐτὸς]                          |
|   | αὐτὰ F          | λυμηνάμενος]     | λυμηνόμενος O  | κρίνωμαι]        | κρίνομαι F A               | 8                               |
|   | κλεπόντων TO    | ἀπολλύντων]      | ἀπολλύντων M A | ἀπολλούντων T    | ληστῶν om. MTO             |                                 |
| 9 | πολύτιμα]       | ποιοτίμητα T     | ὑποσχῶ]        | ὕφ' ἔξω MTO      | ὑπέχω K                    | 9–10                            |
|   | O               | 10               | πόαις]         | ποαῖς L A        | ἀρίσταις]                  | ἀρίστοις MT LF K                |
|   | 11              | τοῦ]             | τὸ K           | ἀρχιποίμενος]    | ἀρχιποιμένος T L           | δύνασθε]                        |
|   | 12              | ἀγωνίσασθε]      | ἀγωνίσασθαι L  | καὶ αὐτὸς]       | καὐτός MT                  | τά]                             |
|   | ταυτὶ TO        | ταῦτα τὰ L       | ταυτὴ K        | θηριάλωτοι]      | θηριάλωτα A                | 14                              |
|   | ἐγὼ O           | ἵνα]             | ἵν' FV A       | ποιῆσθε]         | ποιεῖσθαι L                | ποιεῖσθε F A                    |
|   | θεὸν F          | γαληνοτάτων]     | γαληνωτάτων L  | 16               | αὐτὸς]                     | αὐτοῖς MTO V                    |
|   | M               | θεοδέκτοις om. F | 18             | μειλιττόμενος]   | μειλιττόμενος T L          | μειλιττόμενος πολλὴν ἀπὸ ἐτῶν A |
|   | αὐτοῖς πληθύν M | πολλὴν om. A     | προσχαρίσεται] | χαρίσεται V A    | τε]                        | 5 δὲ LFV A                      |

apud deum me flagrantissime foueatis metuentem atque trementem et onus sufferre iugi mihi imposit(i) nequentem, et non hoc solummodo, sed ut hunc quoque gregem Christi mecum pascatis, quod mihi quidem ad regendum commissum est; inualidus autem sum nisi uestris praesidiis adiuuer ad regendum hunc atque nutriendum diuinis quibusdam et profuturis germinibus ad conseruandum quoque innoxium et inlesum. idcirco et exoro et deprecor, ut nullam haec noxam <qualemcumque> sustineant per meam imperitiam et inertiam et oportune regere non sufficientem inpotentiam, et tamquam ego ipse ea lesissem in die iudicii iudicer et furantium latronum atque occidentium et perdentium preciosissimas oues Christi dei immortale tormentum suscipiam; horum enim salutem et augmentum et pinguidinem pascuis optimis excellentem scio adliquidum et a Christo pastorum principe me exigendum agnosco, sed si quid, deo honorabiles, poteritis deo ad suffragandum nobis condonante uirtutem concertate, ne et ego ipse et haec pretiosissime oues Christi propter meam inbecillitatem ΘΗΡΙΑΛΩΤΟΙ ΓΕΝΟΙΜΕΘΑ a bestiis capiamur.

aequalem autem uobis opulentam postulationem offerro, ut instantem atque <incessabilem> ad deum obsecrationem atque deprecationem fundatis pro Christo dilectis et tranquillissimis nostris imperatoribus, qui diuinitus imperii gubernacula meruerunt, quatenus ipse misericordissimus atque humanissimus deus, qui etiam uirtutem habet ΙCOCΘΕΝΗ aequiperam uoluntati, uestris deo acceptabilibus orationibus mitigatus, annorum

## VPG CBR MNL

|                                         |                                                   |                                                  |
|-----------------------------------------|---------------------------------------------------|--------------------------------------------------|
| 1 me flagrantissime ] refragantissime L | flagrantissime ] fragrantissimae VPG              | trementem ] crementem                            |
| N onus ] honus M                        | sufferre ] suffere C <sup>1</sup>                 | sufferere C <sup>2</sup>                         |
| 2 mihi ] michi G N                      | imposit(i) ] inposito VPG N                       | inpositum CBR                                    |
| add. ut om. G NL                        | 3 mecum pascatis ] me compascatis G               | pascatis ] pascere CBR                           |
| michi G N                               | nihil L                                           | commissum ] commissum V <sup>1</sup> P           |
| inuadus L                               | sum ] sumus L                                     | 4 uestris ] nostris L                            |
| prae futuri BR                          | germinibus ] geminibus G <sup>1</sup>             | quoque ] quo B <sup>1</sup>                      |
| CB <sup>2</sup>                         | illesum NL                                        | et <sup>2</sup> V <sup>2</sup> add. om. R        |
| VPG                                     | noxam ] noxiam L                                  | τὴν οὐρανὴν = <qualemcumque> om. VPG CBR MNL     |
| sustinent C                             | 6–7 imperitiam ] impericiam CR                    | inperitiam N                                     |
| inerciam M                              | oportune ] oportunae V                            | inpotentiam ] impotentiam ML                     |
| tanquam L                               | 8 ea ] eam G                                      | om. N                                            |
| iudicerunt N                            | iudices L                                         | fu. rantium C ras.                               |
| simas MNL                               | immortale ] immortalis G                          | immortale ML                                     |
| pinguinem B                             | pinguedinem RG MNL                                | excellenter ] excellentem V                      |
| stio VP                                 | adliquidum ] aliquidum VPG N                      | 11 principe me ] principem V                     |
| CB et egendum R                         | honorabiles poteritis ] honorabilis potueritis CB | 12 et <sup>1</sup> M add.                        |
| preciosissime V                         | praeciosissime P                                  | praeciosissime B                                 |
| imbecillitatem V                        | inuecillitatem N                                  | ΘΗΡΙΑΛΩΤΟΙ ΓΕΝΟΙΜΕΘΑ ] ΘΗΡΙΑΛΩΤΟΙΥC ΓΕΝΟΜΕΘΑ VP  |
| ΘΗΡΙΑΛΩΤΟΙΥC ΓΕΝΟΜΕΘΑ G                 | ΘΗΡΙΑΛΩΤΟC ΕΝΟΜΕΘΑ CR                             | ΘΗΡΙΑΛΩΤΟΙC ΕΝΟΜΕΘΑ B                            |
| ΘΗΡΙΑΛΩΤΟΙC ΕΝΟΜΕΘΑ MN                  | ΘΗΡΙΑΛΩΤΟΙC ΕΝΟΜΕΘΑ L                             | a bestiis ] auesteis N                           |
| enim G                                  | uobis ] nobis MNL                                 | opulentam ] opulentiam B                         |
| offerro ] ofero CB                      | offerro G L                                       | 14–15 ἀπαραύτος = <incessabilem> om. VPG CBR MNL |
| obsecrationem ] obsecrantem B           | deprecationem ] depraedicationem P                | depraecationem C                                 |
| 15–16 et. .tranquillissimis P ras.      | 16 tranquillissimis ] tranquillissimus N          | me-                                              |
| meruerunt ] mererunt B                  | 16–17 quatenus ] quatinus G                       | 17 ipse om. N                                    |
| 17–18 ΙCOCΘΕΝΗ ]                        | ΕΙCOCΘΕΝΗ VPG                                     | ΙCOCΘΕΝΗ R                                       |
| equiperam CBR L                         | aequiperum G <sup>1</sup>                         | aequipperam M                                    |
| uoluntatem RG                           | uoluntatem uoluntatis uestris G                   | acceptabilibus ] acceptabilibilibus G            |
| nibus om. N                             | orationibus et mitigatus L                        | oratio-                                          |

βαρβάρων δοίη καὶ τρόπαια, καὶ παίδων παισὶν αὐτοὺς στεφανώσῃ καὶ εἰρήνην θεϊκὴν  
 χαρᾶς, καὶ σκήπτρα παράσχοι κραταῖα καὶ ἐνδύναμα βαρβάρων μὲν ἀπάντων,  
 μάλιστα δὲ Σαρακηνῶν, ὄφρυν καταθράττοντα, τῶν δι' ἁμαρτίας ἡμῶν ἀδοκίμως νῦν  
 ἡμῖν ἐπαναστάντων καὶ πάντα ληϊζομένων ὡμῶ καὶ θηριώδει φρονήματι καὶ δυσσεβεῖ καὶ  
 5 ἀθέῳ τολμήματι. διὸ περισσῶς καὶ τοὺς μακαρίους ὑμᾶς ἱκετεύομεν ἐκτενεστάτας  
 πρὸς Χριστὸν τὰς δεήσεις ποιήσασθαι, ὅπως ταύτας εὐμενῶς πρὸς ὑμῶν προσηκάμενος  
 καταβάλῃ θάττον αὐτῶν τὰ μανίας πλήρη φρυάγματα καὶ εὐτελεῖς αὐτοὺς ὑποπόδιον  
 καθὰ καὶ τὸ πρότερον τοῖς θεοσδότοις ἡμῶν βασιλεῦσι δωρήσοιτο, ἵν' εὐημεροῖεν μὲν αὐτοὶ  
 οἱ τὸ ἐπὶ γῆς ἡμῶν βασιλῆιον ἔχοντες, πολεμικῶν θορύβων παυσάμενοι, εὐημεροῖη δὲ καὶ  
 10 ἅπαν αὐτῶν σὺν αὐτοῖς τὸ πολίτευμα σκήπτροις τοῖς αὐτῶν καρτεροῖς χαρακούμενον καὶ  
 εἰρηνικῆς δι' αὐτῶν καταστάσεως τοὺς εὐφροσύνης τοκέας δρεπόμενον βότρυας.

Ἀντιβολῶ δὲ δικαίως ὑμῶν τὸ φιλάδελφον Λεόντιον τὸν θεοσεβέστατον διάκονον τῆς  
 ἁγίας Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν Ἀναστάσεως, καὶ τοῦ εὐαγοῦς ἡμῶν σεκρέτου καγγελλάριον  
 τε καὶ πρωτονοτάριον, καὶ τὸν εὐλαβέστατον ἡμῶν ἀδελφὸν Πολύευκτον, τοὺς τοῖσδε  
 15 ἡμῶν τοῖς συνοδικοῖς διακονουμένους χαράγμασιν, εὐμενέσι προσώποις θεάσασθαι καὶ  
 συγκαταβάσει πρεπῶδει προσδέξασθαι· τοῦτο γὰρ ὑμῶν καὶ τὸ ἰδιώτατον πέφυκε  
 γνῶρισμα, ὥς τοὺς θεατὰς ὑμῶν αἰεὶ καταπλήττετε ἐν ὕψει μεγίστῳ τυγχάνοντες καὶ  
 μεγίστην ἐνδεδυμένοι ταπεινώσιν· ἀλλὰ καὶ πᾶσιν ὑμῶν τοῖς λαμπροῖς ἰδιώμασι πνευμα-  
 τικῶς καὶ ἱλαρῶς δεξιώσασθε καὶ ἐφόδια ψυχῆς πνευματικὰ καὶ λαμπρὰ προσχαρίσασθε

MTO LFV(11) A(11) K

1 παισὶν ] πᾶσιν T L εἰρήνη θεϊκὴ ] εἰρήνην θεϊκὴν A 2 παράσχοι ] παρασχοὶ L 3 σαρακηνῶν ]  
 σβαρακηνῶν T ἱσσηλιτῶν LFV A ὄφρυν ] ὄφρυν LV A καταθράττοντα ] καταθραύοντα  
 LFV A 3–4 νῦν ἡμῖν ἐπαναστάντων ] δύναιμι ἐπαναστῶν L 4 πάντα ] πᾶν L 5 καὶ om.  
 MTO ἐκτενεστάτας ] ἐκτενεστάτα O 6 χριστὸν ] θεόν F ποιήσασθαι ] ποιήσαθε O  
 ὑμῶν ] ἡμῶν O 7 καταβάλῃ ] καταβάλλοι T A καταβάλῃ O τὰς αὐτῶν θάττον O τὰ ]  
 τὰς MO L μανίας πάσης πλήρη A πλήρη φρυάγματα ] περιφρυάγματα L εὐτελεῖς ] εὐτελές  
 FV K A 8 καὶ om. MTO K δωρήσοιτο ] δοροῖσοιτο L ἵν' ] ἵνα LV 9 εὐημεροῖη ] εὐήμεροι  
 L 9–10 δὲ σὺν αὐτοῖς καὶ ἅπαν αὐτῶν τὸ πολίτευμα MT δὲ σὺν αὐτοῖς καὶ ἅπαν τὸ πολίτευμα  
 αὐτῶν O 10 αὐτῶν<sup>4</sup> τοῖς MTO K καρτεροῖς ] καρτερῶς MTO καρτερικοῖς L κραταίοις  
 V 11 τοκέας ] τοκέας M K<sup>1</sup> τόκλαιος L τύκλας F τὸ κλέος V loco 492,12–494,9  
 LFV A habent: ἀντιβολῶ δὲ τοὺς πανιέρους ὑμᾶς, ἀγιώτατοι, ταῦτα πρὸς τῆς ἡμῶν ταπεινότητος (ταπεινωτάτης  
 L) τὰ συνοδικὰ δεχομένους χαράγματα θάττον ἀντιγράψαι φίλα ἡμῖν καὶ τριπόθητα γράμματα, τὰ τὴν μὲν  
 θεόδοτον ῥῶσιν ὑμῶν τοῖς μετρίοις ἡμῖν εὐαγγελιούμενα καὶ χαροποιοῦντα πλουσίως ἡμᾶς καὶ εὐφραίνοντα  
 ἐπὶ τοῖς τῆς ὑμετέρας ἀπαγγέλμασι ῥώσεως, ἔπειτα δὲ καὶ πίστιν ἡμῖν (ἡμᾶς L) τὴν ὁρθὴν εἰσφαιδρύνοντα  
 (ἐκφαιδρύνοντα V A) καὶ τὸ ἥθος τῆς ψυχῆς ἐλευκαίνοντα καὶ τὴν ποιμαντικὴν ἡμᾶς ἐπιστήμην παιδεύοντα  
 καὶ θαρσαλέους πρὸς τὸ ποιμαίνειν τὰ ἐνθάδε (ἐν βάθῃ L) χριστοῦ τοῦ θεοῦ καὶ σωτῆρος τῶν ὄλων ποιοῦμενα  
 ποίμνια. πᾶσαν τὴν (om. L) σὺν τῇ πατρικῇ ὑμῶν μακαριότητι θεοφιλῇ καὶ φαιδρᾶν ἀδελφότητα πλείστας ἐν  
 χριστῷ τῷ θεῷ ἐγὼ ὁ ταπεινὸς καὶ ἐλάχιστος καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοὶ προσαγορεύομεν. cf. P. Conte,  
 Chiesa e primato nelle lettere dei papi del secolo VII. Milano 1971, p. 415–417. 12 θεοσεβέστατον ]  
 θεοφιλέστατον MTO τῆς ] τῆς τῆς K 13 καγγελλάριον ] καγκελλάριον TO 14 ἀδελφὸν ἡμῶν  
 O τοὺς τοῖσδε ] τούτοις δὲ K 15 εὐμενέσι ] εὐσεβέσι K 16 τὸ om. M ἰδιώτατον ]  
 ἰδιαίτατον O 17 αἰεὶ om. M ὕψει ] ὑψώματι M τυγχάνοντες ] τυγχάνοντα T  
 19 δεξιώσασθε ] δεξιώσασθαι O K ἐφόδια ] σφόδρα MT προσχαρίσασθε ] προσχαρίσασθαι O K

quidem eis copiosam multitudinem condonet uictoriasque maximas aduersus barbaros  
 inpendat et trophea, et filiis filiorum eos coronet et pace diuina circumdet et sceptrata fortia  
 concedat atque uigentia, barbarorum quidem omnium maximeque Sarracinorum superci-  
 lium confringentia, qui ex nostris peccatis ex insperato nunc super nos surrexerunt  
 omniaque diripiunt crudeli feralique proposito et impia ΑΘΕΩ profanaque audacia. 5  
 unde [plusquam] <superflue> etiam uos sanctissimos poscimus instantissimas ad Christum  
 petitiones effundere, ut has propitius a uobis suscipiens cito deiciat eorum furore plenam  
 iactantiam et uiles eos sicut et antea sub scabellum a deo [conseruandis] <concessis>  
 nostris imperatoribus tribuat, ut et ΕΥΗΜΕΡΟΙ<ΕΝ> ipsi dierum laetitiam habeant, qui  
 in terris nostrum habent imperium a bellicis perturbationibus quiescentes, et cuncta eorum 10  
 cum eis laetetur res publica sceptris eorum firmissimis cummunitum et per eos pacifico  
 statu iocunditatis procreatores racemos uescatur.

Iure proinde supplico uestram fraternam dilectionem Leontium deo amabilem diaconum  
 sanctae Christi dei nostri Resurrectionis, et nostri uenerabilis secretarii cancellarium  
 primumque notariorum et relegiosum fratrem nostrum Polieuctum, qui huius nostrae 15  
 synodicae scripturae ministri sunt, placido uultu conspiciere et cumdecenti condensatione  
 suscipere; hoc quippe uestrum nimium speciale constat inditium, quod et aspicientes uos  
 <semper> ammirantur, quod et in sublimitate maxima existitis et maximam humilitatem  
 estis induti; sed et cunctis uestris praeclaris proprietatibus spiritaliter atque hilariter

## VPG CBR MNL

|                                                                      |                                             |                                           |                                                     |
|----------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------|-------------------------------------------|-----------------------------------------------------|
| 1 eis ] et eius MNL                                                  | condonet ] condonat B                       | barbaros ] barbaras G <sup>1</sup>        | 2 inpendat ] impendat ML                            |
| trophea ] tropea V                                                   | tropaea P                                   | sceptrata ] septra N                      | 3 uigentia ] uigintia VP B <sup>1</sup> uingintia G |
| ingentia N                                                           | sarracinorum ] sarracynorum P               | saracinorum G <sup>1</sup>                | saracenorum R M                                     |
| 4 con-                                                               | fringentia a qui P <sup>1</sup>             | insperato ] inspirato V                   | 5 diripiunt ] deripiunt M                           |
| proposito ] preposito G                                              | ΑΘΕΩ ] αθεω L                               | audacia ] audatia VPG N                   | 6 [plusquam] ] plus eos                             |
| quam CBR                                                             | περισσῶς = <superflue> ] [plusquam] VPG MNL | sanctissimos ] sanctissimus M             | sanctissimorum N                                    |
| poscimus ] postimus V                                                | instantissimas ] adstantissimas CBR         | instantissimus                            | MNL                                                 |
| 7 petitiones ] petitionis V                                          | peticiones G                                | effundere ] efundere CB                   | propitius ] pro-                                    |
| picius CG                                                            | furore ] furem CBR                          | 8 iactantiam ] iactantia ML <sup>2</sup>  | tactantia N                                         |
| scabillum C                                                          | scabulu B                                   | θεοδότοις = a deo <concessis> (cf. 495.4) | 9 et P <sup>2</sup> add.                            |
| ΕΥΗΜΕΡΟΙ<ΕΝ> ] ΕΙΝΜΕΡΟΙ V                                            | ΕΥΗΜΕΡΟΙ P                                  | ΕΥΝΗΜΕΡΟΙ G                               | CΥΝΗΜΕΡΟΙ B                                         |
| laetiam V                                                            | laeticiam P                                 | leticiam RG                               | letitiam NL                                         |
| 10 a] de R om. L                                                     | eorum om. L                                 | 11 laetetur ] letetur BRG NL              | publica ] puplica VG                                |
| firmisimis ] firmisimas B <sup>1</sup>                               | cummunitum ]                                | cummuniti CR                              | communiti B                                         |
| communita G (?)                                                      | commonitum N                                | eos et pacifico VPG                       | MNL                                                 |
| 12 iocunditatis ] iuconditas P <sup>1</sup>                          | iuconditatis P <sup>2</sup>                 | iocunditas C                              | procreatores ] procreatoris B <sup>1</sup>          |
| racemos ] racemus P M                                                | racimo B                                    | uescatur ] uescantur BR L <sup>1</sup>    | 13 supplico ] suppleco V                            |
| diaconum ] dyaconum R                                                | diacono N                                   | 14 nostri ] nostrae V                     | 15                                                  |
| notariorum ] notarium V B <sup>1</sup> G <sup>1</sup> L <sup>1</sup> | relegiosum ] religiosum R ML                | fratrem ] frater N                        | polieuctum ]                                        |
| polietum VP <sup>1</sup>                                             | polyeuctum CB M                             | polyeuctum R                              | polieucum N                                         |
| 16 synodicae ] sinodicae B <sup>2</sup>                              | L                                           | scripturae ] scribiturae C                | placido ] placito P <sup>2</sup> CBR                |
| plaido M <sup>1</sup>                                                | cumdecenti ] decenti                        | condendenti G                             | condensatione ] condensatione CBR                   |
| condensationes N                                                     | 17 nimium ]                                 | nium P <sup>1</sup>                       | speciale ] spetiale G L                             |
| speciale N                                                           | inditium ] indicium P CBG                   | uos om. MNL                               | 18 dei = <semper> om. VPG CBR MNL                   |
| ammirantur ] admiratur M <sup>1</sup>                                | admirantur R M <sup>2</sup>                 | sub-                                      | limitate ] sublimitate C <sup>2</sup>               |
| sublimitatem NL                                                      | existitis ] existitis RG MNL                | maximam ] maxima L                        | maximam dati humilitatem VP MNL                     |
| 19 estis ] uestris N                                                 | cunctis ]                                   | cunctas V <sup>1</sup>                    | proprietatibus ] proptantibus P <sup>1</sup>        |
| spiritaliter ] spiritaliter M                                        | spetialiter L                               | hilariter ] hylariter P R                 | heraliter B                                         |
| ilariter L                                                           |                                             |                                           |                                                     |

καὶ θᾶπτον ὡς ἡμᾶς ἀντιπέμψατε γαννυμένους καὶ χαίροντας, ὅτι τοιοῦτον ἱστορεῖν  
 Βυζαντίων ἡξίωνται πρόεδρον, χαροποιούντας τε καὶ ἡμῶν τὴν εὐτέλειαν ἐν τῷ διηγείσθαι  
 κομφῶς ἡμῖν τὰ ὑμέτερα – ῥῶσιν ψυχῆς θεοδώρητον καὶ ὑγείαν τοῦ σώματος θεόσδοτον  
 – καὶ νέμειν ποθούμενα γράμματα τὰ πίστιν ἡμῖν τὴν ὀρθὴν ἐκφαιδρύνοντα καὶ τὸ ἦθος  
 5 τῆς ψυχῆς ἐκλευκαίνοντα καὶ τὴν ποιμαντικὴν ἡμᾶς ἐπιστήμην παιδεύοντα καὶ θαρραλέους  
 πρὸς τὸ ποιμαίνειν τὰ ἐνθάδε Χριστοῦ ποιοῦμενα ποίμνια.

Πᾶσαν τὴν σὺν τοῖς πανιέροις ὑμῖν θεοφιλῇ καὶ φαιδρᾷ ἀδελφότητα πλεῖστα ἐν Χριστῷ  
 τῷ θεῷ ἐγὼ τε ὁ ταπεινὸς καὶ ἐλάχιστος καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοὶ προσαγορεύομεν.

Ἐρρωμένος ἐν κυρίῳ ὑπερέυχου μου, ἀγιώτατε ἀδελφέ.

10

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς καὶ ἡ ἀγία σύνοδος εἶπον·

Ἐν εἰδήσει καὶ τῶν νῦν ἀναγνωσθέντων συνόδικῶν γεγόναμεν. λεγέτωσαν δὲ Θεόδωρος  
 καὶ Γεώργιος οἱ θεοσεβέστατοι πρεσβύτεροι καὶ Ἰωάννης ὁ θεοσεβέστατος διάκονος οἱ τὸν  
 15 τόπον ἐπέχοντες Ἀγάθωνος τοῦ ἀγιωτάτου πάπα Ῥώμης, εἴ γε καὶ αὐθις καινότερόν τι  
 βούλονται διεξιέναι.

Θεόδωρος καὶ Γεώργιος οἱ θεοσεβέστατοι πρεσβύτεροι καὶ Ἰωάννης ὁ θεοσεβέστατος  
 διάκονος, ἀμφότεροι τὸν τόπον ἐπέχοντες τοῦ ἀγιωτάτου πάπα τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου  
 τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, εἶπον·

MTO K(9)

1 τοιοῦτον ] τοιούτων T K 3 θεόσδοτον τοῦ σώματος K 4 τὰ ] τὴν K 8 ἐγὼ ] ἐργῶ M  
 9 ἔρρωμένος ] ἔρρώνος K μου om. O ἀδελφὴ K explic. 15 ἀγάθωνος om. O καὶ om.  
 M τι om. O 17 θεοσεβέστατοι ] θεοφιλέστατοι TO 18–19 τοῦ<sup>2</sup> ... πρεσβυτέρας om. O

amplectimini et animae spiritalia <praeclaraque> largite stipendia et ad nos celeriter remittite alacres atque gaudentes, quod tale sunt conspiciere meriti Bizantium antestitem, laetificantes quoque etiam nostram pusillitatem, dum splendide nobis quae uestra sunt disserunt – a deo condonata animae ualitudinem et a deo concessam corporis sanitatem – et desiderabilia scripta conferre, quae rectam nobis fidem illustrent et habitum animae candificent et pastorem nos disciplinam instituant et constantissimos ad regendum hic Christi gregem efficiant.

Omnem quae cum sacratissimis uobis est deo amabilem et iocundam fraternitatem plurimum in Christo deo ego humilis et pusillus et hii qui mecum sunt omnes fratres salutamus.

Incolomis in domino ora pro me, sanctissime frater.

Constantinus piissimus imperator et sancta synodus dixerunt:

Scientes etiam nunc relectorum synodicorum sumus effecti. dicant autem Theodorus et Georgius deo amabiles presbyteri et Iohannis deo amabilis diaconus locum representantes Agathonis sanctissimi papae Romani, si et iterum nouiter aliquid prosequi cupiunt.

Theodorus et Georgius deo amabiles presbyteri et Iohannis deo amabilis diaconus, utrique locum repraesentantes sanctissimi papae apostolicae sedis antiquae Romae, dixerunt:

VPG CBR MNL

1 spiritalia ] spiritualia M καὶ λαμπρά = <praeclaraque> om. VPG CBR MNL largite ] largitate  
CR ad ] ab N celeriter ] caeleriter VP 2 remittite ] mittite L alacres ] alacras L<sup>1</sup> tale ]  
tales G MN talem L bizantium ] zantium V byzantium P bizantium G<sup>1</sup> bi-  
zantium G<sup>1</sup> bizantium R bizantium L antestitem ] antistitem P<sup>1</sup> G R MNL 3  
nostram ] nostra N pusillitatem ] pussillitatem VP quae ] qua B 4 disserunt ] disserant V  
dixerunt B<sup>1</sup> disserunt B<sup>2</sup> ualitudinem ] ualetudinem V corporis ] corpore V<sup>1</sup> 5 scripta ]  
scribita C conferre ] confere V illustrent ] inlustrent CB L habitum ] abitum V M 6  
instituant ] instruant L constantissimos ] constantissimus CBR 7 efficiant; cf. Mansi XI 509/10 A  
6–10: ut discretionis ... recepturi. 8 cum sacratissimis ] consacratis G est a deo N io-  
cundam ] iucundam P iocundum L 9 humilis ego VPG pusillus ] pusillos N hii ] hi B  
MN 11 incolomis ] incolumis PG incolomes C<sup>1</sup> add. B M incolumes R N incolomis in  
domino om. L domino ] deo G sanctissimae ] sanctissimae V frater ] pater R 14 piissimus ]  
piissimorum N et om. VP N synodus ] sinodus B M dixerunt ] dixit VP CB NL 15  
scientes etiam ] scientiam CBR scientia G synodicorum ] sinodicorum B sumus ] sumus CB  
N dicant ] dei cant VP 16 amabiles ] amales V<sup>1</sup> amabilis P<sup>1</sup> G<sup>1</sup> iohannis ] iohannes BG  
deo amabilis om. CBR amabilis ] amabiles V diaconus ] dyaconus R diacono N repre-  
sentantes ] representantis C representantibus L 17 agathonis ] agatonis L sanctissimi ] sanctissime B  
romani ] romanae CBR 19 theodorus ] theodorus G iohannis ] iohannes C L deo amabilis ] deo  
amalis V d...mabilis P ras. deo amabiles B<sup>1</sup> diaconus ] dyaconus R diacono N 20  
repraesentantes ] presentantes CBR N presentantibus L sanctissimi ] sanctissimae B

- Ἐπίσταται ἡ τε ὑμετέρα εὐσέβεια καὶ ἡ ἀγία καὶ οἰκουμενικὴ ὑμῶν σύνοδος, ὅτι διὰ τῶν ἀναφορῶν τῶν σταλειςῶν πρὸς τὴν ὑμετέραν εὐσέβειαν παρὰ Ἀγάθωνος τοῦ ἀγιωτάτου ἡμῶν πάπα πᾶσα ἡ δύναμις τῆς ὀρθοδόξου καὶ ἀποστολικῆς πίστεως ἐδηλοποιήθη διὰ πλείστων πατρικῶν χρήσεων ἐν αὐταῖς ἐγκειμένων. ἐκ περιουσίας δὲ καὶ ἑτέρας χρήσεις
- 5 ἐπιδεδώκαμεν ἐν κωδικίῳ, αἵτινες καὶ ἀντεβλήθησαν πρὸς βιβλία τῶν ἀγίων καὶ ἐκκρίτων πατέρων, καὶ κἂν εἰ ἕτεραι πολλαὶ χρήσεις ὑπείσιν ἡμῖν ἀγίων καὶ ἐκκρίτων πατέρων, ἀλλ' οὖν ὁμῶς ταύταις ἀρκούμεθα πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως. ἐπιδεδώκαμεν δὲ καὶ χρήσεις βεβήλων αἰρετικῶν ἐν τῷ ῥηθέντι κωδικίῳ ἐναντία τῶν ἀγίων πατέρων περιεχούσας — τουτέστιν ἐν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν ἐπὶ τῆς οἰκονομίας τοῦ ἑνὸς τῆς
- 10 ἀγίας τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ —, αἵτινες καὶ [αὗται] ἀντεβλήθησαν πρὸς τὰ βιβλία τῶν αὐτῶν βεβήλων αἰρετικῶν, καὶ πᾶσι κατάδηλος γέγονε καὶ ἡ τῶν ὀρθοδόξων πατέρων εὐσεβὴς πίστις καὶ ἡ τῶν αἰρετικῶν δυσσεβὴς κακοδοξία. ἐπειδὴ δὲ ἐγνώσθη ἡμῖν, ὥς τινα οἰκεῖα πονήματα εὐρέθησαν παρὰ Μακαρίῳ καὶ Στεφάνῳ τῷ αὐτοῦ μαθητῇ ὁμοφωνοῦντα ταῖς δόξαις τῶν βεβήλων αἰρετικῶν, ἅτινα καὶ ἀφηρέθησαν ἀπ' αὐτῶν καὶ
- 15 εἰσιν ἐν τῷ χαρτοφυλακίῳ τοῦ εὐαγοῦς πατριαρχείου τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως, εἰ παρίσταται τῷ θεοσόφῳ δεσπότῃ καὶ τῇ ἀγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ συνόδῳ, εἰς μέσον ἔλθωσι τὰ τοιαῦτα πονήματα πρὸς τὸ τὴν ἐν αὐτοῖς ἐγκειμένην δύναμιν διαγνωσθῆναι.
- 20 Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς καὶ ἡ ἀγία σύνοδος εἶπον·  
 Λεγέτω Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ τῆς ἐνταῦθα ἀγιωτάτης μεγάλης ἐκκλησίας, εἰ κατὰ τὰ λεχθέντα παρὰ τῶν τοῦ μέρους τοῦ ἀγιωτάτου πάπα (τοῦ

## MTO

1 τε *om.* M      σύνοδος ὑμῶν O      3 δύναμις ] δόξα O      ἀποστολικῆς ἡμῶν πίστεως O  
 4 περιουσίας ] περιουσίῳ TO      5 κωδικίῳ ] κονδικίῳ M      ἐκκρίτων ] ἐγκρίτων O      6 καὶ<sup>1</sup> *om.* M  
 κἂν εἰ *om.* O      κἂν ... πατέρων *om.* M      ἡμῖν *om.* O      ἐκκρίτων ] ἐγκρίτων O      10 τριάδος  
 τοῦ κυρίου O      [αὗται] MTO, *del.*?      13 εὐρέθησαν ] ηὐρέθησαν T      14 ἀπ' ] παρ' TO  
 15 χαρτοφυλακίῳ ] χαρτοφυλακίῳ O      πατριαρχείου ] πατριαρχίῳ T      17 συνόδῳ ἵνα εἰς M  
 ἐγκειμένην ἐν αὐτοῖς M      21–22 μεγάλης ἀγιωτάτης M      22–498,1 apostolicae sedis = <τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου> *om.* MTO

Nouit tam uestra pietas quamque sanctum uestrum <uniuersale> concilium, quod per suggestiones, quae missae sunt ad uestram pietatem ab Agathone sanctissimo papa nostro, omnis uirtus orthodoxae et apostolicae fidei insinuata est per plurima patrum testimonia, quae in eis sunt posita. ex habundantia autem et alia testimonia superobtulimus in codicio, quae et collata sunt cum libris sanctorum probabilium patrum, et quamquam alia plurima testimonia supersint nobis sanctorum probabilium patrum, attamen his contenti sumus <ad> rectae fidei conprobationem. adiecimus autem et testimonia profanorum hereticorum in eodem codicio contraria sanctis patribus continentia – id est unam uoluntatem et unam operationem in dispensatione unius de sancta trinitate domini nostri Iesu Christi –, quae et collata sunt cum libris eorundem <profanorum> hereticorum, et omnibus manifesta facta est quae sit orthodoxorum patrum piissima fides et quae hereticorum malitiosa impietas. quia autem cognitum nobis est, quod quaedam propria scripta reperta sunt apud Macarium et Stephanum eius discipulum consonantia sectis profanorum hereticorum, quae et ab eis ablata sunt et sunt in chartophilatio uenerabilis patriarchii huius a deo conseruandae regiae urbis, si constat deo instructo domino et sancto uniuersalique concilio, in medium ueniant huiusmodi opuscula, quatenus quae in eis uirtus iaceat agnoscatur.

Constantinus piissimus imperator et sancta synodus dixerunt:

Edicat Georgius deo amabilis [deicola] diaconus et chartofilax huius sanctissimae magnae ecclesiae, si secundum quae dicta sunt a parte sanctissimi papae apostolicae sedis

# VPG CBR MNL

|                                                      |                                                          |                                               |                                               |
|------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------|-----------------------------------------------|-----------------------------------------------|
| 1 nouit ] niuit B <sup>1</sup>                       | uestra pietas ] uestram piaetas P                        | quamque ] quam P <sup>1</sup>                 | οἰκουμένη =                                   |
| <uniuersale> om. VPG CBR MNL                         | 2 suggestiones ] suggestiones N                          | quae ] qui P                                  | missae sunt ]                                 |
| misserunt V                                          | miserunt P NL                                            | misae sunt B                                  | agathone ] agatone R L                        |
| orthodoxie L                                         | πατρικῶν = patrum (paterna?)                             | 4 posita ] positi N                           | habundantia ] abundanti C                     |
| M habunt B                                           | habundanti R NL                                          | superobtulimus ] superoptulimus V R           | codicio ] codio                               |
| V codicello CBRG                                     | coditio N                                                | 5 et <sup>1</sup> om. R                       | ex NL                                         |
| probabilium ] probalium V <sup>1</sup>               | 5–6 et <sup>2</sup> ... patrum C <sup>2</sup> add. marg. | om. RG NL                                     | 5 quamquam ]                                  |
| quanquam M                                           | alia ] aliam VPG MNL (p-m)                               | 6 sanctorum <et> probabilium? ] probabilium ] | probabilium ]                                 |
| probalium V <sup>1</sup>                             | attamen ] adtamen CB                                     | his ] hiis R                                  | om. G                                         |
| V <sup>1</sup> contentissimus V <sup>2</sup> P       | 7 πρὸς = <ad> om. VPG CBR MNL                            | rectae ] sectae M                             | conpro-                                       |
| bationem ] conprobatione CBR                         | cumprobationem MNL                                       | adiecimus ] adicimus CBR                      | profano-                                      |
| rum ] profanorum RG L                                | 8 codicio ] coditio P N                                  | codicello CBRG                                | contraria ] contrario VPG                     |
| uoluntatem ] uoluntatem C                            | 9 unius sanctae de VPG NL                                | 10 et <sup>1</sup> om. G                      | collata ] conlata CB                          |
| eorundem ] eorundem CB MN                            | βεβήλων = <profanorum> om. VPG CBR MNL                   | 11 est facta G                                |                                               |
| 11–12 hereticorum malitiosa ] ereticorum maliciosa P | 12 impietas ] impietates VP                              | impiis L                                      |                                               |
| quia ] qui V <sup>1</sup> P <sup>1</sup> N           | cognitum ] cognitam G                                    | scripta ] scribta C                           | om. B                                         |
| 13 macarium ]                                        | eius discipulum stephanum VPG                            | profanorum ] profanorum CBRG L                | 14                                            |
| et <sup>1</sup> om. N                                | ablata ] abla VP                                         | oblata CBR                                    | chartophilatio ] chatophilacio V <sup>1</sup> |
| G carthofilatio CB                                   | cartofilatio R                                           | cartophilatio M                               | 15 conseruandae ] seruandae VPG               |
| 16 medium ] medio M <sup>1</sup> NL                  | huiusmodi ] huius R                                      | 17 iaceat ] iacet M                           | agnoscatur ] agnoscatur                       |
| V cognoscatur PG                                     | 19 synodus ] sinodus P CB <sup>2</sup>                   | sinodo B <sup>1</sup>                         | dixerunt ] dauid V                            |
| PG                                                   | 20 edicat ] et dicat N                                   | διδάκωνος = [deicola] + diaconus              | [deicola] ] d. cola P ras.                    |
| diaconus ] dyaconus R                                | diacono N                                                | et M add.                                     | chartofilax ] carthofilax CB                  |
| carthophilax G L                                     | cartophilax MN                                           | 21 ecclesiae ] aecclesiae G MN                | parte ] partate V                             |
| tissimi ] sanctissimae V N                           | om. G                                                    |                                               | sanc-                                         |

ἀποστολικοῦ θρόνου> τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Ἀγάθωνος πονήματα Μακαρίου καὶ Στεφάνου τοῦ αὐτοῦ μαθητοῦ τυγχάνουσιν ἐν τῷ κατ' αὐτὸν <Ιερῷ> χαρτοφυλακίῳ.

Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ εἶπε·

- 5    Ναί, δέσποτα, καθὼς ἐδίδαξαν οἱ τοῦ μέρους τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, ὑπείσιν ἐν τῷ κατ' ἐμὲ χαρτοφυλακίῳ πονήματα Μακαρίου καὶ Στεφάνου.

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς καὶ ἡ ἀγία σύνοδος εἶπον·

Ταῦτα εἰς μέσον προσαγαγέσθω.

10

Καὶ πρὸς βραχὺ ὑπεξελθὼν ὁ αὐτὸς θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ καὶ παραγενόμενος ἐν τῷ κατ' αὐτὸν χαρτοφυλακίῳ παραχρῆμα τε ἀνθυποστρέψας προεκόμισε δύο <χαρτῶα> βιβλία καὶ ἐν χαρτῶον τετράδιον.

- 15    Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς καὶ ἡ ἀγία σύνοδος εἶπον·

Διεξίτω Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος, εἰ τὰ προκομισθέντα δύο βιβλία καὶ τὸ σὺν αὐτοῖς χαρτῶον τετράδιον πονήματα Μακαρίου τυγχάνουσι.

Γεώργιος ὁ θεοσεβέστατος διάκονος καὶ χαρτοφύλαξ εἶπε·

- 20    Ταῦτα, δέσποτα, τὰ δύο βιβλία καὶ τὸ σὺν αὐτοῖς χαρτῶον τετράδιον ἐν τῇ βασιλικῇ

# MTO

- 1 τῆς ... Ῥώμης *om.* O    2 *sacro* = <Ιερῷ> *om.* MTO    5-6 τῆς ... Ῥώμης *om.* O  
6 χαρτοφυλακίῳ ] χαρτοφυλακείῳ O    9 προσαγαγέσθω ] προαγέσθω M    προαγαγέσθω O  
12 χαρτοφυλακίῳ ] χαρτοφυλακείῳ O    13 *chartacia* = <χαρτῶα> *om.* MTO    16 διεξίτω ] διεξιέτω  
M    θεοσεβέστατος διάκονος εἰ M

antiquae Romae Agathonis opuscula Macarii et Stephani eius discipuli sunt in eius sacro  
 carthophilatio.

Georgius [deicola] deo amabilis diaconus et chartophilax dixit:

Etiā, domine, iuxta quod docuerunt qui a parte sunt apostolicae sedis antiquae  
 Romae, insunt in mihi commissio chartophilatio opuscula Macharii et Stephani.

Constantinus piissimus imperator et sancta synodus dixerunt:

Haec ad medium adducantur.

Et paululum subegrediens idem [deicola] deo amabilis diaconus et chartophilax et [coniun-  
 gens] <introiens> in commissio chartophilatio confestim reuersus protulit duos chartacia  
 codicia et unum carthacium quaternionem.

Constantinus piissimus imperator et sancta synodus dixerunt:

[Discurrat] <Prosequatur> Georgius deo amabilis, hos <duo> codices, quos protulit, et  
 quaternionem chartatium, quod cum eis est, si sunt Macharii opuscula.

Georgius deo amabilis diaconus et chartophilax dixit:

Hos <duo> codices, domine, et quaternio chartacius, qui cum eis est, in domo imperiali,

VPG CBR MNL

1 agathonis ] agatonis R L macarii ] macari CB machari R macharii G ML 1–2  
 carthophilatio sacro G 2 carthophilatio ] chartophylacio P carthofilatio CB cartofilatio R  
 cartophilatio M chartophilatio N chartophilatio L 4 georgius ] gergius C<sup>1</sup> δίακονος =  
 [deicola] + ... diaconus deo om. VPG MNL diaconus ] diaconis V dyaconus R diacono  
 N chartophilax ] carthofilax CB cartofilax R carthophilax G L cartophilax M 5  
 docuerunt ] ducuerunt N<sup>1</sup> docuerunt qui a parte ] aperte B<sup>1</sup> aparte B<sup>2</sup> 6 romae C add.  
 insunt ] sunt CBR hi sunt G in om. MNL mihi ] michi N commissio ] commissio CB  
 comisso M chartophilatio ] carthophilatio PG carthofilatio C<sup>1</sup>BR carthofilacio C<sup>2</sup> car-  
 thophilatio M chartophilatio L macharii ] macarii P R L macari CB N 8 imperator ]  
 imperatur V om. L synodus ] sinodus CB 9 haec ad ] hec R N adducantur ] adducat VP  
 N deducantur CBRG adducant L 11 paululum ] paulolum B paulum N subgre-  
 diens ] subgrediens R idem ] id est V N δίακονος = [deicola] + ... diaconus [deicola]  
 dieicola V L deo om. VPG NL diaconus ] dyaconus R diacono N chartophilax ]  
 carthofilax C cartofilax BR carthophilax G L cartophilax M 11–12 παρὰ γενόμενος =  
 [coniungens] <introiens> (cf. Mansi XI 534 A 4) [coniungens] ] contingens CR continguens B  
 12 commissio ] commissio CBR chartophilatio ] chartophilatum V chartophilacium P carthofi-  
 latio C<sup>1</sup>BR cartofilatio C<sup>2</sup> carthophilatio G L cartophilatio M duos ] duo CR dua  
 B chartacia ] chartacio V cartacia P<sup>1</sup> M carthatia C<sup>2</sup>G cartatia C<sup>2</sup>R chartatia B N  
 chartachia L 13 codicia ] codita L carthacium ] carthatium V CB chartacium P N car-  
 thacium G L cartacium R M 15 synodus ] snodus P sinodus CB dixerunt ] diserunt V<sup>1</sup>  
 d<sup>2</sup> PG 16 διεξίτω = [discurrat] VPG CBR MNL διεξίτω = <prosequatur> (cf. Mansi XI 523 A 10;  
 547 B 2; 554 D 2) δύο = <duo> om. VPG CBR MNL 17 chartatium ] chartatiam V chartaciam  
 P carthatium CBG cartacium R M chartacium NL quod ] quae M<sup>1</sup> qui M<sup>2</sup>  
 macharii ] macari CBR macharii NL 19 diaconus ] dyaconus R diacono N chartophilax ]  
 carthofilax C<sup>1</sup>BR cartofilax C<sup>2</sup> carthophilax G L cartophilax M 20 hos ] his C om.  
 B hii R quaternio ] quatenio M<sup>1</sup> chartacius ] carthacius C<sup>1</sup>BR L carthacius G car-  
 taciū M

οἰκίᾳ τῶν Φιλιππικοῦ εὐρέθησαν ἐν ἐνὶ μητάτῳ διαφέροντι τῇ μονῇ Χρυσουπόλεως μετὰ καὶ ἐτέρων διαφόρων βιβλίων· ἅτινα δύο βιβλία καὶ τὸ σὺν αὐτοῖς χαρτῶν τετράδιον ἐκ τε τῶν ἰδιοχειρῶν Στεφάνου τοῦ ἀββᾶ καὶ ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς αὐτῶν διαγινώσκονται Μακαρίου τε καὶ αὐτοῦ Στεφάνου τυγχάνειν πονήματα.

5

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς καὶ ἡ ἀγία σύνοδος εἶπον·  
Ἡ τούτων ἀνάγνωσις γινέσθω.

Καὶ λαβὼν Ἀντίοχος ὁ εὐλαβέστατος ἀναγνώστης καὶ νοτάριος τοῦ ἁγιωτάτου ἀρχιεπισκόπου τῆς θεοφυλάκτου ταύτης καὶ βασιλίδος πόλεως τὸ χαρτῶν τετράδιον ἀνέγνω ἔχον ἐν ἐπιγραφῇ οὕτως·

Ἰσον λιβέλλου ἐπιδοθέντος Κωνσταντίνῳ τῷ εὐσεβεστάτῳ μεγάλῳ βασιλεῖ παρὰ Μακαρίου τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου Θεουπόλεως ἦτοι Ἀντιοχείας τῆς ἀνατολικῆς διοικήσεως ἐν τῷ παλατίῳ.

Καὶ ἀναγινωσκουμένου τοῦ τοιούτου τετραδίου Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς καὶ ἡ ἀγία σύνοδος εἶπον·

Τὴν δύναμιν τοῦ παρόντος λιβέλλου ἐν τοῖς ἤδη πραχθεῖσιν εἰλήφαμεν καὶ περιττὴ ἔστιν ἡ τούτου ἀνάγνωσις· ἀναγινωσκέσθω δὲ τέως τὸ ἐν τῶν δύο βιβλίων.

Καὶ λαβὼν ὁ αὐτὸς εὐλαβέστατος ἀναγνώστης καὶ νοτάριος Ἀντίοχος ἀνέγνω ἔχον ἐν ἐπιγραφῇ·

Λόγος προσφωνηθεὶς τῷ εὐσεβεστάτῳ καὶ εἰρηνοποιῷ μεγάλῳ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ παρὰ Μακαρίου ἐπισκόπου Θεουπόλεως.

9–15 Macarius Ant., libellus ad imp. (confessio fidei)  
ad Constantinum imp.

24–502,19 Macarius Ant., sermo prosphneticus

MTO

1 φιλιππικοῦ ] φιλίππου T    εὐρέθησαν ] ἠυρέθησαν T    μητάτῳ ] μιτάτῳ M    χρυσουπόλεως ]  
χρυσουπέλεως M    2 ἐκ om. M    4 αὐτοῦ om. O    11 ἐν ἐπιγραφῇ ] ἐπιγραφῇ M  
17 τετραδίου ] τετραδίου O    22 αὐτὸς om. M    ἔχον οὕτως ἐν T

quae Philippici dicitur, inuenti sunt in uno metato iuris monasterii [Christopoleos] <Chrysopoleos> una cum aliis diuersis codicibus. qui duo libri una cum quaternione chartacio tam ex manu Stephani monachi proprietate quamque ex sup(er)scriptione eorum cognoscuntur Macarii et Stephani esse opuscula.

5

Constantinus piissimus imperator et sancta sinodus dixerunt:

Horum lectio proueniat.

Et accipiens Antiochus relegiosus lector et notarius sanctissimi archiepiscopi a deo conseruandae huius regiae urbis chartacium quaternionem relegit habentem in superscriptione sic:

Exemplar libelli quem porrexit piissimo magno imperatori Constantino Macharius patriarcha Theopoleos siue Antiochiae orientalis dioceseos in palatio.

15

Et dum relegeretur huiusmodi quaternio Constantinus piissimus imperator et sancta synodus dixerunt:

Uirtutem presentis libelli in ante gestis agnouimus et superflua est huiusmodi lectio, sed relegatur interim unus e duobus libris.

20

Et accipiens idem Antiochus relegiosus lector et notarius relegit habens in superscriptione:

Sermo acclamatus piissimo et pacifico magno imperatori Constantino a Macario episcopo Theopolitano.

# VPG CBR MNL

|                                    |                                       |                           |                                          |                            |                                         |                                          |                                  |                                      |                                      |
|------------------------------------|---------------------------------------|---------------------------|------------------------------------------|----------------------------|-----------------------------------------|------------------------------------------|----------------------------------|--------------------------------------|--------------------------------------|
| 1 quae ] qui VPG                   | philippici ] philippi V <sup>1</sup>  | philipphi V <sup>2</sup>  | philipi PG                               | phylicipi CB               | philipici R N                           | metato ] meatu G                         | metatu M                         | monasterii ] monasteri B             | monasterio N <sup>1</sup>            |
| [christopoleos] ] chrystopoleos P  | crisopoleos G                         | crisopoleus CBR           | 1–2 χρυσουπόλεως = <chrysopoleos>?       | 2 codicibus ] coditibus V  | qui duo libri ] quiuolubri M            | chartacio ] chartatio V C <sup>2</sup> N | carthatio C <sup>1</sup> R       | carthacio B                          | cartacio M                           |
| carthacio L                        | 3 manu ] manus CBRG                   | NL                        | stephani ] st.ephani V                   | ras. (sthephani)           | proprietate ] propietate V              | sup(er)scriptione ]                      | suprascriptio VPG BR MNL         | suprascriptio C                      | 3–4 cognoscuntur ] cognoscuntur V    |
| agnoscuntur R                      | 4 macarii ] macharii PG M             | macari CB                 | stephani ] stepha N                      | 6 sinodus ] synodus RG MNL | 9 antiochus ] saniochus VP <sup>2</sup> | s. iochus P <sup>1</sup> ras.            | anthyocus R                      | antiochus G                          | relegiosus ] religiosus RG MNL       |
| notarius ] notarios P <sup>1</sup> | notario N                             | 10 huius om. L            | chartacium ] carthacium C <sup>1</sup> B | charthacium G              | cartam cum ML <sup>1</sup>              | carta cum L <sup>2</sup>                 | quaternionem ] quaternione M     | relegit ] legit G                    | superscriptione ] superscriptionem C |
| superscriptionem BR NL             | 13 libelli ] libello C <sup>1</sup> B | quem ] que V              | porrexit ] porrexet V <sup>2</sup>       | imperator ] imperator V    | imperatore P                            | constantino ] constantinus V             | constan P                        | macharius ] macarius CBR NL          | 14 theopoleos ] theopoleus CBR       |
| siue om. N                         | antiochiae ] anthiochiae V L          | anthiotiae N              | dioceseos ] dicesus C <sup>1</sup>       | diocesens B                | dyoceseos R                             | 16 relegeretur ] relegetur V             | huiusmodi ] huius R              | husmodi N                            | quaternio om. M                      |
| imperator ] imperatur V            | sancta ] sancta PG ras.               | 17 synodus ] sinodus P CB | 18 huiusmodi ] huiusmd P <sup>1</sup>    | huius R                    | lectio ] leccio V                       | 19 relegatur ] relegator VP              | interim ] interrim VP N          | iterum L                             | unus ] inus P <sup>1</sup>           |
| unum N                             | 21 idem ] id est B N                  | antiochus ] andatiochus V | anthyocus R                              | anthiocus N                | relegiosus antiochus CB                 | relegiosus ] religiosus G MNL            | relegit ] legit P <sup>1</sup>   | superscriptione ] superscriptionem C | perscriptione B                      |
| superscriptionem M                 | 21 acclamatus ] adclamatus CBR        | adclamatos L              | et om. VPG                               | imperator ] imperatore CR  | a macario ] amario N                    | macario ] machario RG M                  | 23 theopolitano ] theopolitane B | teopolitano M                        | theopolitano N                       |

Καὶ ἀναγνωσθείσης τῆς τοιαύτης ἐπιγραφῆς Θεοφάνης ὁ θεοσεβέστατος πρεσβύτερος καὶ ἡγούμενος τοῦ εὐαγοῦς μοναστηρίου Βαίων εἶπεν·

Εὐσεβέστατε δέσποτα, παρὰ τάξιν ἐποίησε Μακάριος τὸν λεγόμενον καὶ ἀναγινωσκόμενον προσφωνητικὸν ὡσανεὶ λόγον· παρὰ ἱερέως γὰρ γινόμενος προσφωνητικὸς πρὸς βασιλέα λόγος εἶτε καὶ ἱστορικὸς ἐπὶ συγκλήτου ἐπιδίδοται καὶ ἀναγινώσκεται. πρὶν ἢ δὲ τοῦτο πράξῃ καὶ ἐν Σαρδηνίᾳ καὶ ἐν Ῥώμῃ καὶ εἰς ἑτέρους τόπους κωδίκια ποιήσας τὸν αὐτὸν προσφωνητικὸν λόγον ἀπέστειλεν ὁ εἰρημένος Μακάριος, ὅπερ πάντῃ ἀπρόσφορον πρὸς τὸν ἱερατικὸν θεσμόν καθέστηκε.

10 Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν·

Ἡμεῖς μὲν προσφωνητικὸν λόγον οὐκ ἐπιστάμεθα λαβεῖν παρὰ Μακαρίου, χαρτίᾳ δὲ τινα ἐπιδέδωκεν ἡμῖν, ἅτινα καὶ εἰσὶν, οἷς οὐδὲ μέχρι τοῦ παρόντος ἐνετύχομεν καὶ ταῦτα καθ' ἑτέραν προσφέρομεν ὀφειλούσης τῆς ἁγίας ὑμῶν συνόδου τὴν εἴδησιν αὐτῶν λαβεῖν· ἢ δὲ ἀκόλουθος ἀνάγνωσις τοῦ λεγομένου προσφωνητικοῦ γινέσθω.

15

Καὶ ἀνεγνώσθη ὁ τοιοῦτος προσφωνητικὸς λόγος πάσης κακοδοξίας γέμων καὶ τοῖς αἵρετικοῖς κατὰ πάντα συνάδων, τρανῶς φέρων ἐν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν ἐπὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ ἐνὸς τῆς ἁγίας τριάδος κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν.

20

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς καὶ ἡ ἁγία σύνοδος εἶπον·

Ὡσαύτως καὶ τὸ ἕτερον βιβλίον ἀναγινωσκέσθω.

Καὶ λαβὼν ὁ αὐτὸς εὐλαβέστατος ἀναγνώστης καὶ νοτάριος Ἀντίοχος τὸ τοιοῦτον βιβλίον

25 ἀνέγνω ἔχον ἐπιγραφὴν οὕτως·

# MTO

3 ἐποίησε ] ἐποίησατο O  
γινέσθω ] λεγέσθω T

5 καὶ' om. M  
18 ἡμῶν om. O

6 πράξῃ ] πράξαι T

14 λεγομένου ] μεγάλου M

Et relecta huiusmodi superscriptione Theophanius deo amabilis presbiter et abbas uenerabilis monasterii Baiarum dixit:

Piissime domine, extra ordinem fecit Macarius hunc, qui dicitur atque relegitur quasi prosphonicus sermo; a sacerdote quippe si factus fuerit prosphonicus sermo ad imperatorem uel historicus coram senatu offertur atque relegitur. prius autem quam hoc faceret et in Sardiniam et in Romam et in alia loca codicia faciens eundem prosphonicum sermonem direxit predictus Macharius, quod penitus ad ritum sacerdotalem existit incongruens.

Constantinus piissimus imperator dixit:

Nos quidem prosphonicum sermonem a Macario accepisse nescimus, cartulas autem quasdam optulit nobis, quae et sunt, quas usque hactenus nec relegimus et has in futuro secretario proferimus, ut debeat sancta uestra synodus notitiam eorum accipere; consequenter uero lectio eius qui prosphonicus dicitur fiat.

Et relectus est huiusmodi prosphonicus <sermo> omni prauitate plenus et hereticis in omnibus consonans, aperte continens unam uoluntatem et unam operationem in incarnationis dispensatione unius de sancta trinitate domini nostri Iesu Christi ueri dei nostri.

Constantinus piissimus imperator et sancta synodus dixerunt:

Similiter et alter liber relegatur.

Et accipiens idem relegiosus lector et notarius <Antiochus> huiusmodi librum relegit habentem in superscriptione ita:

VPG CBR MNL

1 superscriptione ] superscriptione C theophanius ] theofaneus B theofanus R theophanus N  
 abbas ] abba N 1–2 uenerabilis om. CBR 2 monasterii ] monasterio N 3 piissime ] pissime  
 C extra ordinem ] extorradinem G macarius ] macharius G M relegitur ] religitus N quasi  
 om. L 4 sacerdote ] serdote V fuerit ] fuerat VP prosphonicus<sup>1</sup> ] prosponeticus B pros-  
 phonicus cum pro sermo M 4–5 ad imperatorem uel ] adimplens V adimpēl P impi et in  
 lib G 5 historicus ] hystoricus R L offertur ] ofertur CB prius ] priusquam N quam qua  
 V om. N 6 faceret ] feceret N in<sup>1</sup> om. M codicia ] codicea VPG coditia N  
 prosphonicum ] prosponeticum VP 7 direxit ] dixit CBRG<sup>1</sup> MNL macharius ] macarius CBR NL  
 quod ] quo VPG CBR NL penitus ] paeni. us P ras. ritum L lac. sacerdotalem ] sacerdotem  
 L existit ] existit RG MNL 8 incongruens ] incognitum L 10 constantinus ] constantissimus  
 P 11 prosphonicum ] sprosponeticum P prosphonicum G prophoneticum NL ac-  
 cepisse a macario VPG a macario ] a machari P ammacario B a machario G M accepisse ]  
 accipisse P cartulas ] cartholas C<sup>1</sup> B chartulas C<sup>2</sup> N 12 optulit ] obtulit CBG ML hacte-  
 nus ] actenus CB NL relegimus ] legimus B 13 proferimus ] proferemus M relegimus L  
 synodus uestra VPG synodus ] sinodus CB notitiam ] .notiam P ras. notiam B<sup>1</sup> noticiam  
 G 14 qui ] quae RG quis NL prosphonicus ] prosponeticus V prosphonica C<sup>1</sup> BR  
 prosphonicus G prophoneticus L 16 huiusmodi ] eiusmodi CBR prosphonicus ] pros-  
 phonicus V prosphonicus G prophoneticus L λόγος = <sermo> om. VPG CBR MNL 17  
 continens ] contensens CB uoluntatem ] uolontatem C 18 nostri om. CB MNL 20 piissimus  
 om. M imperator piissimus VP synodus ] sinodus CB 23 idem ] item B relegiosus ]  
 religiosus RG MNL notarius ] notario N ἀντιόχος = <antiochus> om. VPG CBR MNL 24  
 superscriptione ] superscriptione V superscriptionem C superscriptionem B NL

Λόγος ἀποσταλὲς ὑπὸ Μακαρίου ἀρχιεπισκόπου Θεουπόλεως Λουκᾶ πρεσβυτέρῳ καὶ μοναχῷ τῷ Ἀφρικῆς γράψαντι περὶ τῆς <καινῆς> τῶν Μαξιμιανῶν αἱρέσεως.

Καὶ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ αὐτοῦ λόγου ἐπὶ πολὺ γινομένης ἡ ἀγία σύνοδος εἶπεν·

- 5 Ἀναγνωσθέντος ἤδη τοῦ λιβέλλου Μακαρίου τοῦ ἐπιδοθέντος τῷ εὐσεβεστάτῳ καὶ θεοστέπτῳ ἡμῶν δεσπότη καὶ μεγάλῳ νικητῇ βασιλεῖ, ὁμοίως δὲ ἀναγνωσθέντος καὶ τοῦ ὡσανεὶ προσφωνητικοῦ λόγου τοῦ, ὡς ἐπιγέγραπται, γενομένου „πρὸς τὸ θεοστήρικτον αὐτοῦ κράτος“ καὶ τούτου ἀποπληρωθέντος, ἀρξαμένου δὲ προσεπιτούτοις ἀναγινώσκεισθαι καὶ τοῦ παρόντος λόγου πρὸς Λουκᾶν τινα μονάζοντα ἐν Ἀφρικῇ τάξιν ἀντιρρητικοῦ  
10 καὶ συλλογισμοὺς Ἀριστοτελικούς ἔχοντος καὶ πάντῃ ἀπάδοντος ταῖς ἀγίαις καὶ οἰκουμενικαῖς πέντε συνόδοις καὶ τοῖς ἀγίοις καὶ ἑκκρίτοις πατράσι μηδὲ ποτέ τι τοιοῦτον καταδεξαμένοις, συνορῶμεν ἐκκοπὴν γενέσθαι τῆς τοῦ τοιοῦτου πρὸς Λουκᾶν λόγου ἀναγνώσεως, ὡς ξένων καὶ ἀλλοτρίων ὄντων τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ φρονήματος τῶν ἐν αὐτῷ ἐμφορομένων καὶ ἑαυτοῖς καὶ τῇ ἀληθείᾳ παντελῶς ἐναντιουμένων· τὰ δὲ τοῦ τοιοῦτου  
15 βιβλίου ἐπίλοιπα ἀναγινώσκέσθωσαν.

Καὶ ἀνεγνώσθη ἐκ τοῦ αὐτοῦ βιβλίου λόγος τρίτος τοῦ αὐτοῦ Μακαρίου περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως, οὗ ἡ ἀρχή· *Αἱ μὲν οὖν ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας ἐνστάσεις κατὰ τῶν πολεμίων*· καὶ τῆς ἀναγνώσεως ἐπὶ πολὺ προΐουσης ἡ ἀγία σύνοδος εἶπε·

- 20 *Τὸν κοινορτόν* τῆς ἀκαίρου φλυαρίας τῶν συγγραμμάτων Μακαρίου καὶ Στεφάνου τοῦ αὐτοῦ μαθητοῦ, ἑξαιρέτως δὲ τοῦ ἐν αὐτοῖς τρίτου λόγου τοῦ καὶ κατὰ τὸ παρὸν ἀναγινωσκομένου, *ἀφ' ἑαυτῶν ἀποτινασσόμενοι* καὶ ἀναθεματισμῷ δικαίως ὑποβάλλοντες ἐκκοπῆναι συνορῶμεν τὴν ψυχοβλαβὴν τούτων ἀνάγνωσιν. ἐκ δὲ τῶν τοιούτων συγγραμμάτων πρὸς παράλληλον ἀπόδειξιν τῆς ὁμοφροσύνης τῶν ἤδη προκομισθεισῶν

20 – 22 Lc. 9,5

1 – 2 Macarius Ant., sermo ad Lucam presb. et mon.

17 – 19 Macarius Ant., sermo III de eadem re

MTO

2 ποια = <καινῆς> ομ. MTO

6 βασιλεῖ νικητῇ O

10 συλλογισμοὺς] συλλογισμοῦ M

ἀρι-

στοτελικούς] ἀριστοτελικοῦ M

11 ἑκκρίτοις] ἐγκρίτοις O

12 ἐκκοπὴν] ἐγκοπὴν M

23 ἐκκοπῆναι] ἐγκοπῆναι MO

Sermo missus a Macario archiepiscopo Theopoleos Lucae presbitero et monacho in Africa, qui scripserat de noua herese Maximianorum.

Et cum diu lectio eiusdem sermonis fieret, sancta synodus dixit:

Relecto iam libello Macharii, qui oblatu est piissimo et tranquillissimo nostro domino 5  
atque magno uictori imperatori, similiter autem relecto et illo quasi prosphonetico ser-  
mone, qui sicut superscriptus est „ad a deo [conseruandam] <confirmandam> eius forti-  
tudinem“ factus est, et hoc expleto, insuper autem ad relegendum incepto etiam presenti  
sermone ad Lucam quendam monachum Africae habente[m] ordinem oppositionum  
Aristotelisque et syllogismos et omnimodo dissonante a sanctis quinque uniuersalibus 10  
conciliis et sanctis probabilibus patribus, qui numquam tale aliquid ammiserunt, praecudi-  
mus interruptionem fieri lectionis de eiusmodi sermone ad Lucam eo quod externa atque  
aliena sunt ab ecclesiasticis dogmatibus, quae in eo continentur, et sibi et ueritati omnino  
contraria. reliqua uero eiusdem libri relegantur.

15

Et relectum est ex eodem libro [liber] <sermo> tertius eiusdem Macharii de eadam re,  
cuius est initium: *Aduersus expugnatores quidem propter pietatem [instantiae] <intentiones>*; et diu lectione proueniente sancta synodus dixit:

[Superflue] <Importune> <Inepte> fabulositatis *puluerem* scriptorum Macharii et Ste-  
phani eius discipuli presertimque tertii eorum sermonis, qui et in presenti relegitur, a 20  
*nobismetipsis excutientes* et [iusto] <iuste> anathemati summitentes interrumpi praecidimus  
horum animabus noxiam lectionem. ex huiusmodi autem scriptis ad parisimilem demon-

# VPG CBR MNL

|                                                         |                                               |                                      |                                     |
|---------------------------------------------------------|-----------------------------------------------|--------------------------------------|-------------------------------------|
| 1 macario ] machario PG M                               | theopoleos ] theopolcus CBR                   | teopoleos M                          | theupoleos NL                       |
| lucae ] luce P BRG L                                    | 2 africa ] affrica VPG                        | qui ] quem M                         | herese ] heresae P <sup>1</sup>     |
| haerese N                                               | 4 cum ] dum CBR NL                            | eiusdem ] eiudem P                   | sermonis ] disermonis V             |
| synodus ] sinodus CB                                    | 5 macharii ] a macarii CBR                    | macarii NL                           | et ] atque VPG                      |
| domino ] domno V                                        | 6 magno ] magne VP                            | imperator ] imperatore VP            | relecto ] relicto P <sup>1</sup> CR |
| 7 ὥς = sicut                                            | superscriptus ] superscriptus C               | scriptus N                           | a om. B L                           |
| [conseruandam]                                          | θεοστήρικτον = <confirmandam> om. VPG CBR MNL | 8 expleto ] exemplo N                |                                     |
| presenti ] presente CBG                                 | praesentem R                                  | 9 sermone ] sermonem R NL            | ad lucam ] adducam R                |
| africae ] affrice R                                     | africaeque G                                  | africe NL                            | ἔχοντος = habente[m]                |
| oppositionum ] opussionum VP                            | obpositionum CB                               | 10 aristotelisque ] aristotelis BG   | aristotilis                         |
| R                                                       | et <sup>1</sup> del.?                         | sylogismos ] syllogismos VG N        | sillogismos P M                     |
| C <sup>2</sup> BR L                                     | dissonante ] dissonantiae VP                  | dissonantem N                        | 11 conciliis M ras.                 |
| conciliis                                               | et a sanctis L                                | ammiserunt ] amiserunt VPG CBR       | admiserunt ML                       |
| lectione VP                                             | eiusmodi ] huiusmodi CB                       | huius R                              | sermone ] sermonem N                |
| V                                                       | eqd P <sup>1</sup>                            | nec quod G                           | externa ] extranea CBR              |
| ecclesiasticis ] ecclasticis N                          | 14 relegantur ] relegatur V <sup>1</sup>      | 16 λόγος = <sermo> ] [liber] VPG CBR |                                     |
| MNL                                                     | tertius ex eiusdem B <sup>1</sup>             | macharii ] macarii CR NL             | macari B                            |
| 509,21)                                                 | 17 initium ] initium G                        | aduersus et expugnatores VP          | pietatem ] pietatem P               |
| 17–18 ἐνστάσεως = <intentiones> ] [instantiae] PG CB ML | instantiae V                                  | instantem N (cf. 509,2)              |                                     |
| 18 proueniente ] praeueniente VPG                       | synodus ] sinodus CB M                        | 19 ἁκαρπῶς = <importune> <inepte> ]  |                                     |
| [superflue] VPG CBR NL                                  | superfluae M                                  | scriptorum ] scribtorum C            | scriptorum N                        |
| macharii ] macarii CBR NL                               | 19–20 stephani ] sthephani V                  | 20 tertii ] ἑκτῆς VP                 | 21 nobismetipsis ]                  |
| uobismetipsis N                                         | excutientes ] excutiens N                     | excutientis L                        | (δικαίως) = [iusto] VPG CBR MNL     |
| δικαίως = <iuste>                                       | anathemati ] anathimati B                     | anathematis NL                       | summitentes ] submittentes CR       |
| M                                                       | submitentes B                                 | summentes L <sup>1</sup>             | interrumpi ] interrumpi P           |
| animalibus L <sup>1</sup>                               | scriptis ] scribtis C                         | scribitis R                          | 22 animabus ] annimabus P           |
|                                                         |                                               | parisimilem ] parasimilem M          |                                     |

αίρετικῶν χρήσεων παρὰ τῶν τοῦ μέρους τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης τὰς ἐκ τῶν αὐτῶν συγγραμμάτων προφανεῖς βλασφημίας παρεκβλήθηται καὶ συνταγῆται τοῖς πεπραγμένοις δέον καθέστηκε.

5 Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπε·

Κατὰ τὸ συνεωραθὲν παρὰ τῆς ἀγίας συνόδου γινέσθω.

Καὶ παρεξβλήθησαν ἐκ τῶν εἰρημένων Μακαρίου συγγραμμάτων πρὸς ἀντιπαράθεσιν χρήσεων βεβήλων καὶ δυσσεβῶν αίρετικῶν διάφοροι βλασφημίαι καὶ ἐνετάγησαν ἔχουσαι  
10 οὕτως·

Ι. 1. Μακαρίου αίρετικοῦ ἀπὸ λιβέλλου ἐπιδοθέντος τῷ εὐσεβεστάτῳ μεγάλῳ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ, οὗ ἡ ἀρχή· *Εἰρήνης θεοῦ τῆς ὑπερεχούσης πάντα νοῦν τὸ κεφάλαιον ἡ εὐσέβεια*·

15 ...ἐνὶ καὶ μόνῳ θεῷ θελήματι ὡς οὐκ ὄντος ἐν αὐτῷ καὶ ἄλλου θελήματος ἢ ἀντιπίπτοντος καὶ ἀντικειμένου τῷ θεῷ αὐτοῦ καὶ δυνατῷ θελήματι· ἀδύνατον γὰρ ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ Χριστῷ τῷ θεῷ ἡμῶν δύο ἅμα κατὰ ταυτὸν ἐναντία ἢ καὶ ὁμοία ὑφιστάσθαι θελήματα.

2. Θεμεστίου αίρετικοῦ ἐκ τοῦ δευτέρου αὐτοῦ ἀντιρρητικοῦ τοῦ κατὰ τοῦ τόμου  
20 Θεοδοσίου κεφαλαίου τεσσαρακοστοῦ πρώτου·

Οὐ γὰρ ἐπείτοι καὶ ὁ ἱερὸς Ἀθανάσιος „δύο θελήματα“ ἔφη „τὸν Χριστὸν δεικνύναι κατὰ τὸν τοῦ πάθους καιρὸν“ — ἤδη καὶ δύο θελήσεις αὐτῷ περιθήσομεν καὶ ταῦτα(ς) μαχομένας ἀλλήλαις κατὰ τοὺς σοὺς τούτους συλλογισμούς —, ἀλλ’ εἰσόμεθα εὐσεβῶς τὴν ὡς ἐνὸς μίαν θέλησιν τοῦ Ἑμμανουήλ, πῇ μὲν ἀνθρωπίνως κινεῖσθαι, πῇ δὲ θεοπρεπῶς.

13 Phil. 4,7

15 – 17 Macarius Ant., confessio fidei, cf. p. 224,9 – 12

21 – 24 cf. Themistius diac. Alex., p. 370,10 – 14

MTO

9 ἐνετάγησαν ] συνετάγησαν M

17 ἅμα καὶ κατὰ O

20 τεσσαρακοστοῦ πρώτου ] μὰ TO

22 ταῦτα(ς) ] ταῦτα MTO

24 ὡς ἐνὸς ] εὐσεβῶς O

strationem concordiae ad dudum prolata a parte apostolicae sedis antiquae Romae hereticorum testimonia, quaeque sunt ex eisdem scriptis manifeste deflorari blasphemiae, et his gestis oportunitate inserit.

Constantinus piissimus imperator dixit:

Secundum quod praeiudicavit sancta synodus fiat.

Et deflorata(e) sunt ex supradictis Macarii scriptis ad conferendum cum testimoniis prophanorum et impiorum hereticorum diuersae blasphemiae et insertae sunt continentes ita:

I. 1. Macarii heretici ex libello oblato piissimo magno principi Constantino, cuius est initium: *Pacis dei, quae exsuperat omnem sensum capitulum est pietas*:

... una et sola diuina uoluntate tamquam non existente in eo et alia uoluntate siue resistente atque contraria diuinae eius et potenti uoluntati. impossibile enim est in uno eodemque Christo deo nostro duas simul circa idipsum contrarias seu similes subsistere uoluntates.

2. Themestii heretici ex secundo eius [anteheretico] <anteretico>, id est contradictorio, contra tomum Theodosii capitulo quadragesimo primo:

Neque enim idcirco quod <et> sacer Athanasius „duas uoluntates“ ait „Christum ostendisse in tempore passionis“ – iam et duas ei uoluntates [circumponimus] <reputauimus> et has repugnantes adinuicem secundum istas tuas [collectiones] <intentiones> –, sed pie sciamus tamquam unius unam uoluntatem Emmanuhelis, alicubi quidem humane moueri, alicubi uero deo digne.

VPG CBR MNL

1 concordiae ] concordia M concordie R NL prolata pro a L apostolicae ] apostolicae B  
romae om. NL 2 hereticorum ] hereticarum V haereticarum P scriptis ] scribitis C scrip-  
turis R blasphemiae ] blasphemiae VG blasphemiae P 3 his ] hys P hiis R 6  
praeiudicavit ] prouidit P synodus ] sinodus CB L 8 deflorata(e) ] deflorata VPG CBR MNL ma-  
carii ] macharii PG M macari CB N scriptis ] scribitis C 9 prophanorum ] profanorum M  
hereticorum ] haereticorum P blasphemiae ] blasphemiae V<sup>1</sup> insertae sunt ] inserunt N con-  
tinentes ] continens CB continens R NL 12 macarii ] macharii PG M macari CB macarius  
hereticus L marg. oblato ] ablato N 13 initium ] initium G quae om. G. omnem sensum ]  
omne sensum V omnes mensum P sensum nostrum capitulum MNL pietas ] pietas V  
pietas R pietate G 14 non ] nos VPG C<sup>2</sup> MNL (s-n) existente ] existente RG MNL 15  
et ] ex N potenti ] potentiae G impossibile ] impossibile ML enim om. MNL 16 deo ]  
domino V<sup>1</sup> simul ] semul C contrarias ] contraria VPG similes ] similis VP L 17 uolun-  
tates ] uoluntates C 19 themestii ] themesti VP temesti G heretici ] haeretici P hereti N  
ἀντιρρητικοῦ = <anteretico> ] [anteheretico] VG CBR MNL antheheretico P contradictorio ]  
contradicto N 20 tomum ] thomum C<sup>1</sup>BRG M theodosii ] theodosi CBR theodosii L qua-  
dragesimo ] quadragessimus C quadragesimo primo ] .XLI. B 21 καὶ = <et> om. VPG CBR MNL  
sacer ] sicut L athanasius ] anastasius M anathasius N 22 in ] an N ei ] eis C<sup>1</sup>B om.  
R NL uoluntates ] uoluntates C 22–23 περιθήσομεν = <reputauimus> ] [circumponimus] VPG  
CBR MNL 23 istas tuas ] statuas V<sup>1</sup> stastuas V<sup>2</sup>P istas duas M συλλογισμούς =  
<intentiones> ] [collectiones] VPG CBR MNL 24 sciamus ] stiamus V (ἐσόμεθα = sciemus) uolun-  
tatem ] uoluntatem C emmanuhelis ] emmanuelis V R L<sup>1</sup> est manuelis G 25 moueri ] moberi  
VP

II. 1a. Μακαρίου αἰρετικοῦ ἀπὸ λόγου τρίτου, οὗ ἡ ἀρχή· *Αἱ μὲν οὖν ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας ἐνστάσεις (κατὰ τῶν πολεμίων)*·

Ἐν γὰρ πρόσωπον τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ τοῦ ἐνὸς τῆς ἀγίας τριάδος κηρύσσομεν, καὶ ὡς ἐνὸς ὄντος αὐτοῦ ἐν καὶ τὸ θέλημα δογματίζομεν, καθὼς καὶ οἱ πρὸ ἡμῶν διεσάφησαν.

5 1b. Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου·

Οὕτως ἡμεῖς ἐν θέλημα τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦτο ὅλον θεῖκόν κατὰ τοὺς διδασκάλους κηρύσσομεν.

2. Ἀπολιναρίου αἰρετικοῦ·

10 ... καὶ οὐ μνημονεύουσιν, ὅτι τὸ θέλημα τοῦτο ἴδιον εἴρηται οὐκ ἀνθρώπου τοῦ ἐκ γῆς, καθὼς αὐτοὶ νομίζουσιν, ἀλλὰ θεοῦ τοῦ καταβάντος ἐξ οὐρανοῦ.

III. 1. Μακαρίου αἰρετικοῦ ἐκ τοῦ λεγομένου προσφωνητικοῦ αὐτοῦ λόγου πρὸς τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα, οὗ ἡ ἀρχή· *Παράδοξόν τι, καλλίνικε δέσποτα*·

15 Τοὺς τάναντία δὲ αὐτοῖς δογματίσαντας ἀγίους πατέρας ἡμῶν κατέκριναν καὶ ἀνεθεμάτισαν καὶ πάντας ἀπλῶς τοὺς ἐν θέλημα τοῦ κυρίου δοξάσαντας, ὧν εἷς ὑπάρχει καὶ ὁ τῆς Ῥωμαίων Ὀνώριος, ἐν θέλημα δογματίσας τρανέστατα, ὡσαύτως δὲ καὶ τοὺς μίαν εἰπόντας ἐνέργειαν, μὴ προσδεξάμενοι τὴν τοῖς ἀγίοις πατράσι γνωριζομένην μίαν ζωοποιὸν Χριστοῦ τὴν ἐνέργειαν.

20 2. Ἀνθίμου αἰρετικοῦ ἐκ τοῦ πρὸς Ἰουστινιανὸν τὸν βασιλέα λόγου, οὗ ἡ ἀρχή· *Θεοῦ μεμνησθαι ἐν πάσῃ ὑποθέσει καλόν*·

Εἰ γὰρ μία ἐστὶν ὑπόστασις καὶ μία φύσις τοῦ θεοῦ λόγου σεσαρκωμένη, ὥσπερ οὖν καὶ ἔστιν ἀναμφιβόλως, καὶ ἐν θέλημα καὶ μία ἐνέργεια, δηλονότι καὶ μία σοφία καὶ μία γνῶσις τοῦ συναμφοτέρου ὑπάρχει.

10 cf. 1. Cor. 15,47      11 cf. Joh. 6,38

1–2 cf. Macarius Ant., sermo III, p. 504,20–21      3–4 Macarius Ant., frgm. 1      5–7 Macarius Ant., frgm. 2  
10–11 Apollinaris Laod., demonstratio de div. incarn., ed. H. Lietzmann, p. 218,20–24, Nr. 63; ed F. Müller, op. III 1 p. 179      13–19 Macarius Ant., sermo prosphonicus      20–21 cf. p. 370,19  
22–24 cf. Anthimus, p. 372,2–5

#### MTO

1 τρίτου] γ' Τ      2 aduersus inpugnatores = (κατὰ τῶν πολεμίων) om. MTO      5 αὐτοῦ<sup>1</sup> om. O  
16 δοξάσαντας] δοξάζοντας M      19 τὴν om. O

II. 1a. Macarii heretici ex sermone tertio, cuius initium est: *Aduersus inpugnatores quidem ob pietatem [instantiae] <intentiones>*:

Unam enim personam saluatoris Christi unius de sancta trinitate praedicamus, et sicut unus est ipse unam et uoluntatem astruimus, quemadmodum et qui ante nos fuerant explanarunt.

1b. Eiusdem ex eodem sermone:

Sic nos unam uoluntatem Christi et hanc totam diuinam secundum doctores praedicamus.

2. Apollinarii heretici:

... et non memorant, quia uoluntas ista propria dicta est non *hominis*, qui *ex terra* est, ut ipsi putant, sed dei, qui *de caelo descendit*.

III. 1. Macarii heretici de sermone, qui dicitur acclamatorius, ad piissimum imperatorem, cuius est initium: *Mirum quid, inuictissime domine*:

Eos autem, qui contraria eis astruxerunt, sanctos patres nostros condemnauerunt et anathemauerunt et [absolute] <simpliciter> omnes, qui unam uoluntatem domini astruxerunt, quorum unus exstitit Honorius Romanus, qui unam uoluntatem manifestissime praedicauit, adaeque autem et qui unam operationem dixerunt, non recipiunt sanctis patribus cognitam unam uiuificam Christi operationem.

2. Anthemi heretici ex sermone ad Iustinianum imperatorem, cuius est initium: *Dei meminisse in omni causa bonum est*:

Si ergo una est subsistentia et una natura dei uerbi incarnata, sicut et est procul dubio, et una uoluntas et una reuera est operatio, unaque sapientia et una scientia utriusque est.

#### VPG CBR MNL(7)

|                                               |                                                                      |                                      |                                               |
|-----------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------|--------------------------------------|-----------------------------------------------|
| 1 macarii ] macharii PG M                     | macari C                                                             | tertio ] tercio G                    | inpugnatores ] impugnatores ML                |
| 2 ob pietatem ] oppietate VP                  | ἐνσπράσις = <intentiones> ] [instantiae] VPG CBR MNL (cf. 505,17–18) |                                      |                                               |
| 3 personam ] persona B                        | saluatoris nostri christi L                                          | unius ] unus B                       | 4 et <sup>1</sup> ] ei CBRG astrui-           |
| mus ] astruemus CBR                           | quemadmodum ] quemammodum P                                          | qui ] quia B                         | 7–513,7 christi ...                           |
| factam om. L                                  | 9 apollinarii ] apollonarii P                                        | apolinarii CBR                       | apollinari N                                  |
| 10 dicta ] adicta                             |                                                                      |                                      |                                               |
| VP                                            | 11 descendit ] descendit C <sup>2</sup> BRG MN                       | 13 macarii ] macharii PG             | macari CB                                     |
| acclama-                                      | acclamatorius CBR                                                    | acclamatorius N                      | 14 initium ] initium                          |
| torius ] adclamaturus CBR                     | acclamatorius N                                                      | imperator ] imperatore N             |                                               |
| G                                             | quid inuictissime ] qui diuictis B                                   | domine ] domne VP                    | 15 nostros om. N                              |
| condem-                                       | nauerunt ] condemnauerunt PG R                                       | 16 anathemauerunt ] anathemauerunt B | ἀπλῶς = <simpliciter>                         |
| (ἀπολύτως) = [absolute] C <sup>2</sup> BRG MN | absolutate VP                                                        | absalute C <sup>1</sup>              | 16–17 domini ... uoluntatem                   |
| V <sup>2</sup> add.                           | 17 exstitit ] existit B                                              | existit RG                           | extitit MN                                    |
| honorius ] homerus G                          | unam ]                                                               |                                      |                                               |
| 18 adaeque ] atque VP                         | reciperunt ] receperunt CBRG M                                       | 20 anthemi ] anathemi VPG            |                                               |
| N                                             | anthem B                                                             | anthimi M                            | iustinianum ] iustianum G                     |
| initium ] initium G                           | 21 memi-                                                             | nisse ] miminisse VP                 | 22 subsistentia ] subsistentia P <sup>1</sup> |
| substantia C <sup>1</sup> B                   | substantia C <sup>1</sup>                                            | substantia C <sup>1</sup>            | una                                           |
| natura ] unatura N                            | 23 operatio reuera est G                                             | sapientia ] sapientiam N             | συναμφοτέρου =                                |
| utriusque ] utrisque VPG CBR MN               |                                                                      |                                      |                                               |

III. 1. Μακαρίου αἰρετικοῦ ἀπὸ λόγου σταλέντος παρ' αὐτοῦ πρὸς Λουκᾶν πρεσβύτερον καὶ μοναχὸν Ἀφρικῆς, οὗ ἡ ἀρχή· *Οἷόν ἐστι τοῖς κατὰ θάλατταν κινδυνεύουσι*

Ποία δὲ φύσις καὶ ἐπὶ τῶν πάντῃ κεχωρισμένων, ἵνα καὶ πάλιν ὑμῶν τῇ μωρίᾳ συνυπαχθῶ, ἥνίκα μετὰ τινος ἐτέρας ἐνεργεῖ φύσεως μίαν οὐκ ἐκτελεῖ τὴν ἐνέργειαν;

5 2. Ἀπολιναρίου αἰρετικοῦ ἐκ τῶν Ἀποριῶν·

Ὅργανον καὶ τὸ κινεῖν μίαν πέφυκεν ἀποτελεῖν τὴν ἐνέργειαν· εἰ δὲ μία ἡ ἐνέργεια, μία καὶ ἡ οὐσία· μία ἄρα οὐσία γέγονε τοῦ λόγου καὶ τοῦ ὀργάνου.

V. 1. Μακαρίου αἰρετικοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ πρὸς Λουκᾶν πρεσβύτερον καὶ μοναχὸν λόγου·

10 Διὸ δὴ καὶ πρὸς ἕκαστα τῶν γινομένων συνεργάτην ὥσπερ τινὰ πρὸς τοῦτο δὴ μάλιστα τὴν ἀγίαν αὐτοῦ λαμβάνειν ἠπείγετο σάρκα, ἵνα δεικνύῃ ζωοποιεῖν δυναμένην καὶ ὡς ἐν ἡδὴ γενομένην πρὸς αὐτόν, οὐ κατὰ φύσιν δηλονότι, ἀλλὰ καθ' ἑνωσιν οἰκονομικὴν καὶ δύναμιν ἀκαταλύτου ζωῆς, ἣν ἡ ἄφραστος ἐξέλαμψεν ἡμῖν ἐνανθρώπησις. „καὶ γοῦν ὅτε τὸ τοῦ ἀρχισυναγώγου κόριον διανίστη λέγων· ἡ παῖς ἐγείρου· ἐκράτησε τῆς χειρὸς αὐτῆς, ζωοποιῶν μὲν ὡς θεὸς τῷ παντουργῷ προστάγματι, ζωοποιῶν δ' αὖ πάλιν καὶ 15 διὰ τῆς ἀφῆς τῆς ἀγίας αὐτοῦ σαρκός, μίαν τε καὶ συγγενῇ δι' ἀμφοῖν ἐπιδεικνύς τὴν ἐνέργειαν.“ ὁρᾷς ὅπως εἰπὼν ἐνεργεῖν ἑκατέραν μορφήν διὰ τὴν μετὰ θατέρου κοινωνίαν μίαν αὐτ(οῦ) τὴν ἐνέργειαν ἀπεφήνατο; οὐ γὰρ ἐκ τοῦ καθ' ἕτερον εἰπεῖν ζωοποιῶν ὡς θεός, ζωοποιῶν δὲ καὶ διὰ τῆς ἀφῆς ἡδὴ κατὰ τοὺς νέους τούτους δογματιστάς δύο 20 ζωοποιήσεις καὶ ἐνεργείας δύο νοεῖν ἡμᾶς ἐξεπαιίδευσεν.

11 cf. Joh. 5,21      14–15 Lc. 8,54      15 cf. Joh. 5,21      19 cf. Joh. 5,21

3–4 cf. Macarius Ant., p. 504,1–2      5–7 cf. Apollinaris Laod., p. 390,2–4      10–17 cf. Macarius Ant., p. 504,1–2      17–18 cf. Leo papa, epist. 11,4 ad Flavianum, ACO II 1,1 p. 14,27–28

MTO

2 θάλατταν] θάλασσαν M      3 δὲ om. M      ὑμῶν] ἡμῶν M      4 συνυπαχθῶ] συναπαχθῶ O  
ἐνεργεῖ] ἐνεργῇ M      ἐκτελεῖ O      6 εἰ] ἐν O      9 λόγου + ζ' T      10 συνεργάτην] συνεργάτιν T  
12 γενομένην] γενομένην M      δηλονότι] δηλον TO      15 αὐτῆς] αὐτὴν TO      18 eius  
= αὐτ(οῦ)] αὐτῶν MTO      καθ' ἕτερον] καθάπερ T

III. 1. Macarii heretici ex sermone, qui ab eo missus est ad Lucam presbiterum et monachum Africae, cuius est initium: *Quale est his, qui in mare periclitantur*:

Qualis uero natura etiam in his, quae omnimodo seiuncta sunt, ut et iterum uanitati uestrae condiscendam, postquam cum alia quadam operatur natura unam non perficit operationem?

2. Apollinarii heretici de Apori(i)s, id est de difficilibus:

⟨In⟩strumentum et illud, quod hoc mouet, unam [naturaliter] ⟨solet⟩ [perficit] ⟨perficere⟩ operationem; si enim una est operatio, una et substantia. una igitur substantia facta est uerbi et instrumenti.

V. 1. Macharii heretici ex eodem sermone ad Lucam presbiterum et monachum:

Quapropter et ad singula quae fiebant ut quandam cooperatricem quodammodo presertim autem ad hoc sanctam carnem suam assumere nitebatur, ut ostenderet *uiuificare* ualentem et sicut unum iam factum cum eo, non secundum naturam uidelicet, sed secundum dispensationis unionem et uirtutem insolubil(is) uitae, quam ineffabilis humanatio nobis effulsit. „etenim quando archisynagogi filiam suscitabat *dicens: puella surge. tenuit manum eius, uiuificans* quidem ut deus omnium opifici praecepto, *uiuificans* autem iterum et per tactum sanctae carnis suae, unam atque cognatam per utramque operationem ostendens.“ cernis quomodo dicens operari utramque naturam propter cum alterius communione unam eius operationem promulgauit? neque enim ex eo quod secundum alterum dixit *uiuificans* ut deus, *uiuificans* autem et per tactum iam secundum novos istos dogmatistas duas uiuificationes et duas operationes intellegere nos instituit.

#### VPG CBR MN

|                                                              |                                    |                                                                        |                                                   |                                                                          |
|--------------------------------------------------------------|------------------------------------|------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------|
| 1 macarii ] macharii PG                                      | macari CBR                         | missus ] missus V                                                      | est om. G                                         | lucam ] lucem B                                                          |
| presbiterum ] praesbiterum C                                 | 2 initum ] initium G               | qui ] per VP MN                                                        | periclitantur ] periclitantur C                   | periclitat G <sup>1</sup>                                                |
| periclitatur G <sup>2</sup>                                  | 3 omnimodo ] omnino G <sup>1</sup> | omnimodis MN                                                           | 4 condiscendam ] condescendam G MN                | alia quadam ] aliquadam G <sup>1</sup>                                   |
| natura ] naturam C <sup>1</sup>                              | perficat ] perficit CBR            | 6 apollinarii ] apollinarii VP                                         | apolinarii CBR                                    | heretici M <sup>2</sup> add.                                             |
| ἐκ τῶν ἀποριῶν = de apori(i)s ] de aporis VPG CBR MN         | difficilibus ] difficilibus CG     | deffilibus N                                                           | 7 ὄργανον = ⟨in⟩strumentum ] strumentum VPG CB MN | 7–8 πέφυκεν ἀποτελεῖν = ⟨solet perficere⟩ ] [naturaliter perficit] VPG M |
| [naturaliter perficit] CBR N                                 | 8 δὲ = enim ] ergo (= δὲ) CBR MN   | et ] est N                                                             | substantia ] substantialis C <sup>1</sup> B       | subsistentia G                                                           |
| una <sup>1</sup> ... substantia P <sup>2</sup> add.          | substantia ] subsistentia G        | 9 instrumenti ] instrumenta V <sup>1</sup>                             | 11 macharii ] macari CB                           | macarii R                                                                |
| heretici ] hereti B                                          | ad lucam ] adducam R               | 12 ad om. C <sup>1</sup> B                                             | ut ] ad MN                                        | cooperatricem ] cooperatricem VP                                         |
| cooperatione G <sup>1</sup>                                  | quodammodo ] quod admodo VP N      | 13 autem om. VPG                                                       | sanctam ] sancta B                                | carnem ] charnem P                                                       |
| assumere ] adsumere CB                                       | 14 ualentem ] uoluntatem P         | om. N                                                                  | sicut ] sicut VP                                  | unum ] unam N                                                            |
| factum est cum G <sup>1</sup>                                | 15 unionem ] unionem V             | ἀκατάλυτου ζωῆς = insolubil(is) uitae ] insolubil[em] uitae VPG CBR MN | ineffabilis ] ineffabili N                        | 16 humanatio ] humanitatio M                                             |
| archisynagogi ] archisynagogae C <sup>1</sup> B <sup>2</sup> | archisynagoga C <sup>2</sup>       | archisynagoge B <sup>1</sup>                                           | archisynagogi RG MN                               | suscitabat ] suscitauit MN                                               |
| 17 uiuificans ] uiuicans N                                   | quidem ] quidaem V <sup>1</sup>    | 18 unam om. B                                                          | utramque ] utrumque VP                            | 19 διὰ ... μετὰ = per ... post = propter? propter ] praeter CBR om. G    |
| 20 communionem ] communionem MN                              | promulgauit ] permulgauit P        | 21 iam ] tam MN                                                        | 22 nouos ] nobis VP                               | istos nouos CBR                                                          |
| dogmatistas ] dogmatistis VP (ω = a = ui)                    | dogma..tistas C ras.               | duas ] dua G                                                           | et ] et et V                                      | instituit ] instruit G <sup>1</sup>                                      |

2. Ἀνθίμου αἰρετικοῦ ἐκ τοῦ πρὸς Ἰουστινιανὸν τὸν βασιλέα προσφωνητικοῦ λόγου, οὗ ἡ ἀρχή· Θεοῦ μεμνησθαι ἐν πάσῃ ὑποθέσει καλόν.

Τὰ εἰκότα δὲ τούτοις καὶ ὁ αὐτὸς ἀγιώτατος ἐδίδαξε πατὴρ καὶ ἐν τῷ τετάρτῳ τόμῳ τοῦ εἰς τὸ κατὰ τὸν ἅγιον Ἰωάννην εὐαγγέλιον ὑπομνήματος οὕτως εἰπὼν· „διὰ τοῦτο  
 5 καὶ ἐν τῷ τοὺς νεκροὺς ἀνιστᾶν οὐ λόγῳ μόνον οὔτε τοῖς θεοπρεπέσιν ἐπιτάγμασιν ἐνεργῶν ὁ σωτὴρ εὐρίσκεται, ἀλλὰ συνεργάτην ὥσπερ τινὰ πρὸς τοῦτο δὴ μάλιστα τὴν  
 ἁγίαν αὐτοῦ λαμβάνειν ἠπείγετο σάρκα, ἵνα δεικνύῃ ζωοποιεῖν δυναμένην καὶ ὡς ἐν ἡδὴ  
 γενομένην πρὸς αὐτόν· καὶ γοῦν ὅτε τὸ τοῦ ἀρχισυναγώγου κόριον διανίστη λέγων· ἡ  
 παῖς ἔγειρε, ἐκράτησε τῆς χειρὸς αὐτῆς>>, καθὰ γέγραπται, ζωοποιῶν μὲν ὡς θεὸς τῷ  
 10 παντουργῷ προστάγματι, ζωοποιῶν δ' αὖ πάλιν καὶ διὰ τῆς ἀφῆς τῆς χειρὸς, μίαν καὶ  
 συγγενῇ δι' ἀμφοῖν ἐπιδεικνύς τὴν ἐνέργειαν.“ ὅτε τοίνυν ἴδιον νοερᾶς θεοπρεποῦς  
 ἴσμεν ἐνεργείας τῶν ὅλων τὴν γνῶσιν, μίαν δὲ καὶ τὴν αὐτὴν τοῦ συναμφοτέρου τὴν  
 θεοπρεπῆ ἐνέργειαν ἐδιδάχθημεν ὑπάρχειν, πῶς οὐχ ὁμολογήσομεν ἐντεῦθεν μίαν καὶ τὴν  
 αὐτὴν τῶν ὅλων γνῶσιν ὑπάρχειν τοῦ ἐνὸς Χριστοῦ, ὡς εἰρήκαμεν, καὶ κατὰ τὴν αὐτοῦ  
 15 θεότητα καὶ κατὰ τὴν αὐτοῦ ἀνθρωπότητα;

Κωνσταντῖνος ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς εἶπεν·

Ἀρκούντως ἔχει καὶ τὰ κατὰ τὴν σήμερον ἡμέραν πραχθέντα. ἐπεὶ δὲ ἐν τοῖς τῆς  
 φιλοχρίστου ἡμῶν πολιτείας ἐνησχολήμεθα πράγμασι, κελεύομεν Κωνσταντῖνον καὶ Ἀνα-  
 20 στάσιον τοὺς ἐνδοξοτάτους πατρικίους, Πολύευκτον καὶ Πέτρον τοὺς ἐνδοξοτάτους ἀπὸ  
 ὑπάτων ἐκ προσώπου τῆς ἡμῶν εὐσεβείας συνευρίσκεσθαι τῇ ἁγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ ὑμῶν  
 συνόδῳ ἐν ταῖς ὑπολοίποις συνελεύσεσι τῆς παρούσης ὑποθέσεως τῶν πλείστων καὶ  
 καιριωτέρων κεφαλαίων ἐπὶ τῆς ἡμῶν εὐσεβείας ἤδη πραχθέντων.

7 Lc. 8,54      8–9 cf. Joh. 5,21

3–11 cf. Anthimus, p. 372,9–17

MTO

4 εἰς] εἰς εἰς M      6 συνεργάτην] συνεργάτιν T      πρὸς ... μάλιστα om. O      9 ἔγειρε] ἐγείρου O  
 eius = αὐτῆς>>] αὐτὴν MTO (cf. 510,15)      10 δ' αὖ] δὲ O      πάλιν om. M      15 θεότητα ... αὐτοῦ  
 om. M      19 πολιτείας] βασιλείας O

2. Anthimi heretici ex prosphonetico id est acclamatorio <sermone> ad Iustinianum imperatorem, cuius initium est: *Dei meminisse in omni causa <bonum est>*:

Conuenientia autem his et idem sanctissimus pater edocuit et in quarto tomo commentorum euangelii secundum sanctum Iohannem ita dicens: „ideo et cum mortuos suscitaret, non uerbo tantum neque deo dignis praeceptis repperitur <operatus> esse saluator, sed quandam cooperatricem et uiuificam presertim autem ad hoc sanctam <carnem> suam adsumere nitebatur, ut ostenderet uiuificare ualentem et sicut <unum> iam factam cum eo; etenim quando archisynagogi filiam suscitabat dicens: *puella, surge. tenuit manum eius*, sicut scriptum est, *uiuificans* quidem ut deus mandato omnium opifici, *uiuificans* autem et iterum per tactum manus unam et cognatam per utrumque operationem ostendens.“ dum igitur proprium intellectualis deo dignae operationis sciamus omnium scientiam, unam autem eandemque contrariusque deo decibilem operationem esse sumus edocti, quomodo non confiteamur ex hoc unam eandemque omnium esse scientiam, ut diximus, unius Christi et secundum deitatem eius et secundum eius humanitatem?

Constantinus piissimus imperator dixit:

Sufficiencia sunt etiam quae hodierna die sunt gesta. quia uero in Christo amabilis nostrae rei publicae causis occupamur, iubemus Constantinum et Anastasium gloriosos patricos, Polieuctum quoque et Petrum gloriosos exconsules ex persona nostrae piaetatis cum sancto et uniuersali uestro concilio in reliquis conuentibus inueniri, postquam presentis causae plurima et praecipua capitula coram nostra piaetate iam peracta sunt.

#### VPG CBR MNL(7)

|                                          |                                             |                                                 |                                        |
|------------------------------------------|---------------------------------------------|-------------------------------------------------|----------------------------------------|
| 1 anthimi   antimi C <sup>1</sup> BR N   | ex   et G                                   | prosphonetico   prosponetico VP B               | acclamatorio                           |
| acclamatorio V N                         | adelamaturio CBR                            | λόγου = <sermone> om. VPG CBR MN                | iustinianum                            |
| iustianum G                              | 2 initium   inicium G                       | καλόν = <bonum est> om. VPG CBR MN              | 3 conuenientia                         |
| conuenientes CR                          | conuenienter BG                             | conuenienti N                                   | autem de his CBRG                      |
| hiis R                                   | tomo   thomo C <sup>1</sup> BRG M           | 3–4 commentorum   commentorum CBR M             | commenttorum                           |
| N                                        | 4 euangelii   euangeli M <sup>1</sup>       | sanctum om. C <sup>1</sup> BR                   | 4–5 suscitaret et non B <sup>1</sup>   |
| repperitur PG CBR                        | ἐπεργών = <operatus> esse om. VPG CBR MN    | saluator   saluatos N                           | 5 repperitur                           |
| quandam   quendam B                      | autem om. C <sup>1</sup> B                  | σάρκα = <carnem> om. VPG CBR MN                 | 6                                      |
| assumere RG MN                           | nitebatur   nitebantur M                    | sicut   scut P <sup>1</sup>                     | 7 adsumere                             |
| factam   facta MN                        | cum inc. L                                  | 8 archisynagogi   archisynagogae C <sup>1</sup> | archisynagoga C <sup>2</sup> R         |
| archisynagogae B                         | archisynagogi G ML                          | arcisynagogi N                                  | 9 scriptum   scribunt C                |
| omnifico mandato VP                      | deus omnifico mandato G MN                  | deus omni suo mandato L                         | uiuificans                             |
| uiuicans C <sup>1</sup>                  | uiuificamus L                               | 10 et per cognatam G                            | cognatam   cognatum B <sup>1</sup>     |
| utramque C <sup>1</sup> GR               | utrumque L                                  | operationem   operatione B <sup>1</sup>         | 11 proprium   proprie C <sup>1</sup> R |
| proprie BG                               | 11–12 omnium <esse> scientiam? (cf. 373,15) | 12 autem om. MNL                                | eandemque                              |
| eademque VP <sup>1</sup>                 | coutriusque   utriusque C <sup>1</sup> BG   | quoutriusque C <sup>1</sup> R MNL (co–quo)      | sumus                                  |
| summus C                                 | 12–13 sumus ... esse om. G                  | 13 non   nunc NL                                | eandemque   eademque V                 |
| scientiam omnium L                       | scientiam   scienteam V                     | scientem PG                                     | ut om. B                               |
| humanitatem   humanifatem G <sup>1</sup> | 16 piissimus om. L                          | 17 sufficiencia   sufficiencia G                | hodierna                               |
| odierna L                                | die   diae P                                | 18 publicae   puplice PG                        | occupamur   occupatu B                 |
| iubemus C                                | gloriosos   gloriosissimos CBR              | 19 polieuctum   polieutum VP                    | polyeuctum CBR                         |
| gloriosos   gloriosus V <sup>1</sup>     | piactatis   pietatis CBRG MNL               | 20 uestro   nostro NL                           | reliquis   reliquiis                   |
| P                                        | conuentibus   conuenientibus VPG N          | 21 praecipua   praecipue VP <sup>1</sup>        | praecipuae P <sup>1</sup>              |
| stra   nostram V                         | piactate   pietate P <sup>1</sup> CBRG MNL  |                                                 | no-                                    |

